

VI, 9, 20
R

ILLUSTRISSIMO

ET

EXCELLENTISSIMO

DOMINO, DOMINO

DOMINICO

ANDREÆ

SAC. ROM. IMP. COMITI

â KAUNIZ

HÆREDITARIO

Domino Austerlitzii, Hun-
nobrodæ, Krzizanowii, Moravo-Prussii,
Magno Orzechowii, & Panowii,

EQUITI

Aurei Velleris,

Sacræ Cæsareæ Majestatis

CAMERARIO

CONSILIARIO ACTU INTIMO,

ET

Sacri Romani Imperii

VICE-CANCELLARIO

DOMINO AC MECOENATI

MEO GRATIOSISSIMO.

ILLUSTRISIME
A C
EXCELLENTISIME
DOMINE DOMINE,

*At ere Excellentissime Domine Comes,
Tuo inscribi nomini exile hoc opus, ut, quod sua sibi
tenuitatis conscius sine Te lucem subire veretur,
Tuis prodeat sub auspiciis, pretiumque, quo caret,
Tua participet à dignitate; Tu scribendo huic ope-
ri suggessisti materiam, Tuum quippe beneficium
est; quod ad Magnum Moscovia Ducem in Extra-
ordinarium Ablegatum delectus sit ille, cujus pro Casare, & communi
Patria bono Legationis tempore laudabiliter gesta hoc in opus collegi,
Tua ille in acceptis refert gratia, quidquid Casareorum in se favorum
derivatum. Tuo aspirante Numine mox Orientem subibit intema-
ratam Russia probatam fidem Ottomanica Porta illaturus; ut de utro-
que Imperio optimè meritis ea Te Duce honorum scandat subsellia,
quae Tua illi benevolentia designavit. Novi equidem, ingenitam Ti-*

*bi benignitatem, quâ omnes ad Te velut securissimum recurrentes asy-
 lum recipis, receptos protegis, novisque semper auctos beneficiis Tibi
 quàm arctissimè devincis. Me & calamus, & seipia deficeret; quin
 in grande volumen hoc folium excresceret, si recensere vellem singulos,
 quos plus quàm Magnetica, quia benefica virtute in Tui amorem per-
 traxisti, & admirationem, vel in hoc Gallicano superior Hercule, quia
 plus opere, quàm ore facundus ipsas etiam coronas, & sceptrâ, quo li-
 buit, inclinasti. Hinc summo in terris Monarcha LEOPOLDO
 summis vivis in amoribus, quos ut luculentius testaretur, Te sibi au-
 reis colligavit vinculis, dum Aurei velleris honores detulit, & ut in-
 timius conjunctum haberet, ad actu intimi Status Consiliarii dignita-
 tem evexit; cujus sagacissimam toties in consiliis suspexit prudentiam,
 quoties in maximis Imperii negotiis, quot verba tot audivit promen-
 tem oracula. Virent etiamnum, & in nunquam intermoritura uni-
 versi Orbis Christiani virebunt memoria Rysbicensia illa fœdera, quæ
 Te Casareo Plenipotentiario, & Primatè Legato dexterè adeò sunt
 conclusa, ut, dum unius Romani Imperii bonum quæreres, omnium si-
 mul felicitati abundè prospexisse videreris: usque adeò nimirum Ma-
 jorum Tuorum æmularis gloriam, ut quidquid virtutis, aut excelsæ
 mentis ornavit singulos, in Te uno velut compendio liceat venerari.
 Sisto hic fatiscentem gestorum Tuorum magnitudine calamum, ne glo-
 riosa Tua enarrando facinora, vel verecundo Tuam suffundam ru-
 bore modestiam, vel injurius magis, quia infra horum dignitatem fa-
 cundus audiam laudator, consulturus melius & dignitati Tux, &
 meæ tenuitati venerabundo colam silentio, quæ condignâ eloquentiâ
 exprimere non valeo: unum hoc à Te submississimè deprecans; ut opus
 hoc unâ mecum benignè admittas, & foveas, qui permaneo.*

Excellentissimæ Dominationi Tuæ

Æternùm devotus

PRIVILEGIUM CÆSAREUM.

LEOPOLDUS Divinâ favente
Clementiâ Electus Romanorum Imperator
semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ, &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Wirtembergæ, Comes Tyrolis, &c. Agnoscimus & notum facimus, tenore præsentium, universis, quod cum Nobis Noster, & Sacri Imperii fidelis dilectus Joannes Georgius Korb, humillimè exposuerit, se Diarium, itineris in Moscoviam, prælo committendum statuisse, vereri autem, nè, quod fieri soleat, alii etiam Bibliopolæ & Typographi, questûs causâ, idem Diarium, itineris in Moscoviam, fraudulentè, & magno dispendio suo imitentur, prælo committant, distrahant, atque venudent: Ideoque Nos supplicè orârît, ut sibi Privilegio Nostro Cæsareo, contra omnes ejusmodi fraudes prospicere dignaremur: Nos submissæ pariter & æquæ petitioni huic annuendum censuerimus; Quapropter omnibus & singulis Typographis, Bibliopolis, Bibliopegis, aliisque quibuscunque librariam negotiationem exercentibus firmiter seriôque inhibemus ac vetamus, nè quis prædictum Diarium itineris in Moscoviam, per quinque Annorum spatium à primâ editionis die computandum, in Sacro Romano Imperio Regnorûmque & Provinciarum Nostrarum hæreditariarum finibus, simili aut alio typo vel formâ, aut sub quovis, vel additionis, vel correctionis aliove prætextu sive in toto, sive in partè, sive in germanico, vel latino idiomate, recudere, vel alio recudendum dare, alibi impressum apportare, vendere, aut distrahere clam, vel palam citra voluntatem, & absque ipsius Joannis Georgii Korb ejusque successorum speciali & in scriptis obtento consensu, & licentiâ præsumat, si quis verò secùs faciendo, Privilegium & interdictum hoc Nostrium Cæsareum violare aut transgredi ausus fuerit, eum non modò ejusmodi libris perperam quippè recusis & adductis, si quos quidem memoratus

Joan-

Joannes Georgius Korb, ejusque hæredes, ubicûnque deprehensos, sivè propriâ autoritate, sivè Magistratûs auxilio sibi vindicare poterunt, defacto privandum sed, & pœnâ insuper quînque marcarum auri puri Fisco Nostro Cæsareo & fraudis Vindici ex æquo pendendâ, omni Spe veniæ sublatâ, decernimus mulctandum, dummodò tamen prædictus liber bonis moribus, Sacrisq; Imperii Constitutionibus contrariû quidquam non contineat, sed Universitatis cujusdam aut superiorum suorum censuram, hujûsq; Cæsarei Nostri Privilegii tenorem, pro publica notitia, in fronte expressum exhibeat, & sæpediti Diarii itineris in Moscoviam solita quinq; Exemplaria ad Consilium Nostrium Imperiale Aulicum sumptibus Impetrantis transmittantur. Mandamus proinde universis ac singulis Nostri, & Sacri Romani Imperii, Regnorumque & Provinciarum Nostrarum hæreditariorum subditis, cujuscûnq; Statûs, gradûs, Ordinis aut dignitatis existentibus, tam Ecclesiasticis, quàm sæcularibus, præsertim verò iis, qui in Magistratu constituti, vel proprio, vel superiorum suorum nomine, & loco, juris & justitiæ administrationem exercent, nè quenquam Privilegium hoc Nostrium Cæsareum temerè & impunè transgredi, aut violare patiantur, quin potiùs contumaces, si quos compererint, præscriptâ pœnâ plecti, aliisque modis idoneis coërceri curent, quatenùs & ipsi eandem mulctam evitare voluerint. Harum testimonio Literarum manu Nostrâ Subscriptarum & Sigilli Nostri Cæsarei appensione munitarum. Quæ dabantur in Civitate Nostra Viennæ die octava Mensis Octobris, Anno millesimo septingentesimo, Regnorum Nostrorum Romani quadragesimo tertio, Hungarici, quadragesimo sexto, Bohemici verò quadragesimo quinto.

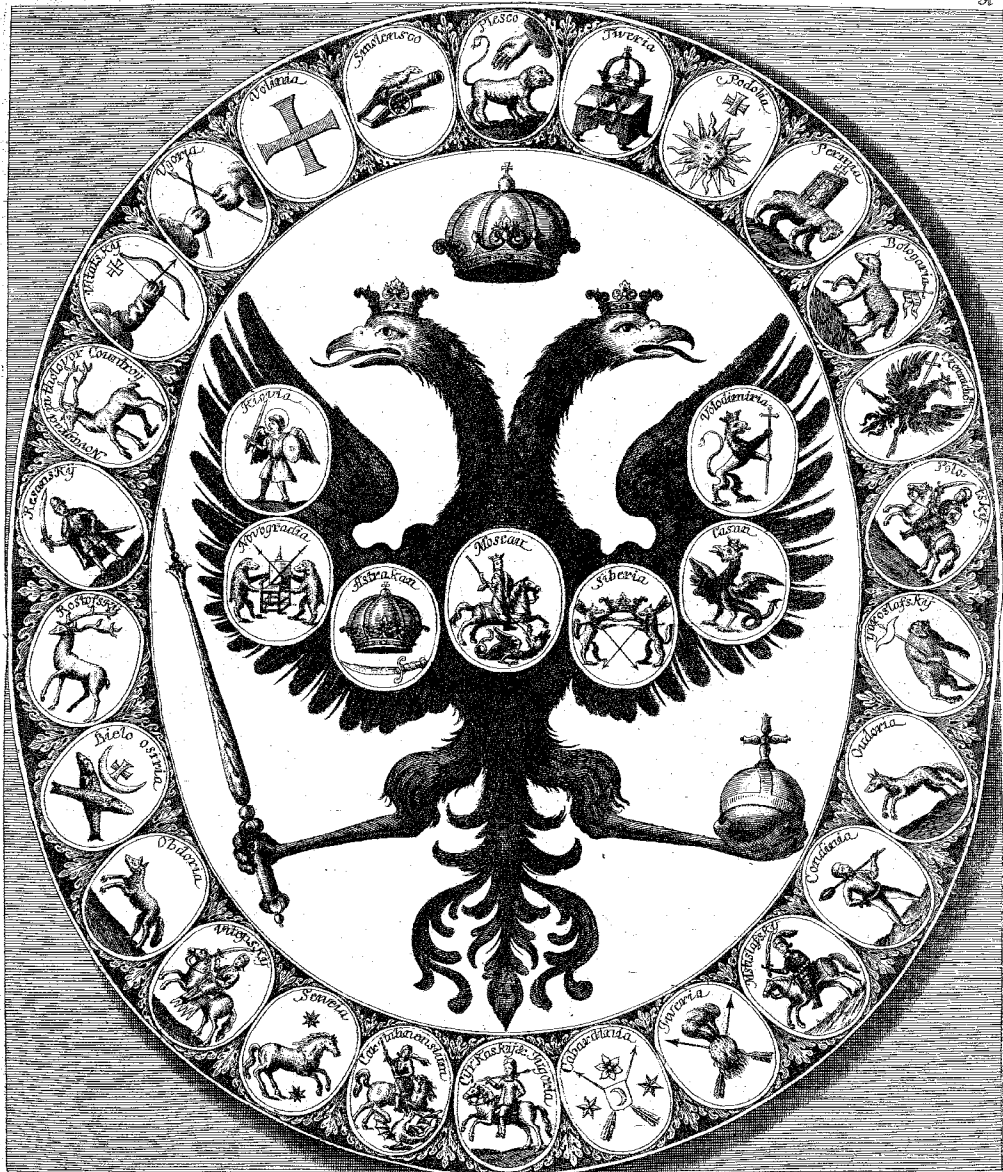
LEOPOLDUS.

vid. D.A.C. à Kaunitz.

Ad Mandatum Sac. Cæs. Majestatis
Proprium.

Franciscus Wildericus à Menshengen.

Moscos reire DoCes, Data CresCere regna per aMa,
 ar Ces' vella DoMant, re MoDo facta Czaro.

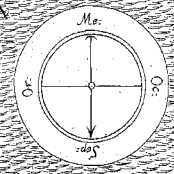
Postquam Augustissimo, Potentissimo & Invictissimo Principi, ac Domino Domino LEOPOLDO Electo Romanorum Imperatori, semper Augusto, Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ Regi, Archiduci Austriæ, Duci Burgundiæ, Brabantiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, Marchioni Moraviæ, Duci Lucenburgiæ, ac Superioris & Inferioris Silesiæ, Wittenbergæ, & Teckæ, Principi Sueviæ, Comiti Habsburgi, Tyrolis, Ferreti, Kyburgi, & Goritiæ, Landgravio Alfatæ, Marchioni Sacri Romani Imperii, Burgoviæ, ac Superioris & Inferioris Lufatiæ, Domino Marchiæ Sclavonicæ, Portûs Naõnis & Salinarum &c. &c.

Serenissimus & Potentissimus Dominus Dominus TZARUS, & Magnus Dux PETRUS ALEXIOVICIUS totius magnæ, parvæ, & Albæ Russiæ, Autocrator Moscoviæ, Kyoviæ, Volodomiriæ, Norogardiæ, Tzarus Casani, Tzarus Astracani, Tzarus Sibiræ, Dominus Pleskoviæ, Dominus & Magnus Dux Smolensciæ, Tiveriæ, Jugoriæ, Permiæ, Veatkæ, Bolgariæ, aliorumque Dominus, & Magnus Dux Novogardiæ, inferioris Terræ Tsernigoviæ, Resaniæ, Rostoviæ, Jaroslavæ, Beloosiriæ, Udoriæ, Obdoriæ, Condiniæ, ac totius Septentrionalis Oræ Dominator, & Dominus Iveræ, terræ Cartalinensium, & Grassensium, Tzarus etiam Cabardien-

diensis terræ, Tscercassienſium & Goriffenſium Ducum, nec non aliorum multorum Orientalium, Occidentalium & Septentrionalium Dominiorum & Ditionum paternus, & avitus Hæres, Succellor Dominus, & Dominator pro ſuo in Orbem Chriſtianum ſtudio, fœdus offenſivum contra ſanctæ Crucis hoſtes propoſuerat, atque Sac. Cæſ. Maieſtas uti nunquam interruptam ſuæ Tzaræ Maieſtatis Amicitiam magni facit, & ſua etiam ex parte rei Chriſtianæ commoda in primis curis habet non modo ad iſtud ineundum promptiſſimam ſe declaraverat, ſed & deſuper cum ſuis adverſus eoſdem hoſtes fœderatis, Inclyto nimirum Polonorum Regno, & ſereniſſima Venetorum Republica communicaverat, jamque tam dictum Poloniæ Regnum ex pari in publicam rem Chriſtianam Zelo fœderi tam ſalutari aſſenſum ſuum ſcriptis præbuerat, quàm ſereniſſima Reſpublica Veneta ad id concludendum ſuum in Aula Cæſarea legatum plena poteſtate munierat, Illuſtriſſimi, & Excellentiſſimi Domini Domini Sac. Cæſ. Maieſtatis Conſiliarij Intimi Dominus Franciſcus Udalricus Comes à Kinski Regni Bohemiæ Supremus Cancellarius, aurei velleris Eques, Dominus Erneſtus Rudigerus Comes à Starenberg Generalis Campi Mareſcallus & Conſilii Bellici Præſes, aurei velleris Eques. Dominus Wunibaldus Sebaſtianus Comes à Zeyhl Conſilii Imperialis Aulici vice Præſes, & vice Cancellariatûs Sacri Imperii pro tempore Adminiſtrator, utpote conſtituti ad id Plenipotentiarii, & modò dictus Sereniſſimæ Reipublicæ Venetæ ordinarius ad Aulam Cæſaream Orator Excellentiſſimus Dominus Carolus Ruzini Eques, cum ſuæ Tzaræ Maieſtatis apud Aulam Cæſaream exiſtente Ablegato, Generoſo & Magnifico Domino Cosma Nikitiz Nephimonoff productis prius facultatum Tabulis, traditiſque invicem authenticis earum exemplis ex mandato ſuorum Dominorum Principalium in ſequentes triennialis fœderis leges vigefima nona Januarii anni 1697. conſenſerunt. imò. Quilibet fœderatorum hoſtem communem Turcas, & Tartaros, terrâ, marique viribus quantum poteſt maximis, tenetur invadere, & debellare. 2dò. Suas belli gerendi intentiones ſibi invicem communicabunt, operamq; adhibebunt, ut ineundæ pacis tempore quiſque competentem obtineat, ab hoſtibus ſatisfactionem. 3tid. Durante fœdere nemo ſinè alterius fœderati præſcitu pacem cum hoſte

Terra alta et deserta ex parte
Kubana

A E O T G S

Terra alta et deserta ex parte
Crimea

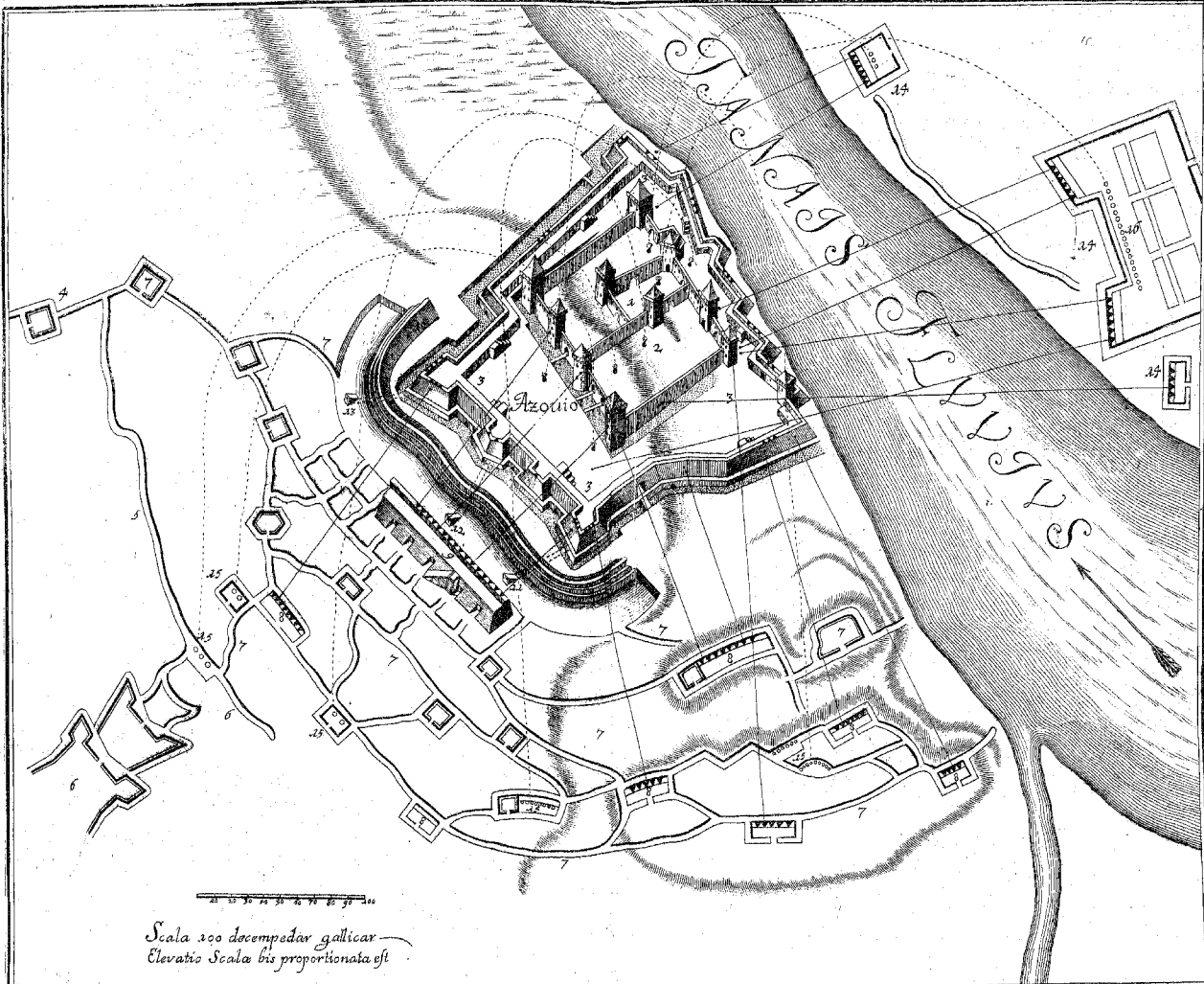
Scala g. milliar: germ.

ste concludet, conditiones honestæ, pacis verò audire poterit, modò de iisdem reliquos finè mora edoceat, tractatu comprehendat, quæque agentur de tempore, ad tempus communicet. 4to. Quem fœderatorum in Imperiis, Regnis, & Provinciis suis communis hostis vi præpotenti invaserit, eum reliqui per diversionis beneficium adjuvabunt. 5to. Fœdus hoc durabit tres annos à die subscriptionis computandos, quo durante liberum esto de prolongatione tractare, eo expirante autem continuabit inter fœderatos veteris Amicitix, animorùmque consensio. 6to. Hâc ultimâ colligatione nihil innovatum censeri debet in eo sacro fœdere, quod jam ante Sacræ Cæsareæ Majestati cum Inclyto Poloniæ Regno, & Serenissima Republica Veneta intercessit &c. 7mo. Pariter in pristino suo vigore confirmatus permanebit Tzaræ Majestatis cum Serenissimo Rege, & Republica Poloniæ jam ante conclusus tractatus: Hanc triennalis fœderis conventionem Sacra Cæsarea Majestas tanquam præscitu, & mandatò suò initam insecutâ vigesimâ quintâ Mensis Februarij ejusdem anni non ratam modò, ac in omnibus & singulis ipsius contentis confirmatam voluit, verùm etiam speratum ex eo fructum tantò securiùs captura novum consilium suscepit de mittendo ad Aulam Moscux Legato, ex cujus diligenti & accuratâ relatione, quidquid ibi molirentur, tutò & tempestivè rescire possit. Nulla siquidem publicorum negotiorum pars cautiùs exigenda est, quam delectus eorum, quibus ad exteros Reges, aut populos legatio concreditur; venarum enim instar sunt, quæ pro suo habitu occultam salutis aut morbi vim ex diverso tractu terrarum inspirant in patriam. Sacra Cæsarea Majestas interea benignissimo innatæ clementiæ oculo vires, & merita eorum intuebatur, qui honori huic & oneri paratos suos humeros subjicere obtulerant. Fecit longa rerum experientia, animus negotiorum usu exercitus, binæ Constantinopolitanæ profectionis pericula, amore patriæ exantlata; Officiorum memoria quæ durante obsidione Viennensi communi universæ Christianitatis emolumento fidelissimo, & indefesso studio præstiterat, correspondentiæ quotidianæ utilitas, quâ ex Mahometanis castris singulas Muselmanorum molitiones solertissimâ juxta, ac periculosissimâ investigatione detectas cum momentaneo vitæ discrimine Augustissimorum Cæsarum Residentiæ assiduâ littera-

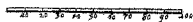
rum communicatione aperuerat. cogniti denique Moscoviæ, quam jam ante cum legatione adiverat, illiusque nationis mores & genius, ut Sacra Cæsarea Majestas huic muneri Clementissimâ suâ denominatione præficeret, Illustrissimum Dominum Christophorum Ignatium nobilem Dominum de GUARIENT & Rall S. R. I. & R. H. Equitem, nec non S. C. Majestatis Consiliarium Aulico Bellicum actualem. &c.

Is post Clementissimam Cæsaris denominationem in favorem sui factam, nihil eorum intermisit, quæ perfectionis hujus dignitas exigebat procurari. Sed aliunde obvenerunt obstacula, quæ integrò fermè anni spatio necessarium ejusdem discessum morabantur. Tandem Deo felicitante, & omnibus quæ obstare poterant amotis, comitatu suo, & oneribus præmissis decimâ Januarii à tempore prandii longè meditati itineris felix Auspicium sumpsit. Octo omnino currus erant hominum commoditati, & oneribus ferendis destinati. Quinquaginta pariter in viam equos numeravimus. Ordo porrò totius comitatus, quod Viennâ discessum est, hic erat. 1mò. Stabuli præfectum equo insignem, duo famuli equestres insequabantur, equos innata generositate feroces, & urfinis pellibus contactos, ad manum ducentes. 2dò. Trahebatur currus personæ Domini Ablegati vario panno contactus, ne in ejusdem decorem aut pretium facile tempestas peccare possêt, à sex promotus equis generositate suâ & sub nigro colore commendatis. 3tò. Primus currus sequebatur Officialium, quem tres Missionarii Cæsarei occupaverant, non impari arte spectabilis. 4to. Successit currus secundus Officialium. 5tò. Alia rheda ad necessariam culinæ suppellectilem accomodata. 6tò. Post hanc ducebatur currus onerarius, ingens machina, & maximum itineris impedimentum. 7mò. Curru itinerario sub-officiales, & cursores vehebantur. 8vò. Hunc insectabantur gemini vino, & aliis oneribus avectandis destinati, nec canes, quos rarâ magnitudine, & agilitate celebratos, Anglia miserat, omittendi sunt. Navi trajiciendus Danubius erat, præmaturus enim intepestentis cœli calor suam flumini libertatem solutâ glacie reddiderat, ad cujus ripam supervenit nuncius eques, hunc Excellentissimus Comes de Breuner (interea piè defunctus) tunc Cameræ Præses cum expresso mandato ad navium magistrum sub-

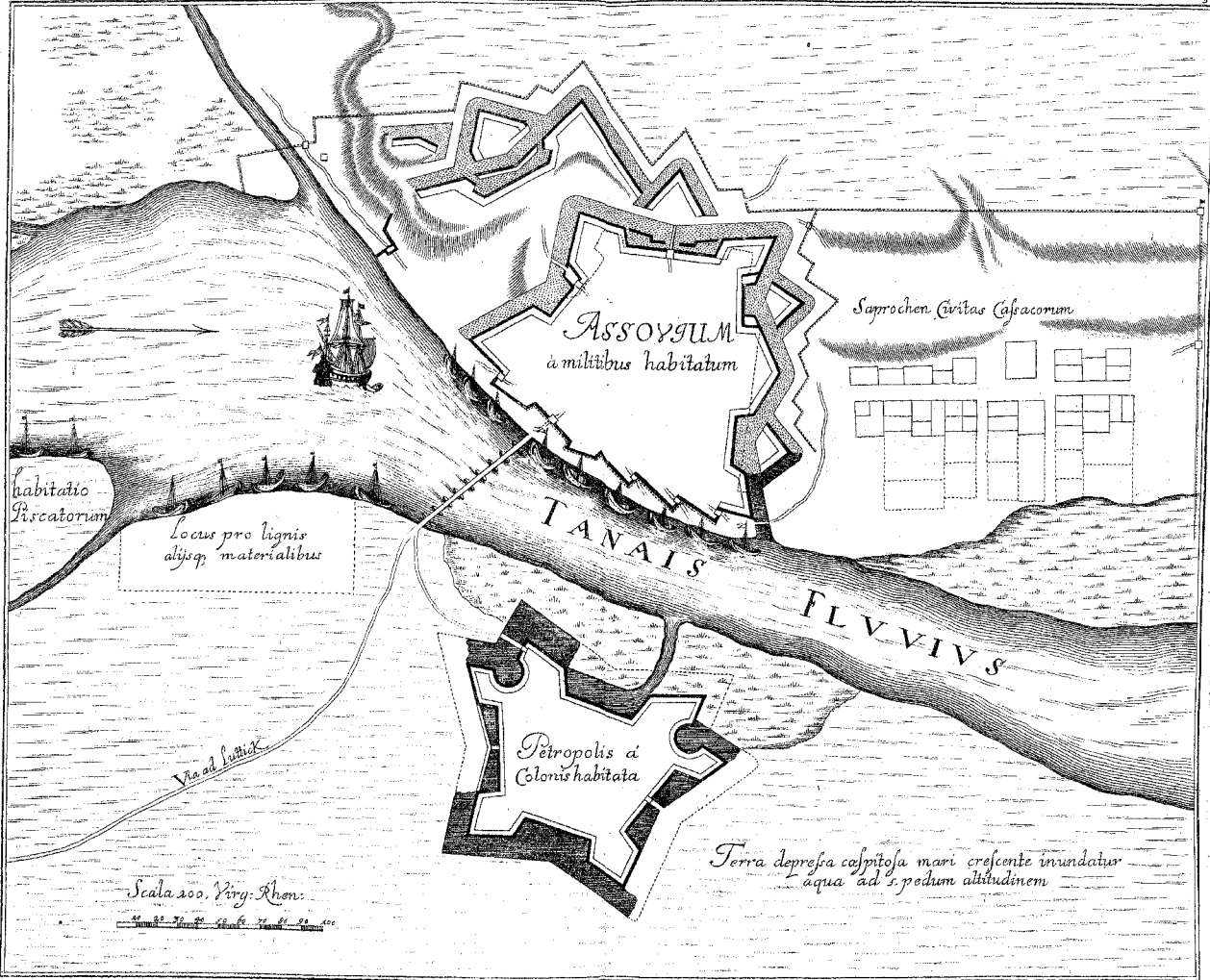

Azoric

TANAGS
LUPUS

Scala 300 decempedae gallicae
Elevatio Scala bis proportionata est

Assoygm
à militibus habitatum

Saprochen Civitas Caspaeorum

habitatio
Piscatorium

Locus pro lignis
alijsq; materialibus

TANAIS
FLUVIVS

Petropolis à
Colonis habitata

Terra depressa caspijsa mari crescente inundatur
aqua ad 5. pedum altitudinem

Scala 200. Virg. Rhon.

0 20 40 60 80 100

MARE BALTICUM

LIVONIA

CURLANDIA

MOSCOWIA

PRUSSIA REGALIS

PRUSSIA DUCALIS

LITHUANIA

POLO

VIENNA

MOSCVA

BOEMIA

SILESIA

MORAVIA

AUSTRIA

VIENNA

TABULA
Itineris
VIENNAE IN MOSCVA
Facti A. 1698

38 43 48 53 58

submiserat, ut ante omnia alia res ad D. Ablegatum pertinentes securè transportaret. Nam quia violentia, quâ glacies disrupta est, pontem quoque secum abstulerat, ultro citroque commeantes tardius transvehebantur, ut ingenti sæpè multitudini diurna nautarum officia non sufficerent. Fluminis certè latitudo & trajiciendi difficultas per fluitantia glaciæi fragmina transitum nostrum in serum usque vespere pertraxerat. Hinc Stammersdorfium nos ad captandam noctis instantis quietem excepit, vix autem necessaria ex curribus in conclave comportata erant, cum duo à Domino Ablegato submissi adfunt, unus stabuli Præfectum nescio, quibus litigiis adhuc implicitum secum Viennam reducturus, alter, ut absentis vices adimplens stabuli curam interea gereret.

11. Manè facto commissione uterque suâ defunctus est, alter enim stabuli præfectum secum retroduxit, alter iter nostrum comitatus est. Clara affulsit dies cum per Eigensbrunnam Wolckdorfium prandii tempore attigimus, Gaunersdorfium verò sub vesperum tenuimus. (3) Ubi consueta apud Catholicos diei Sabathini devotio, nos debiti in Deiparam cultûs admonuit. Prælegente itaque Missionariorum uno (tres enim itineris nostri in Moscoviam Comites habuimus) Litanias Lauretanæ decantavimus, quam devotionis solennitatem, deinde semper sanctâ observantiâ retinuimus.

12. Iterum ortâ luce post sacrosancta Missæ Sacrificia (Dominicus enim dies erat) quibus omnes mutatis vicibus succedentes intererant, iter nostrum denuo inchoavimus, primâ pomeridianâ relictô pagô Schrick, Wulfersdorffium pervenimus. Principem Liechtensteinium agnoscit Dominum, cujus palatium ibidem celebris fama decantat, ad viâ regie sinistram adjacet collis, in quo incolarum pietas Crucifixi Redemptoris nostri memoriam erexit, ubi præter alias Dominicæ passionis Imagines, hortus Oliveti, & Christi Sepulchrum colebatur, atque suum etiam Diva Rosalia in eo habuit monumentum. Ex quo loco avulsi crepusculi tempore Kefelsdorffii divertimus. (3)

13. Post necessaria somni tempora sol illuxit, sed densis crebrisque involutus nubibus, & ventorum vehementiâ inamcenus. Iter quod Dressenhovium aggressi sumus, pinguedo terræ, & collium adjacentium fertilitas commendat.

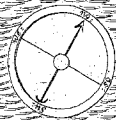
Arx Falckensteinia jam nemini habitata quadrantis horæ spatio indè distat. Aliud quoque Castellum non procul adest, quod nomen suum aut Dressenhovio communicat, aut ab illo trahit, prope istud surgit templum S. Vito sacrum. Hic Austria, & Moravia, constituti dicuntur limites, Nibolsburgum sub meridiem transivimus. Ea subdita est Principi de Dietrichstein. In inferiori Wisstriz autem nocturnum diversorium quærivimus (3) continuus, & terribilis venti turbo ad acuratiorem diligentiam nos adegit, & ne ignis vento adjutus nocere posset sedulò curavimus; alterna certè noctis pervigilia necessaria videbantur. Plurimi deinde consultiùs arbitrabantur sequenti die ibidem quiescere: equis enim fatigatis necessaria quies erat, ne in progressu deficerent.

14. Reparatum igitur eo die, quid quid attritum, & alio modo corruptum fuerat. Sacro ibidem musico celebratus dies.

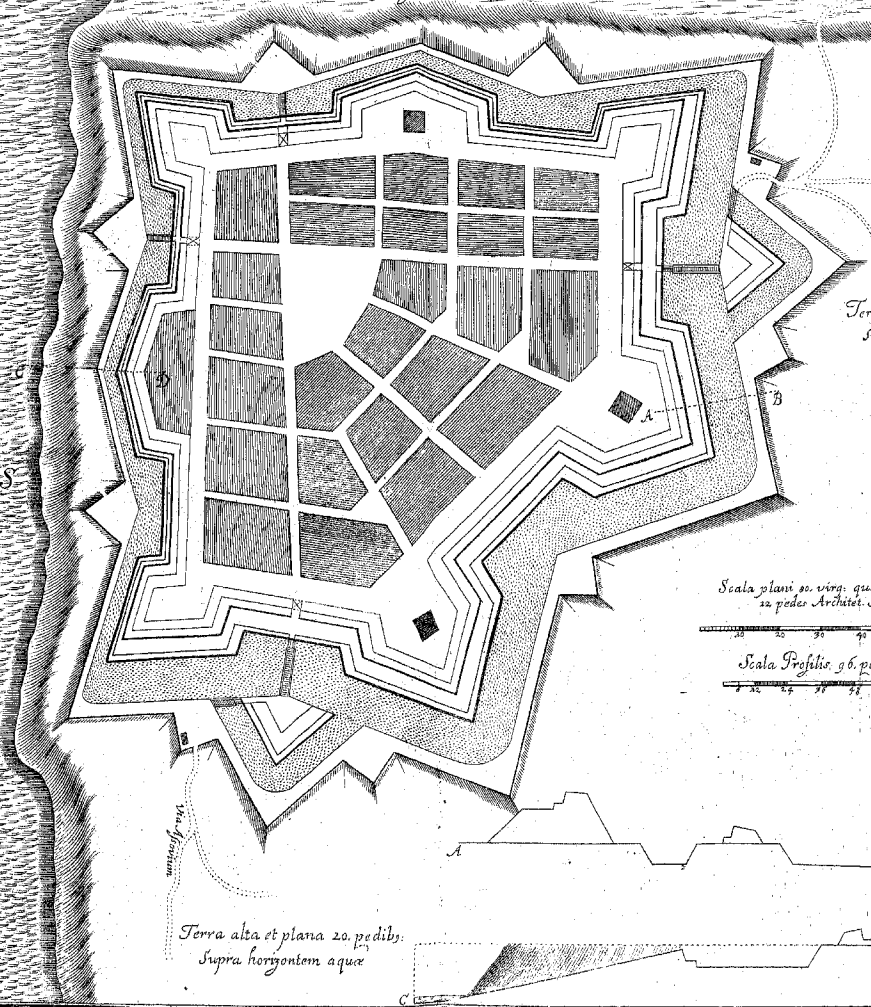
15. Omnibus bene compositis, & nova exoriente luce recentibus viribus iter aggressi sumus; qui autem stabuli curam ad interim in se susceperat, eundem, ut prædicabat, domestica negotia Viennam revocârunt. Communis deinceps omnium humeris ea sollicitudo incubuit. Asperrima via nos cogebat superato pago Nimschiz in Delniz ea nocte morari ($2\frac{1}{2}$) sed non sine periculo abiit hic dies. Equi etenim, qui currum culinarem trahebant. Aurigæ aliàs soliti obsequi, mox impatientes per devia, & avia libertatem quærebant, in verso curru ipsorum quoque ferocia se stitit, è duobus coquis, qui inerant, alter læsus quidem, sed modico dolore, ac vulnere, longioris curæ auxilio non indigebat. Idem equi alterâ viâ tentabant, at nihil efficiebant ob subrhedarii in regendo solertiam modico solùm à vero tramite deflexu iter anticipabant.

16. Insecutò die via aliquantum facilior nobis obtigerat, per Bausniz (is pagus ad Excellentissimum Comitem de Kauniz pertinet) ad civitatem, quam Wischau vocant) ante solis occasum appulimus (3) Palifadis fossa, locus muris firmatus est, extra civitatem PP. Capucini monasterium incolunt. Inter cætera autem non contemnendæ fabricæ ædificia Arx, & cum suo sacello Parochialis Ecclesia merentur aspectum. Episcopatus Olomucensis Jurisdictioni Ecclesiasticæ, & territoriali subjecta est.

Terra depressa 120. virg. a fluvio Mus: quam Mare interdum inundat

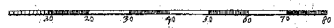
CIVITAS
MAGNUS

Via ad fl. Mus

Terra alta et plana 20. pedibz:
Supra horizontem aquae

Scala plani 60. virg. quarum quaevis continet
22 pedes Architect. Navalis. Holland:

Scala Profilis. 60. pedum

Terra alta et plana 20. pedibz:
Supra horizontem aquae

17. Exacta nocte, adhuc tenebris non plenè cederitibus currus maximè onerati præmissi sunt. Non dum medium cursum sol perfecerat, & itineris nostri media parte confecta, relicto Pregliz in Craliz substitimus. Dein per Schnablin circa tertiam vespertinam Olomucium attigimus (4) per principalem istam Episcopi Olomucensis residentiam in eisdem suburbium pulchro nostrorum omnium ordine concessimus, & in hospitio (quod equum aureum vocant) divertimus, nullum enim diverforium in Civitate tot curruum, & equorum capax statim reperiri poterat. In alterum jam diem is adventum nostrum ibidem expectaverat, quem Dominus Ablegatus in amoti locum stabulo præfecerat. Is eo adhuc vespere, secundùm mandatum, quod secum attulerat, omnibus decenter fuit præpositus.

18. Quiescendum in Civitate hac erat uno die; procurandis equis antejugalibus. Cæsareus enim passus idem infinuabat, pro tolerabili utpote mercede. Dominus Generalis vigiliarum Præfectus de Haslingen eo tempore Commendans Olomucensis in multis amicam propensionem suam contestatus est.

19. Antequam dicti equi ante Jugales (Worspann) singuli ad destinata onera cogerentur, decima diei hora aderat, difficilis nimirum via per Thalein & Giba visa est. Sed asperior longè usque Petersdorffium superanda erat. Ad ingentem nives altitudinem excreverant, in quas currus onere suo graves aded profundè dilabebantur, ut sinè admolitione aurigarum equi longo labore frustra defatigati eluctari non possent. Ad ipsum pagum Petersdorffium periculosa fovea nivibus, & nocturnis tenebris tecta (octava enim noctis jam sonuerat) necessario lapsu currus ad se traxit hæsfuros inibi, nisi loci iudex considerata precum nostrarum æquitate colonos suos omnes jam multo somno sepultos è nidis suis ad subsidium nostrum evocasset. Herculè ad auroram usq; ibidem hæsissemus. Post media enim noctis tempora Bernam primò tenuimus, (3) foraminum namque frequentia, interjacentium collium declivitas, & densitas conglomeratarum nivium adhuc iter asperabat.

20. Neque hic dies faciliorem viam aperuit, per Rinkersdorff, Hofium, Weibald, & Heidenpiltsch (ultimus pagus à fructu Heidenkorn, quo abundat, sic dictus) in Schwachendorffe eà nocte permanimus. (3)

21. Nullam isto die notabilem itineris difficultatem perensimus per Pintsch ad Liechten ventum est. Pagus hic diversis villis, & domibus propemodum ad milliare extenditur; ibidem acidulas invenimus à calentibus profectioe corporibus libenter haustas, & facilè approbatas, circa quartam vespertinam civitatem Jägerndorffium intravimus, (3) ea fossa, vallo & muro firma, Principis Liechtenstein jurisdictioni subest. Ubi apud PP. Minoritas ante discessum nostrum missæ Sacrificio interfuimus.

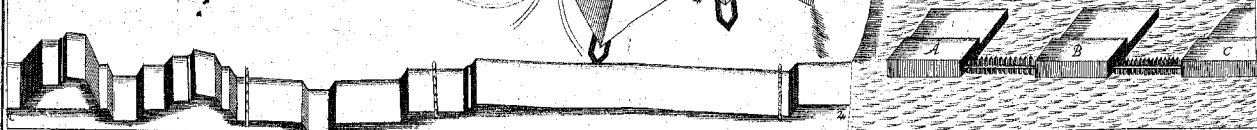
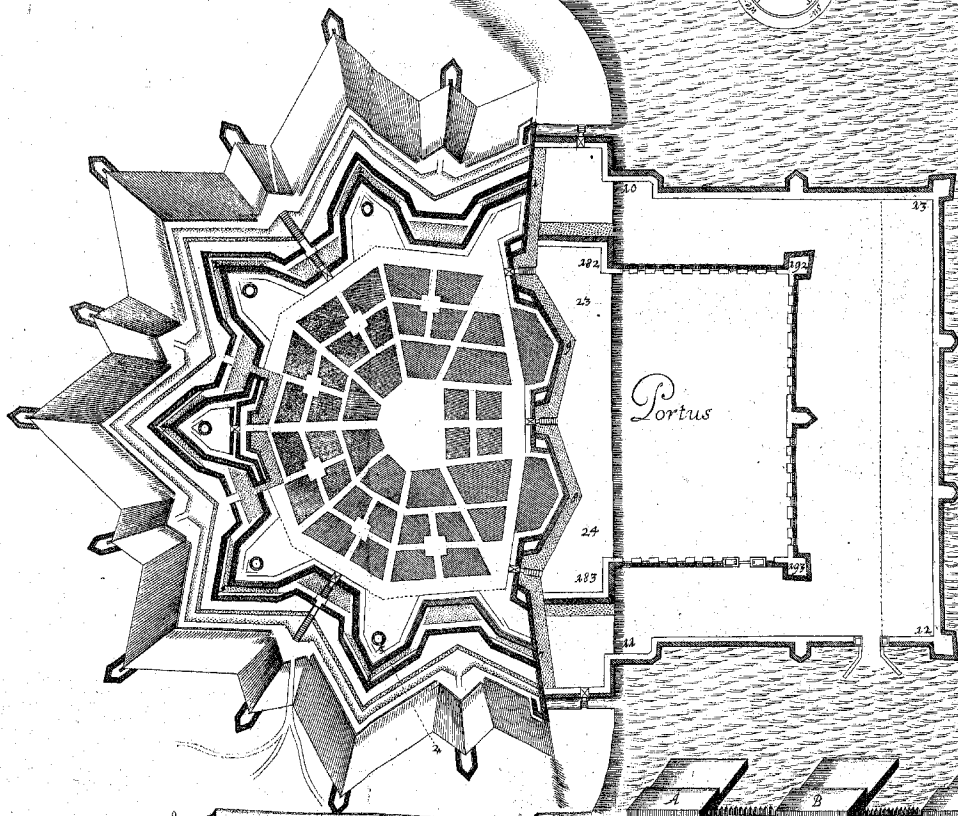
22. Multi vici prætereundi erant, Derniz, Pratsch, Mogen, Dobersdorff, & Maydelberg, ad cujus dexteram in edito colle castellum situm ad Comites de Colobrath pertinet, alternus descensus, ascensusque collium non procul inter se diffitorum, non nisi sextâ vespertinâ Neostadium civitatem nobis dedit. (3)

23. Cælum serenum erat, & via sat facilis apparebat, itaque Polckersdorffio maturè retro nos relicto Nissam ante vesperum subivimus. (3) Civitatem hanc Nissa fluvius alluit, & oppido nomen suum concedit, firmat eandem vallum, & cum muro fossa, & ad Episcopi Uratislaviensis ditionem pertinet. Soc. Jesu Collegium, & Ecclesia Parochialis non minima urbis ornamenta dici possunt, ex Cæsareis Missionariis unus cum posta discessit ad pagum Leibs negotiorum suorum necessitate ita exigente; Uratislaviæ autem se nos denuò opperiturum promisit, litteras quoque à Domino Ablegato scriptas indepti sumus, earundem tenor, quosdam ex comitatu, maximè verò concernebat Præfectum.

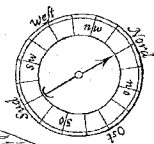
24. Noctis quiete hinc occupata, & reddito per solem die iter facile, & jucundissimam cœli temperiem nacti, circa quartam vespertinam cum omnibus oneribus ad Grotkau pervenimus, ibidem pernoctaturi. (3)

25. Rursus autem orta luce denuo longiùs progredi cœptum Lettenberg, Zinta, & Rossow transeuntes Ollaviam maturè ingressi sumus. (4) Ibidem equorum ante jugalium mutandorum necessitas nos detinuit, de præter fluente fluvio Ollavia oppidum nomen suum traxit. Portam illius subeuntibus Augustanæ Confessionis prædicans occurrit cum funere trahæ imposito. Augustanæ Confessionis addicti sunt cives, Arcem autem satis magnificam inhabitabat tunc Princeps Jacobus, Joannis nuper defuncti Poloniarum Regis, primogenitus

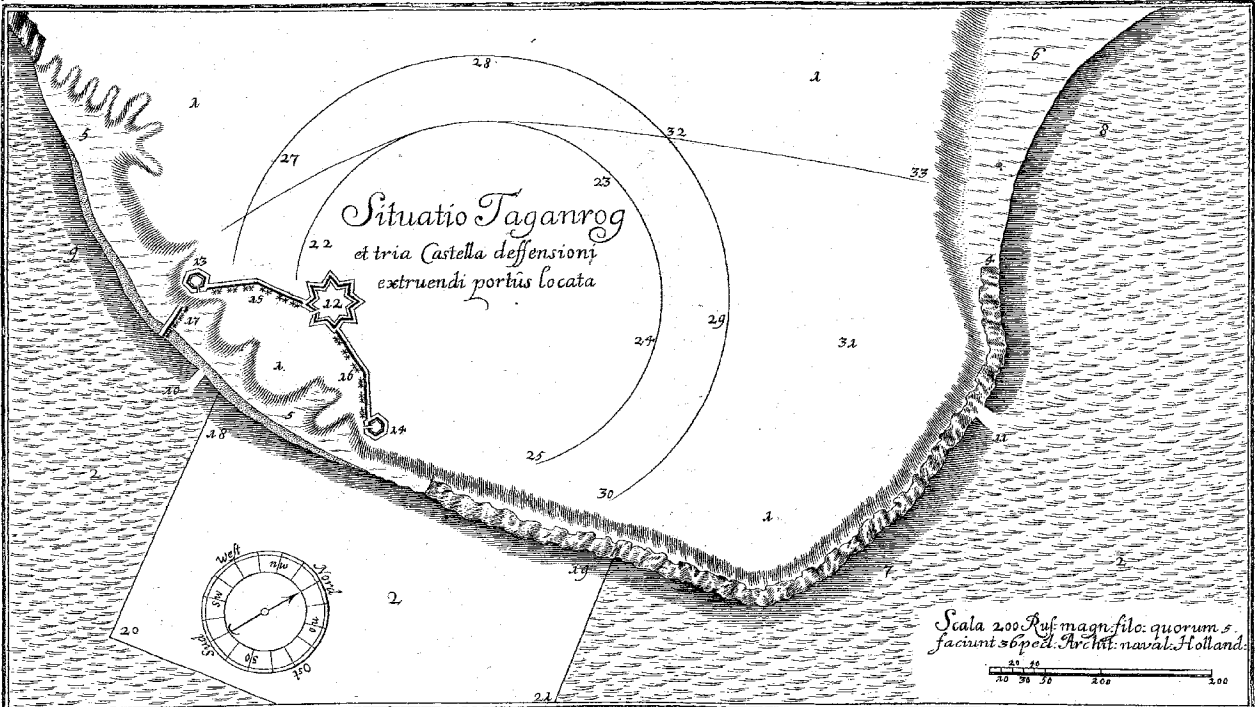
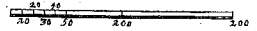
*Projectum fortalitij et portus apud Taganrog
ad Maotidem extruendi*

Situatio Taganrog
 et tria Castella defensionis
 extruendi portus locata

Scala 200 Rus. magn. filo: quorum 5
 faciunt 36 ped. Archit. naval. Holland.

tus cum Serenissima conjuge Neoburgica Ducissa. In summitate tecti aulae senatoriae gallus ex cupro figuratus toties arte circumagente vertitur, quoties campana horam (13.) sonat. Isto adhuc vespere stabuli praefectus postquam antecessit Ura-tislaviam, ut diversorium personis, & animalibus commodum interea dispiceret.

26. In Arcis antedictae templo Catholico, mane subsecuto, missae Sacrificio interfuimus, deinde iter nostrum Ura-tislaviam ante plenam meridiem ob viam facillimam celeriter confecimus, (4) in suburbio autem tam diu haerendum nobis erat, donec ad stabuli praefectum adventus nostri notitia data, equi, & currus in ordinem regesti, ipseque adesset, qui totum comitatum in sedem istam Episcopalem cum decore introduceret.

27. Quies hic erat utilis, & necessaria; aurigae enim ad ulterius avehenda onera nostra noviter conducendi erant. Silesiensis Camerae vice Praesidentem Dominum Baronem de Neydhart Dominus Ablegatus litteris requisiverat, ut officialibus suis, quos ea cura tangebatur, non gravaretur assistere.

28. Alter quoque dies hic consumptus, uti priorum evacuatio, & noviter constitutorum curruum oneratio exposcebant, omnia tamen ita parabantur, ut nihil remaneret, quod crastina luce longiori impedimento nos detineret.

29. Quamprimum itaque nova lux oriebatur, quavis ad iter se accingebat. Sub ipsum portae urbanae limen, qui nuper negotiorum praetextu a nobis discesserat, se nobis denovo aggregavit Missionarius Caesareus, eo autem die superatis, quos transivimus pagis, Weiden, Hingen, & Holau in vicinico Klacha noctem tranfacturi substitimus. (3)

30. Aurora autem referente solem iterum profecti Tornast cum Scheuren liquimus, & in pago, cui Teutschammer nomen est, faxis & montibus viam asperam emensi, prandium sumpsimus. Cupri fabricam ibidem inspeximus. Mal-leum praeterfluens rivulus rotam urget. Continuatam porro trium miliarium sylvam pervadentes in loco (Miltch dicto) nocturnam stationem posuimus. (5)

31. Poloniae confinia, & primum ejusdem locum Sdonam medio jam die attigimus, Poloniae militiae Generalis Letschinski illius est Dominus. Portorii praefectus licet germanus esset, attamen ostensis liberi comitatus litteris acquiescere

cere non voluit, prætendens tanta, quæ nobiscum ducebamus onera immunia esse non posse, antequam auriga juramentô confirmasset, præter res Legati privilegiatas nihil se vehere, cujus futilis prætensio justo risu fuit explosa. (3) Ad civitatem Groteschinium eâ vesperâ adhuc properatum est. In absentia Supremi Præfecti Domini Galezki ejusdem Starosta Dobrowolski non contemnendæ humanitatis officia nobis exhibuit, etsi non ignoraret solum Domini Ablegati comitatum adesse; nobis tamen cerevisiam, crematum, & panem, pro equis avenam cum sceno in maxima Poloniæ inopia charissima dona submisit. Præfati Domini Galezki uxor præfens aderat. Hæc pisces liberaliter subministrabat, ut quivis hospitem benevolentiam hætenus inexpertam pro viribus exaggeraret.

F E B R U A R I I.

I. Maximè cùm infecuto manè ipse loci Starosta nos inviseret, & felicem itineris nostri prosecutionem non verbis tantùm comibus aggratularetur, sed quemvis insuper ad novi, & nobilioris cremati haustum civilissimè sollicitaret, nec antea discederet, quàm nobis in aperto campo constitutis sufficientem instructionem dedisset, quænam loca adeunda, aut declinanda forent, Polonia enim tunc temporis in partes scissa nihil tutum & securum iterfacientibus relinquebat. Intensissimum diei hujus frigus multis largiorem vini adusti potum indulgere videbatur, credebant se media hyeme invito etiam sole, virtute cremati immodicè sumpti æstatem accendere posse. Sed temulentos & crematum, & frigus immodicè adurebat. Hos semisopitos in terram prolapsos destituebant equi eo casu libertatis admoniti, illi curribus relictis cum nivibus luctabantur. Jucundum spectaculum iis, quibus moderatus potionis usus mentem auferre non poterat; prandii tempore ad animalia restauranda Kosminij paulisper conquievimus, multorum hæc murmuratio, dolor, & querela exaudiebatur. Quia verò nullum periculosioris læsionis indicium erat, horum lamenta, aliorum jocis, & risui inferiebant. Ulteriùs denuo iter exorsos Jaratschinium ante noctem suscepit. (4)

Magnam furum frequentiam in Polonia ubique grassari, qui non credit, aut negat, dignus est malo omine, experiri.

Nos

Nos optimum rati intactam causam servare, & grassatorum perfidiam utilibus remediis prævenire; vigiliarum stationes distribuimus, omnes unus alteri succedentes, vices nostras subivimus, nemine excusato, ne plures ansam arriperent se eximendi ab onere. Præsertim cum sollicitudinem nostram magis anxiam hospes redderet, referendo districtum hunc Contianæ factionis esse, & paucis ab hinc diebus quendâ defultorium Saxonæ equitem à Polonorum frameis, sinè ullius datæ offensæ culpa miserè dilaceratum, eorûmque in Regem Neo-Electum odio immolatum esse.

2. Post primam noctem alterno pervigilio transactam suasit ejusdem commendata utilitas, ut illud deinceps continuandum omnes vellent. Interea pagis Scharfchlohe, & Pografeliz post nos relictis, in parvo quodam loco (auriga viarum peritus Blindenfidler nominavit) nocte hac commorati sumus. (5)

3. Acutissimum iterum frigus omnia constringebat, cum nos in pago Skaplîi calore ad fornacem quæsito, paulisper alacriores per Boviz eo vespere ad Orchof pervenimus. (4)

4. Cælo aliquantùm mitiore per Lowiz & Marckwiz cum occasu solis Uratislaviam minorem attigimus, (4) in cujus suburbio hospitatos varii Poloni inviserunt Magnifico sermone fidem suam extollentes, qua Regi suo neo Electo semet addictos velint. Gestuum expressivorum superbia omnibus ansam dedit gentis jactabundæ ostentationem tacitè deridendi.

5. Multùm de rigore suo frigus remiserat, facili via itaque sole adhuc pleno Turonium venimus. (5) Prussiæ Regalis civitas certis immunitatibus gaudet in modum earum, quas in Imperio Romano Germanico liberas vocamus. Germanicum Idioma maximè in usu est, promiscuum tamen cum Polonico. Incolæ, ut plurimùm Augustanæ confessionis sunt. Catholicæ nihilominus religionis exercitium palàm viget. Propè templum Parochiale Catholicum in civitatis foro speciosi operis structura porta triumphalis erecta stabat, ad Neo Electum Poloniarum Regem, cujus adventum expectabant, condigna veneratione excipiendum.

6. Hic altero post adventum nostrum die quievimus, ne animalia continuo itinere lassata, viribus suis destituerentur.

tur. Turonenses Domini Ablegati absentiam compertam ejusdem adventum expectare se causabantur, cui deinde postquam transeunti per delegatos itineris cepti felicissimum exitum civili, & germanica oratione apprecari, atque intimari fecerunt, se debiti erga Cæsaream Majestatem respectus, & humillimæ devotionis semper tenacissimos, nec minus anxie suam in Neo Electum Poloniarum Regem fidem, & obedientiam semper intemeratam custodituros.

7. Omnia ad viam comparata erant, cum auriga indicat sibi pontis usum per viſtulam esse prohibitum, antequam pro equis suis propriis ad abducenda onera nostra conductis consuetum vectigal (Das Brücken-Geld vocant) solvisset, sed remonstratione facta, conductos equos cum propriis eadem jura oneribus solvere, & immunes esse velle, exactor acquievit, post itinere per Lyſominice Ostasivum, & Giziwam promotam civitatem Episcopalem Colmensē attigimus. (3) Non alia Urbis hujus est facies, quam vastati expilatque vici, omnibus inimicis furiis suis quasi è sedibus erutis; duobus milliariibus distat à Culm, unde Episc. Culmensis nomen traxit. Magnifica amplaq; Ecclesia Canonorum est, memoria punitæ injuriæ dictis Canonicis in Processione Turonium instituta, ab acatholicis Turonii incolis illatæ. Poenæ enim & satisfactionis locum ad templum hoc suis sumptibus extruendum adigebantur.

Interea Dominus Ablegatus Clementissimam facultatem obtinuerat Augustissimi Imperatoris, & Serenissimi Romanorum Regis sacratissimas dexteras debito humillimoque cum respectu exosculandi. Jamq; non tantum solito juramento apud Excellentissimum Dominum Campi Mareſchallum, & Judicii aulico Bellici Præsidentem Dominum Comitem de Starenberg decenter præstito ad consiliariorum aulico Bellicorum album relatus fuerat, sed apud præcipuos etiam S. C. Majestatis Ministros obsequentissima sui commendatione valedictionis obsequia plenè absolverat, cum suscepta prius Omnipotentis Dei Benedictione, quam Eminentissima sua Celsitudo Dominus Cardinalis de Kollonitsch ex congenita totique universo nota clementia eidem in discessuri habitatione benignissimè dignabatur impertiri, iter postquam aggressus est, & ad Danubium, quem glacies denuo constrinxerat, suavissimæ Dominæ Uxori, pluribus aliis amicis, & propinquis eod usque comitantibus multis teneræ charitatis indicibus amoenissima vicissitudine reciprocatis valedixit.

8. Ulterius progredientes per Schottenbruck in Kraudenzen substitimus. (5)

9. Virginum de Sancta Clara ibidem monasterium est, in quo secuta luce missæ interfuimus. Denuoque iter adorsiviarum difficultatibus multum impediēbamur. Obstabat collium interjacentium multitudo, & quibusdam in locis nivium coagularum profunditas graviter oneratis curribus difficillima via. (4) Medio die oppidum Neostadium, Pesko autem inclinante sole attigimus. (4)

10. Reliqueramus jam Rindeslohe, & uno tantum lapide à diverforio nocturno Strassenbar aberamus (6) cum incuriâ aurigæ unus ex oneratis curribus in acclivem viam delabitur, cui extrahendo, & sublevando labor omnium duabus in noctem horis continuatus ægrè sufficit. Stabuli præfectus nos Gedanum præcesserat, ut hospitium tot hominum animaliumque capax ante adventum nostrum investigaret.

11. Eundem summo manè insecuti per Longenau, & Schevering circa diei medium Gedanense suburbium tenuimus, ex quo ipsa urbis mœnia decenti ordine subintravimus. Pratum viride, diverforium vocant, in quo permanimus. (3)

12. Comorandum nobis hic erat, donec adventus vel litterarum, vel ipsiusmet Domini Ablegati aliud juberet. Absoluto prandio arcui triumphali à Magistratu Gedanensi ad Neo Electum Polonorum Regem dignâ Magnificentiâ excipiendum erecto inspectando vacavimus. Sumptibus certè nobilis, splendore insignis, amplitudine conspicuus, & symbolorum acuminibus subtilis & varius omnibus visus est.

13. Summum Templum Augustanæ Confessionis est, & multis Orthodoxæ religionis Catholicæ vestigiis, celeberrimum, fons Baptismalis raræ magnitudinis, & artis eximiæ ex aurichalco fusus ad se contemplandum primò oculos averterat. Imago autem aspectu longè dignior visa, quæ extremi Judicii multiplices affectiones vivis coloribus adumbraverat. Quadraginta annorum labor est, tantum spatium uni picturæ datum, Jacobus Heick Amstelodamienis ejusdem Author est. Sancti Petri Basilicæ eandem consecraverat, navis autem pretiosissimum hoc depositum Romam vectura tempestati naufraga succubuit, ipsum mare anxium crederes, ne tanta ars commendatione sua careat. Hanc enim imagi-

nem perditis tot navis mercibus solam exceptam, secundo vado ad oram Gedanensem propulit, inq; ejusdem littore tuto exposuit, in dicto templo inter præstantissima custoditur. Gaudentium, dolentiúmque diversissimas vices divinus sanè expressit penicillus, minima corpora aptissimis lineamentis descripta sunt., affectus & passiones animarum verè viventium apparent. Author imaginis artis opticae bene peritus fuerit, necesse est, in eadem enim imagine ter tota imago mirificè repræsentatur. Summum dicti templi altare geminatum est ex aurichalco fuso, anterior pars omnes Angelorum choros exhibet, hac autem remotâ coronationem B. V. M. videmus. Alia Deiparæ imago custoditur inclusa ex lapide artificiosè fabricata, alteram manum à furore insanientis vulgi decussam volunt. His omnibus inspectis in Capella Regia non procul sita missæ Sacrificio interfuimus. Restabat fortalitium (Mündam dicunt) securitati portûs positum, hoc intrare nulli conceditur, nisi à Magistratu speciali dato passu fuerit permissum. Præsidens tunc Gedani erat D. Schmid; vir comis & gravis, petitis nostris quamprimùm annuit, & scriptum datæ licentiæ testimonium nobis exhibuit. Ad viftulam ergo adhuc frigore constrictum concedentes, trahas ibidem, quàm plurimas inventas modico pretio conduximus, earúmque usu celeriter ad Mündam perventum est, quæ viftulæ pars munimenti exteriora latera allambit, & firmat, pertinaciam glaciei violento ligonis auxilio amiserat, navicula ad trajectum commoda in fortalitiu ripa custodiebatur à milite: negat ille nos ante admitti posse, quàm commendans visâ litterâ ejus facultatem annuendo fecisset. Cui ergo, ut passum ostenderet, tradidimus, & brevi post intervallo admotam à milite Scapham conscendentes castru primam portam subintravimus. Longus in armis stabat ordo excubias agentium & Locumtenens (cui mandatum id erat) nos perhumaniter susceptos per singula exteriora munimina ducit, monstrátque quidquid visu vel commendatione dignum erat, interiora, & nova munimina tenentes relinquimur à Locumtenente militaris obsequii jura strictè observante; excipimur autem à nova militum custodia, expectabátque officialis alius, ut castro exactè monstrato sua vice defungeretur. Tormentorum multitudo, mœnium, & muniminum accurata defensio, ad ultimum jucundissimus ubique ordo omnibus commendabilis visus

vifus est. Eodē modo reductos litterarum liberi repafsūs no-
ftri & ostendere & tradere oportuit. Placuit traharum com-
moditas, & confensus omnium voluit ad maris ostium perge-
re, sed glacies eò usque non pertingens propositum impedivit.
Hollandicam tamen glaciē affixam triremem conscendimus,
omnia in eadem perferutati.

14. Turbidum erat cœlum, & prominens imber lucem
subduxerat, remiffiorque hyemis rigor verno tempore mi-
tescere credebatur. Multum itaque in civitatem excurrere
non sinebat platearum lubricus, & difficilis meatus. PP. Car-
melitarum nihilominus monasterium missæ audiendæ gratiâ
adivimus.

15. Litteras à Domino Ablegato postea attulit, in itinere
constitutum brevique ad nos venturum nunciabant. Post
meridiem Patriciorum palatium videre omnium animis fede-
rat, in eo diebus Mercurii, & Sabbathi potissimum cum mer-
catoribus Patricii conveniunt pomeridiano etiam tempore.
Mercatoris enim cujusdam testamento constitutum, ut dictis
diebus, & tempore Musici Urbis pro certa mercede præsentium
aures, & animos eleganti symphonia studeant diverte-
re. Picturarum arte & pretio aula superba est, & memorabilia
volunt esse, quod vulgaris ille jocator (Eulenspiegel appel-
lavêre) magnæ fornaci affixus, se quærentibus diversas faci-
es, partemque corporis posticam objicit ridendos relinquens,
qui ridiculum quærerere cogitaverint. Lumen etiam aliquod
in summitate Aulæ ita artificiosè depictum est, ut naturam
victam jurares, omnium enim oculis lux verè ardens videtur.
Civitatis Gedanensis insigne cervus est, igitur istius in omni-
bus Historiis, & fabulis in eadem aula adumbratis invenitur
allusio. Hic in sylvis Orpheus ad Cytharæ sonum feras mo-
vet, ibi Actæon propriis à canibus miserè dilaceratur, alibi
alias venationes oculis leges.

16. Hic dies divino cultui ex integro fuit consecratus,
apud PP. Dominicanos Concioni, Sacrificio, atque aliis devo-
tionis actibus interfuimus.

17. Iterum obscurum crebrâ pluviâ cœlum nos domi de-
tinuit, præter eos, quibus mercatorum tabernas, & mercium
vendibilium pretium acuratiùs investigare placuit.

18. Sudum cœlum, & lucis serenitas extra urbem nos
pellicere videbatur. Ordinis Cisterciensis Monasterium non
procul

procul abest, ad quod jucundissima via deducit, horti, ædificatæ ad voluptatem ædes, pulcherrimæ villæ, amœnissima dumeta, distinctique colles divites aquarum scaturigines emittentes in subjectos hortos, oculos undique gratissima varietate fatiant. Præfatum Monasterium (Oliva dictum) ad pedem montis situm jacet, suo territorio omnia comprehendit, quæ horæ quadrante remotiùs ab urbe sita sunt. Versùs mare, & viftulam autem fortalitium Münda limitem ponit. Fundator Subislaus Dux Pomeraniæ à Culmbacensi Abbate ad fidem Catholicam conversus, hoc gratitudinis monumentum Deo posuit. Néve erga conversorem suum minùs gratus videretur, ex ejusdem Ordine, & Monasterio Ordinis Cisterciensis Patres evocavit, isque monasterium incolendum tradidit. Templum habet magnificum, plura ibidem inventa Epitaphia; subjicere placuit, quod magis ad rem visum est.

Hoc sibi sub saxo requiem quæsitiv Oliva.

Cui lux, vita, quies firma sit ipse Deus.

Fundatio dives est. Typographiam & Apothecam habet propriam, toti Europæ innotuit, ex quo Gallicum Principem de Condi candidatum Coronæ Poloniæ hospitem habuit.

19. Quatuor Saxonorum equitum Centuriæ Regis venturi præsidio intrârunt urbem.

20. Dux Centuriæ custodum corporis Regis Poloniarum advenerunt, uni suburbium (Stolzenberg) alteri suburbium (Scotiæ dictum) hospitia suppeditabant. Hos pars nostrum, ut videret, exivit urbe; altera civitatis Turrim conscendit, horologium artificiosissimum, & campanarum ludentium concentu celebre contemplatura.

21. Apud Brigitinos Missa à Missionariorum aliquo dicta est. Monasterii Fundator 24. Monachos, & 60. Moniales esse voluit; pro totidem sufficienti provisione adjecta; sed acatholicis aliter visum est. Octo tantum Monachos, & Moniales triginta tolerant. Reditus ad expunctorum sustentationem requisitos ærario publico inserunt. Circa tertiam vespertinam Dominus Ablegatus cum duobus curribus per postam advenit, & cubicula pulcherrima in Senatoris cujusdam domo à Magistratu Gedanensi habitationi suæ designata, quamprimùm occupavit.

22. Ad quem altero adventûs fui die duo delegati Senatores, nomine totius Senatûs humanissima Germani idiomatis oratione gratulationem peregerunt, addita sincerissima contestatione devotissimi sui respectûs, quo Sacram Cæsaream suam Majestatem semper veneraturi sint. Quibus Dominus Ablegatus reciproca officiosa civilitate respondit, Dominosque deputatos securos voluit, se exhibitas à Magistratu honorum testificationes, & sincerissimas contestationes humillimæ suæ erga S. C. Majestatem devotionis in proxima submississima relatione condignè exaggeraturum. Regalia, quibus Dominum Ablegatum honorabant, consistebant in raræ magnitudinis pisce, & duodecim cantharis vini Rhenani, & Hispanici.

23. Expediti duo equites Nuncii publici, qui servos ad reducendum canem vigesimâ denuo emissos revocarent. Tempus amœni vesperi obeundo civitatem, Vistulamq; cum fluvio Moidlow glacie constrictum transeundo, consumptum est.

24. Longæ quietis tempora tandem finita. Domini Ablegati eo tempore expectati præsentia omnia promotioni itineris utilia procurari denuo fecit. Secundâ Pomeridianâ discessum ex urbe Gedanensi auspicati, præcipiti quodam monte feliciter superato, fortuna non minori Vistulam adhuc glacie constrictum cum curribus graviter oneratis transivimus. Octava noctis oppidum Schönberg somno capiendo dedit. (3)

25. Orta luce progredientibus iterum congelatus Vistula non sinè periculo transeundus fuit. Violentiùs enim pomeridiani solis æstus glaciem jam multum attenuaverat. Nihilominus alius adhuc fluvius (Nagat vocant) eodem cum discrimine trajiciendus erat; antequam in pago Ropach prandium fumere liceret. (4) Elbingam autem Prussiæ Regalis civitatem (2) ante noctem subintravimus. Urbs hæc præcæteris munita est, Nagat fluvius eandem alluit, & volentibus incolis circumfluit non contemnendum contra hostes præsidium. Navibus ferendis, indèque commerciorum usui flumen servit, sub Regis Poloniæ territoriali quiescit potestate in modum liberarum civitatum Imperialium insignibus privilegiis donata. Supremus Magistratus in duos divisus est; Burgravium & Præsidentem; illum creat Rex, hunc eligit Senatus. Publica, & militaria ille, hic civica observat.

Adventus nostri tempore in efformando arcu triumphali collaborarunt, ad Neo Electum Regem, cui venturo se Homagii Sacramento devincturi erant, condignâ magnificentiâ, & decore excipiendum. Omnibus patet Electorem Brandenburgicum Urbem hanc jure hypothecæ vigore tractatus Bydgostiensis in eadem sibi constitutæ armis suis occupatam diu possedisse, cum instituta amica compositio speratum eventum quamprimùm sortiri nequiverit: quam tamen Polonis denuo evacuandam audivimus, coronâ ditissimâ in securitatem prætensionis 400000. florenorum oppignoratâ.

26. Rursus iter facientes, antequam locum Catholicum (Nova Ecclesia dicitur) (3) prandii tempore attingeremus; superandum flumen erat, quod Pregel indicant, dein per civitatem Frauenbergam, Braunsbergam (2) tenentès ibidem nocte illa permanimus. Ante locum ultimò positum limites Regalis, & Ducalis Prussiæ constituti sunt. Patres Soc Jesu ibidem collegium possident.

27. In illo postero die missâ auditâ post devotionem iter reassumpsimus per oppidum Heiligenbeil; in pago Federau pransi sumus; (2) antequam autem illud pararetur, coeli ferentitas, & loci amœnissima vicinia in proximos colles, & dumeta quosdam evocavit; lepores autem aliâque ferini generis fercula trajecturos varius casus afflixit. Ignobilis collem allambit rivus, glacies multâ nive tecta videbatur par oneri; sed mox rupta fixum vestigium destituit transire conantis, & suas in aquas præcipitem traxit, quoniam verò aqua nec profunda nec rapida fluebat, adstantibus alieno periculo cautis ludibrio erat, cùm modicâ luctâ ex undis emergeret; ast stabuli præfectum avem bombardâ petentem majus discrimen circumvenit; in multa enim frustra, cùm explodebatur, bombardâ dissiliit: tenentis brachium parvæ particulæ allisulæsum est; ni Superi prohibuissent, tristem exitum sortiri res poterat: prope fenestram enim illius cubiculi jactum parabat, ubi Dominus Ablégatus cum multis ex comitatu liberè sinè cura tanti periculi morabatur. Incussit autem hic casus magnam animo sollicitudinem ex eòq; momentò mandatum dedit omnes oneratas bombardas evacuandi, quæ imperitè oneratæ reperirentur, denuo à rerum gnaris onerandas. Vespere Brandenburgum tenuimus.

28. Infecuta die, undecimâ Regiomontium subivimus. (2) Antequam prandium instructum effet, ad templum Parochiale Catholicorum nos contulimus; Ubi Missionariorum aliquis Deo litavit. Clericus ibi Decanus est, cui Salarium ex pacto Elector Brandenburgicus dare tenetur, mille scilicet florenos annuos. Tres Missionarii Jesuitæ apud ipsum, sed eleemosynâ emendicandâ vivunt: qui de necessariorum penuria pluribus conquesti sunt. Urbs hæc Ducalis Prusliæ Metropolis est, Electoris Brandenburgici supremo Dominio subjecta. Vice Dominus, & Administrator jurium dicti Electoris, quidam ex Holsatiæ Ducibus ibidem supremo Magistratu fungitur. Is habitâ adventûs nostri notitiâ quamprimùm aliquem ex Officialibus suis ad Dominum Ablegatum abmisit, qui ei de felici adventu gratularetur, eundemq; ad se in Arcem ad crastini diei prandium invitaret: pari officiorum civilitate Dominus Ablegatus per officiales suos defunctus est, ipsum tamen congressum subterfugit, procul dubio motus rationibus politicis, quas longa similium functionum experientia suggestit; non intermisit tamen vice Dominus tam corporis, quàm rerum nostrarum milites custodes submittere. Missi insuper ad Domini Ablegati habitationem Electorales Musici Tubicines, & Tympanistæ suâ symphoniam eundem honoraturi.

M A R T I I.

1. Intenderat Dominus Ablegatus eo adhuc die Regiomontio discedere, sed aurigarum malitia impedimento fuit; conducendi enim Vilnam usq; pro singulis equis decem imperiales exigebant; dum nostri minus pretium mercantur, illi mercedem augment, & locò decem duodecim imperiales exposcunt, cùmque consentientes nos adverterent; non currentes, sed solidos in specie duodecim imperiales efflagitaverunt; credebant enim impii homines, necessitatem itineris injustissimam mercedis exactionem justificare. Consul tunc Lubeck, & Vogtius Sander vocabatur, hi assistentiam suam, sed nullo effectu promiserant. Coactus igitur Dominus Ablegatus equos (Muschinlos vocant) parato ære comparavit.

2. Quoniam verò illi ex venditoris bonis modò adducendi erant, altero etiam die eodem in loco hærendum fuit. Eo vespere adhuc per Secretarium Duci Holsatiæ gratiæ actæ sunt,

sunt, pro submissis excubiis. Cujus responsum civilissimæ humanitatis fuit, excusando se, quod necdum licuisset Domino Ablegato colloqui.

3. Provifis, quæ tempus, & itineris faciendi longinquitas monebat, rursus viæ nos commisimus. In loco Hœnrath. (1 $\frac{1}{2}$) prandium sumptum est. Dapiaw (1 $\frac{1}{2}$) verò maturo adhuc die tenentes, tamen ultra non processimus; quia nullum in propinquo diverforium. Duos canes, quales Anglia mittit, nobiscum duximus venandi sagacitate commendatos; emptus ergo porcus illorûmque victoriæ relictus recreationi inservit.

4. Oppidum Pregel ejusdem nominis fluvius alluit, hoc cum Urbe relicto, medio diei spatio in loco Piotten (3) nos cibis refecimus. Civitatem Isterburgum autem vespere attigimus. (4) In suburbio comitatus cum animalibus, in civitate cum aliquot Officialibus Dominus Ablegatus noctem transegit. Suburbium ab ipso Oppido separatur fluvio interfecante Pregel, ligneo ponte super exstructo. Suburbium Magistratui civico non subjacet; sed certis privilegiis exemptum à Regimine Brandenburgico inmediate dependet. Quidam ex comitatu, dum in dictæ civitatis foro, petulans anjactabundus, sclopetum suum minus exonerare sustinet, illo, utpote in multas partes vi pulveris disrupto, damno suo privatur. In oppido illo castrum est Electori Brandenburgico subditum; id Vogtius Electoralis incolit Magistratûs dicta, factave accuratè observans.

5. Viarum monstratore nobiscum sumpto Kalapinam prandii tempore tenuimus. (3) Post ordinaria corporis ministeria ulterius procedentes impedivit aliquantum currus temone suo rupto, quo demum reparato, Stalabinam usq; pervenimus. (4) Hactenus in Prussia nulli Judæi visi, sed major e contra numerus illorum est in Polonia; maximè autem in Lithuania.

6. Currus gravius onerati, uno milliari à nobis remotiores pernoctabant; nonâ matutinâ diei insequentis illos expectando opperiebamur. In Wurwal nobilis Polonus se nobis jactanter aggregaverat, multa percontatus de Poloniæ statu, parum responsi, quale sibi imaginabatur, domum retulit. Castellani Durozki centuria ibidem hybernabat, nobis presentibus pagum cum vexillo intrabant; exiverant enim paucis

paucis antè diebus ad intercipiendum hostem ; quodd autem 15. milliaria progressi , nulla hostis vestigia reperissent , sinè victoria, victores tamen (ut gentis vanissimæ est genius) revertebantur. Hostes autem alii non erant, quàm cives diverso partium studio sibimet invicem infensi. Partium capita Sapiëha, & Oginski erant. Hic Sapiëhana, ille Oginski-ana bona depopulabatur, mutuis vulneribus semet confecturi. Vesperis deinde Diefiskingen pagum attigimus ; (4) ubi Judæi Cauponariam exercere incipiunt.

7. Novem milliarium sylvam ingressi fumus, (desertum vocant,) via difficilis in ipsius medio nos sistere coegit. Una, alterave domus est, (4) sed ubi nihil ad potum, victumque hominibus, neq; animalibus ad pabulum aderat, non fœnum non avena, nec panis, nec cerevisia. Kaoviam itaq; misimus, ut aliquid in victum apportarent ; sed circa medium noctis primò redierunt : vix ullibi majorem rerum omnium penuriam, & calamitatem invenimus aut passi fumus. Non procul inde fornax erat, ubi pix coquebatur, quo nos videndi pertraxit curiositas. Nox ea in sylvâ ob nocturnas furum grassationes periculosior visa ; hinc ad excitatum prope currus ignem per vices excubiæ actæ sunt.

8. Reddito tandem die reliquam sylvæ partem emensi ; circa secundam pomeridianam Kaoviam Urbem subivimus, (5) curribus oneratis non nisi septimâ vespertinâ ad nos consecutis. Domino Ablegato adventum PP. Societatis JESU gratulati sunt.

9. Apud quos altera die sacris peractis, post debitæ devotionis exercitia ad eorundem refectorium deductus est Dominus Ablegatus in Officialium suorum comitatu ; cui ibidem juvenus scholastica solutæ, ligatæve orationis exercitiis applausit. Decem Collegium illud Jesuitæ incolunt, inferiora docent, & tunc novum sibi templum moliebantur ; dependent autem à Collegio Vilnensi, nulla fundatione Kaoviæ firmati. Eadem in civitate Moniales S. Claræ Monasterium obtinent ; illuc cum comitatu suo à prandio Dominus Ablegatus concessit, Monialium Confessarius ex Ord. S. Francisci præfens annuit, ut intra Monasterium, & Refectorium omnes admitterentur, atque in Virginum Choro Lytanæ Lauretanæ à Monialibus nostrisque Musicis simul decantarentur. Notabiliorem S. Crucis Salvatoris nostri particulam

ostendebant, quam sustinente Confessario ad unum omnes osculati, & venerati sumus. Post Moniales divite eleemosyna donatas cum Confessario ad Monasterium Franciscanorum, quod è regione conspiciebatur discessum: templi vestibulum subeuntibus Religiosi sub pulsatarum campanarum sono Te Deum: intonabant. Templum pulchrum est pro eorum locorum conditione, quibus eleemosynam pariter impertiti domum nos convertimus. Nobilis quidam Polonus, se Generalis Oginski vexilliferum jactans, colloquium Domini Ablegati petiit, sed viatici emendicandi causâ.

10. Insecuto manè supra dictæ Moniales Domino Ablegato apud easdem missam audienti devotionem suam demonstraturæ, medonem seu mulsam, vinum adustum, aliquas phyalas confectorū pro tenuitatis suæ viribus præsentârunt, quam Monialium humanitatem non benevolo solùm animo suscepit, sed consuetâ insuper suâ in Religiosos, & pauperes liberalitate remuneratus est. Jentaculo sumpto nos viæ iterum dedimus, sed ex nivium altitudine difficili, currus (onerarius dictus) & unâ culinaria, altera vice vix non sepultus nivibus magno sanè omnium labore ægrè extrahi potuit. Formosissimum Monasterium PP. Ordinis S. Benedicti prætervecti (1) & locum Rumzitzki (2) tenentes diurnum iter conclusimus.

11. Zizmari (2) Pagum circa meridiem, diverforium autem Alembock (3) cum nocte subivimus.

12. Prandium in Deviaw sumptum, cœna verò in Twa-cka. (5)

13. Horâ undecimâ Vilnam attigimus, (3) adierunt Dominum Ablegatum Patres Soc. Jesu de felici adventu congratulaturi. Princeps Sapiha Campi Dux Lithuanix intellecto nostro accessu ex officialibus ad novam aurigarum, traharumque commoditatem interea constituendam præmissis, de itineris celeritate certiora in dies exegit, obtendens se habere magni momenti aliquid cum Domino Ablegato conferendum. Sed impeditâ per varias difficultates profectioe nostra Princeps adventum nostrum nimis retardatum expectare non potuit; venit enim dies, qui eundem ad Lithuanæ Nobilitatis comitia Grodnæ celebranda necessariò evocavit.

14. Vilnensis Academia cum studiosa juventute ad Domini Ablegati habitationem se contulit, & tam recitatione

panegyrica, quàm gratulabundis carminibus vota, & affectus suos expressit. Apud Patres Soc. Jesu missa audita; quibus, devotione peracta, invitantibus eorundem Collegium subivimus. Bibliotheca, & Apotheca magna illius ornamenta sunt. Uti consuetum Polonis est crematum bibere, & multus aquæ medicatæ usus apud eos invaluit, sic varix aquarum crematiquæ species gustui acceptissimæ oblata sunt ab eo, ad quem Apothecæ cura pertinuit. Is quidem ex Societate fuit, amanuenses autem, & quorum operâ potissimum utebatur, omnes sæculares erant. Summum Vilnæ templum autem, summi Altaris pretium, & ars maximè commendatur; in illo Sacellum S. Casimiri Regis Poloniarum ex marmore, cujus altare ex argento inaurato, loci sanctitatem pretioso fulgore auget. Corpus verò dicti Sancti argenteo pariter Sarcophago inclusum supra altare ex ejusdem metalli ligaminibus pendulo custoditur; caput Florentia servat, quæ scilicet in S. Casimiri honorem ordine equestri instituto, idem pignus sibi vendicavit. E regione templi turris surgit, ad arcem pertinens, quam Casimirum incoluisse volunt. Calce, & lapidibus ea templi porta obstructa est, qua S. Casimirus ingredi solebat. Cujus causam memorabilem adstruunt; peccatis gravioribus obnoxios, sæpius occulta vi ante eandem detentos ultra progredi non potuisse. Dominicani, Franciscani, Fratres Misericordiæ, & Basiliani in hac Lithuanix Metropoli distincta Monasteria numerant.

15. Vice Palatinus Vilnensis Dominus Szumsky cum Judice Castrensi Szwghowsky, atque Notario Castrensi Wolsky ad Dominum Ablegatum accessere, ac humanissimæ exceptionis, ac gratulationis solennia nomine Campi Ducis Sapiehæ peregere, addita contestatione, optavisse Domini Ablegati frui alloquio, & non mediocriter dolere, quod urgentia negotia id, cum maximè cuperet, non paterentur. Datum desuper Domini Ablegati responsum eâ solertiâ erat compositum, ut præter summæ humanitatis speciem nihil præferret, quod dubiis rebus non conveniret. Omnibus denuo prosequendo itineri constitutis quatuor milliaribus confectis in pago Miedneck nocte conquevimus. (4) Dicto in loco Patres Ord. S. Augustini Monasterium habent, in quo Divina peregrimus.

16. Incredibilis nivium condensatarum profunditas maximum cogitatae velocioris profectiois fuit impedimentum. Rupta traha currûs culinaris, inversus currus, quo Dominus Ablegatus utebatur, animalia, hominésque multum hoc die fatigati. In Oppido itaque Sapiehano (Osmiana dicto) (3) laboribus finem fecimus, meliorem cum die sequenti itineris commoditatem expectaturi. Non procul à diversorio nostro Monasterium Dominicanorum erat ; circa quartam vespertinam ex eorundem Ecclesia ducta est processio disciplinantium ; Quadragesimale enim tempus erat ; hanc in Ecclesiam secuti ; Salve Regina, cum aliis decantavimus. Idiomatis Polonici secuta concio, istam cantus de Passione Domini, his omnibus absolutis, & signo cymbalis dato, disciplina rursus repetebatur.

17. Circa duodecimam diei istius Buronium tenuimus. (3) Basiliani uniti ibidem cœnobium incolunt. Thaumaturgâ Deiparæ Imagine in locis etiam longè diffitis maximè celebre. Poloni, Lithuani, & Græci uniti ad cultum ejusdem numerosissimè confluunt. Ut nostram quoque devotionem ibidem perageremus, à Missionariis dictæ missæ, & à musicis nostris Lytaniæ Lauretanæ decantatæ sunt. Novum tunc templum moliebantur Basiliani, hinc Dominus Ablegatus liberalitate consueta in sumptuum subsidium venit. Ulteriùs deinde progredientes, vesperi Fabríz tenuimus. (4)

18. Cum nivibus tota die luctantes, nihil juvit traharum auxilium, quibus Vilnæ currus omnes imposuimus ; immensitas sylvarû, callium invia, & ramis arboribûsq; impendentibus impeditæ viæ, angustias frustra perrumpere conantes sæpe repulerunt, avellendi rami, excindendæ annosæ arbores, ut viam inveniremus. Tartarus quidam Riswan nomine, multos sub se Tartaros alios habebat, horum omnium opera Vilnæ conducta erat ad onera nostra parvis trahis suis avehenda. Auxilium jussi, rogatiq; ferre cogebantur curru onerario aliisque ita profundè in nives delapsis, ut extrahere illos incredibilis fuerit labor. Unus illorum incautiùs circa equos de viribus suis jam pene desperantes hærens ab equo recalcitrante in pede læditur, chirurgi nostri diligentiam sanandus. Multa jam nocte ad pagum Dovi pervenimus. (3) Dominus Ablegatus cum Missionariis, & primi gradus Officialibus in quodam prædio Castellani Vilnensis Sluska dicti,

dicti, divertit, reliquis apud Judæum cauponarium pernoctantibus.

19. Sancti Josephi Redemptoris nostri Nutritii festum in diem hunc incidit, festivæ ejusdem celebrationi obstare videbatur, quodd præter Rhutenicum, nullum eo in loco templum esset, sed Missionariis Capella ruralis servit, & tres missæ successivè dictæ sunt. Jam prope diei decimam erat; cum denuo profecti, totum iter sylvestre usque Racoviam confecimus: (3) sed non sinè omni fastidio dies hic abiit. Inversus cedentibus ex una parte nivibus currus ille, quem suæ commoditati comparatum Dominus Ablegatus tenuit, alii currus temonibus suis destituti. Commodum tamen, & hæctenus habitis hospitiiis honestius diversorium oblivionem diei antecedentis, tantorúmque ejusdem tædiorum induxit. Duo hîc invenimus Monasteria, unum Dominicanorum, Basilianorum alterum.

20. Per continuas sylvas profundis nivibus obfitas tempore prandii ad pagum Staraves venimus; (3) loci Starosta in singularis humanitatis testimonium Domino Ablegato pisces dono misit, deinde circa quartam vespertinam civitatem Minsko subivimus. (2)

21. Hic dies quieti datus, apud Jesuitas Sacrificio Missæ audito, inopis foundationis fati humile Collegium esse audivimus; duodecim tantùm alit Soc. JESU Patres; Basilianos, Bernardinos, & Discalceatos eadem affligit penuria. Solis Dominicanis pinguior supellex est. Exortum triennio ante adventum nostrum incendium, civitatem aliàs magnæ opulentia, & nominis in tam deplorandam redegit miseriam, ut, quod antea multùm florebat, nunc penitus extinctum jaceat commercium. Ex numerosis antea mercatoribus duo reliqui sunt, vix tamen tantùm lucrantur, quo se, & vitam ægrè sustentent. In Franciscanorum choro duo omnino auditi sunt, ex quo eorum paupertas, & paucitas metienda est. Capucinus quidam cum duobus Discalceatis redux ex Persia infirmatus, in Societatis Collegio decubuit, hunc Dominus Ablegatus cum Domino Missionario Joanne Berula, & Apothecario, uno tantùm servo stipatus invisit, & cognito morbi statu mandatum dedit, quædam medicamina ad reparandam fanitatem conducentia ex sua propria Apotheca transmittendi.

22. Currus graviores (onerarius, & culinarius) maxima hactenus viæ impedimenta , ne denuo profectioem nostram moleste morarentur , in Societatis Collegium ducti sunt , ut à Patribus ad reditum usque nostrum ex Moscovia , aut aliam Domini Ablegati dispositionem custodirentur. Onera parvis deinde trahis imposita : apud PP. Dominicanos missâ auditâ circa horam diei undecimam cum 28. trahis minoribus, & quatuor rhedis iter denuo feliciter auspicati, septimâ vespertinâ post superata septem milliaria Schlozminium devenimus. (7)

23. Rem cauponariam exercebat Judæus , apud quem celebrare indecens visum, in loco prandii, oppido, quod aliqui Sodin, alii Boguslau appellârunt ($3\frac{1}{2}$) diem hunc Dominicum sanctificare constitueramus ; sed diversorium nostrum iterum Hebræus incoluit, hinc Sacrificium omissum. Diversoria sua Lithuani Krug appellant. Borissowium civitatem vesperti attigimus. ($3\frac{1}{2}$) Magna tum temporis calamitas incolas prefferat ; Sapiehanæ enim , & Oginskianæ partes in miseros crudelissimè defævierunt , Horribiles pecuniarum extorsiones eò intolerabiliores , quòd à patriotis fiebant , pecuniam dare nolentes, aut non valentes, aliqui occisi, plurimi linguis ad parietes affixi.

24. Prandium in pago Letschnizl (3) sumpsimus , in Kruppke autem nox transacta est. (5)

25. Matutinum iter ad meridiem usque ad pagum Slovine magni progressûs fuit. (5) Pertinet pagus iste ad Dominum Slovinski; prandio autem refectis , & ultrâ tendentibus immensa & pene incredibilis nivium profunditas obstitit. Proximus enim pago huic surgebat collis , qui brevissima latitudine acclivis in vallem , & spatiosam planitiem desinebat. Crederes hîc omnem vicinæ Regionis nivem comportatam ex composito; tam profundè enim rhedæ inanes , nullo onere graves in nivem demersæ ceciderunt , ut iisdem extrahendis non equi sufficerent , non hominum vires. Toto illo medio die uno in angulo hæsimus , de labore ejusdemque fructu omnino desperantes ; non procul indè prædium habuit Dominus Slovinski; in illo pernoctabamus, ($\frac{1}{2}$) Kadzenick illi nomen est ($\frac{1}{2}$) neq; D. Slovinski tunc præfens erat. Tota nocte in illa nivium colluvie currus cum custodibus relictî sunt.

26. Necessitas quietem imperavit; unicum enim viginti circiter passuum spatium equos nostros ita defatigaverat, ut exhaustas vires sola quies & pabulum reparare posse viderentur. Accedebat tempestas diei continua, quasi cœlū omnes nives ultimo impetu in terras præcipitare destinasset. Facilitate deinde majori per restantes nives comœandi prospectum est novis trahis, & animalibus conductis, quæ rotas, rhedarumque onera, & alia cogitabilia impedimenta aveherent.

27. Progredientibus statim ex diverforio altissima nix denuo objecta; hæc interfecanda magis, quàm transeunda fuit. In civitate Odrusco (2 $\frac{1}{2}$) nocturnam commorationem sumpsimus. In priori Sæculo septem milliaria ambitu suo complexa dicitur, & ducentis famosis templis celeberrima; sed bello Moscovitico contra Polonos acerrimè gesto in tantam vastitatem redacta est, ut eidem accommodare liceat, quod in Trojæ ruinis vates deplorat: ubi steterunt Pergama, nunc fluctuant arista.

28. Per Strafile ad Dopse (3) tempore prandii ventum est; ad Dominum Oginski locus hic pertinet. Scloviam absolute itinere pomeridiano attigimus; (3) finitimum istud Lithuanix fortalitium Domino Genafski subest, cujus Pater dexteram Polonorum alam commendabat, cum à Turcarum obsidione Vienna liberaretur. Parochiale templum præter Monasterium; quod ibidem habent, Dominicani administrabant. Dies Veneris Sanctus celebrabatur, ideo processio circa crepusculum instituta erat, Passionem Christi figuris representans.

29. Apud Dominicanos consuetæ Sacro hoc tempore devotioni vacavimus. Visitatio ad Sepulchrum Christi vesperè, & præparatio ad Confessionem Paschalem ab omnibus peracta.

30. Quâ postero Resurrectionis Christi festo solenni cum pietate peractâ, totòque pene comitatu sacra Synaxi reflecto, post Missam tubarum, tympanorum, omnisque Domini Ablegati Musicæ concentu celebratam, apud fortaliti hujus Governatorem Joannem Modlok origine Gedanensem, religione verò Lutheranum, prandium sumpsimus; magnæ enim gravitatis simul & humanitatis vir erat. Ejusdem beneficio, & mandato referatæ sunt ædes commorationi nostræ congruæ, quas Judæi ea in urbe potissimi juxta ac potentissimi

mi omnes clauerant. Altero adventûs nostri die, qui in serum vesperum inciderat, Dominum Ablegatum invisebat, nil omittens, quod à civilissimo expectares; quamprimùm intellexerat nos Sacramentali Confessione ibidem apud PP. Dominicanos festum Paschatis celebraturos, rogare antè non desinebat, quàm Dominus Ablegatus promississet, dicto die festo ad ejusdem prandium venire. Tractandi ratio etsi more Polonico instructa, satis tamen honorifica fuit. Fœnum & avenam pro nostris equis submittebat. Quem singularem exhibitorum beneficiorum affectum Dominus Ablegatus argenteo vase uxori ejus per stabuli Præfectum transmissio redemit.

31. Alluit urbem hanc Boristhenes, quem post auditam apud Dominicanos missam, circa meridiem magno cum vitæ, rerûmque discrimine tandem feliciter & salvis omnibus transivimus. Sole enim jam vehementi momentis quasi singulis rumpenda glacies videbatur, & adhuc in eadem hærebat Dominus Ablegatus, cùm non procul ab ipso rusticorum quidam, glacie onus non amplius sustinente, in flumen delapsus, & commodo tunc ad inspiciendas res nostras incolarum plurimorum concursu, à multis in auxilium venientibus difficulter extractus fuit. Ad Haradiscam (3) eo die pervenimus, & omnem commoditatem Sclovix Governatore subministrante in Arce commorati sumus. (3)

A P R I L I S.

1. Nix, & creber nivibus immixtus imber solem obscuravit, ut hesternæ viarum difficultate lassatis equis quiescere cogere mur. Hoc ergo die ibidem subsistentes meliorem cœli tempestatem præstolabamur; jam sæpe memoratus Governator Sclovix, ad quem hujus etiam Arcis tutela pertinebat, in eadem immensæ magnitudinis ursum custodiebat, quem majori cum admiratione sæpius contemplati sumus.

2. Nobis denuo viam prosequentibus tractus principalis equorum paulisper præmissus fuit. Ubi Subrhedarius magno infortunio proximus ab equis innata generositate ferocissimis jam tractus & raptatus per aliquod spatium ad ultimum discrimen deductus fuisset, nisi ab alio maturè subveniente equi ab ulteriori cursu prohibiti fuissent. Circa secundam pomeridianam civitatem longissimam & Hebræis refer-

tissi-

tiffimam Hortki dictam, (4) ibidem acquieturi eo die, subivimus. Apud Judæos pernoctandum erat; apparebat quidem aliqua in conclavibus mundities, sed in stramine dormientibus sordes repertæ maximam nauseam procreârunt; buffones erant, qui eo in angulo deprehensi sunt, in quo stabuli Præfectus caput dormiendi causâ reclinaverat.

3. Cum duobus famulis equestribus Smolenscium Secretario præmisso, ut Cæsareæ Ablegationis Prodromus comorantem ibidem Waywodam de adventu certiozem redderet; in civitate Polona finitima Radzin dicta (5) Dominus Ablegatus cum toto comitatu noctem transegit; Secretarius autem in loco contermino Moscovitico Tosuhoff dicto nocturnam quietem cœpit; Radzinio proximus currit rivus, qui Moscoviam à Lithuania discriminat. Ante quindecim circiter annos, cum ibidem loci inter potentissimos istos vicinos pax tractaretur, locus conventionis Plenipotentiariorum super eundem rivum ita extractus erat, ut quævis pars proprio in territorio consideret.

4. Exorta luce Secretarius secuturo Domino Ablegato habitationem commodam selecturus, loci Starostam ad se accivit, qui autem eam ob causam jam hesternò vespere ad eundem missus erat, negligens commissi negotii executor videbatur. Cum Starosta negare perseveraret, se heri à quopiam interpellatum fuisse; unus ex Secretarii servis, qui Ruthenam callebat, verbis, & verberibus animadvertit in hospitem Secretario inscio, & invito. Cum Starosta deinde variis ædibus lustratis, ut apta deligeretur, quæ Dominum Ablegatum pro dignitate exciperet; dum civis, aut incolæ cujusdam domum dicta de ratione subimus, ædium herus, cum multis, quos sibi aggregaverat Moscovitis nos tardo pede insequitur, utque conspexit conclave angustum quidem, mundum tamen à Secretario inscriptione designari habitationi venturi Domini Ablegati hospitis, truncum arboris qui commodè ibi ad manum erat, quam primùm furiosus arripuit, & aliquot vicibus horrenda cum vociferatione multis ictibus in Starostam detonuit. Secretarius idiomatis ignarus, quid ageretur, aut in quem hæc furix decretæ essent, dubius; tandem ex servo expressit post longam inquisitionem, Starostam ideo percussum, quod istius hominis ædes cujuscunque peregrè venientis commoditati soleat assignare. Com-

minatione ergo in rufficum facta, se rem Smolenscii propofitum, & dignas pœnas exacturum minitatus, iter fuum promovit Secretarius, & eo vefpere Smolenscium attigit. Ubi tametfi famulus ille Mofcici idiomatis beneperitus tribuno vigilum Secretarii conditionem, & juffa fatis explicaret, integrâ nihilominus horâ expectandum fuit, donec interpres latinus ad luculentiorẽ rei cognitionem adveniret. Cujus prima cura de litteris ad Waywodam ferendis interrogandi, quas ut ex Secretarii refponfo adefse cognovit, ante ipfam urbis portam facultatem petiit, eafdem infpiciendi. Cui brevibus regelfit Secretarius: optare fe quidem petitioni illius poffe fatifacere, fed locum, & accuratam litterarum incluſarum cuftodiam id non permittere, duceret modò ad commodam quandam habitationem, ubi fe fuâque meliùs curare poffet, præfertim, cùm non expediret equos longo, & continuo itinere defatigatos diutius frigori expoſitos relinquere. His acquievit interpres, & Secretarium per urbis portam intromiffum ad Ædes ejusdem nocturnæ commorationi defignatas, ipfemet deduxit. Inſpectis litteris Secretarium relinquit interpres, & ad Waywodam digreditur, ad quem brevi poſt intervallo, & Secretarius accerſitur. Cui cubiculi limen ingreſſo in ornatiffima Nobilium, ac Officialium bellicorum corona medius ipſe Waywoda obviàm proceſſit. Explicato, quod ſibi commiſſum erat negotio, litteras debita cum reverentia exhibet, quæ non imparis humanitatis receptorem invenerunt, propinato (ad gentis morem) in ſanitatẽ Domini Ablegati ſpiritu quodam vini, & dein vino, ſe omnia decenti ſtudio curaturum Waywoda reſpondit, de condigna exceptione in finibus, & dandis ſufficientibus Potwodis res agebatur. Hoc autem eodem die Toſuhoffium uſque (4) Dominus Ablegatus cum toto comitatu ſuo venit, rediturum Secretarium cum Commiſſario Mofcico ibidem opperiturus.

5. Altero ſtatim die heſterna ſua poſtulata apud Waywodam urget Secretarius, ſed percipit dimiſſos jam ad condignam in finibus exceptionem cum Priſtavo aut Commiſſario eſſe milites; Potwodas autem non antè concedi ſolere, quàm Smolenscii. Peregrina erat ultima reſponſi pars; præcipuè, quòd ſciret Secretarius, Dominum Ablegatum dandorum in finibus Potwodarum ſecurum, aurigas ſuos omnes ulterioribus officiis fore exſoluturum. Major indè, & frequentior pro Pot-

Potwodis instantia. Quâ demum evigil, ut Nuncius Publicus cum mandato expediretur, tot procurandi Potwodas, quot quot Dominus Ablegatus necessarios sibi existimaverit; hoc autem non ex obligatione, sed singulari in eundem propensione. Inclinate itaque in serum jam vesperum die, cum prædicto nuncio, & duobus suis famulis Smolenscio discessit Secretarius eoque magis acceleravit, quod certius præsentiebat adventum Commissarii, & militum sinè Potwodis Dominum Ablegatum non parum turbaturum. Secretarium autem in reditu trahâ usum, paulisper præcedebant famuli equis infidentes. Malo fato in multos Moscos mercatores angusta in via incidunt, & stolidè feroces prætendebant, ut mercatores cum oneribus, & mercimoniis suis decederent viâ, eandemque sibi totam restituerent; unus famulorum evaginatum enses, cujusdam mercatoris tergo infixerat, & Mosci ad conflictum, & sui defensionem se parabant, cùm Secretarius cum vectore suo Nuncio Publico, tumultu composito rei periculosæ finem dedit. Octo postmodum milliaria Tosuhoffium usq; horâ secundâ post mediâ noctem absolverat, ibi enim commorabatur adhuc Dominus Ablegatus, non contentus Pristavo, quod quinque tantum stipatus militibus ad excipiendum advenerit. Itaque postquam salutatione à Waywoda præmissa palàm fecisset, mandatum se habere Dominum Ablegatum cum suis ad fortalitium Smolenscium securè conducendi, paucis Capitaneo respondit, se antè loco non moturum, quàm sufficientes Potwodæ, & plures ad conducendum milites adessent. Notum id Waywodæ faceret Capitaneus, se donec Nuncius rediret, ea civitate non exiturum. Hæc nimirum ante reditum Secretarii facta sunt.

6. Orta luce Secretarius redux singula expeditionis suæ momenta Domino Ablegato referens satisfecisse videbatur. Habita securitate de accipiendis Potwodis auriga noster Rifwan Mustaphi Tartarus, qui cum 21. personis 29. equis, 28. trahis avehendis oneribus nostris intervierat, dato passu liberè redeundi, & exsoluta mercede expeditus est; interea ope Capitanei, & Starostæ necessarii Potwodæ conquirebantur. Redierat etiam vesperè Nuncius Smolenscium expeditus, aliorum quinque Streliziorum adventum confirmans. Quo percepto non diutius cunctabatur Dominus Ablegatus; postero statim die cum Capitaneo & Streliziis iter suum denuo
ado-

adoritur profectio de proposito tardiori, ut venturi milites eò remotius à Smolenscio nos offenderent. Nec consuetus aliàs Commissariis honor, Capitaneo exhibebatur, sed aperto semper capite coram Domino Ablegato subsistere sinebatur, quasi non adverteretur. Verùm non sinè ratione; Tzaream enim salutationem, Principalissimam Moscorum solennitatem, omiserat. In pago Novascola (2) dicto diurnum iter absolvimus.

8. Secundus à Tosuhoffio profectiois dies vix iter ingressis reliquos quinque Strelizios, aut conductores milites dedit obvios. Circa prandii tempus ad Aryhorcowa (2) quatuor circiter milliaribus à Smolenscio distantem pagum ventum est. Expectabat hìc jam altero die adventum nostrum interpres, hujus filius cum loci Starosta panem cum sale obtulit (gentis more, signa hospitii) quo intimi affectûs sinceritas apud Moscos solet demonstrari. Ubi hospitium subintraverat Dominus Ablegatus, dictus interpres præmissa humanissima salutatione proponit, se ad credentiales Cæsareas cum originalibus liberi passûs litteris inspiciendas ex mandato & jussu Waywodæ Smolensciensis huc advenisse; exhibitas credentiales Cæsareas ex omni parte antè bene perscrutatus exosculabatur interpres, litteras autem passûs de verbo ad verbum accurata perlectioe examinavit, quibus debito cum respectu peractis nos Smolenscium præcessit; eundem interpretem sumpto prandio secuti Lubnam vesperè pervenimus. (2)

9. Circa septimam matutinam ultrà progredientibus alius quidam obviam factus Officialis Domino Ablegato nomine Waywodæ salutationē tulit. Circa decimam diei autem Smolenscium pulcherrimo ordine ingressi (4) clangentibus tubicinum nostrorum tubis ipsa fortalitii mœnia intravimus, quæ antea resonare non cessârunt, quàm Dominus Ablegatus ad assignatam sibi habitationem se reciperet. Eximius fuit honor, quem Smolenciensis Waywoda exhibuit. Ex civitatis mœnibus candidum prostabat vexillum multis militibus circumseptum; duo ibidem velitabantur in porta, sanguinei unum, cœruli coloris alterum; totum verò fortalitii præsidium, utrumque portæ latus in longam civitatis seriem extensum implebat; incredibilis erat undequaque multitudo hominum in occursum nostrum properantium. Petrus Samuelides

des Soltikow Bojarus Senator, & tunc temporis Waywoda fortaliti Smolensciensis; vir inter Ruthenos non minimum raræ humanitatis exemplum, post exceptionis, & gratulationis cæremonias Dominum Ablegatum ad subsequenti diei prandium civilissimè fecit invitari; sed obstitit characteris dignitas, quæ prima visitationis officia non dare, sed recipere prætendebat. Reposuit Waywoda Moscicæ gentis consuetudinem, quæ eidem primas visitationis recipiendæ deferret, qui alterum ad se invitando precibus præveniret; explicato videndi desiderio per interpretem, contestatio addebatur, venturum se procul dubio ad Dominum Ablegatum, nisi infirmitas, quâ graviter laboraret, voluntatem suam exequi prohiberet. Adjecit insuper interpres, interrogare Waywodam, si Dominus Ablegatus mallet consuetam sustentationem in natura habere, an in pecunia; responsum autem: Dominum Ablegatum præter benevolentiam Domini Waywodæ nihilo indigere. Curaret solummodo Waywoda, de procurandis maturè Potwodis, & profectioe sua promovenda.

10. Sequenti manè missò ad Dominum Ablegatum Colonello cum interprete, hesternæ Waywodæ preces repetitæ sunt, & ut saltem optatissimi colloquii facultatem faceret, instantissimè rogatum est; conjugis demum suæ adjiciebantur vota, ut sinè præjudicio sœminæ eos honores exhiberet, quos viro concedere posse, dubitaret. Non potuit tantæ humanitatis precibus ampliùs reniti Dominus Ablegatus, sed se Waywodam in ægritudine sua visitaturum respondit, modò currum Waywoda mitteret; se proprio enim illubenter uti, ne necessaria equis quies post tantum iter interrumpereetur. Nihil istorum omisit Waywoda propinquæ jam visitationis avidissimus, se jugem currum submisit, triginta servis, quos idem vestium color notaverat circumcinctum. Dicto in curru ædibus Waywodæ appropinquantem Dominum Ablegatum comitabantur vigilæ cum velitatione vexilli; in ædium vestibulo constituto, obviam processit ipse Waywoda per omnes gradus, quos ex utraque parte magno numero Nobiles, & Officiales impleverant, descendens; protestanti Domino Ablegato, ne infirmus personæ privatæ (personam enim publicam paulisper deposuerat, duobus tantum suis servis stipatus) tot superfluos honores non sinè magna sui incommoditate

ditate exhiberet; regessit ille: scire se, quo honore excipiendus foret. Ubique primum locum civilissimè detulit, Chineses Phialas, & radicem ejusdem Regionis pretiosissimam dono dedit, & plura alia civilitatis officia præstitit. Suo insuper nomine cerevisiam dono misit, & avenam. Dominus Ablegatus econtra Waywodæ conjugem pulcherrimâ, & artificiosissimè elaboratâ Divæ Virginis de Zenta icone, octennem verò ejusdem filium rarissimis confecturis donavit. Missionario deinde D. Joanni Berula, quòd Polonicum idioma callebat, permis- sum Catholicum quemdam Polonum ægrotum visitare, ejusdem confessionem excipere, & sacræ synaxeos participem facere.

11. Ibidem loci perstitimus. Civitas autè Smolenscium, finitimum Moscoviæ fortalitium est, ante annos circiter quadraginta Polonis ereptum, cum quibus pariter omnis Catho- lica Religio expulsa; præter Collegium Soc. Jesu, Dominica- ni, Franciscani, & Augustiniani sua habebant Monasteria, quæ ejectis illis jam à Ruthenis habitantur. Monachus Ru- thenus, nomine Simeon centum ferme, ut incolæ assevera- bant, annorum Metropolitam agebat. Magno Legato Cæsareo Dom. de Zierowski, Moscuam proficiscenti, urbem hanc intrare non concedebatur; nobis autem in singularis affectio- nis testimonium id licuit, fortè quòd Moscoviæ Monarcha tunc Augustissimi Cæsaris fœderatus erat. Hoc die omnes Potwodæ collecti sunt, numero sexaginta.

12. Quia nix cedebat, consultius visum, rhedas, & cur- rus oneratos rotis denuo imponere. Quem hactenus Tosu- hoffio Smolenscium usque habueramus Pristavum Capitane- um Paulum Hanfow Ruthenum natum, cum alio origine sua Germano, Augustanæ Confessioni addicto, & in servitiis suæ Tzaræ Majestatis constituto Colonello & vigiliarū Præfecto Wend dicto mutavit officiū, cum quo & decem Streliziis (mi- litibus Jaculatoribus) Borysthenem, qui Smolenscium alluit, ponte ligneo transeuntes, primum renovato itineri auspiciū dedimus. Via difficilis, limosa, & cedentibus plaudibus pene impervia erat; equi enim sæpius ita inmergebantur, ut præter caput vix aliquid reliqui corporis videretur, & diffi- cillimè extrahi possent. Alterum impedimentum dedit rup- tus currus, quo vas vini deportabatur; Lawrowam deniq; sub vesperum attigimus. (3)

13. Invitante placidissima cœli tempestate Zuruckowa (3) sub dio prandere placuit; etsi conclave commodum non deficeret. Innumeri quasi rivuli, pontes, & ponticuli superandi sunt, quorum nulla sunt nomina; aqua nihilominus, quandoque profundior est; quæ temerarium quendam Strelizium, cum equo suffocasset, nisi subvenientium celeritas præstò fuisset. Kinowa (2) noctem transigere oportuit, utpote quos proximus Borysthenes in alterum diem expectabat.

14. Medio circiter milliari confecto ($\frac{1}{2}$) se nobis Borysthenes objecit; periculosissimus hic fuit trajectus, quem scilicet ruptæ modò per triginta rusticos glaciæ frustra densissimè volventem, vivo ponte transmeare oportuit; mersa jam plurima pontis parte, equi ab assurgentibus undis infestari, nullo ampliùs loco consistere, & servi jam sui, equorùmque oblivisci cœperant. Et perdidissemus sanè eo in trajectu servorum nostrorum aliquos, unacum sex equis eidem ponti impositis, nisi divina bonitas (cui omnis felicior successus in acceptis referendus est) singulariter adstitisset; duo enim equi jam cum fluctibus luctabantur, & procul omni dubio à præcipiti fluminis cursu sub glaciem infra, supraque adhuc solidè consistentem rapti fuissent, nisi multi præsentès rustici admotis naviculis, trabibusque, iisdem ad ripam viam trahendo ostendissent; reliqui quos unda ponte non ejecerat, alterius partis ripam feliciter attigerunt. Fecerat laudabilis sollicitudo, ut Dominus Ablegatus fluvium hunc ultimus trajiceret; cui in objectæ partis editiore colle duo nostri tubicines ancènùm resonante clangore applauserunt. Dicto in colle prandium à coquo præmissò paratum sumpsimus. Inter prandendū quidam Tzareus Officialis præteriens, notus Commissario nostro, quædam nova Moscuâ attulit; Locumtenens erat, & nonus ipsi currebat dies, quo Stolizâ (sic Moscuam vocant) discefferat. Sex milliariùm sylvæ subeunda erat, quam ob inventum thus Pharmacopola noster mirùm extollebat. In medio illius nocturnam nostram mansionem fiximus. (4)

15. Potwodarum unus, quòd militem in jurgio læserat, Batoccis (verberum modus est) castigatus fuit. In fine sylvæ Martinkowa pagus est, quem transeuntes Usivetgæ pransi sumus. (5) Pomeridianum iter multi pontes modò reparandi retardabant, hinc serò, nec nisi vesperè ad civitatem Dragabu-

fam pervenimus; (3¹/₂) fortalitium est, olim Polonis subditum. Hic prima Potwodarum mutatio fieri consuevit; Potwodæ enim non semper iidem sunt & perpetui. Cujus duplex est ratio: Ne subditi nimium graventur, & ut Legatorum iter novis jumentis meliùs promoveatur. Sedulo autem attendendum est; ne Potwodæ mutati (fures rapacissimi) quid secum auferant.

16. Facta Potwodarum mutatione Borysthenem prima vice hoc die ante dictam civitatem, secunda autem vice ad Wiladulowam feliciter superavimus, (2) atque in eodem pago permanimus.

17. Prætereuntes Monasterium Basilianorum Baldawinam, Scherbînæ prandii sumendi causâ substitimus. (3) Dein trajecto flumine Ostree; cujus pons nobismet reparandus erat, Tschobotofelū venimus. (2) Commissarius noster, ut suam in reparandis pontibus negligentiam in alterum transferret; Starostam loci proximi, cui illius curam jam hesternæ die demandasse dicebat, non procul à modo dicto ponte ad Batocarum ictus centenos, & ultra condemnavit.

18. Perditus unus ex equis erat, quem hospitis inquilini furtiva diligentia in bovili absconderat; inventus verò injusto detentori suo multorum fuit causa baculorum. Per Stanischa deinde Semblowæ prandii tempore quies sumpta; (4) ex quo per continuas sylvas in decimam noctis usque progredientes ad fluvium Hugram constitimus. (5) Ubi Dominum Ablegatum sinè cœna, quòd currus omnes tam supellectili culinaria, quàm aliis rebus graves viarum difficultas retardaverat, intensissimo frigori expositum, sequentis diei ortum oportuit expectare. Vinum adustum multis serviebat fornacis loco.

19. Altero manè, cum fluvium transire meditabamur, orta est certi cujusdam acerrima de cremato disputatio, cujus importunitate Dominus Ablegatus non leviter offensus est. Ubi fluvium transieramus, Viasmam civitatem tenuimus. Hic secundæ mutationis locus est. Præcedenti die præmissus erat Commissarius, ne conquirendi Potwodæ commorationem ea in urbe longiorem exigerent; quod is adèd bene curaverat, ut post mutatos Potwodas eo die adhuc Jurenoram devenerimus. (5)

20. In fylva octo milliaribus longa circa meridiem acquievimus, quam denique emensi in Seymeftia Zarowa nocturno tempore commorati fumus. (8)

21. In Bupaliza prandium, cœna in Schlodrosko fumpta est. (5)

22. Aura serenior affulgere non potuit, qua favente Barskein (3) ad prandium, civitatem verò Mofaisko ad cœnæ tempus tenuimus. (3) Hic tertiæ mutationis locus est.

23. Festum S. Georgii celebrantibus vinum deficere cœpit, ad cuius defectum restaurandum exarata ad Dom. Carbonarium litteræ, ut id nobis obviàm submitteret, à Commissario per Strelizium Mofcuam transmissæ sunt, ut Ministerio simul propior accessus noster innotesceret. Post meridiem mutatis Potwodis discedentes Madinowam vesperì nos recepimus. (3)

24. Per fylvam in erectam crucem incidimus, multis inscriptionibus notatam, enormis homicidii signum, quo simul & semel triginta à latronibus crudelissimè trucidati sunt. In Kimska Podwodiscka, Bojarinus Janof villam habet admodùm cultam, (3) hortum multis areolis distinctum; laboriosam fylvulam hinc indè studio erecti monticuli commendabant. Conclavia fatis commoda erant, quæ ad fumendum prandium nos invitârunt. In via Kuwitzam versùs, (3) quæ nocturna nostra commoratio fuerat, nobis obvius factus est D. Otto Pleyer ante septenium circiter ab Augustissimo Imperatore ad addiscendum Patriæ idioma in Moscoviam transmissus.

25. Ad Wefambam (4) pagum Principi Golizino subditum via asperrima nos deduxit, ubi prandio sumpto Adinkowam versùs movimus. (3) Tzareus Medicus Dominus Carbonari privignam suam nobiscum iter hoc conficere ex litteris Domini Ablegati collegit. Hinc cum uxore medio circiter milliari à dicto pago, nobis obvius eandem secum Mofcuam perduxit; cum eodem advenerunt plures alii, sed dispari ex causa, utpote quos sua in Cæsarem devotio, & in Dom. Ablegatu germana sinceritas, ut nobis occurrerent, stimulavit. Ex præcipuis erant Cæsareus rei tormentariæ Colonellus D. de Grage ante trienium cum officialibus aliis ad Tzarea servitia submissus, Cæsareus Missionarius Dom. Paulus Jarosch, vice Colonellus D. Duprez, major Menestus defuncti Generalis

Menefii filius, multi alii Officiales rei tormentariæ periti, & cunicularii. Occursus obtigit in pulcherrima, & latiffimè patente planitie; peractis gratulationis, & prosperi adventûs officiis, germanus candor pocula vini produxit in medium. Postquam viam denuo ingressi, ea nocte in supradicto pago Adinkowa omnes pernoctavimus.

26. Orto autem rursus sole, & matutina salutatione civiliffimè data, iter Moscuam remensi sunt illi, qui nobis occurrerant. Commissarius noster mandatum à Ministerio obtinuerat, nos in pago Mammonaf usque ad primam Maji detinendi; nec enim antea fore ingressum. Ideo à Domino Ablegato D. Pleyer Moscuâ remissus est, ut pro maturiori ingressu instaret, atque victualia nobis necessaria compararet, adferretque. Nos autem uno medio milliari ulterius progressi ad pagum Mañonaf, ($\frac{1}{2}$) ibidem permansuri, donec ingressus in urbem Moscuam concederetur, stationem fiximus. Mañonaf exiguus pagus est, tribus milliariibus Moscuâ distans domorum rusticarum modiciffima commoditas. Perdices magnâ copiâ in ista dari vicinia dicebantur; hinc ad divertendum se vesperî eas insectatus Dominus Ablegatus aliquot domum retulit.

27. Omnia ad decentem ingressum parabantur. Commissarius interea incognitò discessit Moscuam; D. Pleyer victualia, tentorium, & nuncium expectatum de concedendo maturiori ingressu ad nos expedit.

28. Rediit Pristavus nuncians, nos brevî urbem ingressuros. Pomeridiano tempore cum Domino Zoppot reversus est D. Pleyer. Paulò post secutus Strelizius cum ordine à Ministerio, ut in crastinû diem ad ingrediendum nos paratos haberemus; non tamen antè nos loco moveremus, quàm novi ordines submitterentur. Modico iterum post intervallo quidam Cancellista ex Pricassa Legatoria advenit, adferens, vigesimam nonam Aprilis ingressui nostro dictam esse; pararentur omnia ad discessum manè crastino inchoandum, subsistendum tamen paulisper fore uno milliari à Moscuâ; donec ad condignam exceptionem ex parte Moscorum omnia composita forent.

29. Circa septimam matutinam ex Mammonaf Moscuam versùs movimus. Duobus milliariibus superatis Mo-

Monasterium Neo-Virginum ad lævam situm se oculis nostris objecit. Inclusa est huic Sophia, & in dies ab integro regimine custoditur; quòd contra Tzarum Serenissimum Fratrem suum pluribus jam vicibus cum rebellibus conspiraverat. Ubi Moscuæ appropinquavimus; multi Mosci, & exteri nobis obvii obequitârunt, ornatum curruum, & personarum contemplaturi, quòd propiùs urbem eramus, eò plura quietis & itineris intervalla dabantur, consuetudine certè mirabili, & quæ soli Pristavo plurimùm negotii faceffit; mandatorum enim diversitas modò cunctandi, modò accelerandi bonum hominem perplexum facit, & multùm fatigat. In approximatione & concursu cum curru Tzareo etiam aurigæ peritia, & aliqualis dexteritas requiritur, ut dexteram semper acuratè servet; quam Mosci dolis omnibus eripere moluntur. Totum Domini Ablegati nostri comitatum duxit, Stabuli Præfectus, non exiguam laudem promeritus, quòd ad lævam non declinando dexteram strenuè servaverit, contemptis Pristavi, interpretis, aliorumque multorum admonitionibus, ut ad lævam deflecteret, etsi non deessent, qui Domini Ablegati mandatum tale esse mentirentur. Ipsa Legatorum exceptio maximæ semper hucusque difficultatis fuerat, Moscis inanissimam prærogativam ambitiosè prætententibus. Controversia, quandoque in litem, & altercationem transiit; dum pars nulla curru suo primò movere vellet, sed honorem eundem sibi utraq; acerrimè vendicare contenderet. Similis contentio in nostra exceptione locū non habuit; Commissarius enim Moscoicus nullā motā prærogativæ controversiā; primus ex curru suo descendit, Domino Ablegato obviam processit, in curru, & alibi primarium locum modestè detulit, & nullum pristinæ arrogantix specimen dedit. Ad quam subitam Nationis metamorphosim omnes obstupuimus, sibi que gratulatus est Dominus Ablegatus, sopitas, & penitus extinctas se primum invenisse controversias, quarum pertinax defensio omnes antecessores simili caractere insignitos multùm vexaverat. Quoad Tzarea Majestatis jam temporis felicissimè regnans in vivis fuerit, gentem hanc ad similes ineptissimas prætensiones non credo relapsuram. Officialibus Legatorum equi ex Tzarea Majestatis stabulo assignantur. Qui fellis & phaleris, auro, gemis que intextis, ditissimè ornantur; servi sta-

stabularii omnes rubris ornati tunicis singulos ducunt, donec
 conscendantur. Ingressus autem ipse eximia solennitatis, &
 insignis Magnificentia fuit. 1mò. Quatuor militum centuria,
 quas quidam ex Cancellaria ducebat, in capite præibant.
 2dò. Sequebatur Stabuli Præfectus Domini Ablegati, cum
 quatuor equis post eum per famulos ad manum ductis. Teg-
 mina equorum varii coloris serico distincta supereminebant.
 3tò. Procedebant Officiales Domini Ablegati equis Tzareis
 insidentes, quorum vestimenta auro & argento, pilei verò
 versicoloribus plumis resplendebant. His immixti erant
 multi ex Tzarea nobilitate viri. 4tò. Tzareus currus totus
 inauratus, & à sex albis equis tractus Dominum Ablegatum
 cum Commissario Tzareo, & interprete vehebat. 5tò. Currus
 Personæ propriæ Domini Ablegati, à sex subnigris specio-
 sis ductus equis, in quo pictura, item & aurum, cum varii
 coloris serico magno splendori & ornamento erant. Utrumq;
 currus latus pedissequi octo stipaverant. Quos idem vestium
 color, & ditissimus decor ornaverant. 6tò. Currus primus
 Officialium non impari decore conspicuus. 7mò. Currus se-
 cundus Officialium, itidem currus itinerarius, sicuti & cæteri
 omnes, à sex equis promotus, quem tres Missionarii infide-
 bant. 8vò. Equi omnes Domini Ablegati Viennâ huc-
 usque perducti sequebantur. 9nò. Agmen quatuor rursus
 militum centuria claudabant. 10mò. Quinquaginta demum
 currus Moscovitici, Domini Ablegati bona, & onera adve-
 hentes, usque ad ædes habitationi nostræ præparandas, tra-
 hebantur. Utrumque urbis latus innumera hominum multi-
 tudo implebat; per pontem lapideum, & Arcem Tzaream Kre-
 melin dictam, nos deductos Tzarissa, & plures aliæ Tzarei
 Sanguinis Principissæ, suis è fenestris specularantur. Spe-
 cialiter etiam advertendum existimo, non omnibus Legatis
 datum esse, per pontem lapideum, & Tzaream Arcem Kre-
 melin Moscuam ingredi; quin nobis etiam alia primùm via dicta
 erat, ubi fluvium Moscuam ponte vivo transire oportet;
 sed Domini Ablegati hac in re facta remonstratio, quod vo-
 luit; denique obtinuit. Fecit insuper currum pretiosus ful-
 gor, Domini Ablegati, totiùsque comitatùs concinna elegan-
 tia, ut Tzarissa, Tzareiwizius, multæque aliæ Principissæ in-
 vitarentur ad conspectum. Quarum curiositati datum est, ut solen-

solenni ingressui contra observatum hactenus morem, via per ipsam Tzaream Arcem Kremelinam concederetur; quod non Moscos modò, sed Regios etiam, & aliorum Principum Ministros tantæ novitatis prodigio diu tenuit suspensos. Quamprimùm ad ædes habitationi nostræ designatas ventum erat, Pristavus Dominum Ablegatum in cameras & cubicula ad commoditatem suam pertinentia deduxit; claves consignavit inferiori Stabuli Tzarei Præfectus. Sed omnia nimis angusta, tot personarum, tot equorum minimè capacia, illico protestationem D. Ablegati, quâ majorem sibi procurandam esse ædium accommodationem contendebat, elicuerunt. Nescire enim se, quomodo in tam angusta homines suos, & animalia servare possit. Quamvis omnia se exactè relaturum Pristavus promitteret, nihilominus etiam D. Pleyer non dissimilem propositionem ad primum Ministrum Lewkirilowizium Narescin ferendam accepit; addito, Dominum Ablegatum antè Potwodas non expediturum, quàm dignior, capaciorque commoditas ei designaretur; rebus suis enim bene custodiendis locum tam angustum non sufficere. Etsi Nareskinus crudè respondisset: Moscuæ non inveniri eam ædium commoditatem, quæ Viennæ foret, magni insuper constituisse habitationem eam reperisse; ut Dominus Ablegatus eâ optimè contentus esse possit, maximè considerato nuperi Moscovitici Ablegati Cosmæ Nikitz Nephimonoff exemplo, cui equos suos omnes secum Viennam ducere non licuisset; nihilominus interpres D. Schwenberg, ut Potwodarum dimissionem persuaderet, capacioris domus brevè consequendæ spem fecit, cujus consilium incidens aura pluvia multum adjuvit, ut res nostræ tanto itineris tempore omnibus cæli injuriis expositæ, tandem tempestatu subducerentur.

30. Altero adventus nostri die rediit Pristavus, de consueta libera sustentatione locuturus; multis illi noviter, & efficacissima methodo Dominus Ablegatus remonstrat, hic subsistendi notoriam impossibilitatem, decem personas in uno hæere cubiculo, equos stabulum non capere, nullibi cellam, nullibi culinam esse; pro tot suis hominibus quotidie sub dio cibos parari, domum esse lateritiam, quam exigua non prævisa scintilla facillè possit accendere; ne somniarent, venisse se, ut ed loci cuderet fortunam suam, nullam aliam adventus rationem esse, quàm ut Clementissima Augustissimi

Cæsaris mandata cum debito ac humillimo respectu adimpleret. Tam spectabilē verò comitatûs sui decorem & numerum Augustissimi Imperatoris, sicut & Tzareæ suæ Majestatis supremos honores respicere; vergere siquidem in non mediocre Principis gloriam insignem adventantis Legati apparatus; adductum à Nareskinio nuperi Moscovitici Ablegati exemplum tractamenti sui mensuram esse non posse, quòd enim equos suos Tarnomontii reliquerit Cæsaris sumptibus pabulandos, ejus œconomix & immoderatæ habendi cupidini, non contrariæ alicui prohibitioni (de qua nec cogitatum quidem) imputandum fore; illum officialibus suis vix dimidium illius pro pensione exsolvisse, quod D. Ablegatus cursoribus suis quotidie largiretur; cum dies singuli ab ipso Nephimonoff singulis sex denariis fuerint æstimati. Illi mille imperiales menstruos ab Imperiali Camera exsolutos; se verò ad subsistentiam suam nihil unquam exacturum, modò erecto desuper contractu consentiant, ut & ipsorum Legati cujusvis ordinis, & dignitatis ab isto die Viennæ imposterum nihil prætere valeant. Sperare non tantùm Clementissimam hujus ratificationem, sed & refusionem sumptuum interea faciendorum. Verùm Nephimonoff ultimus Tzari ad Aulam Cæsaream Ablegatus obtentæ ab Imperiali Camera quotidianæ sustentationis quantitatem Tzareo Ministerio nunquam, ex fide aperuit, sed multò minùs eo, quod acceperat, confessus, ansam Domino Ablegato dederat, tam sua remonstrazione, quàm propriâ ipsiusmet domesticorum, ad quam jure adigebantur, depositione asserendi veritatem; quibus magno sui opprobrio convictus, non mediocri, quos avarè corraserat, Kremnizensium aureorum parte dedecorosi mendacii pœnas dedit: facilè quoque fuit cognoscere, usitatum jam & familiare Moscicis Ablegatis esse, post reditum suum divites sustentationes, aliásque honorum testificationes, quibus apud exteros Principes affici solent, nunquam exacta fidelitate referre, veriti, ne aliorum invidiam, aut participandi secum cupiditatem suo damno concitent. Postulanti deinde Pristavo passûs originalis extraditionem, responsum aliud datum non est; quàm illam usui esse contrariam, longâ enim temporum observantiâ eam consuetudinem invaluisse, ut Waywodæ Smolensciensi ejûsve delegato in primo finium ingressu passû originale monstrari, & authenticâ ejusdê copiam extradi oporteat.

porteat. Hoc jam factum, nec dubium superesse, quin eandem copiam dictus Waywoda jam Cancellariæ vi sui officii transmiserit. Dominum Ablegatum etiam, etsi ad id obligari nequeat, tamen paratum esse, in singularem civilitatis speciem, aliam adhuc copiam extradere. Major interpretis latini LaureSCO nominati, Poloni, & ex ordine S. Dominici Apostatæ Ruthenizati fuit temeritas; contendebat is passus originalis extraditionem omnimode deberi, præsertim, cum magni Legati Cæsarei Zierowski recens nupèr exemplum in promptu sit. Miratus Dominus Ablegatus viri impudentiam, ad oculum demonstravit, se eundem ipsum fuisse, qui jussu præfacti magni Legati solummodò copiam ipsimet LaureSCO, quem adhuc optimè nôisset, extradidisset. Accuratè insuper annotatos se habere discursus, quos ipse de Principissa Sophia sexta Junii 1684. non dubitasset ingerere; pallentem denique admonebat, ne deinceps tantæ falsitatis commenta sibi proponere præsumeret; verùm potius ab ulteriori congressu, ex quo etiam in habitatione nostra nunquam ampliùs visus est, abstineret. Quamquàm suffusus ori rubor interioris animi confusionem ad hanc improvisi responsi partem statim proderet; externâ tamen oris pertinaciâ necquidquam vincebatur, ut Dominus Ablegatus importunæ exactioni finem daturus in extraditionem passus sui originalis ea lege consentiret, ut primùm sæpe nominati magni Legati originales passus litteras, ex dictis eorum Cancellariæ extraditas, sibi exhiberent. Licere enim Ablegato magni Legati vestigiis insistere si à majori ad minus ducatur argumentatio; habere se autem accuratam eorum omnium notitiam, quæ à quinquaginta annis hinc indè gesta essent; singula punctatim annotata, neque ullius se operâ indigere; ut immeritò personam aliam exinde suspectam habeant. His auditis mitiora proponunt, ut saltem passum suum cancellariæ ad describendam ab eo copiam concederet. Sed regerit Dominus Ablegatus; id à simpliciore se fortè obtinendum esse. In extremâ nihilominus humanitatis suæ testimonium annuere, ut suis in ædibus describi possit, & cum originali conferri. Eadem credentialium Ministerio extradendarum difficultas fuit. Neque enim se Poloniæ, Daniæve Ablegatorum exemplis moveri, solam instructionem Cæsaream, & Clementissimi Mandati præscriptum, veram, rectamque suam normam esse, quid agendum, omittendumve sit.

M A J U S.

I. Requirebat Dominus Ablegatus Dominum Dumnium Diacum Æmilianum Ignatowiczium Ukrainzow; ut necessaria interpretis D. Joannis Schwerenberg officia dignaretur concedere; nulli enim interpreti licet, sine habita prius licentia extraneis Principum Ministris suam operam accomodare. Idem translator paulò post ad Dominum Ablegatum missus, urget denuo extraditionem passus originalis, sed frustraneo labore. Duas porro quæstiones à Ministerio sibi commissas Domino Ablegato proponit. Quando audientiam desideret? & an Missionarios apud se retenturus sit? ad primam responsum, ante Tzaræ Majestatis reditum nullam desiderare se posse audientiam. Interea verò conferentiam optare, ut inlyto Ministerio intentionem suam patefaciat. Quam si tamen audientiam vocare maluerit Ministerium; se id neutiquam impediturum; frustra enim lis moveretur de nomine; genuinâ tamen ejusdem conferentiæ nuncupatione se semper usurum. Ad 2dam. Quamprimùm priores expediti, abeundi veniam acceperint, se istos ad residentiam Missionariorum in Scobodam (Germanorum Suburbium) decenter, & cum Ministerii consensu missurum. Dominus Ablegatus Poloniæ hac die vas cerevisiæ dono submitit.

2. Post publicum & solennem ingressum, antequam Tzaræ Majestatis oculos subierint, id est ad Audientiam admissi fuerint, non statim licet advenis exterorum Principum Ministris, ad præsentem Legatos concedere, aut eos ad se admittere. Etli post adventum nostrum Tzaræ Majestas extra Moscoviam in inferioris Belgii partibus commoraretur; id tamen consuetudini datum, ut sine speciali Ministerii permisso ante habitam conferentiam nullibi publicè comparere voluerimus. Propterea hodierna modò die, impetrato ad id Ministerii consensu per Secretarium apud Poloniæ, Daniæve Repræsentantes, notificati adventus cœremoniæ peractæ sunt.

Poloniæ Ablegatus D. Joannes Bocky de Ministerii astutia & dolis multùm questus est, passum suum originale, & credentiales litteras in Ministrorum manibus esse. Daniæ Ablegatum pariter fera stimulabat pœnitentia, quòd credentiales suas Ministerio extradidisset.

Hac etiam die Dominus Ablegatus ob literas à Domino Generali Scheremetow, ad primum Ministrum Leonem Kirilowiczium Nareskin sibi concreditas, Secretarii ad præfatum Dominum Nareskinium mittendi occasionem sumpsit. Cui, præter consueta humanitatis officia, sequentia voluit significari: literas præsentis semetipsum perlucubenter consignasse; nisi festorum Paschalium solennitatem (quæ tunc celebrabantur) turbare timuisset; non intermissurum tamen quamprimum licuerit, visitationis officio apud Excellentiam suam defungi; summas agere gratias, pro exhibito honore in tam singulari ingressus sui solennitate; eum se pro merito in humillima sua ad Augustissimum Imperatorem relatione exaggeraturum; dolere non mediocriter accepti in ingressu suo honoris magnitudini, tantâ assignatæ habitationis vilitate & angustiis multum derogari. Maximè, quod ab aliis intellexerat, duas capaciores ædes habitationi suæ fuisse determinatas, ubi nomen suum antea adscriptum, ex causis ignotis denuo fuerit extinctum. Vergere id in diminutionem honoris sui; hinc malluisse, ut nomen suum nunquã ibi visum fuisset; odisse se molestas has, & fastidiosas instantias, neque moturum quidquam fuisse, modò possibilis foret, licet difficilis & angusta ædium commoditas. Non enim alium in finem se Moscuam Ablegatum esse, quàm ut fraternam amicitiam, inter Clementissimum Dominum suum, & Tzaream Majestatem huc usque integrè conservatam studeat pro viribus colere, & propagare. Huc collimare Clementissimam Cæsaream Instructionem, eamque præcipuam adventus sui causam esse. Verumtamen defectus culinæ & stabuli, continua incendii pericula, & turbata exinde quietis tempora commodiorem habitationem summoperè exigere. Sperare se itaque hac in parte brevè adjuvandum; alias enim sibi in aperto campo sub tentoriis vivendum fore.

Responsum primi Ministri fuit: debitas se gratias habere pro tanta humanitate, & literis benevolè transmissis; tempus & occasionem colloqui semetipsum suggesturum. Fœderis initi conjunctionem, indeque intimioris amicitix momenta ansam præbere, Domino Ablegato plus honoris demonstrandi, quàm ulli antecessorum suorum quacunque characteris dignitate fulgentium unquam contigisset. Novæ & commodioris habitationis eligendæ curam in se sumplisse.

fisse. Adscripti, rursusque extincti nominis nullam culpam esse; ambas illas enim hâc postremâ minùs habere commoditatis; duabus præterea prioribus assignatis domibus suos heros esse, neque, nisi injuriâ indè expelli posse; cùm econtra hujus interea habitatæ Dominus remotioris cujusdam Provinciae præfecturam jussu Tzareo tanquam Waywoda administraret. Penes Dominum Ablegatum proinde, quod ipsi optimum visum fuisset, plena liberâque facultas remaneret de ea ad arbitrium sinè contradictione disponendi. Placeret ipsimet Domino Ablegato palatium satis amplum eligere, quodcunque monstraret, sinè contradictione evacuandum esse.

Diacus Cosma Nikitiz Nephimonoff Tzareæ Majestatis ultimus ad aulam Cæsaream Ablegatus paulò post nomine & mandato primi Ministri Domino Ablegato eadem sed mutatis hinc indè terminis proposuit. Eâque occasione argumento à pari desumpto passus originalis extraditionem denuo sollicitavit. Se scilicet in nupera sua Ablegatione eodem modo obligatum fuisse, Tzareum Passum originale Cancellariæ Imperiali extradere. Cui regessit Dominus Ablegatus, de facto alieno sibi non constare, & suam cuivis aulae relinquendam esse consuetudinem ab antiquo introductam. Maximè quòd ex eorum relationibus, qui eodem representationis caractere insigniti, se ad aulam hanc antecesserint, id unquam usuvenisse non inveniatur; ut tantò minùs primus pessimæ sequelæ exemplum sua consensione præbere queat. Præterea Clementissima Cæsarea Mandata non pati desideratam passus extraditionem.

3. Dominus Ablegatus Poloniae solenni visitâ honoravit Dominum Ablegatum Cæsareum, quem Officialis in inferiori domûs atrio susceptum, ad summitatem graduum; Dominus Ablegatus verò eundem cum suis Officialibus per duas anti-cameras ad tertiam introduxit. Eadem solennitas in reducendo ad currum suum observata.

Magnum infecuta nocte incendium nos omnes ad ligneam, quam incolebamus, domum in magna sollicitudine tenuit.

4. Festum Paschatis Rutheni celebrârunt, & omnes Germani convenientiæ causâ cum illis. Ædium quas inhabitavimus procurator, per Tzareos milites custodiæ nostræ datos, quatuor pateras, primam farinâ, secundam butyro, tertiam ovis, quartam affato anfore plenam Domino Ablegato obtulit.

lit. Festivitat^{is} Paschalis consuetudo allegabatur; neque omnium ratio dari poterat. Similiter etiam Poppus quidam mysterioso cantu multa confundens Domini Ablegati conclave insperatò subintrans, eidem & præsentibus domesticis osculandam crucem præbuit. Si cremati fortissimus odor, & pene intolerabilis raparum fœtor jejunas nares fallere non solent, profectò Rutheni moris jentaculo plenum ventrem circumferebat.

5. Dominus Ablegatus Poloniæ cum tota aula sua apud nos Missæ Sacrificio interfuit.

Mos talis inter Ruthenos obtinuit, à festo Paschatis usque ad diem Gloriosæ Ascensionis Domini obviantes invicem, quocunque in loco, in compitis etiam, viisque publicis, hac acclamatione se salutant: Christus surrexit. Sic salutatus, vel salutata continuò respondet, & accepto, quod salutans simul porrigere solet, ovo, pacis osculum dare tenetur, & recipere. Hunc nos morem primus docuit D. Menesius Colonellus & Vigiliarum Præfectus, defuncti Generalis Menesii Filius. Hæc salutandi osculandiq; consuetudo, nulla conditionis aut fortis discrimina, nullam discriminum admittit memoriam; modò ovum rubrum offerat, vilissimo de plebe nullus Magnatum petitum osculum recusabit; nulla nuptam modestia, nulla innuptam verecundia excusat; pro crimine foret, aut oblatum ovum respuere, aut osculum devitare; imis adempta est vilitas; nulla temeritatis formido. Festa Paschatis pariter, quæ austerum longinqui temporis jejunium antecedit, continuis debacchationibus celebrant. Nec mulieres viris abstinentiores sunt; plerumque primæ cremato immodicè hauſto insaniunt, atque in omnibus pene plateis luridæ, seminudæ, & inverecundæ conspiciuntur.

6. Missus ad primum Ministrum Secretarius felicissima festa gratulatum, conferentiámque ea occasione sollicitatum. Prudentibus ex horto Tzareï Medici Domini Carbonari de Bisenegg prima vice recens lactuca dono missa est. Dominus Ablegatus deinde habitâ pro libitu exeundi facultate cum Missionariis Cæsareis & Tzareo Medico Domino Zoppot in Germanorum suburbium se conulit, illorum residentiam contemplaturus. Ibidem à Missionario Cæsareo Domino Paulo Josepho Jarosch cumulata pro viribus cœnâ exceptus est. Aliud incendium novi pavoris cau-

causam dedit, effectus continuæ Plebejorum debacchationis; quod major enim diei est festivitas, ed potior etiam largioris potûs est ratio. Ridiculum sanè est immixtos pueris senes iisdem jocosumque lusuümque ludibriis delectari, atque continua trabis agitatione, cui modò insistent, modò insident, otiosa corporis commotione præcipua sua festa celebrare. Tota dies pulsatis undequaque Ecclesiarum campanis resonat, etsi nulla in templis devotio; quasi sufficeret solennem dierum festivitatem solo inanimati æris pulsu indicari. Vix ullum anni celebrius festum est, quod nullum insequatur incendium; luctuosiora ea sunt, quia plerumque nocturno oriuntur tempore, & quandoque aliquot centenas domos ex integro ligneas in cineres redigunt. Germanorum aliquos, qui ad hoc ultimum sopiendum incendium (quod in ceteriore fluminis Neglinæ parte sexcentæ domus absumptæ sunt) accurrerunt, furti crimine falsò objecto post atrocissima verbera projecerunt in flammam, suoque furori & incuriæ immolaverunt.

7. 8. Primus Minister missò ad se Domini Ablegati Secretario spem fecit cras ordinandæ postulatæ conferentiæ. Dominus Ablegatus Daniæ cum solenni suo comitatu Dominum Ablegatum invisit.

9. Postquam jam aliquot retro vicibus, Dominus Ablegatus per suum Secretarium conferentiam sollicitaverat, in eandem nonâ Maji primus Minister consensit. Tempus per aliquem ex Cancellaria intimatum, quem Pristavus subsecutus est, Dominum Ablegatum ad locum conferentiæ deducturus, Tzari absentia dabatur, ut proprio & bijugi tantum curru illuc concefferit sex cursoribus, Officialium autem nullo (excepto Secretario) stipatus. Dominum Ablegatum aream palatii curru ingressum, cum eo exiliisset, non nemo Diacorum (Cancellariorum) prævio verborum officio per interpretem suscepit, & per quatuor conclavia Cancellistis & Domesticis refertissima ad destinatam conferentiæ cameram deduxit. Quam apertam subeunti primus Minister spectatissimâ plurimorum Officialium coronâ stipatus, cum Dumniis, Diacis, Michitin Moyssiowitz, & Æmiliano Ignatowizio, Ukrainzow, aliquot obviam passibus occurrit, & consueta temporis Paschalis salutatione (Christus surrexit) humanissimè allocutus est, mutuo osculo, ne quid de consuetudine

tudine periret, subsecuto. Officialibus, qui conclave in majoris pompæ ostentationem impleverant, dato signo, secedere jussis, primus Minister tanquam conferentiæ præles ad tabulam datâ operâ præparatam primum locum occupavit, Domino Ablegato secundum obtulit, prope quem supra nominati Dumni confidebant ; Secretario & interprete non procul à mensa obsequii causâ sistentibus.

Omnibus dicto modo ad conferentiâ compositis, primus Minister subjecto alloquio ejus initium fecit. D. Ablegatus Cæsareus à sua Sacra Cæsarea Majestatem ad Tzaream Majestatem missus est, procul dubio, ut fraternam tantorum Principum amicitiam per nuperrimam defensiva & offensiva fœderis colligationem luculenter confirmatam seriis laboribus studeat propagare ? Cui respondit Dominus Ablegatus : in hoc ipso maximam propositionis suæ partem sitam esse ; quam exinde exorsus est : eam autem hic inferere visum non est, cum illa non tantum nimis prolixa sit, sed ipsum insuper colloquium tres ferme horas absumpserit. Finitâ conferentiâ aqua cinnamomi promebatur, potus magno apud ipsos in pretio. Secunda propinatio facta est ex vino Florentino in sanitatem Augustissimi Cæsaris & Tzareæ Majestatis, atque in felix incrementum conclusi nuper fœderis. Discedentem ad limen Camerae primus Minister, ad alterius cubiculi ostium duo Dumni, ad ultimos gradus & currum usque dictus Diacus cum Pristavo & interprete comitati sunt. Postquam Dominus Ablegatus ad domum suam se receperat, multiplex vinum, & magnæ raritatis pisces, superba primi Ministri donaria eidem oblata sunt. Talis autem consuetudo ambitiosâ aut avara ratione instituta est, ut quæ mûnera duo facillimè ferrent, per duodecim & plures sæpe faciant apportari. Id tam ad vanissimæ gentis ostentationem, quàm domesticorum suorum lucellum esse, non ignorant. Quemadmodum innata Domini Ablegati generositas omnes Nareskinii famulos, habitâ officiorum, quibus præerant, proportionem remunerata est, nemo indonatus discessit. Dominus Ablegatus prandio confecto cum splendido suo comitatu, tribus curribus, quorum quilibet sex equis trahebatur, ad Poloniæ Ablegatum concessit visitationis consuetæ solennia peracturus.

10. Hæsterna primi Ministri liberalitas per alia submissa munera recompenſabatur. Sicut & nupera curialis civilitatis Officia à Daniæ Ablegato exhibita non impari visitæ solennitate reciprocata sunt. Ostendebat quidem Daniæ Ablegatus aliqualem displicentiam, primos visitationis honores Ablegato Poloniarum exhibitos esse; verùm Domino Ablegato Cæsareo prudenter replicanti, id sinè prægnantibus causis & æquissima obligatione factum non esse, nihil ultra opposuit; præsertim cùm recenseret Dominus Ablegatus, Poloniarum Ablegatum adhuc ante solennem suum ingressum per aliquem suorum officialium sibi de felici adventu fuisse gratulatum, quod Danicus intermisisset; deinde ab eodem se prima visitatione honoratum; ad quæ suo pondere accederet mutui fœderis propinguitas specialem honorem jure antiquiori exposcens.

11. Domini Missionarii Cæsarei Franciscus Æmiliani, & Joannes Berula Clerici Sæculares, & in Diœcesi Olomuncensi Parrochi, annuente Ministerio Tzareo possessionem suæ in Germanorum Slowoda Residentiæ occupârunt, & prioribus in patriam suam clementissimè revocatis succedentes Pastoris boni officium probè auspicati sunt. Ad Bojarinum & Tzareæ Majestatis tutorem Ticchon Mikitowiz Stresno missus Secretarius officiosæ ac solitæ humanitatis nuntia depositurus.

12. Princeps Borisius Alexiowiz Galizin antequam ex urbe in prædium suum discederet, Secretarium literas insinuantem civilissimè suscepit. Callet Princeps iste latinam linguam, & eâ uti amat.

Primus Minister pariter in villam suam abiit, ut à curis remotior aliqua quiete frui posset.

13. Post quædam munera Dumnio Diaco Ukrainzow transmissa, Dominus Ablegatus vacantia conclavia in palatio Legatorum cum aliquot suorum officialibus inspexit, ea inculturus, si capacia deprehenderentur.

14. Mandato Cancellariæ mundantur cubicula, cella, & culina cum stabulo D. Ablegati habitationi assignanda. Missus ad Poloniæ Ablegatum Secretarius, ut eidem de infirmitate ex Domino Colonello Grage intellecta condoleret.

Quidam ex cursoribus Domini Ablegati Danici ad templum Augustanæ Confessioni addictorum equo se contulit.

Hujus equus urinam emittens Locumtenentis cujusdam uxorem illac transeuntem conspurcavit : quæ foemineo furore multis in cursorem effusis convitiis continuè pari vehementia maritum ad vindictam excitat. Si maritus esset, è vestigio ulcisceretur injuriam, in se quoque redundantem. Motus tantâ querendi gemendique atrocitate Locumtenens cursorem ex insidiis adoritur, & cum assumptis ad facinus fociis, baculis aded onerat, ut nec pedes incedere, nec equo ire valuerit. Contra Locumtenentem Danicus Ablegatus multis questus seque in seruo suo offensum esse magno cum sensu exaggeravit.

15. 16. Festum beatæ memoriæ Joannis Nepomuceni singulari devotione Domino Ablegato ita ordinante celebratum est. Pomeridiano verò tempore Dominus Ablegatus Dumnium Ukrainzow invisit, qui multa civilitatis officia exhibens devotissimos suos erga Sacram Cæsaream Majestatem respectus expressis affectibus contestatus, atque contra consuetum Ruthenis morem aded humanus fuit, ut Dominum Ablegatum discedentem ad currum suum comitatus abire antè noluerit, quàm ipse Dominus Ablegatus prior abeundi initium fecisset.

17. 18. Primum nunc in Germanorum suburbio Catholicorum ex ligno ædificatum templum; cui hesternæ die prodigiosæ Iconis Pötzensis B. V. MARIE imaginem Dom. Ablegatus devotè donaverat, ibidem Divinis Officiis interfuimus. Diei solennitas diversis Musicorum nostrorum concentibus multum aucta plurimos protestantium ad se traxerat. Dom. Paulus Jarosch D. Ablegatum templum subeuntem, in portæ vestibulo exceptum aquâ benedictâ asperfit, & ad locum muneris dignitati convenientem & rubro contactum holoserico deduxit. Finita devotione Dominus Ablegatus ex hesternò invitatus, convivio à Domino Cæsareo rei tormentariæ Colonello de Grage præparato interfuit. Lætus tormentorum mugitus affonabat, quoties Augustissimi Cæsaris, Augustæ Imperatricis, Serenissimi Romanorum Regis, & Tzaræ Sux Majestatis humillima hospitem devotio ingerebat mentionem. Dominus Ablegatus Cæsareus inter pocula familiarior cum Officialium bellicorum præcipuo tracto discursu, ex eodem accepit, apprehendere Moscos suam præsentiam, nec satis capere, cur cum exercitu in campum ire prætenderet.

19. Hoc die festum Sancti Nicolai, quem pro Sanctorum omnium Antesignano venerantur, Mosci solent celebrare.

Danicus Minister Dominum Ablegatum invisit, & inter colloquendum in sinceritatis specimen aperuit; Ministerium Moscicum à Domino Ablegato valde sollicitum reddi; tertia jam ab eo consilia habita fuisse, ut factæ propositioni accuratè respondeat.

20. In Cancellariis, quas Mosci Pricas vocant, Scribarum Supremus Ali dicitur. Huic incumbit sedulò invigilare, ut reliqui suos labores strenuè prosequantur. Tantùm negotii una dies dederat, ut totæ post dies noctes viderentur impendendæ, cùm diurna tantum officia solverentur; Ali ergo domum ad quietem secessit; Hunc secuta est fax reliqua scribarum. Altero post die Dumonii Cancellistarum contumaciam advertentes, ipsum Ali, quod pessimo exemplo cæteris contempti obsequii author fuisset, ad Batoccas (Species Baculorum est) damnârunt. Scribæ autem flagitiosorum infra, sua ad loca ferro & compedibus alligati sunt, ut scribendo noctem diei jungere addicerent.

21. Ex mandato Domini Ablegati infirmum adhuc & in Germanorum Slowoda decumbentem Ablegatum Polonicum Secretarius invisens, ex eodem intellexit; Poloniarum Regem Varaviae esse; Comitata interim sublata, omnes cordatis pectoribus ituros; duos Legatos à Rege ad Sapiaham missos, exceptis comitiis universalibus hunc in omnia consensisse. Timeri scilicet tempora Henrici Hungarici, ubi à Republica duodecim Regni Senatores incio Rege occisi, & ante solium prostrati Regem docuissent Jura Poloniae confirmare.

22. Discessit quidam affinis nuperi Ablegati Moscici ad aulam Cæsaream Cosmæ Nikitiz Nephimonoff, ex thesauro Tzareo diversa donaria in pretiosis pellibus consistentia Viennam proventura illuc magna legatione devecturus.

23. Etsi Tzarea Majestas hodie dum clementissimè regnans omnibus in Imperio nostro Romano Germanico toleratis religionibus publicum exercitium indulserit; nihilominus tamen Moscorum non pauci summam virtutem putant, advenas ad amplectendam fidem suam coëgisse. Contra quos hoc die duo catholici Domini Ablegati protectionem implorârunt.

Accepta prius per Pristavum securitate dandi crastina die ad omnia postulata respondi, Dominus Ablegatus in palatium Legatorum concessit, habitationis ibidem parandæ commoditatem adnotaturus.

24. Circa duodecimam advenit Diacus Borifius Michalowitz, ante tres annos per quinquennium Residens Varfaviæ; hunc comitabatur interpretes D. Schwarenberg cum quodam Cancellista. Post mutæ salutationis obsequia, præmissam civilissimam de valetudinis statu sciscitationem, datas Ministerii resolutiones ad ea, quæ Dominus Ablegatus nuper proposuerat, schedæ inscriptas recitare exorsus est in hunc ferme modum: etiam Tzaream Majestatem fraternam cum Romanis Imperatoribus amicitiam ab Antecessoribus suis ad se derivatam quibusvis officiis semper hæctenus studiosè coluisse, & impostertum culturam esse, eam quidem nullo tempore interruptam; nunquam tamen antehac tam auctâ, & indissolubilem, quàm pacto novissimè fœdere coaluisse; Tzaream Majestatem fraterni amoris sui sinceritatem jam abundè explicâsse, reciprocâmque Cæsaream amicitiam, quam Dominus Ablegatus in propositione sua contestatus esset, jam indè à reditu ultimi Moscovitici Ablegati Cosmæ Nephimonoff luculenter perspectam, & confirmatam habere. Videri quidem Ministerio, Domino Ablegato facultatem concedendam fore Tzareum sequendi exercitum, sed in absentia Principis tantam autoritatem usurpare non posse; si desuper fortè scribi vellet ad Tzaream Majestatem, ante octo septimanas nullius responsi spem esse. Expeditos autem duos exercitus; hunc sub Belliduce Soltikow agere ad Azow; illum sub Principe Dolgoruga, & Cossaccorum Duce Masappa ad Borysthenem prope Oezakow castrametatum.

Duos Missionarios Cæsareos, quos Dominus Ablegatus secum adduxisset, ad suam Residentiam in Slowodam finè ullo obstaculo posse concedere. Alios duos autem, qui ultra quinquennium officio Missionariorum in Moscovia functi sunt, à Ministerio absolutè dimitti non posse, scriptum tamen jam ad Tzaream Majestatem, cujus mandata expectanda.

Tertium ad Venetos navium Magistros submissum, datâ ad Cancellariam notitiâ pro itineris sui securitate, passum Veronischam obtenturum. De solito insuper libero sustentamento mentio facta, Domino Ablegato id recusante; ju-

bere enim Clementissimi Domini sui mandatū, ut propriis sum-
tibus Moscuz viveret, prima hujus vestigia omnibus se sub-
sequentibus Ministris Cæsareis suo exemplo relicturus; sibi propterea facultatem concessam esse, idem scriptura so-
lenni stipulandi.

25. 26. 27. His diebus nostra mobilia in palatium Lega-
torum avecta sunt, & distributa in illo futuræ habitationis
conclavia. Ultimo die, quo tota nostra habitatio in dictum
palatium plenè traducta est, cuidam domesticorum gladius
nescio quo casu in plateam excidit; quem Moscus quidam
Plebejus inspectante nostrorum altero furtivè sustulit in do-
mum suam asportandum; repetenti gladium restituere cun-
ctatur, jurgii & secuti exinde tumultus contumaci tergiver-
satione author; tota domus nunciato nostrorum periculo
plena erat, Dominus Ablegatus, cui impediendæ omnis cum
externa potissimum gente contentionis sollicitudo in primis
semper curis fuerat; cultu tumultuariè composito equum,
qui proximus aderat, conscendit, quid rei esset ipsemet ex-
ploraturus; res autem jam composita sinè alterutrius læsio-
ne abierat.

28. 29. Sex Mosci unius domûs domestici, quodd Do-
mini sui vitæ perfidissimè insidiati conceptum mente homi-
cidium patraverint, ad ultimum supplicium damnati, securi
perculsi sunt. |

Quamvis Boris Michalowiz Diacus Domino Ablega-
to pollicitus fuerat, mittendo Veronischam Missionario exp-
editis in Cancellaria liberi passûs literis de securitate prosp-
icere; attamen hodie recusabat; contra consuetudinem e-
nim fore, alicui fines regni non exeunti liberi passûs literas
elargiri.

30. Festum Sancti Alexii à Ruthenis celebratum est,
quo die primus Minister Dumnium Ukrainzow secum in
prandium suum abduxit, diversionis quærendæ gratiâ.

31. Præter Visitationis honorem à Danico Ministro Do-
mino Ablegato exhibitum nihil memorabile accidit.

J U N I U S.

I. Unius circiter horæ spatio ab urbe Moscua ad flumi-
nis Jausæ ripam nemus viret, ad quod verno, æstivôque tem-
pore subsistentes, in Moscovia Germani in dies singulos con-
fluunt.

fluunt. Cuius Germanorum cœtui certus & assidua frequentatione, quasi diuturna possessione proprius locus est; nulla enim iis alia est diversio animorum, quàm inter dumentorum caliginem, & amœnissimam arborum viriditatem consuetis innocentibus lusibus animas exhilarare. Mensas etiam instruunt alternante inter se sumptuum præbendorum vicissitudine. Hoc die Cæsareum rei tormentariæ Colonellum de Grage ordo tetigit, à quo humaniter invitati gentilis recreationis gratiâ perfrui libenter annuimus.

2. Venetiis intra octo septimanarum spatium Bojarini Szeremotow famulus cum diversis litteris Moscuam advenit.

Baro de Burchersdorff Architectus bellicus ab Augustissimo Imperatore Tzaræ Majestati submissus, Knesium Alexium Simonowiz Schahin militiae Tzaræ Generalissimum convivio excepit. Rovel verò etiam Architectus bellicus Sponsalia cum quadam filia viduæ Montianæ sollemniter celebravit. Quibus Dominus Ablegatus interfuit, omnibus præsentibus per ejusdem tubicines ad insolitam hilaritatem excitatis.

3. Architecto bellico Laval in vinculis constituto successurus Baro de Burckersdorff, iter Azovium cum tribus Officialibus ex aula Ablegati Danici aggressus est. Eadem occasione utebatur Missionarius Casagrande Veronischam profecturus; cui D. Ablegatus de rebus ad iter necessariis liberaliter providerat. Hic D. Ablegato & Officialibus edifficilius, tantòque majori doloris sensu valedicebat, quantò crebrioribus congrui honoris & benevolentiae officiis ab omnibus fuerat honoratus. Illud quoque animi ægritudinem adauxerit, quòd jam tunc frequenti ominatione sibi ultima fata instare præfagiebat, dolebátque morte prævento occasionem amplius non fore, D. Ablegatú cæterosq; itineris socios denuo videndi. Nec vanus augur erat, de ejus autem è vita discessu inferiùs edocebo.

4. Jubente Tzareo Ministerio Diacus Borisius Michailowiz ad Dominum Ablegatum rediit, & prævia salutatione nomine primi-Ministri depositâ Bojarinorum conclusum aperuit de Domino Ablegato, quod consuetæ sustentationis rationem attinet, Domino de Bottoni æquiparando. Addens etiam apprehendere Ministerium, id tertia jam vice ab ipso fuisse

fuisse recusatum; cur primus abolere moliretur, quod inter Augustissimum Imperatorem & Serenissimum Tzarum continuâ aliquot sæculorum laudabili consuetudine firmum, & sanctum fuisset. Obtentui autem isti aliæ rationes suberant; videbant eodem tempore magnam Tzari Legationem, & ex abundantanti tertium Oratorem apud tractatus pacis ultronea liberalitate ab Imperiali Camera honorificentissimè sustentatum; erigendi pacti insuper mentionē ingerebat D. Ablegato quo solita sustentationis ratio aut penitus aboleri, aut certa quantitate definiri posset, quid ablegandis deinceps utriusque gentis Ministris primi & secundi ordinis foret subministrandum; sed id ipsum Moscos offendit, novis pactis veteri consuetudini quidquam posse derogari.

5. 6. Liberæ sustentationis locò exteris Ministris dari solitæ prima vice Domino Ablegato à Tzareo Ministerio pecuniæ submittuntur.

7. Dominus Missionarius Cæsareus Franciscus Xaverius Löffler ex Veronischâ ubi Italis Sacramenta administraverat, mediâ nocte reversus est, ejus locum replebit, quem tertiâ hujus cum Barone de Burchersdorff abivisse dixi.

Consilium bellicum habitum à Bojarinis in loco uno milliari ab urbe Moscua diffito.

Commodissimus ad iter faciendum currus, cum pleno sex equorum tractu & pulcherrimis ornamentis, phaleris & tegumentis pretiosa arte laboratis à Domino Ablegato ad primum Ministrum ita exigentem missus, non ignaro, eos ad stabulum suum nunquam redituros.

8. Absoluto in Slowoda missæ Sacrificio Dominus Ablegatus à Domino Guasconi mercatore Florentino lautissimo prandio exceptus est. Quocum paritèr invitati discubuerunt D. Colonellus Grage, ac Doctores Carbonari & Zoppot cum quatuor Missionariis Cæsareis.

9. Quemadmodum Dominus Ablegatus summam Clementissimi Domini Principalis sui reputationem omnibus privatis commodis longè antetulit; ita ex eo die, quo Moscuam publicè ingressus fuerat, liberam quotidie tabulam præbuit iis, quos Natalium splendor, aut officii dignitas, à cætera plebe distinctos ejusdem familiari conversatione dignos reddiderat. Tzareus Medicus D. Zoppot hodierno nostro prandio intererat cum Colonello de Grage, & aliis pluribus. Huius famu-

famulum ad debita obsequia venientem milites custodiæ nostræ assignati falso prætextu suum ad conclave vi rapiunt, & verberibus in illum animadvertunt. Indignatus Dominus Ablegatus custodes milites, qui in hospites suos aut eorum domesticos id auderent, jubet militem, quem percussus famulus præcipuum notasset arrestari, interea verò, quod accidisset, primo Ministro & Dumnio Ukrainzow per Secretarium significat; satisfactionem se propria auctoritate facillè quæsiturum, ubi Ministerium rem inutili cunctatione differre cogitaret. Verùm considerata quærelæ nostræ æquitate altero manè plena satisfactio subsecuta est; ad centum baculos (batoccas vocant) damnatus miles debitas temeritatis suæ pœnas dedit. In Germanorum suburbio non procul ab Ecclesia Catholica duæ domus incendio conflagraverunt. Hodie primus de rebellione Streliziorum incerto rumore terror.

10. Diebus rogationum (st. vet.) consueverunt magni Moscoviæ Duces Droizam, id est Monasterium sanctissimæ Trinitati dedicatum, solenni processione invisere, ea quidem devotione, ut dicto Monasterio ad unum milliare accedentes, curribus exiliant, reliquum itineris pedites facturi. Quæ reverentia singularis sepulto ibidem præcipuo Ruthenæ Ecclesiæ sancto Sergio debetur. Ideo Tzarissa, ne quidquam omitteret, quod prisca fides & pietas videbatur exigere, cum Tzareiwizio (hoc nomine Tzari masculam sobolem indignant) nobilibus, multoque custode milite stipata, pia peregrinatione hac voluit desungi.

Dominum Ablegatum Danicus visitat, & familiarior factus, multum conqueritur, quod in curiali visitationis solennitate Poloniæ Ablegato fuerit postpositus; sibi enim præcedentiæ prærogativam melius competere; cum Rex Daniæ Regio sanguine oriundus, Jure hæreditario in sceptrum avitum succedat; Polonorum autem Rex electionis suffragiis modò ad illud fastigium evehatur. Cujus argumenti eum citius non puduit, quàm à Domino Ablegato Cæsareo intellexisset eo nimium probari.

11. Knesio Feodor Jurowiz Romadanowski electorum regiminum Generali actæ per Secretarium gratiæ, quod militis antehæsternam audaciam castigare voluerit.

12. Degentes in Moscovia Catholici majoris convenientiæ gratiâ (ut jam dixi) in obeundis anni festivitibus cum Ruthenis aliisque vetus Calendarium sequuntur; ea de ratione cum iisdem festum gloriosæ Ascensionis Domini hoc die celebratum.

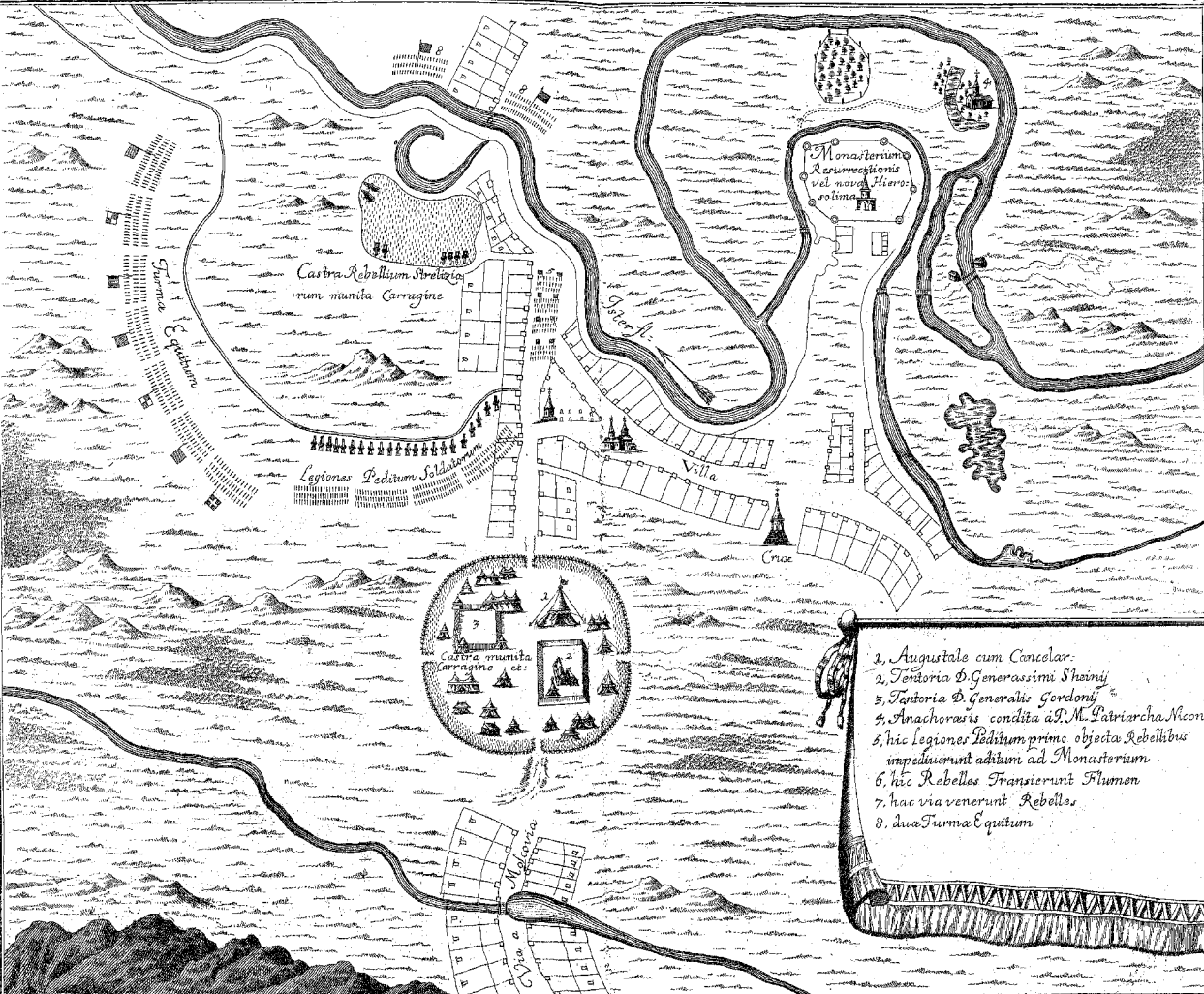
Cæsareus rei tormentariæ Colonellus de Grage citabatur ad Pricassam (Cancellariam) cui mandabatur, ut naves mortariis instrueret.

13. Festum Divi Antonii de Padua solenniter celebratum, ortum in sequenti nocte funestum iterum incendium septendecim domos exussit.

14. Alia iterum conferentia in domo Dumnii Ukrainzow instituta. Postulata denuò DD. Missionariorum dimissio, quos Sacra Cæs. Majestas ad humillimas eorum preces post quinquennales labores in vinea Domini positos clementissimè revocaverat, ad primi Ministri ex prædio suo reditum dilata est.

Quòd etiam Aula Cæsarea pacis conditiones à Porta Ottomanica per Angliæ Ablegatum D. Paget propositas cum Cæsareis ad Reges Angliæ, & Poloniæ, ac Generales confœderatarum Belgii Provinciarum Status datis literis, quas Excellentissimus Comes de Kinsky ad Angliæ Ablegatum desuper exaraverat; tam amicè communicasset, Sux Tzaræ Majestatis Ministerium præter debitas, quas idcirco ageret gratias, amanter interpretari. Cuilibet fœderatorum enim vigore tertii triennalis colligationis articuli licitum esse, oblatas honestæ pacis conditiones audire, & de iisdem tractationem instituire, ea solummodo lege, ut de propositis conditionibus reliquos fœderatos sinè mora edoceat, simulque omnes eo tractatu comprehendat, & includat, nec non omnia quæ aguntur, communicet. Aliàs namque nulla aut parva pacis obtinendæ spes affulgeret.

Domino Ablegato deinde de expeditorum exercituum progressibus quærenti sequentia manifestavit. Principem Dolgoruga & Cossaccorum Campi-Ducem Maseppam 25tâ. Maii Bialogrodio discessisse, & contra hostem retro Oezakow jam omnia infestantem terrâ, marique in occursum properasse; Belli-Ducem Soltikow verò extra Azowium ad Ingulez sua castra locasse; ut irruptiones omnes impediret, & data occasione cum hoste victoriosè confliget. Verùm multum

1. Augustale cum Cancelar.
2. Tororia D. Genorassimi Shainij
3. Tororia D. Genorali Gordonij
4. Anachorasis condita a P. M. Patriarcha Necon
5. hic Legiones Pedatum primo objecta Rebellibus impulerunt aditum ad Monasterium
6. hic Rebellis Fransierunt Flumen
7. hac via venerunt Rebellos
8. dua Turma Equitum

tùm erraret, qui singula Moscorum dicta ad rerum gestarum veritatem exigeret. Hostium clades, fuorum triumphos mentiri nôrunt. Tam felicitatis ingenii & Martis sunt.

15. Dominus Generalis de Gordon omnes exterorum Principum Repræsentes convivio exceptit.

16. Circa septimam & octavam matutinam exitiali incendio multæ ædes perierunt. Inveni etiam publicis in plateis duo Mosci, quibus capita nefando crimine erant abscissa. Noctis potissimum tempore incredibilis latrocinantium multitudo grassatur.

17. 18. 19. His diebus omnes anno evoluto quomodocumque justificati aut latronum inhumanitate occisi, sepulchro donantur; si excipias illos, quos læsæ Majestatis enormitas in perpetuam flagitii infamiam infamibus palis affixit.

20. Nocturna Bojarinorum concilia de sedanda rebellionem Streliziorum sunt celebrata.

21. 22. Poloniae Ablegatus Cæsareum & Danicum Repræsentes, Generalem de Gordon (quem tabulâ relictâ singulis valedicere, & in occursum rebellium properare oportuit) Commissarium Danicæ, Colonellos Blumberg & Graege, præter plures alios habuit convivas.

23. Moscoviæ Metropoli appropinquare dicebantur rebelles, idcirco Campi-Dux Schahinius & Generalis de Gordon cum sex millibus equitum, & duobus millibus peditum adversus illos expediti.

24. Duo Mosci, qui non ita pridem herum suum quendam Germanum Colonellum Locumtenentem spe expilandæ ejusdem suppellectilis nequissimè interfecerant, non procul à Germanorum suburbio ad viam publicam suspendio sunt puniti.

25. 26. 27. Tzarewizius ob proximiora indies rebellionis pericula iter suum paravit ad Droizam, Monasterium duodecim milliaribus Germanicis à Metropoli Moscua distitum, quod validissimi munimenti instar, regnanti moderno Tzaro in periculosissimo Streliziorum tumultu securitatis asylum præbuit.

28. Primus Minister Tzarewizium cum Matre sua Tzariffa aliquot diebus in bonis suis liberaliffimè tractat, variis diversionibus sumptuosè institutis, quæ digna Regio Principe erant.

29. Lætum advenit nuncium rebelles esse victos ad Monasterium Sacro sanctæ Resurrectioni dedicatum vulgò Jerusalem dictum.

30. Dominus Ablegatus ad quoddam Monasterium Monialium in urbe situm, in quo de Bojarini Szeremotow familia Abbatiffa est, invitatus secessit. Bellaria autem quæ pro consuetudine sua obtulerant, erant nuces & cucumeres. Aliquot tamen veterrimi vini species proponebantur, quibusdam monialibus reverenti cultu infervientibus, & Dominum Ablegatum, ut sæpius ad se rediret, civiliffimè invitantibus.

JULIUS.

1. Apud primum Ministrum in Bebraschentsko sub tentoriis commorantem per Secretarium de dimittendis Missionariis Cæsareis instantia facta est. Cujus prandio interfuerat Dominus Ablegatus Poloniae, monstraveratque acceptas à Serenissimo Rege suo litteras, quæ laudata Cæsarei Ablegati dexteritate, repræhendebant facilem ejusdem extraditionem Regiarum Credentialium. Templum Catholicum nimis angustum Dominus Ablegatus suis sumptibus fecit in formam amplio rem extrui.

2. 3. Festum Corporis Christi solenniffimè celebratum. Instituta processione circumferebatur sanctiffimum, quatuor Evangelia ad totidem altaria decantata D. D. Cæsareo, Polonoque Ablegatis cum splendidis suis comitatibus præsentibus, & primi Musicis suavi harmonia diei solennitatem concomitantibus.

4. 5. Primus Minister Secretario dimissionem D. D. Missionariorum Cæsareorum denud ex mandato urgenti, respondebat, se capitis periculum incurrere, si sinè expresso Tzari mandato illos dimitteret. Scripsisse autem interea Tzaro, & post quatuordecim dierum decursum exspectare responsum. Objecta deinde pertinaci Credentialium retentione locò sollicitatæ expeditionis Secretarium cum tribus pomis citrinis domum

domum remittit. Eodem tempore quidam ex Curlan-
diæ Baronibus de Blumberg Bojarinum hunc ambabus ma-
nibus ad terram demissis more Rutheno venerabatur.

6. Illustrissimus, ac Reverendissimus Frater Pater Petrus
Paulus Palma de Artois, Archi-Episcopus Ancyranus, in
Regnis magni Mogol, Golconda, & Idalkan Vicarius Apo-
stolicus, cum Presbyteris, Capitaneo Veneto D. Molinos, Me-
dico, horologiario & aliis quibusdam personis Moscuæ ad-
venit.

7. 8. Quoniam Dominus Archi-Episcopus hesternæ adhuc die
adventûs sui notitiam per Capitaneum D. Molinos dederat ;
non intermisit etiam D. Ablegatus Cæsareus reciprocis civili-
tatis & de felici adventu gratulationis officiis per Secretarium
defungi. Dominus Archi-Episcopus à Tzareâ Majestâte adhuc
in Hollandia commorante, faciendi itineris sui necessitate pro-
posita, id impetraverat, ut Knesio Borisio Alexiowizio Galiz-
zin Regnorum Casani, & Aftrachani Vice-Regenti litteris
mandaretur ; Dominum Archi-Episcopum, ubi Moscuam at-
tigisset, decenti non tantum benevolentia suscipere, sed in-
super ad fines Persiæ usque securè conducere, sumptibus
Tzareis liberaliter tractandum, quamdiu eundem in Tzareâ
Majestatis Regnis & Provinciis transeundis versari continge-
ret. Idcirco Galizin Tzareo mandato satisfactorius, eidem,
curribus, & equis suis, cum omnibus, qui eundem in Mosco-
viam secuti fuerant, in palatium suum introducto, aliquas
cameras dedit, quoad Moscuæ permaneret, incolendas.

9. Dominus Ablegatus Dominum Archi-Episcopum de-
center visitare constituerat, quia verò ambigebat, utrum
solita visitationis solemnitas loco, tempori, & habitationis
angustiæ conveniret, expediebatur Secretarius, ut prævia
humanitate intentionem Domini Ablegati exponeret, & sci-
scitaretur, quo potissimum modo visitari vellet. Etsi verò
Domini Ablegati arbitrio relinqueret Dominus Archi-Episco-
pus, in minus solennem tamen videbatur inclinare ; quæ
etiam locum invenit.

10. In hodiernum diem octava Corporis Christi incidit.
Quamvis Dominus Archi-Episcopus à Domino Ablegato ad
eandem festivitatem ore tenus invitatus, primò difficultatem
moverit ; ubi tamen remonstratum erat, publicum hunc

actum, quem in se susciperet, vergere in solennitatis augmentum, Catholicæ Communitatis solatium, & non dubiam plurimorum ædificationem, præfatus Dominus Archi-Episcopus, ne quid de tanta diei festivitate periret, pontificali ornatu conspicuus voluit interesse. Neque Dominus Ablegatus Cæsareus ex parte sua quidquam omisit, quo diei sanctitatem asserere, & debitam infulis reverentiam ab invidioso acatholicorum contemptu posset vindicare, tribus curribus, omnibus sejugis cum toto splendidissimo suo comitatu ad Principis Galizini ædes concessit, exceptumque ibidem Dominum Archi-Episcopum per urbem & suburbia ad Templum Catholicum insigni magnificentia deduxit. Ante Templi-fores, quidam Missionariorum cum aqua benedicta opperiebatur advenientem, quam relicto curru Archi-Episcopus sumpsit, & Domino Ablegato, dein Officialibus, atque omnibus adstantibus impertitus est. facienti ad aram duo Domini Ablegati Officiales inservierunt, hoc pelvim, illo manutergium sustinente; post Missæ Sacrificium processio in Templo instituta, & ad quatuor aras totidem Evangelia recitata sunt, Domino Archi-Episcopo sub læto, uti compellant; tubarum, tympanorumque concentu Sanctissimum circumferente.

Postquam his Sacris Deo decenter litatum esset, Dominus Ablegatus in totius Communitatis vices succedens Dominum Archi-Episcopum cum Sacerdotibus suis, sicut & Poloniarum Ablegatum cum Missionariis Cæsareis, aliisque dictæ communitatis præcipuis viris ad prandium, iis convivis dignum, officiosè rogavit.

II. 12. Necdum solenni accessu Daniæ Ablegatus Dominum Archi-Episcopum honoraverat, veritus, uti videbatur se Romanæ Ecclesiæ Authoritatem agnoscere, si infulam coheret. Dominus Ablegatus Cæsareus sagaci animo investigans, statum morbi, quo Danicus laborabat, facili negotioprehendit; medelam suggestit solertia, quendam instruit, qui id Danico pro nota capacitate referret, Dominum Archi-Episcopum non sola Ecclesiastica dignitate fulgere, sed sublimi insuper alio Characterè insignitum esse; honores debitos exigere ultimum, quos primo fortasse respectui, licet bene merenti, exhibere dubitaret. Fructuosus abiit iste labor; Daniæ enim Ablegatus deposito errore decentiâ visitationis officia non diutius distulit.

13. Dominus Archi-Episcopus ad prandium Principis Alexandri Petrowiz, cui cura navium imposita erat, rogatus se contulit.

14. Visitabatur à Domino Ablegato Cæsareo Dominus Archi-Episcopus, & hic vicissim visitavit Danicum Ablegatum, ejusdem antehæsterna officia recipiaturus.

15. 16. Cùm animadverteretur, multos provectæ ætatis Catholicos Sacramento Confirmationis nondum esse initiatos, hominum solatio & animarum bono, ut in fide roborarentur, proficuum visum, Dominum Archi-Episcopum eam functionem obire. Sex Sacerdotes tunc commodè aderant, qui diversis Ecclesiæ ministeriis defungerentur. Confirmatorum quinquaginta numerati sunt. Excellentissimo Domino de Gordon Tzareæ Majestatis Generali Locum tenenti cum Uxore ad Sacramenti hujus perceptionem accedenti, Dominus Ablegatus Cæsareus adstitit, munus Patris Spirituales sustinens, Dominus Ablegatus Poloniæ non impari promptitudine, cuivis roganti eadem exhibuit officia Christianæ charitatis.

17. 18. 19. Mortui nepotis Domini Generalis de Gordon ducebatur funus. Quod DD. Ablegati Cæsareus, & Polonus rogati comitabantur. Apud Germanos in Moscovia degentes mira consuetudo invaluit, funera nuptiarum instar convivii celebrant, ex convivandi compotandisque lætitia fortè dolori solatium quæsituri.

20. 21. Decretæ atque institutæ sunt in Arce Tzarea publicæ supplicationes, ut Divina bonitas imminetia intestini belli mala averteret, & Patriæ tranquillitatem conservaret.

22. Ad Anniversarium Natalis diem Augustissimæ Imperatricis festiva solennitate celebrandum Dominus Ablegatus nullis sumptibus, nulli operæ parcebat. Omnes exteriorum Principum Repræsentantes, Tzareæ Majestatis supremi bellici Officiales, quosque vel memoria Germanæ originis, vel munerum quæ sustinebant, dignitas supra plebem evexerat; utriusque sexûs gratissimi convivæ ad diei festivitatem confluerunt; epularum magnificentia omnium animos admiratione suspendit, id multi satis extollere non poterant, invidiosa collaudatione asserentes; solius Cæsarei Ministri esse tantos sumptus sine æmulatione profundere. Hospites

spites 24. erant; consuetudo illa communis non omittenda est, quâ officiales & servi omnes sagninandi sunt, qui Dominos suos ad locum convivii sequuntur.

23. Quidam ex domesticis Domini Ablegati cum Moscis in rixas prolapsi, à multo milite ad custodiam rapiabantur; Officiales Germani autem, qui ad excubias stabant, intellectâ personarum qualitate omnes dimittunt; uno retento quem magna vociferatione Mosci rixæ authorem designaverant. Quem tamen Generalissimus Knescius Feodor Jurowiz Romadonowsky, nocturnas stationes lustraturus arresto liberavit, eumque ad palatium Legatorum cum militibus securitatis gratiâ adjunctis conduci jussit.

24. Etsi in hesterno tumultu res necdum ad nudi ferri furorem devenerat, erant tamen, qui id conquererentur. Vulnera ostendebat Moscorum aliquis falsisque testibus levi pretio emendis contendebat, ab evaginato in se gladio remansisse cicatrices, cujus falsitate veriori testimonio evidenter ante oculos posita satis mirari non poteramus, corruptos populi mores, impunemque esse abominabilem mentiendi, pejurandique consuetudinem. Inter Moscos falsos testes ubique quæres, ubique invenies; passim enim in Moscovia tam perversam rationem fortuna instituit, ut propè sit ad egregii animi indicium posse fallere.

Cujusdam Diaci (Cancellarii puta) Uxor columnas infames ante Tzaream Arcē Kremelin in ultima rebellionē erectas, casu transiens, affixorum miserata vices vocem in talia suspiria simpliciter laxaverat. O quis hominum novit, utrum fontes an infontes fueritis. Verba hæc ad se allata confestim alius tanquam non dubiam majoris mali suspicionem ad Bojarinos detulit. Periculosa videbatur sceminae pietas in damnatos & publicè reos. Quapropter sinè mora cum marito ad inquisitionem trahitur, ubi verò compertum, simplicem, sceminisque consuetum, pronum in miseros affectum, nulla autem cogitatae malitiæ indicia adesse, pœnâ mortis quidem absoluti, exilio tamen mulctati sunt. Sic simplex & innocens oris libertas castigatur, ubi subditi solo timore cœrentur in obsequio. Colonellus Locumtenens Narbekoff nuperæ seditionis reus cum 25. servis ad carcerem rapitur & torturam.

25. 26. Tandem Dominus Diakus Ukrainzow, desideratum ad se accessum, continuæ octo dierum efflagitationi Domini Archi-Episcopi sed illubenter permisit. Proxima contemptui exceptio palam docuit, Dominum Archi-Episcopum haud oportunè venissè ad Dumnium; neque enim domum suam, neque cubicula subeunti, in occursum properavit, neque primam sedem obtulit, quam prior ipse, lassitudinem causatus, studiosè occupaverat. Nescio an in æmuli sui Galizini invidiam: ægerrimè enim tulerat, Dominum Archi-Episcopum Principi Galizino passum suum & litteras primum extradidisse, neglectam querens Cancellariam Legatoriam, cui, terras Moscoviæ transituri, atque omnes peregrè advenientes, præcipuè aliquo dignitatis caractere insigniti, primæ requisitionis honorem deberent. Ex illa enim emanare mandata in Waywodas, & Vices-Gerentes, ut transeuntibus de viarum commodis, & securitate prospicerent. Princeps autem Galizin Casani, & Afrachani Vice-Rex nullam à Cancellaria Legatoria dependentiam agnoscebat. Quo sæpe fieri assolet, ut immerentis injuria duorum ambitiosæ æmulationi evadat victima.

Absoluto hodierno prandio Dominus Ablegatus cum maxima comitatûs sui parte ad Principem Galizinum se contulit, ut solenni visitatione, & familiariori Principis alloquio frui posset. Curiosa fuit humanitas, qua Musicis suis, natis Polonis, ut præsentés diverteret, varios concentus imperavit, præterea multum obsecrans, ut Dominus Ablegatus ad prædium suum concederet, quo Dominum Archi-Episcopum ante plenam ejusdem in Persidem expeditionem perducere, & recreare cogitasset; varia vini genera adferri jussit, ut opulentia suæ vires ostenderet. Duo Principis filii præsentî Domino Archi-Episcopo, & Domino Ablegato jubebantur inservire, verè in testimonium superbæ humanitatis. His socium addiderat juvenem quendam Principem Tzerkessium non ita pridem parentibus suis Tzereasfiorum Tartarorum Principibus furtivo violentoque consilio ereptum, & baptizatum. Quem ditissima quædam familiæ Galizinæ vidua in solatium paternæ hæreditatis, quam furtivè Patri ereptus amiserat, hæredem nuncupavit. Juventutis hujus instructorem Polonum habet, linguæ latinæ addiscendæ modò operam navant; Galizinorum modesta apparebat

indoles ; Tzerkeffii e contra, generofus, conftansque vultus, bellicofi animi index videbatur, in quem erat genitus. Omnes nos demum attonitos tenuit Principis Galizini atrox in Pædagogum invectiva & comminatio : Tu mei, meorumque proditor, cur domûs meæ secretum propalare, & juratam filentii fidem audes violare? Noftine Galizinum, penes quem ftat te fufpendere, & fic (manus comprimebat) conterere, magnum fcilicet eft etiam domûs tyrannum effe.

27. Dominus Archi - Epifcopus plenè expeditus, difceffum ab urbe in fupradictum prædium aufpicatus eft ; præter navim omnibus neceffariis inftruendam centum Rublos & tria Zebollinarum paria donaverat Tzarus, his ipfe Galizin ex propria liberalitate centum aureos addidit.

28. Princeps Galizin Dominum Ablegatum ante biduum rogaverat, ut fe in prædio fuo non gravaretur invifere ; hanc ob caufam, & ut oftenderet, eam Principis propenfionem fe magno in pretio habere, illuc iturus, cum diluculo itineri fe dedit. Dobroviza prædio nomen eft. 30. verftis, aut fex milliaribus Germanicis diftat ab urbe. Camporum planities, magna fui fœcunditate commendata, amœnam & facilem effecit profectionem;prandii tempore locum attigit, cùm ipfe Princeps adventum noftrum opperiturus cum Domino Archi - Epifcopo in fummitate templi, fuis fumptibus magnificè constructi, omnia fpeculabatur. Coronæ fpeciem templum exhibet multis figuris lapideis, quas Itali efformant artifices, foris ornatum. Exacto, quod multis impenfis cumlaverat, prandio, colloquendi fuavitas, in jucundiffimi horti ad voluptatem extructo cubiculo fermones ad vefperum ufque extraxerat, donec cœna famulorum officiis interea parata ad fe vocaret convivas.

29. Domino Archi - Epifcopo, & Principe Galizino poft auroram falutatis, reditus nofter Mofcuam maturabatur ; Dominus autem Archi - Epifcopus ifto ex loco iter in Perfidem aggreffurus, poftquam ambo valedictione defuncti effent, perfiftebat in prædio. Quotquot in Principis ferviitiis conftituti erant, eos feorfim omnes confueta liberalitate remuneratus eft Dominus Ablegatus, cujus frequentiore reditum omnibus fortè votis expetierunt.

30. 31. Natalis Domini Ablegati domesticis suis occasione, & ansam præbuit festivæ aggratulationis. Ad grande convivium, quod Daniæ Ablegatus paraverat, Dominus Ablegatus noster rogatus, concessit, coquendis assandisque ferulis ita fervebat culina, ut caminus flagrare, & in flammam abire inceperit; incendium tamen domesticorum labore adhuc in nativitate sua sopitum. Primæ noctis tempore Musici nostri domestici tubis, tympanisque clangentibus, & amcenissimâ instrumentorum diversimode concertantium symphoniam suam erga Dominum Ablegatum devotionem studiosè demonstrabant, totam latè viciniam ad insuetam tenebris alacritatem ex plumis suis evocantes.

AUGUSTUS.

1. Dominus Ablegatus Poloniæ quendam Tzareæ Majestatis translatores vi ad ædes suas pertractum, obtentu dicti cujusdam injuriosi, per Tzareos milites custodiæ suæ datos horrendum in modum baculis cœdi jussit, quod Ministerium Tzareum acerbè ferens, cum aliter ulcisci rem non posset, aut fortè nollet, pecuniam liberæ sustentationis locò dari solitam, ex eo tempore eidem subtraxit.

2. 3. 4. 5. Quidam ex stabulo nostro postquam omnibus Sacramentis ritè munitus esset, febris malignæ calore extinctus.

6. In Slowoda Germanorum suburbio unum cœmeterium omnibus advenis cujuscunque religionis commune est. Illuc hesterni defuncti famuli nostri ducebatur funus curru impositum; humanis autem mortuorum cadaveribus certi homines constituti non sunt, his succedit aliorum pietas, qui suo exemplo cæterorum advenarum quoque officia, fors in simili occasione recipianda, sibi devinciunt. Officiis divinis ipsemet Dominus Ablegatus in persona interfuit. Hoc die ad opulentum epulum à Vidua Monsciana instructum Dominus Ablegatus invitatus concesserat; filiarum precibus negari non poterat, quin tota nostra musica ex mandato Domini Ablegati se eo conferret, omnes convivas in multam noctis exhilaratura.

7. Heri sepulto solennibus exequiis parentavimus. Post Officium Defunctorum Missæ sacrificium pro animæ æterna requie

reque Deo immolatum est. Multus imber, horrenda cum fulgure tonitrua, sublata diei serenitate tempestatem conciverunt.

8. 9. Dominus Ablegatus contractæ cum Dumnio Ukrainzow familiaritatis jure cum invisit. Sequens discursus materia erat, quod Dolgoruga, & Maseppa cum exercitibus suis in anteriori Borysthenis ripa ad Aslan, & Precopp proficiscantur. Hinc Turcæ cum sexaginta navibus Oezacowium præternavigârunt, & in Borysthenis ostio substiterunt, ut vel Oezacowium defenderent, vel Tawan insultarent. Præterea in rapidis Borysthenis vorticibus magnam annonæ jacturam fecisse Moscos, quidquid enim ex Kyowia, Ukraina, & Russia in provisionem Insulæ Tawan, & ipsiusmet agentis exercitûs devexerant, naufragio periisse, Campi Ducem Soltikow, quamprimùm ad paludem Mœotidem venerant fortalitium Paolowsky ab architecto bellico D. Laval anno elapso inchoatum, penitus destruxisse, locò hujus verò in securitatem portûs aliud ædificari mandâsse ubi flumen Myos in Mœotidem se exonerat.

10. 11. Moscis vetus Calendarium sequentibus primam Augusti hodierna dedit dies. Præcipua diei hujus festivitas est fluvii Neglinæ Moscuam interfecantis benedictio; solennis processio ad aquam ducitur, in qua potissimam partem Poppi numerosissimè confluentes obtinent. Sems koy (sunt servi, quorum operâ in culinis uti solent) scopis instructi antecedunt, succedunt milites, albos baculos manibus gestantes; illi, ut plateam à fordibus immunem faciant, isti ut populum spectandi avidum, fortè importunè irruentem arceant à Clero. Ante Crucem ingens portabatur lucerna, tribus in ea accensis luminibus; indecens enim credunt, Crucem sine lumine gestari. Aliqua fluminis parte cancellis inclusa, in amœnissimi fontis speciem structuram collocant, hanc Clerus subit, & omnes ejusdem angulos implet, multis cereis accensis, ad solitas preces descendunt; quibus finitis, fontem benedictione, incenso, & ardenti cereo ter fonti immerso lustrant. Patriarcha deinde ramum lustralibus undis rorantem manu prehensens, atque adstantes omnes eodem aspergens solennitati coronidem consuevit imponere. Quo munere hodierna die Metropolita Krutizky, Patriarchâ adversa valetu-

letudine impedito, functus est; hanc solennitatem Dominus Ablegatus cum officialibus suis ex Cancellaria Legatoria inspexit. Res sic peracta & Poppis ad templum suo ordine redeuntibus utriusque sexûs homines se catervatim præcipitârunt, in flumen, terq; capita undis benedictis immerferunt; credunt enim eas efficaciæ esse tutelæ, & toti corpori conciliare sanctitatem. Vulgi scilicet eam opinionem esse dico, quod in Moscovia sola regitur superstitione. Incipit Ruthenorum jejunium, quod vocant *die Nepsfel*, *Fasten* / & durat usque ad Festum Assumptionis.

12. Ostendit Dominus Guasconi fasciculum litterarum, in quibus inepta multa & incondita, sinè lege, sinè modo, sinè ratione conscripta authorem laborantis ingenii, & non sanæ mentis indicârunt, conquestus insuper, eâ, quæ modò antecesserat, nocte hunc in ædes suas injectum; injicientes verò magno tumultu detonuisse ad ædium fores, jussisseque intro-mitti, se enim domesticos esse. Sed in Germanorum suburbio periculosa est similiter desipientium temeritas.

13. Domini Generalis de Gordon filius natus maximus Catholicus cum Uxore Catholica ex Scotia hîc advenit.

14. Dominus Ablegatus Daniæ considerato prægnantis Uxoris suæ utero quotidie magis ingravescente, ne in casu enitendi fœtûs muliebri auxilium ex Slowoda eandem deficeret, requisivit Ministerium, ut ex singulari favore tempore tam necessario Urbis porta aperiretur; sed recusavit id Romadanowsky, à se amovit Dumnius Ukrainzow.

15. 16. Apud Ruthenos iterum solennitate speciali omnes terræ fructus benedicebantur.

17. 18. Funus cujusdam Bojarini è Regione Aulæ Legatorix mortui ante conspectum nostrum prætervehebatur; ubi Uxoris, aliarumque conjunctarum dolorem multæ mulieres conductis violentis que lachrymis adjuverunt.

19. Domino Ablegato litteræ Viennenses afferebant, magnam Legationem Mosvicam apud Aulam Cæsaream gloriosa deprædicatione promulgâsse eximiam de Tartaris obtentam victoriam; sub alio itaque prætextu conferentiam postulabat, Ministerio in eadem proponens; ambos Dominos Monarchas conclusi nuper fœderis tenorem ad omnia prospera, & adversa fideliter communicanda obligare; sibi idcirco materiam datam esse, de infelicitate sua conquerendi, quod sibi

de prosperis Moscicarum expeditionum successibus nihil communicent ; maximè cum assertum fuerit, profligatis, cæsisque Tartaris, quadraginta equorum millia in prædam & spoliis exercitibus cessisse. Insperata hæc propositio Ministros, & Cancellarium, quid responderent, diu dubios, & suspensos tenuit; tandem revocato animi consilio Dumnius ita exorsus est: ante Domini Ablegati adventum eam Moscis Victoriæ à Deo datam esse. Quidquid sit, nemo militum, qui in castris fuerant, de ea victoriæ vel minimum scire, aut narrare poterat. Unde colligo, eam invisibilem & absolutè mysteriosam fuisse.

20. 21. 22. Chrysofomus Vögelein in officium translatoris acceptus in Cancellaria Legatoria Missionario Cæsareo D. Emiliani formulam prælegente juramentū fidelitatis præstitit. Bis erectus ad imaginem Ruthenicam cereus, bis iterum delapsus est; placuit aliquibus id in venturorum omen accipere.

23. 24. 25. Quidam Germanus Vexillifer ejurato Lutheranismò, & fidei Catholicæ Professione publicè facta ad sacram synaxin accessit.

26. Magnum in urbe incendium ultra centum domos redegit in cineres.

27. Audito Tzari reditu Bojarini attoniti singulis diebus bis concilia frequentabant.

Mercatorum servi ex tabernis suis ad Pricassam vocabantur, ut Kopikas, parvam monetam, quæ Moscis una est, numerarent, segniores aut minùs accurati inventi batocis puniebantur.

28. 29. His diebus aliquot scribæ ex Pricassa apud alterum quendam scribam cum uxoribus suis convivabantur; placuit pulcherrima hospiti, qui aliis convivium instruxerat; hinc ex fraude, quam corde meditabatur, omnes, maximè scæminas, vino inebriare laboravit. Adverterunt fallax consilium reliqui, & hospitis uxori, apud quem bacchabantur, pari dolo largis poculis propinabant. Omnibus vino marcidis, & ad terram procumbentibus, ut primùm hospes amore exæstuans, quo se pulcherrima reclinasset, notaverat, tanquam sic melius quietem capere possent, lumen extinxit, & cæteros superstites mares ad aliud cubiculum, & nova poculorum certamina invitavit. Omnes vino ebrii redierunt ad conclave, ubi dixi scæminas procubuisse. Hospes ad locum digreditur,

in quo se pulcherrima posuerat, quæ autem ex oculis amorem, & lasciviam prodentibus, cogitationes ejus faciliè conjectaverat, & illo hospite nequior, aut si mavis, religiosior, locum priorem non tantùm non reliquerat, sed propriam insuper hospitis uxorem substituerat. Hospes sine lumine fraudem mulieris detegere non poterat, prioribus ergo cogitationibus plenus, uxorem suam inscius omnibus blanditiis demulcet, ac amoris indicia replicantem ultimo affectu complectitur; expleta libidine adhuc uxorem suam esse ignarus plures alios ad eadem commercia invitabat. Qui vino insanientes faciliè confenserunt; proditione, aut alio indicio re & fraude divulgata, hospes post convivii sumptus risu explosus est; quòd non solùm ad cibum & potum, sed & propriæ uxoris amplexus socios invitâisset. Tantùm est, adulterium commisisse, ut, quæ deploranda, rideant.

30. Decem perduelles inter Cossacos ad Tanaim suscitandi tumultus cogitationem susceperant, ut eo faciliùs ad portum Archangelicum penetrare, & naves ibidem diripere possent. Verùm à Colonello Mejer intercepti, & loris vincti Moscuam perducti, delictum confessi, duo in frustra discerpti, unus gladio, septem suspendio vitam finierunt.

31. Dominus Ablegatus Poloniæ accepit ex Lithuania: Dominum Oginski tres Colonellos, Poplauky, Godewsky & Luezko peremisse in duello; ultimum in frustra dissecuisse. Provocaverat quidem D. Oginsky juniorẽ Principem Sapieha, cujus vices tres modò nominati Colonelli subivissent. Viso autem infelici suorum successu milites suos ad Regis servitia misisse.

SEPTEMBER.

1. In exteriori quodam munimento fortalitiis Azow Commendans tormentum bellicum locaverat, apposito vigili. Venit illuc qui circa Azowium, cum campi Duce Soltikow commendabat exercitum; cùm autem vigilem indormivisse adverteret, applicuit se tormento, illudque cum suis abduxit, excubitore post tantos tumultus somnum nondum excutiente. Quo intellecto Commendans seu Waywoda Azowii Moscuam scripsit, & institutâ vehementissimâ querelâ, cum, qui tormentum cum suis abduxerat, furti accusavit; uti quidam fide dignus ex Cancellaria mihi retulit. Triumphavit Waywoda in multitudine Patronorum.

Dumnio Ukrainzow per Secretarium gratiæ actæ sunt, propter concessum liberum passum apportandi vini ex Archangelo, item pro promissa maturiori expeditione DD. Missionariorum; quam tamen magis percepto instantis Tzareæ Majestatis adventûs nuntio in acceptis habendam arbitror.

2. 3. 4. Quidam Capitaneus libidinosi cum octenni puella commercii convictus, ultimo supplicio affectus est.

Dominus Ablegatus conferendi causâ Dumnium adivit. Gratiæ cum primis repetitæ sunt, pro concessio libero passu ad vinum, & res alias ad œconomiam necessarias ex Archangelo apportandas. Item pro expedita demum Missionariorum dimissione, quibus duodecim Potwodas, usque ad Moscoviæ, Lithuanixve fines indulserat. Ubi autem ad exercitum sermo deflecteret, Dumnius sic orsus est dicere. Dolgoruga, & Maseppa ad Borysthenem retro Oezakow ex parte inimica in Bialogrodenses, & Crimenses Tartaros cum Turcis sub Seraskierio Bassa conjunctos, se moverunt. Septimâ verò Julii conflixerunt cum illis ab ortu solis usque ad meridiem. Vi tormentorum verò & munitionis gravioris Tartari cum auxiliaribus Turcis cedere compulsi sunt. Cedente hostili exercitu Campi-Dux Dolgoruga filios suos Lucam & Borisium cum duodecim millibus militum in hosticum expedit. Quo Tartari Patrii soli defendendi admoniti, ad sua se receperunt; in latissima autem castrorum vicinia Principis Dolgorugæ, crebris Tartarorum incursionibus omnia everfa, & exusta sunt. Rumor erat, advenisse quendam Moldaviæ Ablegatum, quod Dumnius acriter negat, tandem tamen fatetur: non Ablegatum, sed Capitaneum huc venisse, nihil negotiari, tantum rogare, ut Patriarchæ Moscoviæ recommendetur. Moscos insuper Moldavo nunquam fidem adhibuisse. Moderno tempore quendam Moldaviæ Ablegatum ad Moscica castra profectum, obtentu ferendæ ad Principem Dolgoruga officiosæ salutationis, sed tanquam in arresto detentum, ante præsentis expeditionis finem non dimissum iri. eodem prorsus modo Tzaream Majestatem edicto prohibuisse, omnem periculofam cum Moldavis communicationem; vigore cujus Moldavis Sacerdotibus in Moscoviam liberum ingressum amplius non esse, neque Moscovicis permissum in Moldaviam suo arbitrio egredi, consueta etiam Græcorum mercatorum commercia penitus fore sublata.

Tzarea Majestas cum duobus suis Oratoribus Generali Lefort, & Feudor Alexiowiz Golowin, & aliquot aliis, quorum dignitas eminebat aut gratia, tempore vespertino Moscuan advenit. Serenissimus Poloniarum Rex conductorem dederat Generalem vigiliarum Præfectum Carlowitzium, qui cum quodam nobili Polono juvene, & apud Aulam Regiam gratiofo, Tzaream suam Majestatem ita benignissimè cupientem Stolizam usque secutus & comitatus est. Non placuit tamen reduci amplissima Tzarorum Residencia Arx Kremelina, verùm postquam aliquas domos, quas multis Clementiæ suæ signis nobilitatas, præ cæteris habebat eximias, insuetâ aliàs Majestati humanitate salutaverat, ad Bebrafschentsko digressus, inter milites suos in lateritia domo somno, & quieti indulisit.

5. Interea rumor urbem pervasit, advenisse Tzarum; Bojarini, Moscorumque præcipui, tempore salutationibus maturo numerosi eò confluunt, ubi Tzarum quiescere constabat. Magna erat gratantium multitudo, ea obsequiorum promptitudine fidei intemeratæ constantiam suo Principi probatura. Etsi primus Orator Franciscus Jacobeides Lefort eo die clientum suorum neminem ad se admitteret, obtentu lassitudinis, quam tam longinqui, & assidui itineris mala causassent; nihilominus tamen Tzarea sua Majestas, quoscunque venientium ea alacritate suscepit, ut subditorum suorum studia videretur fuisse præoccupatura; qui Majestatem de more suo veneraturi in terram se demitterent, eos benignè sublatos, quaque potuit prona, osculo preffit, solis privatis amicitiiis debito. Si forfex in præsentium barbas promiscuè grassata illatæ injuriæ invidiam à se amoliri queat; habent sanè Mosci, quod inter felicitatis suæ momenta numerent, cum diem sibi illuxisse. Knesius Alexius Simonowiz Schahin Tzareæ militiæ Campi Dux primus fuit, qui prolixioris barbæ impedimenta forfici subjecit. Neque est, quod infamiæ imputent, cum ejus rei Authorem habeant Principem, cujus arbitrio aut mandato vitam consecrâsse, sanctum & religiosum autumant. Neque ullus reliquis ludibrio exponitur; omnibus in eandem sortem natis. Sola muneris superstitiosa sanctitas Patriarcham, provecæ ætatis veneratio Principem Lekugowiczium Tzerkasky, & administratæ Tzareæ tutelæ honor Tichonem Nikitowiczium

Stresnow excusavit. Cæteros omnes oportuit in exterarum gentium mores concedere, forfice veterem consuetudinem eliminante. Inter sermones de exteris, quos salutaverat Principibus, Regis Poloniarum mentionem cum honore intulit. Vos omnes & singuli (ita adstantibus Bojarinis & Magnatibus suis loquebatur) eo uno mihi viliores estis, non considerato, quo fortem vestram egreditur, Regiæ dignitatis fastigio, sed ejus solius amore; quod privatorum animos persæpe conciliat. Tantùm potuit tridui commercium, quo Regis familiaritate delectabatur. Ejusdem arma adhuc gloriosè gestabat, quibuscum sua permutaverat; ut palam fieret, pactæ suæ amicitiae conjunctionem, nodo Gordio arctiorem coaluisse, nullo unquam ense dirimendam.

6. Militares regiminum suorum exercitationes inspexit Tzarus, primùm expertus, quantum ex turmæ distarent à milite; gestus motusque corporis suo factò prævit, propria inclinatione docens, quam corporum, habitudinem ineptæ moles conarentur efformare; captus demum inconditæ multitudinis tædio, cum Bojarinorum grege ad convivium abiit, quod ab Oratore suo Lefort parari voluerat. Festivas propinantium voces admugientium tormentorum læti tumultus auxere, convivii gaudio in serum usque vesperum protracto. Tenebrarum igitur silentio usus, cum fidissimorum paucissimis Arcem Kremelinam intravit, ubi, cum suavissima filii Principis impubertate Paternos affectus aliquantùm satiaverat, ter osculo, multisque aliis paternæ dilectionis indicis relictis, ad lateritiam suam in Bebraschentsko habitationem se recepit, Tzarissæ conjugis suæ conspectum fugiens; quam jam adulto plurium annorum fastidio averfatur.

Tzarcum Ministerium Domino Ablegato amicè insinuari fecit, abstineret paulisper à publicis conventibus, neque domesticis suis facultatem faceret nimium liberè domo exeundi; id consuetudini dandum, ne conservatâ hæctenus magnâ, apud omnes sui æstimatione periclitaretur.

7. 8. Tzarea Majestas Serenissimam conjugem suam in peregrina domo, secreto quatuor horarum colloquio dignata fuisse dicebatur, sed rumore falsissimo, maximè cum alii verisimilius referrent: fuisse Nataliam Tzari Sororem charissimam. A Domino Ablegato audientia postulabatur.

9. 10. Efflagitata iterum audientia promittitur brevè concedenda.

11. Prima Septembris secundum veteris Calendarii computationem Rutheni novi anni sumunt auspicia. à primis enim creati orbis incunabulis annorum suorum numerum ineunt. Moscis aliàs dies hic celeberrimus extitit inveteratæ consuetudinis solennitate. In Arcis Kremelinæ patentissima area Tzaro, & Patriarchæ duo folia ditissimè ornata extrui solebant; quæ hic Episcopali, ille regio cultu insignis occupabat; ut vestimentorum superbus decor majorem venerationem conciliaret Majestati, quam absque hoc divinitatis instar populus suspicit, cui rarè copiam sui facere consueverat. Post ceremonialem Patriarchæ Benedictionem Magnatum, cæterorumque præcipuorum gratulantium vota ad Tzarum deferebantur, qui nutu, gestuque gratias agens, quod sibi bene precati fuerant, recipiebat. Ceremonias hæc absente Tzaro aliquot annis omissas tanquam exoletas jam & antiquatas non revocavit temporis nostri ambitiosa novitas. Nimis religiosa visa Proavorum devotio, quæ tot sacris ritibus Majestatem permisit alligari. Læta nihilominus anni inchoati auspicia sumpta sunt, epulis apud Campi Ducem Schachin Regio luxu instructis. Bojarinorum, scribarum & bellicorum officialium incredibilis penè frequentia, servi etiam nautici magno numero coiverant; inter quos sæpius immixtus Tzarus poma divisit, & quemvis insuper fratris compellatione honoravit. Viginti quinque tormentorum explosio singulis festivis propinationibus signum dedit. Neque tamen tanta diei solennitas impedire potuit, importuni tonforis officium, quo, ex constituto notus apud Aulam Tzaream morioungebatur; reluctari admoventi forficem nefas fuit; continua colaphizatione castigandum. Ea ratione inter iocos & pocula ab infano & ridiculo quamplurimi admonebantur veteris deponendæ consuetudinis.

12. Primus Minister Nareskin vocato ad se Domino Ablegato aperit, determinasse suam Majestatem Tzaream crastina die eundem admittere ad audientiam.

13. Horâ quartâ vespertinâ splendidissimo comitatu ad Audientiam concessimus. Erat illa iis in ædibus, quas suis sumptibus magnificè extructas, Generali & Admirali suo Lefort interim dederat habitandas. Tzaream Majestatem multi Magnates coronæ in modum cinxerant, quos inter omnes Tzarus elegantiori corporis, animique magnitudine, in testimonium la-

tentis Majestatis decorè eminebat. Primum Ministrum Nareskin, & Dumnium Ukrainzow officii ratio suo Principi propiùs admoverat. Majestatem decenti obsequio reveritis, gratiosus annutus benignitatem pollicebatur. Duas omnino Credenciales litteras Tzareæ suæ Majestati exhibendas ante se portari jusserat Dominus Ablegatus. Primas Secretarius, secundas Missionarius D. Franciscus Emiliani, suam utpote causam concernentes gestabat. Has obsequiosa veneratione porrectas Tzarea manus dignanter excepit, ad cujus osculum post Dominum Ablegatum omnes Officiales & præsentés Missionarii admissi sunt; Curialibus deinde quæstionibus de Augustissimi Principalis, & sua etiam Domini Ablegati valetudine secutis, decentes reverentésque responsiones Audientiæ coronidem imposuerunt.

14. Hymnus: (Te Deum laudamus, &c.) in templo Catholico ob felicem Tzari reditum inter tympanorum, tubarúmque clangorem decantabatur.

Tzarea Majestas ad magnum convivium suis impensis à Generali Lefort paratum, omnes Repræsentantes, Bojarinos, aliósq; munerum dignitate, aut sua dilectione conspicuos jussit invitari.

Daniæ Ablegatus, quòd credenciales suas exigenti Ministerio incauté extradiderat, frustra apud Tzaream Majestatem reducem audientiam sollicitabat; adèd tamen apud Generalem Lefort se insinuaverat, ut in ejusdem ædibus ad Tzareæ manûs osculum, antequam Tzareo convivio accumberet, fuerit admissus. Pari credentialium præmatura extraditione eidem sorti se subjecerat Ablegatus Poloniæ; omni igitur spe audientiæ evanescente, saltem ad manûs osculum admitti obsecrans, eo in parvo cubiculo voti sui compos factus est, ubi poculorum, scyphorúmque supellex custodiebatur. Daniæ Ablegatus multùm suæ gratulabatur victoriæ, potiorem loco se jactitans, quòd prior osculi gratiâ fuerat. Ambitiósæ ob præcedentiam contentioni, cum uterque altero major esse vellet, indignatus Tzarus familiari Moscis verbo usus est, quo mentis vitium indicatur; Durackos compellans. Omnibus discumbentibus Tzarea Majestas Poloniæ calamitates similibus exaggerabat: Viennæ bonis cibus pinguescebam, sed omnia rursus abstulit inops Polonia: regerit Poloniæ Ablegatus: mirari se, id Tzareæ Majestati

jestati contigisse; se ibinatum, educatum, & huc transivisse; pinguedinem tamen contraxisse (pinguis enim erat) cui Tzarus: non ibi, sed hinc Moscuae te faginasti: alludens ad liberae sustentationis sumptus, quibus à Tzaro sustentabatur. Necdum convivium absolutum erat, quando Tzarea Majestas à Campi Duce suo Schahinio, cum quo disputando discurrerebatur fervidiùs, plena furore, nemine quid pararet conscio, loco exivit: compertum deinde ad examinandos milites discessisse, ut se informaret, quot Colonellos, aliòsque regiminum officiales sine consideratione meritorum pro solo pecuniae pretio dictus Campi-Dux creasset. Paulò post reduci iracundia ita creverat, ut evaginatum gladium, ante Campi-Ducis oculos ea comminatione mensae affligeret: Sic feriendo regimen perdam tuum. Justo furore exestuans ad Principem Romadonowski digreditur, & ad Dumnium Mikitim Mosciwiz; advertens autem hos excusare Campi-Ducem, ita excanduit; ut iteratis nudi ferri incertis ictibus omnes convivas redderet attonitos: Knesius Romadonowski digitum, alius caput levi vulnere dolebat afflictum. Mikitim Mosciwiz à revertente ab ictu gladio manu laesus; ictus longè funestior parabatur in Campi-Ducem, qui procul dubio suo in sanguine fusus Tzareae Dexteræ succubisset, nisi Generalis Lefort (cui penè soli id licebat) Tzarum amplexu stringens manum retraxisset à vulnere. Verùm acerbè ferens Tzarus, aliquem esse qui justissimæ suæ iracundiæ exitum auderet impedire, vertit se continuò, & importunè impediens tergus duro verberare afflixit; solus quippe medicinam adferre noverat, quo nemo Moscorum propiori dilectionis gradu Tzaro admotus est; dicunt ab ima hominum sorte ad invidiosæ potentiae fastigium evehctum; is ita mitigavit animum, ut solis minis indulgens, abstineret à cæde. Diram hanc tempestatem jucunda serenitas excepit; Tzarea namque Majestas vultu lætitiæ præferente choreis interfuit, & in majoris alacritatis testimonium, eos musicis imperabat modulos, ad quos (sic inquebat) apud amantissimum Dominum fratrem suum saltaverat; quando nimirum Augustissimus Hospes Serenissimos tractabat convivas. Dux domicellæ se furtivè subtrahentes, jussu Tzari, per milites reductæ sunt. Iterum 25. tormenta celebrabant propinationes, jucunditate convivii ad mediam sextam matutinæ protracta.

15. 16. Dominus Ablegatus ad Dumnium Ukrainzow, cum eo certis de momentis collaturus, se contulit, quem pariter ad-
iêre Missionarii Franciscus Xaverius Löffler, & Paulus Josephus Jarosch, de impetrata tandem dimissione gratias acturi.

17. Circa horam secundam venit Pristavus indutus pellicium viride ex Serico & Zobellinis, quale ex thesauro Tzareo tanquam ex recondita penu in obeundis similibus functionibus cum restituendi obligatione accipiunt. Hujus comites erant culinæ & cellæ Tzareæ Sub-Præfecti, quos aliquot ex Cancellaria Legatoria scribis stipatos duodecim Semsky (quorum opera in culina Tzarea uti solent) secuti sunt, vestibus serico exornatis induti, his lintea superindue-
rant, dein longo firmate procedebant ducenti milites dapes Tzareas ferentes; apportabatur etiam potus, & variæ cremati, vini, Mulisque species, cerevisia, & Guass. Hi sternebant mensam: mappa tenuissimæ texturæ labor erat; capsula pro sale aurea, apposita duo alia ejusdem metalli vasa, in quorum uno piper, in altero sal; è regione mensæ tabula adornabatur pro Tzarea credentia; scyphi ponebantur variæ magnitudinis, maximus mensuram ulnæ bene æquaverit. Erat autem ordo scyphorum; ut paribus magnis semper minora jungerentur, & tabula tot argenteis & inauratis crateribus instructa speciem organi repræsentaret. Circa tabulam credentiarum commodè scamna muro proximo innitebantur, quæ occupabant ingentia vasa, hæc ex stanno, illa ex argëto inaurata. Non procul jacebat dolium duarum amphorarum Guass. His ita compositis præscriptam verborum humanitatem, nomine suæ Tzareæ Majestatis Pristavus legere exorsus est: Tzarea Majestas Potentissimus noster Dominator magnificat suam cum Cæsarea Majestate integrè semper colendam fraternam amicitiam, téque ejusdem Ablegatum salutatur, & ex singulari benignitate mensæ suæ participem reddit. Reposuit Dominus Ablegatus: profundissimas Tzareæ Majestati gratias habeo, pro clemente exhibita Tzareæ mensæ liberalitate, eam non tantùm inter summa beneficia numerabo, sed etiam apud Sacram Cæsaream Majestatem Dominum meum Clementissimum, in prima ad eandem humillima relatione eâ, quâ par est, submississima devotione exaggerabo. Post hæc vas ex Achate promebatur, pretiosissimo cremato repletum; dein concha ex Rubino, quam Pristavus Domino Ablegato propinavit.

Discu-

Discubuerunt postea : prima sedes Domini Ablegati, altera ab illa Pristavi erat, præter hospites Dominum Carbonarium, D. Pleyerum, & DD. quatuor Missionarios assidebant omnes Domini Ablegati Officiales. His, postquam confederant, crematum distributum est. Postremò cibi apponebantur, inter assaturas etiam cygnus erat; centum & octo varii generis cibi numerabantur, sed paucissimos Germanus palatus approbavit. Prima propinatio Pristavi erat in sanitatem Sacræ Cæsareæ Majestatis, secunda in sanitatem suæ Tzareæ Majestatis, tertia denique in sanitatem Ministrorum fidelium Augustissimi Cæsaris, & Serenissimi Tzari. Tentaverat quidem subdolos Pristavus rei ordinem interturbare, monuerátque Dominum Ablegatum, ut biberet, inque sanitatem alicujus propinaret; verùm nullo malè adhibitæ solertiæ fructu; regeffit enim Dominus Ablegatus: se necdum sitire, neque sibi tanquam hospiti primam propinationem competere; ipse, cum tractet nomine Tzareæ Majestatis, exequatur pro libitu officium suum. Adstabant frequentes Mosci, & cubiculum servitii, & obsequii causâ impleverant; quibus omnibus secundùm gradus conditionis suæ succedentibus, Dominus Ablegatus propria manu scyphum vini porrexit, talis utpote consuetudo invaluit, quâ mensa, & ceremoniarum solennitas absoluta est.

18. Opulentum convivium hoc die instruxerat Colonellus Cæsareus de Grage, id Tzarea Majestas suâ præsentiam dignabatur; etsi dolore dentium genæ intumuerant. Dominus Generalis Gordon improvisi Tzarei adventus tempore in prædio suo triginta circiter milliaribus ab urbe diffito commorabatur; quo intellecto, hodierna die redux Tzarum veneraturus, ad idem convivium venit, bis ad terram de more demissum, & feri nimis obsequii sui veniam precantem, quod temporis inconstantia, & tempestatibus imputabat; Tzarea Majestas osculo dato sublevabat, volentique genua, dexteram porrigebat. Domino Ablegato non tantum epulo, sed cœnæ etiam interesse licuit, quam sibi Tzarus parari jusserat. Neque ad eandem præter D. Ablegatum admissi sunt plures quàm tres Generales, Lefort, Gordon, & Carlowitz; liberius nunquam animi sui alacritatem Tzarus ostendit; fortè, quòd Bojarinorum, aliorumque nemo aderat, qui invisò aspectu gaudii sensum turbaret.

19. 20. Poloniae & Daniae Repræsentantibus tractamentum

tum Tzareum datum est. Cibos viginti quinque Polonus, viginti duos tantum Danicus, sex autem amphoras varii potus uterque accepit. Videtur Ministerium voluisse dirimere controversiam, quam de prerogativa Danicus Polono moverat; Polono namque & primus tractamenti honor, & ciborum pluralitas pro bona causa militabat. Acerba ea res Danico obtigit, quod Polono inferior sit habitus; discrimen ferre non poterat, quo per tractamentorum diversitatem tanto intervallo ab aliis recederet.

Patriarcha Tzariffa, Monasterio necdum inclusa, indeque contempti Tzareici mandati culpam in alios rejicit, qui mandati Justitiam ausi fuissent disputare, cujus indignatione Tzarica Majestas multum accensa, Archimandritam cum quatuor Poppis, quibus id Patriarcha imputaverat per milites suos parvis curribus (Sboseck) imponi, & ad Bebraschensko nocturno tempore trahi jussit.

Malo suo fato, quidam ex cuniculariis Cæsareis, Urban dictus, bene potus in Germanorum suburbium, ubi domicilium suum habebat, equo se contulit; hunc quidam audaculus Ruthenus probrosis primum verbis, dein actu ipso injuriose aggreditur, is opprobria pertusus, atque ignominiae ab homuncione tam sordido proficiscentis impatiens vim vi repellere, & contra offendentis temeritatem naturali defensionis æquitate utens, pistoleto, quod furor in ebrio impotentior obtulerat, se tueri cœpit. Globus, quem in aggredientem furiosè extorserat, capitis superficiem modicè libavit. Nullum in vulnere vitæ apparebat periculum; ne tamen quærela faucii apud Tzaream Majestatem multi strepitus negotium facerent, amicè cum illo convenit, ut promitteret, rei, cujus ipse potissimum author fuerat, silentium, pro quo quatuor Rublos exsolvit. Interim autem casus hujus indicia deferuntur ad Tzarum, comprehenditur Urban, jam capitalis supplicii reus; violatae legis vindictam esse publicam, cui privatorum conventiones præjudicio esse nequeant, legi enim subjacere, quicumque in alium dolo malo, gladium aut cultrum evaginaverit, jaculum extorserit, aut instrumento ad mortem qualificato alium invaserit, morte etiam non secuta, neque ebrietas excusationi esse potest, si Moscorum ratiociniis assentimur. Ipsa siquidem Tzarica Majestas, dum proposita hominis ebrietate delictum minuere quidam æquissimè laborabant,

bant, hæc palam locuta est: *Saußen/Kaußen* / hoc fore excusabile, *Saußen/Schießen*/impune esse non debere; quo verisimilius insinuare voluit: excusari posse ebrios, qui solis manibus, non qui armis inter se certarent; unde iterum infero, mediam ebrietatem apud Moscos mereri veniam, ultimam verò coercitionem.

21. 22. Miserum hominem Urban ab ultimo supplicio absolutum ad knuttas (horrendum flagellorum genus est) condemnant, quod denuo impedit Domini Ablegati pro eo intercessio.

23. Ad sumptuosum Domini Ablegati Cæsarei epulum præcipuè sequentes invitati convivæ convenerunt. Daniæ Ablegatus, Generalis Lefort cum suo cognato, Generalis Gordon cum filio, Generalis Vigiliarum Præfectus Carlowiz, Colonelli de Grage, & de Blumberg, Commissarius Suecicus Knipper, Commissarius Danicus Baudenan, Colonelus Locumtenens Colon; & ad idem prætextu familiaritatis se contulit Bojarinus Feudor Madvæowiz Apraxin, aliquot ab hinc annis, in Magistratûs bene administrati præmium confirmatus Waywoda in portu Archangelico.

Circa vesperum se intrusit quidam Moscus convivis ignotus, & quantum ex habitu, cultûque corporis adverti poterat, ignobilis; acceptum à primo Ministro mandatum mentitus, ut de præsentia aut brevi adventu Tzaræ Majestatis inquireret, altioris mali suspicionem fecit; hominem proinde Generalis Lefort interrogat de causa, & authore missionis; cùm autem hæsitaret, séque mittentis nomen oblitum diceret, aliquot colaphis cæsus à militibus in Bebraschentsko ducitur, accuratiori castino examini reservandus.

24. Quidam Archimandrita ingentem triginta librarum panem de more suo benedictum Domino Ablegato dono misit. Cui alius quidam magnæ authoritatis Monachus, crematum, poma, nuces, cerasa, omnia cremato intincta addiderat. Generalis Szeremetow post dispensationem summi Pontificis, & Ordinis Equitum Melitensium magni Magistri Eques creatus, & cruce donatus dicitur; hinc omnium invidia, & vociferatio plurimorum.

25. Per regimen Gordonianum reducti sunt rebelles Strelizii ad reassumendam inquisitionem, qui in variis munitis circumjacentibus locis hæctenus custodiebantur.

Conclusum deinde fuit in concilio secreto, ut Pharmacopæi singuli examinentur, inspiciantur eorum testimonia, habiles reperti serventur, reliqui verò in modò extractas naves distribuuntur.

26. 27. 28. Feudor Alexiowiz Golowin secundus nuper ad Aulam Cæsaream Orator Tzaream Majestatem magnifico convivio excepit; in augmentum lætitiæ tormenta bellica majora adhibita.

29. Quendam Poppam rebellionis complicem ipsemet Tzarus examinavit; qui tamen etiam ad equulei comminationem adhuc nihil confessus est.

30. Tzareiwizius Tzarum in Bebraschentsko visitavit cum charissima Tzari Sorore Natalia.

OCTOBER.

1. Quindecim ex reductis nuper, convictisque rebellibus rotâ fracti, atque capite truncati sunt, quibus ea post tormenta vita duraverat.

2. Duodecim Potwodæ à Ministerio ad aulam nostram missi sunt, qui DD. Missionariorum Cæsareorum commoditati, & oneribus avehendis ad Moscoviæ fines usque inservirent.

3. Ad Monasterium Neo-Virginum discessit Tzarus, ut Sororem suam Sophiam, dicto Monasterio inclusam examinaret; publici enim nuperi tumultûs vulgò rea habebatur: primus autem utriusque intuitus uberrimas amborum lachrymas excivisse dicitur.

Quòd Poppa jam supra memoratus pertinaciter asseverabat, omnes, quòd sciret, Poppas Deum pro felici Tzaræ Majestatis reditu exorâsse, torturæ subjicitur, ejusdemque peracutis doloribus stimulus fatetur, rebellium animâsse se pervicaciam, laudâsse intentionem, & cœptis benedixisse.

4. 5. Omnes Tzarissæ amici Moscuam citantur, dubio eventu; mali tamen præsagium creditur, cùm de Tzarissæ repudio non obscurus sermo urbem pervaserit.

Rebelles ob silentii pertinaciam trahuntur ad torturam, quæ inauditæ immanitatis fuit. Knuttis atrocissimè cæfos igni admovent affandos; affatos rursus cœdunt, & post repetita flagra denuo ignis approximatur. His vicibus alternat Moscicus equuleus. Tantam Tzarus in Bojarinos suos concepit animo diffidentiam, ut ab illis nihil rectè agi persuasus

fus, vel minimam quæstionis hujus partem iisdem concredere vereatur: Quin potius interrogatoria ipsemet concipit, reos examinat, non confitentes urget, silentii autem pertinacioris reptos crudeli jubet subijci equuleo; in quem finem in Bebraschentsko (acerrimæ hujus inquisitionis loco) triginta & aliquot indies ignes collucere videntur.

6. 7. D. D. Missionarii Cæsarei, Franciscus Xaverius Löfler, & Paulus Josephus Jarosch cum duodecim Potwodis, vulpinis pellibus donati, iter suum Viennam aggressi sunt. Colonellum Locumtenentem Karpakow intolerabilis torturæ atrocitas loquendi facultate privavit; propterea Tzarei Medici sollicitudini commendatur, ut restitutis virtute medicaminum sensibus, iterum equuleo subijci possit. Quos in absentia Tzari Campi-Dux Schachinius ad varias militarium officiorum dignitates pretio venditas evexerat, Tzarus hodie decrevit exauthorandos. Tam horribilis & indies exercitæ torturæ crudelitas ad Patriarcham pervenerat, credebatur is sui officii esse, ut ad mansuetudinem hortaretur iratum; Beatissimæ Virginis iconem convenientissimam arbitrabatur, ut ejusdem intuitu humanæ sortis conditio, & solitæ commiserationis affectus rediret animo, in feritatem pene degeneranti; sed vera momenta justitiæ, quibus Tzarea Majestas tanti flagitii metiebatur magnitudinem, simulatæ pietatis ostentatio pervertere non potuit; evenit enim, ut necesse esset, toti Moscoviæ, crudelitate, non pietate consuli; quæ tamen cöercitionis severitas malè tyrannis vocatur; cum sua etiam interdum rigori constet æquitas; maximè quando membrorum morbus, aut contumax putredo ita invaluit, ut nulla ad publicam politici corporis sanitatem remedia superfint, quàm ferrum, & ignis, quibus illa separantur à corpore. Non indigna igitur suo fastigio Tzari in vectiva in Patriarcham fuit: quid tibi cum icone? aut quæ muneris tui pars te vocat ista in loca? abscede ocyus, atque imaginem in locum repone cultui suo debitum. Scias me Deum colere, & Matrem ejus sanctissimam te fortè impensius venerari. Supremi mei officii, & debitæ in Deum pietatis est, tueri populum, & crimina in commune ejusdem exitium vergentia publica ultione persequi.

Eodem adhuc die Moscovicus quidam cantor arguitur, quatuor Strelizios læsæ Majestatis reos domo sua secretò

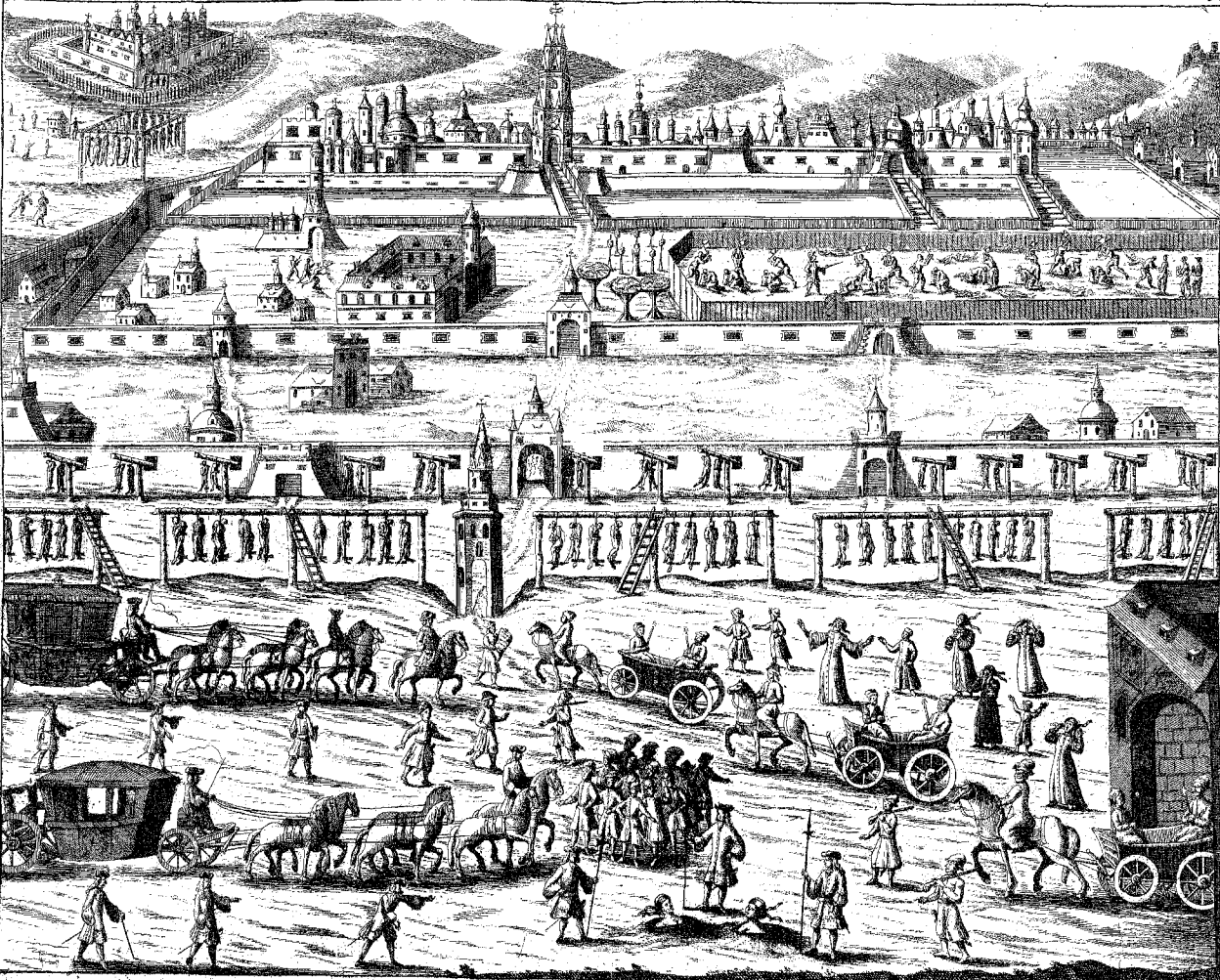
communicavisse, quem, utpote jam alterius perduellionis accusatum, ipsemet Tzarus stipatus Principe Romadonowski, & Generale Artemont ad quaestionem traxit.

Dux pariter Serenissimarum Sororum cubicularia, Schukowa Marpha, Fiera Sophia, ab ipsemet Tzaro in Arce Kremelina comprehensa, post comminationem, & aliquot ictus torturae factae sunt: odium, quo omnes Mosci Generalem Lefort, & singulos Germanos prosequuntur, potissimam flagitiosi consilii causam fuisse. Aded enim plerosque Moscorum barbaros natura fecit, ut ferre non possint, allatam ab exteris virtutem.

9. Tzarus Danici Ablegati primogenitum ex fonte baptismatis levavit, ei que Petri nomen dedit, collevantes fuerunt Generalis Lefort, Generalis Vigiliarum Praefectus Carlowitzius, Danicus Commissarius Baudenan; foeminae autem: defuncti Generalis Menesii relicta vidua, Uxor Colonelli de Blumberg, Domicella Monsiana. Eo in actu Tzarea Majestas porrectissimae semper frontis conspiciebatur; lachrymanti, dum unda baptismali aspergeretur, puerulo basia dedit; tabaci pixidem à Danico Ablegato oblatam clementer accepit, inque dantis amplexus ruere non est verita. Knesium Borisium Alexiowizium Galizin, illuc vesperi adventantem, in extremae humanitatis speciem osculo benevenire iussit. Alexascam verò favoritam suam, gladio accinctum, inter tripudia deprehendens, deponendi gladii morem inflicto colapho docuit; cujus impetum sanguis ex naribus abundè defluus fati testatus est. Idem cometes Colonellum de Blumberg tetigisset, maximè quoddam neglecta Tzari admonitione inter choreas gladium cunctaretur deponere. Cui tamen sollicitè deprecanti, quod peccaverat, ignovit. Per juniorem Lefort Domino Ablegato Tzarus intimari fecit, cras se in rebelles justitiam vindicativam exerciturum.

10. Ipsemet Tzarus in Bebraschenstko militibus suis tectus, & exterorum nemine propiùs admisso quinque perduellium in se commissam perfidiam securi ultus est. Ducenti & triginta alii suspendio expiârunt scelus, Tzaro, Principum Ministris, Moscisque Magnatibus, praeter ingentem Germanorum multitudinem horrendae hujus tragediae spectatoribus.

Quidam Strelizius, quoddam Generalem Lefort ansam rebellionis dedisse assereret, eo praesente ab ipso Tzaro interrogabatur:

tur : num dictum Generalem novisset? aut quo peccato omnium odium promeruisset? an objecta fortè crimina vera sciret? qui hisce respondit : Se nec novisse ipsum, nec tūd scire, an, quod de ipso vulgò querebantur, revera ita se habuerit. Credidisse se scriptis, neque communi omnium querelæ reluctari sibi uni licuisse. Cùm ampliùs quæreretur: quid facturus fuisset, si suis fortuna adstitisset cœptis, & vel Tzarum, vel ipsum Lefort intercepisset? subitò regerebat: ad quid similia sciscitaris? ipse apud te meliùs cogitabis. Nisi nos deseruisset felicitas, urbe Moscua potiti, ommissa simili sciscitatione tanquam frustraneâ, animadvertissemus in Bojarios, eo modo, quem omnes probâssent. Hunc Strelizium rotâ frangi mandavit Tzarus, potissimùm quoddam Generalem Lefort Tzaræ protectionis authorem dicere ausus esset.

Tzarus pepulum, publicum luctûs signum indutus, defuncti cujusdam Germani Colonelli Locumtenentis funus comitatus est, quem quatuor juvenes ex nobilitate Moscica secuti sunt.

11. Lege Ruthena cautum est, ut inventa quæcunque statim ad Pricassam deferenda sint; ubi ferentis nomen, & dies inventæ, latæque rei, cum re ipsa annotatur; non viventia in Pricassa, animalia verò in stabulo Tzareo custodiuntur. Qui itaque quamcunque rem perdidit, apud Pricassam se insinuat; si verò animal fuerit, in stabulo Tzareo in illud inquirat, inventum, probatùmque ad se pertinere, levi & tolerabili lytro illud potest vindicare. Sic equus ante aliquot dies à nostrorum uno amissus, per Pricassam restitutus est, tribus tamen rublis antea exsolutis.

12. Humus creberrima nive tecta, & rigidissimo frigore omnia constricta fuerunt.

13. Tandem annorum & juvenilis ætatis ratio, atque immaturi judicii imbecillitas quingentos Strelizios ab ultimo supplicio exemit; naribus tamen, auribusque abscissis in remotissima finitima loca cum perpetua admitti sceleris macula deportati sunt.

Fiera Principissæ Sophiæ cubicularia omnium secretorum conscia, inquirente Tzaro ad torturam rapta est, ubi autem detractis vestibus nuda sub Knuttarum ictibus ingemiscebat, apparuit gravis uterus, quem, Tzaro urgente, libidinosis cujusdam cantoris commercii imputabat, seque eâ, & plurimum, quæ quærebantur, confessione à pluribus ictibus liberabat.

14. Magnificentissimo convivio nominis sui, & diei anniversarii festivitatem celebravit D. Franciscus Jacobeides Lefort, quod Tzarus cum plurimorum Bojarinorum præsentia nobilitavit. Dumnius Æmilianus Ignatowiz Ukrainzow nescio quâ suâ culpâ Tzaream indignationem meritus, pro dubia salute sua anxius ad omnia infimæ demissionis officia delapsus est; omnes insuper Bojarini, quasi ex conducto singulis, alternisve intercessionibus pro ipso deprecari sunt; aversum tamen semper à se Principem habuit; denique Lefort Tzaro ad fenestræ solitudinem invitato, Dumnum pro mercede excusavit; nulla tamen adhuc reconciliatæ Tzareæ gratiæ indicia apparuerunt.

15. 16. Rebellionis caput Batska Girin in silentii sui pertinacia acutissimis torturæ doloribus quater repetitis vinci non potuit; ad confrontationem verò sui vicennis pueri, quem in Moscoviæ finibus interceptum, ad sua famulitia cœgerat, totam delicti seriem narrare exorsus est. Eo vespere ex portu Archangelico advenit Vice-Admiralis Tzareæ classis maritimæ natione Holandus.

17. Tzaream Majestatem hodierna iterum die vindictam publicam in quosdam perduelles exercuisse multis vulgabatur. Continuata hæctenus atrocissima tortura Vice-Colonellum Karpakow ita excarnificaverat, ut loquendi, movendique facultas unà deserit. Ideo Tzarei Medici arti, & sollicitudini impensè commendabatur. Medentis incuria cultrum reliquerat in carcere, quo fortè medicinam paraverat, indignatus Karpakow sibi jam penè exanimato virtute medicaminum redire vitales spiritus, non alio fine, quàm ut novis, & crudelioribus cruciatibus denuo subjiceretur, cultrum gutturi admovet, ut sic interruptâ vivendi viâ mortem inveniret, tantis doloribus finem & solatium imposituram; sed manui jam propè sceleratæ non sufficiebant vires; ab isto enim vulnere convaluit, & hodie ad tormenta retractus est.

18. Tzarus apud Generalem Lefort prandium sumpsit.

19. Colonellus Chambers multis sumptibus convivium paravit, ad quod cum pluribus aliis Tzarum habuit convivam. Nescio quis turbo gaudia infestaverit, comprehensum Dominum Lefort, & in terram præcipitatum Tzarea Majestas pedibus conculcavit. Qui propior igni, propior incendio est.

20. 21. Ducenti iterum & triginta rei ad murum album
circa

circa civitatem ad singulas Urbis portas laqueo perempti sunt.

Conclufit hodie Tzarus ex omnibus fuis fubditis, Bojarinis, Principibus, Officialibus Bellicis, Stolnicis, fcribis, civibus & plebeis, & fingulis Tribubus binos feligere, quibus jure Concilii collectis, mandatum, poteftatémque concederet, Sophiam, ejuſdemq; pernicioſas molitiones examinandi, quámque pœnam illam promeruiſſe convenirent, dictandi, & palam pronuntiandi.

22. 23. Mittit Generalis Lefort, ut Dominus Ablegatus quendam fuorum officialium ad ſe deleget; habere ſe, quod ex juffu Tzareo notum faciat; expedito autem ad ſe Secretario aperit, Tzaream Majeſtatem proximo die Dominico apud Dominum Ablegatum prandium ſumere conſtituiſſe; ea tamen expreſſa conditione, ne Poloniæ Ablegatus, & Cæſareus rei tormentariæ Colonellus deGrage invitarentur. Aliquot iterum centeni rebelles ad album Moſcux murum ſuſpenſi ſunt.

24. 25. His diebus invitati Hoſpites, & omnia ſumptuoſè parata ſunt, quæ ad venturi Sereniſſimi Convivæ dignam exceptionem videbantur neceſſaria.

26. Poſt horam decimam Tzarea Majeſtas ad epulum liberalibus impenſis inſtructum rhedâ venit; reliquos præcipuos Hoſpites adnexus cathalogus dabit. Bojarinus Leukirilowiz Nareſcin, Generalis Lefort, Princeps Galizin, Princeps Apraxin, Bojarinus Golowin, Ablegatus Daniæ, Generalis de Gordon, Generalis Carlowiz, Baro de Blumberg, Generalis Lefort cognatus, Colonellus Chambers, Colonelus de Gordon, filius Generalis de Gordon, Adamus Weyd, Suecicus Commiſſarius Knipper, Danicus Commiſſarius Baudenan, Locumtenens Colonellus Menefius Erchel, Tzarei Medici, Carbonari, & Tzopot, Vice-Admiralis, Poppa Campeſtris, Tzari favorita Alexasca, multi præterea nobiles Moſci. Fœminæ: Domina de Mons, Domiella de Mons, Generalis Menefii vidua cum filia, Generaliſſa de Gordon, Colonelliſſa de Blumberg, & Gordon cum filia, Colonelliſſa de Chambers, & de Duitte, Domina de Knipper, Domina de Baudenan, Domina Palckin, Domina Colombin, Uxor Adami Weyd Domina Erchelin Baroniffa de Borgsdorff, Guafconiana cum filia, uxor Domini de Rouel duæ filiæ de Baltès, Filia Domini Kellerman, filia Domini de Hülſt. Convivium hoc commendabat ſumptuoſus

fus culinæ labor, & cellæ vario vino repletæ pretium; aderat
 namque Tokajanum, Budense rubrum, Hispanicum sectum,
 Rhenanum, Gallicum rubrum, aliud cum illo quod vulgò
 Muscatum vocant, multiplex mulsum, & diversi generis ce-
 revisia, nec non ultimum apud Moscos complementum vi-
 num adustum. Bojarinus Golowin congenitâ nausæ à la-
 ctuca, & aceti usu abhorret; huic Tzarus suo mandato per
 Colonellum Schambers arctissimè detento lactucam, & ace-
 tum per os, & nares vi immisit; donec violentam tussim pro-
 manans ex naribus sanguis sequeretur. Paulò post frigida
 quædam stomachi intemperies Tzarum corripuit, & omnes
 per artus subito rigore transcurrens latentis mali incussit for-
 midinem. Generalis Lefort de Principis salute inter cæteros
 anxius jubet Medicum Carbonarium de Bisenegg inda-
 gare venam; is id linquentis animi frigus breve esse inquiens,
 in morbi remedium vinum Tokajanum, quod generosissim-
 um aderat, poposcit. Gratissima fuit Principi hæc medendi
 solertia, nec pharmaco tam salutari diu distulit uti; sciscita-
 batur præterea ex Medico: cur Uxorem suam vendere desti-
 nâisset? qui in levè risum solutus audacter respondit: quia an-
 num salarium dare differs. Aliquot scilicet paulò ante diebus
 sua explicata necessitate apud Principem Romadonowski
 salarium Carbonarius sollicitaverat; replicanti Principi, ut pe-
 cuniam mutuam acciperet, continuò regessit: sibi præter
 Uxorem nullum aliud pignus superesse; modò tamen Princeps
 pecuniam mutuam dare resolveret, se paratum eam oppigno-
 rare, aut vendere; cæteroquin Tzarea Majestas porrectissima
 semper fronte interni gaudiî indicium dedit.

27. Nominatæ superiùs duæ cubiculariæ vivæ in terram
 defossæ sunt, si fides habenda est ei, quod fama vulgaverat.
 Quotquot Bojarinorum & Magnatum concilio intererant,
 quo contra rebelles Strelizios certamen decretum est, ho-
 diernus dies ad novum vocavit tribunal, singulis singuli rei
 propositi; quemvis oportebat sententiam, quam dictaverat,
 securi exequi. Princeps Romadonowski, antequam tumul-
 tuarentur, quatuor regiminum Dux quatuor Strelizios ur-
 gente Majestate eodè ferro ad terram prostravit; crudelior Ale-
 xasca de viginti decussis capitibus gloriabatur; infelix Galli-
 zin, quòd malè feriendo dolores damnati multum adauxerit.

330. unà simul educti ad feralem securis ictum latè patentem
 planitiem civili quidem, sed impio sanguine purpurârunt.

Ad idem lictoris officium cum Barone de Blumberg Generalis Lefort invitabatur; sed excusantes, id domi suæ moris non esse, auditi sunt. Ipsemet Tzarus in sella sedens totam tragœdiam, tamque horrendam tot hominum lanienam siccis oculis inspectabat, hoc unum indignatus, quod Bojarinorum plurimi infueto huic muneri tremulas manus admovissent; cum tamen nulla pinguior victima Deo mactari possit, quam homo sceleratus.

28. Popparum hoc die cœercitio fuit, eorum videlicet, qui prælatione iconum B. Virg. & S. Nicolai plebejos ad seditioforum partes pertracturi pro felici impiæ machinationis successu consuetis ad aram precibus Dei auxilium invocârunt; unus ante templum sacrosanctæ Trinitatis ex patibulo suspensus, alter capite truncatus, & in dedecoris perpetuitatem rotæ impositus. Duo fratres perfidiæ rei, membris exterioribus à lictore fractis, vivi rotæ alligabantur, & inter viginti alios securi percussos, atque sanguine suo conspurcatos, tertium suum fratrem invidiosè conspiciebant, calamitosa murmuratione indignati, celeriori mortis genere à se avelli, quem primùm natura, dein delictum flagitiosa charitate sibi conjunxerat. Non procul à Monasterio Neo-Virginum triginta erecta patibula, quadrati figuram referentia, ducentos & triginta Strelizios, digna crudeliore vindice capita laqueo exceperunt; tres autem periculosi tumultûs authores, qui Sophiam exhibitâ supplicâ ad Regni gubernaculum invitaverant, ad dicti Monasterii muros proximè fenestram cubiculi Sophiani suspensi sunt, qui inter illos medius pendet, chartam supplicæ in modum compositam, & mortuis manibus alligatam sustinet; fortè ut præteritorum conscientia perpetuo dolore mordeat Sophiam.

29. Architectus bellicus La Valle ab Augustissimo Imperatore ante aliquot annos in Moscoviam missus, atque à Tzarea Majestate ad dignitatem Generalis evectus, ab Azowiano Castro Moscuam usque in ferro, & compedibus advenit, ac in Pricassa novo carceri & custodiæ mancipatus est, utpote perfidiæ accusatus.

30. Tzarea Majestatis duo Oratores, qui novissimè apud Aulam Cæsaream Legationem obierant, Generalis Lefort, & Bojarinus Golowin eo modo urbem Moscuam ingressi sunt, quo Viennæ fuerant introducti, multi sejuges currus, quotquot haberi poterant, comitatûs splendorem augmen-

tabant; nec infra dignitatem suam Tzarus credidit, numero comitantium immisceri; ad Principis Feudor Jurowiz Romadonowski tunc Vices gerentis palatium urbanum tendebat processio; nescio cujus Credentiales litteras Junior Lefort tanquam Secretarius Legationis præferebat, quas dicto Principi ludicra & umbratili solennitate exhibebant; Utopiæ Regis fortasse fuerunt; oblata enim muneris locò simia totam comœdiam ludibrio finivit. Nemini de comitatu nisi in Germanicis vestibus licebat comparere; maximè ut Princeps Romadonowski invisò intuitu irritaretur. Cùm enim diceretur ipsi, Oratorem Golowinum Viennæ vestes Germanicas induisse, indignabundè respondit: Tantæ imbecillitatis, & amentix Golowinum non credo, ut Patriæ gentis habitum contempserit.

31. Duo rebelles potissima perfidorum capita fractis exterioribus solummodo membris, vivi rotis impositi sunt, ut longiori morte pœnas darent, consilii sui crudelitate dignas.

NOVEMBER.

1. Non ignorabat quidam ex Septentrione Ablegatus, Tzarum nocte proximè antecedente in domo Danici Commissarii Baudenan somno indulgisse; ideo illuc concedebat, ratus, ea obsequii humilitate sibi gratiam cæteris majorem conciliare. Nec aberravit; ei enim Tzarus secum ducto magnum Ivanum ostendit, sive campanam totius mundi maximam; sed vix non momento perdidisset, quidquid favoris laboriosè collegerat. Præter cæteros Repræsentantes ad epulum vocatus cum Tzaro venerat, quod à primo Ministro Leone sumptuosè paratum erat; Tzaro proximus discubuerat, eundemque cum reliquis Repræsentantibus, & Tzareis Ministris diu reluctantem exoravit, ut hesternorum reorū rotæ impositorum etiamnum viventium diuturnum suppliciū globi trajectu abbreviaret; favorita Gabriel, cui ea executio demandata erat, redux nunciat: damnatorum unū aliquo adhuc tempore post globū vixisse; unde Tzarus occasionem sumpsit sequentis enarrandæ historiæ: Aurigam quendam in Polonia à bombardâ, quam secum gestabat, casu explosa, ita læsum, ut globus per labia intrans, in occipite denuo exiverit; eum nihilominus adhuc novè dies supervixisse. Ablegatus, quem supra dixi, diei hujus felicitatem à præmaturo obsequio auspiciatus, portentis, ac prodigii instar rem habet; Tzarus autem
affirma-

affirmationē suam tantò magis exaggerat, quantò majore stu-
pore Ablegatū cernebat attonitū, qui deniq; allatis quibusdam
rationibus physicis de veritate rei periculosa ambitione philo-
sophabatur, adjiciens sibi id difficulter persuaderi. Commotus
Tzarus, verborum suorum fidem pertinaciùs impugnari, Ge-
neralem Carlowizium accersit, ut narratæ rei seriem denuo
ordiretur &c. Hoc idem edifferente, cum quadam indignatio-
ne Philosophum sibi publicè obloquentē, ita alloquitur: Cre-
disne jam? si fortè adhuc incredibile videbitur, Poloniarum
Regi scribam, ut ejusdem testimonio tibi fidem meam pro-
bem. Inter vescendum etiam de diversitate regionum sermo
fuit; pessimè notabatur, quæ proximè Moscoviam tangeret.
Replicat ex illa missus Minister: se verò multa notasse in Mo-
scovia, quæ mererentur censorem; regerit Tzarus: si tu ex
meis esses, meis jam ex patibulo pendentibus te adderem fo-
cium, scio enim bene, quòd tua collimet oratio. Eidem ex
composito Tzarus occasionem fecit, cum morionē & aula
suæ ludibrio saltandi, omnium insecuto risu, non tamen com-
prehendit, quàm dedecorosâ fabulâ sibi illuderetur; nisi
Dominus Ablegatus Casareus, qui magnum semper apud
eum pondus habebat, per quendam ex suis familiaribus com-
modè admonuisset, ut Characteris sui pro dignitate memi-
nisset; alio joci commento inflictas à sacra manu alapas,
amoris tesseram interpretatus est. Facta scilicet aliena modò
nostra interpretatione denominationem suam accipiunt, ut
sæpe videas eosdem actus pro temporum, & geniorum forte
nunc injurias esse, nunc gratias.

Edicto prohibebatur imperiales solidos in solutum acci-
pere, eos verò ad locum monetarium portandos, ut, cum Ko-
pikis (moneta Russica) mutantur. Magnum exinde lucrum
Tzarus capit, ex solido enim imperiali quem 55. Kopikis
mutat, interdum 110. cudentur, sicuti nostro tempore se ipsa
experti sumus.

2. Tzarea Majestas Veronischam discessura per Genera-
lem suum Lefort epulum parari, omnésque Repræsentantes
præter Bojarinorum præcipuos jussit invitari. Tzarum so-
lito tardiùs venientem non levis momenti negotia procul du-
bio occupaverant; etsi inter ipsam mensam non attentâ Re-
præsentantium præsentia adhuc quædam cum Bojarinis suis
discuteret; sed proxima altercationi consultatio erat; non
verbis, non manibus parcebatur, omnibus nimio, & in con-

spectu Majestatis periculoso fervore ad obstinatam opinionis
 suæ defensionem incitatis; ita sibi repugnabant, ut pene cri-
 minarentur. Duos humilioris officii ratio arduæ huic discus-
 sioni non immiscuit, alia rusticitatis methodo lepidissimi
 joci gratiam quasiverunt: pane, quem in mensa inveniebant,
 alterius caput tetigisse, egregii facinoris laudem promereba-
 tur; laborabant quippe omnes genuina documenta dare veræ
 suæ originis. Inter ipsos Moscos tamen convivæ aliqui reperti
 sunt, quos modestior cum Principe sermo insignis animi in-
 dicio commendabat; æquissima morum gravitas efflorescebat
 in profecta ætate Principis Lehugowizii Tzerkaski; ma-
 tura consiliis prudentia in Bojarino Golowin; idonea publi-
 cis rebus scientia in Artemonewizio; quæ eò augustiori specie
 emicabant, quò cernebantur rariores. Indignatus, quem
 ultimò nominavi, ad Regias dapes tot, tàmque diversas ad-
 mitti delirantium species, Siberiensis Pricassæ Dumnio lo-
 cuturus, latino (quod callet) idiomate utebatur, & alta voce
 exclamabat: Stultorum plena sunt omnia, ut vox ad omnes
 idiomatis gnaros facilè perveniret. Sublatam mensam tri-
 pudia excipiebant, hæc Poloniarum Ablegati dimissio. Pro-
 ximum in triclinium, ubi scyphi, pocula, & varia potûs
 genera custodiebantur, se Tzarus ex cætera lætantium turba
 improvisa celeritate eripuit, Poloniarum Ablegato sequi
 jussu. Confluebat illuc pariter totus convivantium globus,
 avidus quid rei ageretur. Necdum omnes suamet ipsa
 maturatione impediti in cubiculum penetraverant, cum lit-
 teris recredencialibus Poloniarum Ablegato jam extraditis,
 exinde rediens Tzarea Majestas volentes adhuc, conantés-
 que intromitti, fecit erubescere. Intercedente Generale Le-
 fort duo Capitanei nautici Hollandi notoriæ inobedientiæ
 rei, & à consilio bellico ad ultimum supplicium damnati, ad
 Tzarum intromittebantur, ubi prævia deprecatione ante pe-
 des provoluti, gladio per Tzaream manum sibi reddito, vitæ,
 honori, & pristinis officiis restituti sunt; ingens sanè summæ
 Tzariæ Clementiæ rudimentum. Osculo deinde omnibus
 Bojarinis, & Repræsentantibus, specialiter quidem D. Able-
 gato Cæsareo valedixit, Polono excepto, quem recreden-
 tialium receptio videbatur abstrahere ab ulteriori saluta-
 tione Majestatis. Circa horam sextam vespertinam iter Vero-
 nis cham aggrediens, præter alios officii vilitate ignotos comi-
 tes habuit D. Vice-Admiralem Hollandum, Generalem Vigi-
 liarum Præfectum de Carlowiz, & Adamum Weyd. Carlo-
 wizio

wizio idem honor & tractamentum decretum est, quo antea Poloniarum Ablegatus fruebatur: indè hic non vanè suspicari se posse, credebat, tam inopinam & celerem expeditionem suam secreta illius machinatione fuisse promotam.

3. Viginti quatuor cum Poppa noviter accusati, nuperam rebellionem consilio animasse ad audaciam, ad carcerem & inquisitionem rapti sunt.

4. Publico mandato omnibus injunctum est, ut, qui tabernas mercatorias in platea Arci Kremelinæ proxima haberent, eas sinè ulla tergiversatione quàm celerrimè destruerent sub pœna amissionis bonorum, & corporali arbitraria. Majorem urbis splendorem & ornamentum edicti causam fuisse volunt.

Domino Ablegato Poloniæ epulum Tzareum datum est, quo abituros Repræsentes excipi mos, & consuetudo introduxit.

5. Vigore hesterni edicti jam tabernæ Arci Kremelinæ propinquæ destruuntur: hæc parendi necessitas.

Alio Tzari mandato omnes paulò adultiores robustæ ætatis pueri Veronischam mittuntur, ut navigiorum structuram à laborantibus ibidem Magistris addiscant, ducenti primi exinde in Hollandiam mittendi hodie iter suum auspicati sunt. Defuncti Generalis Menesii binos filios ætatis excusavit imbecillitas.

6. Architectus Bellicus LaValle à Generalissimo Schachinio examinatus, & cùm inficiaretur quædam à se scripta, propriæ manûs exhibitione confusus dicitur.

Knesius Feudor Jurowiz Romadonowski intellexerat Tzareum Medicum Zoppot suis in servitiis alere quendam Germanum, quo tanquam interprete uteretur, ratus eundem sibi, & filio in multis utilem fore, invitum à non consentiente violenter abduci curavit.

7. Incepit denuo, qui aliquot diebus remiserat, intensus auræ rigor.

8. Quoddam Medicus Zoppot apud Generalem Lefort de interprete vi abducto conquestus fuerat, cum Romadonowski hodie coactus remisit.

Eidem Medico aliquis ex Tzarea Cancellaria scriba simiam tulit cum mandato, ut eandem ex arte sua curaret, qui linguæ Ruthenæ, quam nesciebat, obtentu se excusavit, & collegam suum Carbonarium substituit, quoddam ob linguæ peritiam mendendi capacior esset.

Nobilis illè Polonus, qui cum Generale Carlowizio Tzaream Majestatem Moscuam usque conduxerat, gratiâ, & liberalitate Tzarea insignis reditum suum in Poloniam auspicabatur.

9. 10. 11. Germanis hîc viventibus nos accomodantes, & vetus Calendarium secuti solitæ in Romana Ecclesia devotioni, & vesperis pro animabus defunctis interfuimus.

12. Insinuatum Poloniarum Ablegato, ut trium septimanarum spatio cameras suas evacuaret, & extra Moscuam se conferret, eas enim adventuro Ablegato extraordinario Electorali Brandenburgico jam à Ministerio assignatas.

Principissa Marpha ad remotum quoddam ab urbe Monasterium tanquam ad carceris perpetui supplicium relegata est.

13. 14. 15. 16. 17. Generalis Lefort magnum convivium instruxit.

Idem omnibus barbitonforibus, & chyrgis gladios gestare prohibuit, quòd hæctenus frequentia homicidia ab illis fuerint patrata.

18. 19. Suecicus Commissarius Knipper sumptuoso epulo multos excepit convivas.

20. Advenientes ex campo Germani Officiales palàm conquerebantur, tota anni hujus expeditione nihil milite dignum à Dolgoruga gestum esse; quamvis enim sufficienter informatus fuerat, ultra 10000. cujusvis sexûs & ætatis homines in tota Crimæa non vivere, cum sexaginta tamen milibus militum nihil ausus est moliri. Quam Ducis ignaviam ipsimet Crimææ Tartari turbinis instar in Moscorum fines irrupentes, edita miseranda strage multaverunt. Valuikâ enim, finitima Moscorum civitate, incensâ, & direptâ, trans fluvium Oscue usque Bialogorodium ferales ignium suorum furias circumtulerunt. Vici, pagi, oppida, & colonix deploranda incendiorum depopulatione in busta, & cineres abierunt; sex hominum millia tanquam jumenta in durissimam servitutem abacta; oppidò paucis sylvæ, & ferarum latibula securitatis præstiterunt asyla. Adhæc Moscos in suis met castris funestior hostis afflixerat; Princeps Dolgoruga enim, nescio qua consilii infelicitate, exercitui de necessaria annona non providerat; nulli officialium exfoluta stipendia, & quindecim gregariorum millia fame enecta perierunt.

21. 22. 23. 24. 25. Augustissimi Imperatoris anniversaria nominis festivitas primùm in choro, dein apud Dominum Ablegatum Cæsareum sumptuoso convivio magnificè celebrata.

26. Quan-

26. Quanquam immanis nupera, & atrocissima rebellium executio aliquot hominum millia fune, ferro, & rotâ paucorum dierum tyrannide absumpserit; omni tamen perfidorum hominum fœce necdum purgata Moscovia est. Ex quo enim Tzarea Majestas Veronischam abiit, occultæ inquietorum quorundam coitiones bonis metum incutiunt, civilis belli contumaciam acerbiores posse resurgere; adhuc quidem dissimulata suspicione, nisi quoddam ejusdem notitia Tzarea Majestati tacitè data sit, ut antequam invalescat, malo renascenti de fortiori remedio maturè prospiciatur. Cursor quidam cum litteris, & quibusdam magni pretii utensilibus Veronischam ad Tzaream Majestatem elapsa nocte expeditus, in lapideo urbis Moscuæ ponte violenter comprehensus, & spoliatus est; litteræ quidem disruptis sigillis in ponte dispersæ orta luce comperiebantur; sed quod utensilia, quod cursor ipse raptus sit, nullum indicabat vestigium. Facinus hoc conspirantium perfidiæ imputatum, cursorémque sub præterfluentis fluvii Neglinæ glaciem detrusum ominantur.

27. Quidam ex servis nauticis Hollandis à Tzareo milite in rixa lanceâ confossus est.

28. 29. 30. Ad Monasterium Neo-Virginum trahis concessimus, ingens illud quadratum patibulum, & tres pendentibus ad Sophiani cubiculi fenestram inspecturi.

DECEMBER.

1. Naves Magnatum impensis ædificatæ jussu Tzari evahuntur in aquas, in rudimentum artis & spei futuræ. Illa Patriarchæ omnium maximè periclitabatur, in multa frustra infausto casu allisa & dissiliens.

2. Duo Hollandi à Moscis, ut suspicio erat, trucidati in plateis inventi sunt mortui. Septem alia rebellium millia trecentis ab urbe vestis se conglomerare dicebantur.

3. Cum Generali Carlowizio Adamus Weyd Veronischâ rediit.

4. Septuaginta ex nocturnis Moscuæ grassatoribus comprehensi, ex quibus duo lictores, antea Poppæ, primi equuleum subire coacti sunt.

5. Vina, & alia necessaria in portu Archangelico cœempta, & toto trecentorum milliarium itinere à Tzareis militibus conductoribus custodita, salva & securè advenerunt.

6. Ad

6. Ad Tzareum vivarium evagati, ubi album incredibilis magnitudinis ursum, leopardos, lynces, & plura alia animalia, quæ ibi ad solam videndi voluptatem asservantur, contemplati sumus. Poloniæ Ablegatus Veronischam ad Tzarum admitti flagitabat, sed ejus rei facultatem negavit Ministerium, cum in plenè dimissum nulla ampliùs caderet negotiatio.

7. 8. 9. Recommendante Domino Ablegato Cæsareo Architectus bellicus LaValle, carcere, vinculisq; solutus à Campi Duce Schachinio libertatem obtinuerat in Germanorum suburbio cum trium militum custodia divertendi, & Ecclesiam Catholicam pro devotionis suæ exercitio frequentandi. Obtenta verò facultate abusus denuo ad Cancellariam raptus, ibidem personali arresto detentus est.

10. Volunt Tzaream Majestatem Veronischam discessisse Bialogorodium, ut gesta, factaque Belli Ducis Dolgoruga penitiùs indagaret.

11. 12. Trecenta Oxow diversi vini à mercatoribus ab Archangelico portu advecta, Generalis Lefort suam in cellam ferri jussit, Tzaro omnes ejusmodi impensas ad voluptatem facientes solvente. In rationem vectigalis ordinariè ea vina succedunt; pro quovis enim Oxow vini Hispanici 60; pro Oxow vini Rhenani autem 40. solidos imperiales vectigalis locò solvere oportet. Oxow autem continet quatuor urnas.

13. 14. 15. 16. In alicujus Bojarini domo unus ex Capitaneis maritimis cum Uxore divertens, & nocturno tempore cum Bojarino invitatus trahâ vectus animi recreandi gratiâ, redux Uxorem suam invenit capite truncatam, nec de sicario aliquid certi haberi potuit.

17. 18. Generalis Lefort Domino Ablegato Cæsareo apud se prandenti effigiem ostendit Ducis Sabaudia sibi submissam, gemmis, & pretiosis lapidibus ornatam, addens fratri suo Syndico Genevensi similem dono obtigisse.

19. 20. 21. Dominus Poloniarum Ablegatus aliquot Ruthenos Principes ad prandium suum invitavit. Post multam computationem profusissimè liberalis omnia sua obtulit hospitibus; nec Rutheni oblata recusabant: hic currum cum sex equis, alter par pistoletorum pretiosissimum, tertius librum, quem reliquum videbat, petiit, quæ singula singulis Polonus donavit, addens: ut videant Mosci, me ex Russia nihil exportaturum, quod ab illis provenisset.

22. Magnum convivium à Generale Lefort instructum.

23. 24. 25. Cum filia mater in mariti necem conspiraverat, & per duos ficarios, triginta cruciatis emptos, crudele facinus patratum est; ambæ vivæ ad collum usque in terram defossæ, digna admissio sceleri supplicia retulerunt. Intensissimum frigus ad tertium mater, ultra sextum verò diem sustinuit filia. Mortuorum cadavera foveis suis extracta, ad supradictos ficarios laqueo peremptos, capite deorsum verso è pedibus suspensa sunt. Hæc mariticii pœna solam uxorum coërcet perfidiam; uxoricidas tantus rigor non persequitur; quin etiam solâ pecuniâ pœnae crimen redimitur.

26. Generalis Vigiliarum Præfectus de Carlowiz apud Ministerium Moscovicum sollicitavit pro viginti millibus militum, ob timendos novos Lithuaniae motus, ad confinia quam primùm submittendis. Contra negotiationem hanc protestabatur Abligatus Polonus, monebátque Carlowizium: consideraret, pro Polonis, an Moscovis negotiaretur; credibile enim non esse, Moscovis re infecta sinè attentatis rapinis, & spoliis recessuros; quin potius optata occasione usuri, insanabilia Republicæ vulnera infligent: consultius videri, si Tzarea Majestas per Residentem suum apud Rempublicam de injuriis ejusdem molitionibus conquereretur, utpote in sui contemptum redundare, post electionem, & coronationem Regis ritè annunciatam, novi Regis eligendi cogitationem velle suscipere.

27. Sex rusticorum millia, & totidem militum turmæ Veronischam missæ sunt ad avertendam, quæ timebatur, Tartarorum irruptionem.

28. 29. 30. Tzarea Majestas Veronischâ redux filiam Baronis & Colonelli de Blumberg ex fonte Baptismatis levavit; collevantium septendecim, & ex omnibus ferme religionibus fuerunt. Inter quos præcipui: Dominus Abligatus Cæsareus, Generales Lefort, & Carlowiz, D. Adamus Weyd. Inter alios discursus Dominus Abligatus Cæsareus de pœna mariticii, & vulgata circa eandem consuetudine post tertium diem superstitibus ex foveis ad laboriosam vitam, & in Monasterium quoddam evocandi, sermonem cæpit movere. Tzarus, ad cujus aures ea vox obscurè allapsa erat, quid quæstionis esset, sciscitabatur, & intellecta consuetudinis, lenitate, reponebat audiendi avidis: eam consuetudinem tam parùm vigere, ut ipsemet se scire diceret, quandam non ita pridem ad idem supplicium damnatam, post duodecim dierum inediam scelus promerita morte expiâsse. Donec enim ad foveam

damnata vitam trahit, custodes milites sub pœna corporali gravissima in mandatis habent, nihil ad eandem cibi, aut potus admittere, quod ream reficere posset; ut ita cruciatus toleraret diuturniores. Ipsa nocte concubia eam Tzarus adiisse, & examinasse dicitur; fortè ut clementem se ostenderet, si mereretur; sed obstitit facinoris magnitudo, & periculosa atrocissimi exempli condonatio; confirmârunt alii: voluisse Tzarum, ut ex militibus custodibus quispiam excusso globo liberaret mulierem ab ulterioribus lentæ mortis tormentis, sed obstrepuisse consilio huic Generalem Lefort: militis non esse mulierem, & mortis ream globo trajicere, quo, & alio quodam fastidioso verbo accedente Tzarum commotum jussisse miseram mortis eventum expectare.

31. Lautissimo epulo præter Tzarum ducentos nobilissimos convivæ Generalis Lefort excepit; sed Tzarus duorum turpissimis calumniis, quos prima post Tzarum dignitas æmulos effecit, ita exacerbatur, ut palam minitaretur, alterutrius capite, quisquis eorum maximè nocens reperiretur, se litem dirempturum. Principem Romadonowski discutiendis rebus Commissarium dedit, Generalem verò Lefort mitigandi furoris causâ accedentem violento pugni impulsu à se repulit.

JANUARIUS.

1. 2. Anni millesimi sexcentissimi nonagesimi noni apud Tzaream Majestatem in Bebraschentsko omnes Bojarini vocati comparuerunt; pacis & belli consilia agitabantur. In Germanorum Slowoda inventus colonus multis vulneribus exanimatus; cicatrices quidem necis instrumentum cultrum indicabant, sed nulla latronis fugientis reperta vestigia sceleris impunitatem concesserunt.

Rebelles Azowio huc pertracti perfidiæ pœnas dederunt; cujus flagitii complex Poppa à Tzarea dextera securi percussus occubuit. Item sex adulteratores monetæ ultimo supplicio affecti, monetâ adulterinâ liquefactâ, & in os infusâ.

3. Hodierna die in vigilia Nativitatis Domini (stil. vet.) quam antecessit Ruthenum sex septimanarum jejunium; omnia fora, & compita carnibus refertissima visa sunt; hic incredibilis anserum multitudo, ibi tanta porcorum jam matatorum copia, ut eandem integro anno crederes suffecturam; cæforum boum non impar numerus; generis diversi volucres; ex tota Moscovia, & omnibus illius partibus in
 unam

unam hanc Urbem convolâsse videbantur. Frustra differentes species nominavero, quidquid desiderari poterat, habebatur.

Quidam Bojarinorum in Bebraschentsko coram Tzaro nimia oris libertate abutebatur; sed in corpore castigatus est, & verberum dolore idem fatis inculcavit, quàm reverentem esse oporteat cum Principe sermonem.

4. Generalem Gordonium, adversa valetudine lecto affixum, Tzarea Majestas vilitavit, eidemque aperuit: quàm firmi consilii sit, non obstante pacis lege, quæ fortè brevè concludenda omnes hostilitates prohiberet, cum navibus suis maria experiri. Gratulabatur Gordonius fortissimum consilium Tzaro, sed adjiciebat, securitatem portûs primas curas: postulare, aliàs totam classem ventis ludibrium, hostibus verò prædam futuram. Sana mens licèt ægro in corpore à Tzaro quoque probata, si gloriæ aviditas moras pati posset. Ideo Gordonio magis, quàm animi in Principe magnitudo perferre posset, de portu, & periculis sollicito, contemptis momentis prudentiæ, ambitioni suæ convenienter respondit: Navæ meæ in mari portum invenient. Schachinio, quòd bellicorum munerum dignitates vendidisset, creandorum Officialium autoritas abrogata, & Gordonio tanquam custodi ejusdem religiosiori ad interim concredita est, quam confestim exercuit, Capitaneum Straus ad munus Colonelli Vigiliarum Præfecti promovendo.

5. Tzarea Majestas apud Generalem Artemonium Michalowitzium Golowin prandium sumpsit.

6. Fœmina, quæ & maritum occidit & matrem, interrogata, quo impulsu ad tam inhumani flagitii impietatem adacta esset? an ignorasset, quàm crudelis rigor ulcisceretur ejusmodi crimina? ad quærentis admirationem imperterrita fronte reposuit: vidi nuper duas mulieres maritidii reas, suis in foveis lentam mortem expectasse; nec dubito, quin idem supplicium me maneat, nec quidquam deprecor, fatis est mihi, occiso marito, & matre, me tam forti lætari facinore. Huic addita adustione membrorum ordinaria foveæ pœna asperata est.

7. Advenit ex Media Ablegatus cum quinque tantùm personis.

8. 9. Tzarus apud Principem Galizinum prandebat, cum subito tumultu nunciatur ortum incendium, & certi cujusdam Bojarini ædes jam conflagrâsse. Quo excitatus Tzarus

properè à mensa exilens, eoque cursum præcipitans, ubi incendium grassari audiverat; non consilium tantum, sed proprias etiam manus flammis restinguendis adhibuit, in ipsis domûs convulsæ ruinis visus laborare.

10. 11. A Pricassa Legatoria quindecim Potwodæ Poloniæ Ablegato missi sunt, ne discessum suum diutius morarentur; quo eodem die publica Sacerdotis voce toti communitati Catholicæ abiturus valedixit.

12. Idem præmissis oneribus suis itineris initiû sumpsit. Quidâ jocator (vulgè *Taschen Spiller*) non ita pridem Moscuâ attigerat, ingenti spe artis suæ in terras tam longè distitas profectus: ex Scotia Patria sua veniens, stirpē eorum ambitiosè jactabat; quibus Generalis de Gordon rebus generosè gestis illustrem Natalium splendorem apud Moscos asseruerat; jam ex ea esse agnitus videri poterat, nisi artis jocatoris vilitas, quam unam profitebatur, cum degeneris ortûs præjudicio damnâset: neque enim imbellem feroces progenerant aquilæ columbam. Hunc miserum, & superba sua cognatione dejectum fortuna ad ultimum tandem exitium continua calamitate deduxit; nam cum Capitaneo quodam (cui Schmid nomen) delapsus in jurgia summæ infelicitatis suæ faber extitit. Capitanei uxor cum filiabus adultis marito suo cum jocatore manibus colluctanti, & pene succumbenti in auxilium ruens, jocatorem multitudine manuum ad sæviora consilia adegit; pugione enim, quem gestabat, arrepto, Capitanei latus tam profundè hausit, ut promanantē copiosè sanguinem anima quoque fuerit secuta. Patrata cæde, ad Dominum Poloniarum Ablegatum, tanquam ad securitatis aram confugit; sed infelici consilio; Ablegatus enim indies ex Moscovia emigraturus, dubitârat, miserum securè avehi posse, indèque præcipiti, neque satîs matura consideratione hominem ex Aula Legatoria in Germanorum suburbium, ex loco asyli, & tutis latebris in aperta carceris, vitæ, & supplicii discrimina ipsemet trahâ deduxit. Credebat utpote apud Colonellum de Gordon in servitiis Tzareis constitutum, & omnibus mandandi potestate præditum diutius posse latere, quàm apud eos, quos unanimis dissitarum gentium consensus quadam legum sanctitate munitos voluit, & inviolabiles. Ipse Ablegatus vespertino tempore, & turbulenta celeritate Slowodam petens, illius, quod veheret, fecit suspicionem; statim enim reducti indicio habito, citanti lictori jocator extraditus est, in quem vulgi

vulgi sententia pro more suo atrociora decernebat supplicia, quòd uxorem marito, & quatuor liberos patre privaverat. In quæstione pœnali, cujus ternam crudelitatem in Moscorum invidiam pertulit, necessitatem cœdis in sui defensionem obtendebat, se ad hoc facinus adactum fuisse, ad jugulationem, quæ sibi ab altero imminebat, impediendam.

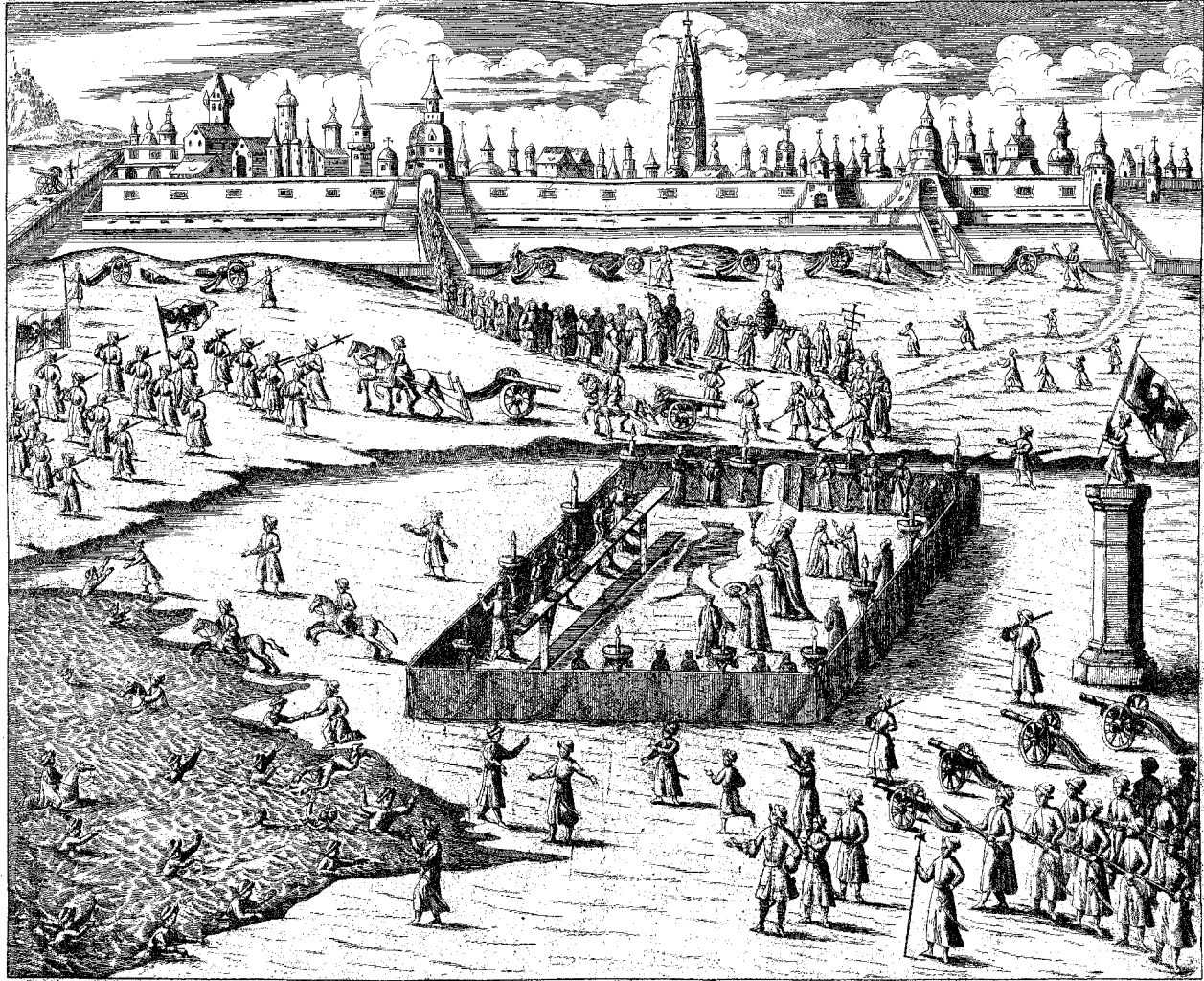
Servus quidam occiso Domino perfidiæ impunitatem impetraverat, mortis pœnâ, ad quam damnatus erat, gratiosè absolutus; hunc tamen Tzarus de novo hodierno homicidio certior redditus in vincula trahi, & ultimo supplicio affici jussit.

13. Natalitiorum Salvatoris nostri tempus sumptuosa comœdia celebrat. Moscorum præcipui electione Tzari variis dignitatibus Ecclesiasticis adscititiis præfulgent. Hic Patriarcham exhibet, illi Metropolitas, Archimandritas, Poppas, Diaconos, Subdiaconos &c. Quod quisvis ex his nominibus Tzari denominatione nactus fuerit; illius decentibus vestimentis induatur, necesse est. Tzarea Majestas Diaconi personam sustinebat. Scenicus Patriarcha cum fictitiis suis Metropolitanis, aliisq; in octoginta trahis, & ducentorû hominum numero urbem Moscuam, & Germanorum Slowodam pervadit pedo, mitrâ, & aliis assumptæ dignitatis insignibus conspicuus. Apud ditiores Moscos, Germanos Officiales, mercatores divertunt omnes, & nati Dei laudes accinunt, musicâ inquilinis domuum magno pretio redimendâ. Hos omnes post nati Dei encomia apud se decantata, Generalis Lefort jucundiori musicâ, convivio, & choreis recreavit.

14. Mercator Moscoviæ ditissimus, quem Filadilow nominant, quòd Tzaro cum Bojarinis suis apud se natum Deum laudanti duodecim tantùm rublos dederit, ita offendit, ut Tzarus quamprimùm 100. plebejos ad dicti mercatoris ædes cum mandato dimisserit, ne singulis singulos rublos cunctaretur exsolvere. Principem Tzerkaski verò, quem opulentissimi rustici nomine maectant, alienum periculum fecit cautionem; ne Tzari indignationem mereretur, mille rublos obtulit cantantium turbæ; eandem promptitudinem Germanos oportet ostendere. Stratas ubique, & ferculis frigidis refertas mensas paratas servant, ne imparati inveniantur.

15. 16. Fèstum trium Regum, sive potiùs Epiphaniam Domini fluminis Neglinæ benedictio commendavit. Hanc præcipuam anni solennitatem contemplaturus Dominus Ablegatus Cæsareus ad Cancellariam Legatoriam concessit, ubi in præterfluentem fluvium fenestræ patebant. Processu-

ri ad flumen hyemali rigore constrictum hoc ordine ibant. Regimen Generalis de Gordon initium dedit ; Colonellus Vigiliarum Præfectus Menefius agmen duxit, Colonello Gordonio debitum sibi in regimine locum occupante ; splendori erat novarum vestium exquisitus rubor. Gordonianum excepit regimen alterum Bebraschentsko dictum, & vestimentorum recenti viriditate spectabile. Locum Capitanei occupaverat Tzarus, eminenti statura venerationem concilians Majestati. Secutum tertium regimen, quod Semonowski cognominant ; Pygmæi tympanistæ tantum decoris addebant regimini, quantum solitæ humanæ staturæ natura detraxerat ; militum togis color cæruleus erat. In quovis regimine duo musicorum chori ; quodlibet octodecim musicos numerat ; regimen Bebraschentsko octo, reliqua sex tormenta bellica post se trahebant. Officiales regiminum pene omnes Germani nativitate sua sunt, aut origine ; flumini glacie indurato theatrum superinstructum erat, Gordonianum superiorem, Semonowski inferiorem fluminis latitudinem, longitudinem verò è regione erecti theatri occupaverat regimen Bebraschentsko, suis ubique plantatis tormentis. Eâ septimanâ regimen Generalis Lefort excubiarum stationes obibat, ideo duæ ejusdem centuriæ clerum conducebant, duæ item baculis albis instructæ viam parabant, & confluentis populi violentiam arcebant. Ipsos Poppas duodecim Semscoi (servi culinæ Tzaræ) proximè anteibant, scopis, quas gestabant, platearum munditiem servaturi. Personæ quingentæ Ecclesiasticæ, Subdiaconi, Diaconi, Sacerdotes, Abbates, Episcopi, & Archi-Episcopi, indumentis dignitati, & muneri suo competentibus, atque auro, argento, gemmis, lapidibusque pretiosè ornatis conspicui augustiorem speciem tribuebant devotioni. Cruci, quæ insignis, & ex auro erat, à duodecim clericis præferebatur laterna, in qua tres cerei ardebant ; nefas enim, & indecens Moscis est, crucem sinè lumine apparere in publico. Hominum incredibilis multitudo se undequaque conglomerabat ; plenæ plateæ, obsessa hominibus tecta, muri civitatis refertissimi spectantibus erant. Ubi clerus capax theatri spatium impleverat, suum initium sacræ ceremoniæ sumpserunt, multis accensis cereis Divinæ invocationes præmittebantur. Numinibus ritè postulatis, Metropolita incensando totum theatrum circumibat, in cujus medio fontis in speciem rupta ligone glacies aquæ
locum

locum fecit, ut promineret; hanc tertio incensatam, trina ardentis cerei immiffione, & folita benedictione luftrabat; à regione theatri columna muris altior erecta ftabat, in qua vexillum Regni velitabat is, quem Tzari electio eo honore dignum judicaverat; fingularis utpote Tzarorum eft gratia, huic officio deftinari; cujus luculentiori indicio, veftibus à capite ad calcem novis, & aliquot infuper aureis pro lubitu Tzari folet donari. Vexillum iftud candidum eft, aquila bicipiti auro intexta præfulgens, id autem antè explicare non licet, quàm clerus theatri cancellos fubierit; tunc attendendum vexillifero ad ceremonias, incensationem, & benedictionem, quarum finguLAS vexilli velitatione indicat; quem cætera regiminum vexilla accuratè obfervant, ut velitationibus fuis correfpondeant. Abfolute aquæ benedictione omnium regiminum vexilla ed appropinquant, theatrumque cingunt, ut aquâ benedictâ debitè afpergantur; quam afperſionem deinde Patriarcha, aut eo abfente Metropolita theatro, five choro fuo difcedens, Tzareæ Majeftati, & omnibus militibus confuevit impertiri. Adultimum feftivæ folennitatis complementum mandato Tzari tormenta bellica omnium regiminum mugiebant; quæ ſclopetorum excufforum lætus fonitus trinis vicibus excipiebat. Antè ceremoniæ hujus initium vas figurâ fuâ ſarcophago non impar rubro panno coopertum, in quo aqua benedicti fluminis ad Tzareæ Majeftatis palatium advehenda, à ſex candidis equis Tzareis traheretur; portârunt itidem clerici vas quoddam pro Patriarcha, & plurima alia pro Bojarinis, & Magnatibus Mofcoviæ.

17. Feftum S. Joannis Baptiftæ celebrabant Rutheni, qui heri baptizati Chrifti myfterium folenniter obiverunt. Ablegatus Poloniæ fuum ex Mofcovia difceffum auſpicatus eft.

18. Ex ſervis nauticis, qui nuper in Hollandia conducti, noviffimè Mofcoviam ſubintraverant, multi ducebant uxores, qui fuas legitimo matrimonio ſibi junctas in Hollandia, donec redirent, reliquerant; quo comperto Generalis, & Admiralis Lefort omnium religionum & Eccleſiarum Paſtoribus, Parochis, & Miſſionariis prohibuit, ne deinceps quemvis ſine ſuo præſcitu, & ſpeciali conſenſu, copulare, aut matrimonio jungere præſumerent. Nitebatur æquitate prohibitio, aliàs enim facilè futurum erat, ut homines leviffimi, cælo, religione, & bonis moribus conculcatis, in pernicioſiſſimam Poligamiæ veſaniam prolaberentur.

19. 20. Medicus Tzareus Gregorius Martinowiz Carbonari de Bisenegg nostro prandio præfens à pharmacopæo, Gofen ad ægrotum monachum citatus fuit. Fortè tunc luna dilucidum intervallum homini jam subtraxerat; contra consuetudinem enim, & reverentiam, omiffa præviæ insinuationis decentiâ, familiari publicis diversoriis rusticitate, cubiculum ingressus erat, ubi Dominus Ablegatus Cæsareus cum Hospitibus suis pro more vescebatur. Stupebant omnes hominis importunitatem, maximè non sat noti, & multis invidi; nihil publicè locutus, Medicum indicat, & fastidioso nutu ad se evocat; qui hoc ipsum indignatus, cum infano sibi rem fore, faciliè ostendit, eam larvam sibi non placere. Neque Dominus Ablegatus Cæsareus acriùs delirantem, & Tzaræ Majestatis imperium, ut videbatur falsò ingentem diutius tulit; sed per suos de habitatione sua jussit educi, & significari, eam temeritatem iteratò si tentaverit, impunem non abituram. Quis enim credidisset, hominem affectæ mentis vitio in notissimum furorem prolapsum, Principis ministeriis adhiberi; & dubia Medico mandati veritas fiebat ex eo, quòd modò ab ægroto venerat, quem Tzarus vellet visitari. Verùm amenti crevit vesania; pharmacopæus velocissimum cursum, qualis furiosis esse solet, præcipitavit ad Tzarum, de Tzaræi mandati contemptu, sua injuria, & inexcusabili Medici inobedientia acerrimè vociferatus; cujus querelam adjuverunt, qui eum aut matrimonio affinem, aut religione socium habuerant. Horum criminationibus concitabatur Tzari indignatio in Medicum infontem; cui eandem periculosiorem efficere, alio, perversòque dolo conabantur; cùm enim Medicus post visitatum denuo ægrotum, obsequii causâ ad Tzarum intromitti peteret; vexillifer, qui tunc excubiarum stationes obibat, accessûs facultatem integro duarum horarum spatio inficiabatur ex composito, ut ex ipsa adventantis cunctatione, quam tunc Medico excusare non licebat, iniquissimæ querelæ suæ conciliarent fidem; quò factum est, ut Tzarus admissum tandem ad se Medicum non audierit; sed tanquam jam publicè reum in militum custodiam vel arrestum quamprimùm jusserit concedere.

Ad vesperum ducebatur funus occisi nuper Capitanei D. Schmid, quod Tzarus comitatus est. Non omittendum duxi, quàm stolidè, & quanto auditorum scandalo Prædicans, de more sermonem faciens palàm dicere non erubuerit: non dubium

bium esse, quin alieno scelere occisus immortalī fruatur beatitudine; occisorem verò, etsi fortè pœnam temporalem effugeret, æterna tamen damnatione nunquam iri liberatum. Judicium certè se uno tantùm dignum.

21. Bojarino Feudor Alexiowiz Golowin tanquam Tzareæ apothecæ Præsidi hesternus casus, pharmacopæi infania, & Medici arrestati innocentia ex fide relata; ut ejusdem arrestum visâ sinistrè deferentis injuriâ ed citiùs relaxaretur.

22. Nulla adhuc pacis cogitatione suscepta, omnia consilia bello laborabant; quamvis subditorum animi continuis exactionibus depressi, tacita indignatione belli prosequerentur incommoda, desideratæ verò pacis tranquillitatem ardentissimis suspiriis quotidie ingemiscerent. Ut autem de firmo bellandi consilio omnibus constaret, Tzaro volente per Senatores Regni publicatum est, ut omnes Knesii ad infimum Stolonock usque (id est omnes Principes ad postremum nobilem) cum congruo facultatibus suis fervorum numero ad maturam expeditionem se paratos servarent. Tam facilè est in Moscovia numerosos exercitus concire.

23. 24. Circa tertiam vespertinam Ablegatus extraordinarius Brandenburgicus de Prinz publica solennitate Moscuam sequenti ordine ingressus est. 1mò. militum desultoriorum recenter modò erecta, & septuaginta duobus capitibus constans centuria, à Capitaneo suo ensē gestante ducta; cujus viginti quatuor primi milites equis subnigris, medii albis, & ultimi viginti quatuor iterum subnigris infidebant. 2dò. hos exceperunt tres equi à servis equestribus ad manum ducti. 3tò. octo officiales Domini Ablegati Brandenburgici, equos Tzareos phaleris, ephippiisq; inauratis fulgidos superbè præmentes. 4tò. interpretes trahâ vectus. 5tò. Substabularius Tzareus pariter in traha. 6tò. traha Tzarea inaurata à duobus equis candidis ducta, hanc cum Pristavo Ablegatus occupaverat; præter duodecim servos Tzareos rubris vestibus indutos, quatuor Ablegati cursoribus, quos cærulei coloris vestimenta commendabant, eandem stipantibus. 7timò. currus ad commoditatem Ablegati factus, & à sex equis albis tractus. 8tavò. rheda quædam, quam quadraginta octo trahæ, quibus varia onera imposita erant, ponè sequebantur. Hæc solennis introductio erat; habitationi verò ejusdem in Aula Legatoria cameræ assignatæ, quas nuper Poloniarum Ablegatus incoluerat.

Mox post ingressum Generalis Vigiliarum Præfectus de Carlowiz nimum anxia civilitate prima salutatione Ablegati Brandenburgici favorem sibi devincire cogitaverat, & fortè de ejusdem valetudine certiora indagare voluerat; cui Ablegatus Brandenburgicus reciproca humanitatis locò paucis reponi jussit: se non novisse Carlowizium, & meritò mirari, quòd de ignoti valetudine sollicitetur: quod Carlowizium ægerrimè habuit. Ablegatus Brandenburgicus septem pueros musicos (hautboistas vocant) secum adduxit, quos à Magistro eorum tromp: Tzarus 1200. aureis emerat. Knefius Feudor Jurowiz Romadonowski, & Feudor Madræowiz Apraxen simul erant; hunc Knefius Romadonowski incul-torum morum consuetudine multis primùm convitiis impetitum, librato jam, quem manu tenebat, baculo ferire parabat; commotus autem Apraxen nobilioris animi vir, tam indecenti, crassique tractamenti injurià, evaginato gladio, nisi sisteret, lethale vulnus minitatur. Cohorruit ad subiti consilii audaciam Romadonowski, & genua dicti Apraxen amplexus veniam rogavit: meminisset se fratrem, & amicum, non hostem esse: quàm crudelis in miseros, tam pavidus in generosos.

Colonelli Vigiliarum Præfecti Pristavi, qui aula Præfecti munere in Ablegatione magna Moscica nuper Viennæ functus erat, ducebatur funus; cui, & consueto post solennitatem funeralem convivio à Generalissa de Meneses instructo, Tzarus interesse dignatus est, & cum vinum, quod circumferebatur, nimix acrimonix gustando deprehenderet, palàm edixit, id bene convenire mortualibus exequiis.

25. Medicus Tzareus Carbonari de Bisenegg hodie arresto suo liber, cum ex Principe Romadonowski longioris detentionis suæ causam sciscitaretur, nihil aliud responsi tulit, quàm id vexandi duntaxat gratià factum esse. Lepidissimus certè & elegans hic jocus est, qui si non vitæ, saltem honoris periculum vexato adfert & jacturam. Similis vexatio certè non dat intellectum passo, sed adimit inferenti.

26. Cujusdam de plebe filix (Mons aurifaber pater dicebatur) natalis inclaruit, quia Tzarea Majestas eundem præsentia suâ nobilitavit.

27. Mercator Kannengieffer elocavit filiam, in cujus solenni, magnificaque celebratione Tzarus illius fungebatur officio,

cio, cujus est, omnibus Hospitibus ministrare. Marefchallumunus Generalis Lefort, D. Adamus Weyd cum Colonello Palck officialium obierunt.

28. Ernestus Guilielmus de Seuff à Bojarino Pleſceow per iter in loco, Zuckermanl dicto, vi, & falsis persuasionibus in Moscoviam deductus est. Pessimè autem Moscuæ habebatur: ipsi enim solo Guaff, & pane vivendum erat; ubi aliud petebat, ipsius caput Mosci ad parietem allidebant. Puero huic sedecim ad summum annorum à Bojarino Pleſceow plures puellæ proponebantur; ex quibus pulcherrimam sibi eligeret, si prius Ruthenam religionem amplecteretur; metus etiam suberat, ne alia quadam nefanda consuetudine depravaretur. Is refugium suum cum lachrymis ad Dominum Ablegatum Cæsareum sumpsit prima Natalitiorum die; Tzarus autem instante Bojarino, puerum tanquam ad famulitium & aulam suam adſciscendum sibi mitti, postulavit; nullam deinceps severitatem, penuriam, aut vim ob religionem suam experturum. Hodie tamen plenissimè manumissus ad Dominum Ablegatum rediit.

Mercatori cujdam Anglo pœna solvendorum 1000. rublorum dictata est; quod ejusdem frater Moscis ex Anglia in Cataloniam profecturis 2000. ducatorum cambium non solverit; non obstantè, quod ipsis Moscis, qui abituri tantum 500. ducatos exegerant, omnis culpa æquissimo jure foret imputanda.

29. Quinquaginta monetæ adulteratores deprehensi, habitâ sufficienti criminis notitiâ, ad flagella (Knuttas vocant) condemnati sunt. Succedit in pœnam fustigationis, nostris in regionibus usitatæ.

Moribus, & consuetudini repugnat, exterorum Principum Ablegatos, antequam claros Tzari oculos viderint (id est audientiam habuerint) aliquem ad se admittere, aut accedere; nihilominus Danicus Ablegatus Brandenburgicum visitavit: impatiens fortè ineundæ singularis cum illo familiaritatis.

30. Ablegatus extraordinarius Electoris Brandenburgici ad audientiam admissus, quem in inaurata Tzari traha, quam duodecim servi Tzareï, duo Ablegati Ephœbi, & quatuor cursores stipabant, cum Pristavo vectum, antecesserunt Officiales ejus equis Tzareis ditissimè ornatis infidentes; Credentialibus cæruleo serico involutis ab Ablegationis Marefchallo immediatè ante traham prælatis. Audientia

data illis in ædibus, quas, sumptibus Tzareis ad regium luxum extructas, interea Generalis Lefort inhabitabat, qui Tzaro post consuetas ceremonias discedente, Dominum Ablegatum cum toto comitatu vino liberaliter honoravit: utpote quem paulò antè magnus Tzari Orator in terris Brandenburgicis Commissarium suum habuisse, adhuc noverat, & amabat.

Iterum decem adulteratores monetæ, uno ad suspendium damnato Knuttis cæsi sunt.

31. Maritum, multis vulneribus occisum, in plateis inventum, & fuso sanguine fœdissimè deformatum, uxor in eodem carpento ante se positum lugubri & miserabili ejulatu domum avexit.

Omnibus officialibus bellicis denuo seridè injunctum est, ut ad maturam expeditionem paratos se præstarent.

FEBRUARIUS.

1. Dominus Ablegatus Cæsareus solenni comitatu Dominum Ablegatum Brandenburgicum visitando curiali consuetudini satisfecit.

Tractamentum Tzareum Brandenburgico datum. Major huic honor habebatur, quàm Polono, & Danico. Quinquaginta enim cibus, & viginti quatuor amphoris potûs instruebatur mensa; indicio reliquis dato, quantum dilectione inferiores sint.

2. Quam domum favoritæ suo Alexasæ Tzarus nuper donaverat, eam hodie solenni ritu Epicurea nimirum convivatione Bacchus initiavit. Elapsâ septimanâ triginta Strelizii ex Azowiano castro huc pervenerunt, statum Moscux, & modum contemplaturi, quo perduelle propositum tantò faciliùs ad optatum exitum possent perducere. Sed delatis ad Tzarum impii consilii indiciis, omnes comprehensi, atrocitatem equulei quærente Tzaro primùm experti sunt.

3. Ablegatus Brandenburgicus in mutuam solitæ officiosæ humanitatis vicissitudinem Dominum Ablegatum Cæsareum visitavit, toto ejusdem splendidissimo comitatu augente solennitatem.

Dùm triginta illi Strelizii hinc torquentur, iterum quingenti alii seditiosi Strelizii in Moscux vicinia tumultuantur.

4. Novis rebellibus, novi parabantur equulei. Quot Bojarini, tot quæsitores; spectatæ fidei obsequium erat, torquere fontes. Ablegati cujusdam Officiales, quos avida videnti

dendi curiositas ad Bebraschentsko evocaverat, varia reorum ergastula inspexerunt, illuc contendentes, ubi atrocior ejulatus majoris luctûs tragœdiam indicabat. Jam tria cum horrore transierant, sed funestior ejulatus, & inaudita gemendi atrocitas, quartæ domûs crudelitatem rimari stimulabat; sed vix intromissi, abituriebant, Tzari, Bojarinorûmque conspectu attoniti: Nareskin, Romadonowski, Ticchon Nikitowiz è præcipuis erant; recessuros alloquitur Nareskin: qui sint? unde, & ad quid venissent? interrogans; ægrè ferebant, eo in officio se ab exteris deprehensos esse. Renunciari deinde per interpretem jussit, ut ad ædes Romadonowski concederent, habere enim Knesium, quod ipsis loqueretur. Cunctantibus Tzari mandatum adjectum est, ni parerent, contemptui impunitatem non fore. Illi tamen nihil comminatione deterriti, libertatis fiduciâ insolentiores reponebant jubentibus: se nullius audire mandata; si Knesius, quod loquatur, haberet, non ignorare, cujus Ablegati domestici essent, apud eum omnia melius fieri. Discedentes verò bellicorum officialium unus persecutus, ut invitos, quod Bojarini jusserant, vi pertraheret, non dubitaverat retardando equo in præcipitem cursum effuso manus injicere, sed numero, & animo officialium partes fortiores erant; obniti parantem potiori renifu destituentes ad tutius receptaculum evadebant. Fortè curiosæ temeritatis pœna fuisset, ad idem officium adactos à Bojarinis conspici, in quo primi ipsos deprehenderant.

5. Affixa in urbe placata, ut se sisterent, qui nomen militiæ dare resolvissent, exceptis Bojarinorum servis, & quos alia juris vincula suis Dominis fecissent obnoxios.

Quidam rebellionis complex quæstioni pœnali subjiciebatur; ejus lamenta, dum alligaretur patibulo, spem faciebant, posse per tormenta exprimi; verum; sed eventu multum contrario: quamprimum enim corpus fune distendi cœpit, præter membrorum, quæ naturalibus suis juncturis evellebantur, horribilè fragorem, ipse ad subsecutos etiam triginta Knuttarum ictus, mutus persistebat, quasi doloris major moles esset, quàm ut sensus affligeret. Credebant omnes, in homine nimia calamitate contrito, gemendi, loquendique facultatem periisse; patibulo ergo, & infami fune solutum, mox interrogant: num nosceret, qui adessent? singulorum nomina ad stuporem accuratè recitavit. Sed ad ingestam de-

nuo de perfidia quaestionem, altum iterum obmutuit, nec silentium solvit, dum integro quadrante Tzari jussu torretur ad ignem. Quam sceleratissimam perfidi obstinationem Tzari indignatio diutius non ferens, baculum, quem tunc fortè gerebat, furiosè sustulit, ut eo violenter intruso obfirmatas pertinaci silentio fauces effringeret ad vocem & loquelam. Utì & verba hæc, quæ furenti exciderunt: fatere, bestia, fatere: iracundiæ magnitudinem palàm eloquebantur.

Circa undecimam noctis Knesius Galizinus Ablegatum Brandenburgicum ad se accersit, causatus: habere se magni momenti negotia cum eo conferenda. Nescio quibus moribus introductum fuerit, ut Mosci res suas velint nocturna trepidatione potiùs, quàm diurnis ministeriis agi: fortè, quia Principi, quem absoluta potestas timendum magis, quàm verendum efficit, frequentes Magnatum cum exteris coitiones meruerunt esse suspectæ.

6. Ablegati Brandenburgici prima conferentia cum Legatoriarum Cancellariarum Supremo Præsidente Leone Kirilowiz Nareskin habita est.

7. Medicus Zoppot incepit exercere Anatomiam præsentem Tzaro, multisque Bojarinis, quos Tzari mandatum etiam fastidientes coëgerat.

Apud Knesium Borisium Alexiowizium Galizinum Tzarus prandere dignatus est, cujus in domo antecedente nocte, somno, curis que indulserat.

Ex inquisitis rebellibus unus pugionem aptaverat in jugulum, sed perficiendo crimini non suffecerunt vires; vulnus tamen tale erat, ut neglectum pararet morti viam. Intererat Principis, ne præcipitato obitu quaestioni, & tormentis subduceretur: proinde imperavit, omnem medendi solertiam sanando vulnere impendere. Quin adesse etiam, & solari patientem criminalem sustinuit, cum pharmaca diluerentur, ut Medici suâ præsentia industrii magis omnia ex fide meliùs curarent.

8. 9. Sumptuoso convivio Tzarum, Bojarinos, Repræsentantes, & officiales alios quamplurimos D. Adamus Weyd, splendide tractavit. Tzarus autem altis cogitationibus immersus, tristis magis, quàm læti animi faciem præseferbat.

10. Mandatis nuperis citata nobilitas aderat, quid è re mandati sit, expectans. Illis, qui ad bellica servitia se obtulerant, intimabatur: in militum numerum assumi non posse.

Monstrum videtur, quod allata pacis notitia publici luctus sit causa, iis etiam, qui hucusque pacem tantopere suspirarunt, exteriori saltem specie, ne offendant, eandem averfantibus.

11. Tzarus biennali armistitio suo illubenter intellecto, cum aliter non posset, edictis ad loca publica affixis, promulgari fecit, nullam expeditionem bellicam eo anno futuram; redirent ad notas domos, qui ejus causam acciti convenissent. Ex octoginta Chiliarchis Germanis quadraginta constituerat dimittere, ut sumptus ad tempora magis necessaria servari possent, quinquaginta vero Colonellos Ruthenos suis in officii sine stipendio posse relinqui.

Novo flagitio alii sexcenti periculosos in Sibiria motus excitaverunt, qui omnes equites sub nomine Hordeæ Tartaricæ horrendis latrocinis, rapinis, & spoliis omnia infestaverunt, & diripuerunt. Affigebantur scripta publica, quibus de plebe omnes evocabantur ad Bebraschentsko, ut intuerentur, quæ poena persequeretur Streliziorum perfidiam. In diversis locis reorum executio erat; multi capite, auribus & naribus centum alii truncati; quosdam lictor inuffione notabat, aquilam in facie ignominiosè præferentes.

12. Quidam externus sancto gentibus nomine conspicuus, oppositi Septentrionis commoda promovens, immodicum ex vino hausto calorem frigidissimo aëre temperaturus, omnes urbis plateas carpento oberravit, nec antea domum suam reversus est, quam illud crebra offensione, & allisu laceratum, onus, & vectorem amplius sustinere non posset. Felicitati suæ imputet, à noctambulonibus Moscicis se non deprehensum, offensum, aut omnino trucidatum esse; maximè cum plebis Moscicæ præcipuæ delicie sint furere, & debacchari posse in Germanos. Clarissimum ejusdem documentum hodiernus aperuit dies. Ex nostris cursoribus unus, idiomatis Moscici gnarus, in Ruthenum incidit, multa in Germanos convitia furiosè evomentem. Vos canes Germani, inquebat, satis hucusque liberè furati, & prædati estis, jam verò tempus adest coercitionis, & supplicii. Cursor ut contumeliosæ vocis testem haberet, qui eadem audiret, militem vocat, homuncionem denique ad custodiam trahi jubet, sed mandato Domini Ablegati Cæsarei homo nauci militum arbitrio relictus est, qui omnibus spoliatum fustibus bene oneraverunt.

13. Dies ducentorū hominum supplicio funestus, & atro certè calculo notandus, omnium capita securi abstulit. In spatio amplissimo, & Arci Kremelinæ proximo trabes, quibus rei incumberent, dispositæ erant; longitudinem passibus ipse emensus sum, duas trabes æquabat latitudo. Tzarea Majestas cum quodam Alexandro, cujus consuetudine plurimum delectatur, illuc carpento venit, & funeralem aream transiens, intravit propinquum è regione locum, ubi triginta damnati nefariæ molitionis crimen morte expiârunt. Interea supra descriptum spatium calamitosa reorum turba impleverat, redierátque Tzarus, ut se præsentem punirentur, qui in absentem tantum nefas sacrilego consilio fuissent meditati. Scriba apportatum à militibus scamnum conscendens, conceptam in rebelles sententiam, diversis in locis promulgavit; ut delicti enormitas, & supplicii irrogandi justitia circumfusæ multitudini eò meliùs innotesceret. Eo silente, licitor tragicædiam exorsus est: suus miserabilibus ordo erat, omnes sibi invicem succedebant, nullam vultu præferentes tristitiam, aut instantis mortis horrorem. Neque tamen eum mortis contemptum ad animi magnitudinem referri velim; potiùs credo, atrocis flagitii infamiâ, & tormentorum, quibus indies excarnificabantur, crudeli memoria ad tantum sui, vitæque contemptum fuisse deductos. Unum ad trabem usque cum prolibus uxor, multo & horribili ejulatu secuta est. Is mox trabi incubiturus chirothecas suas, & linteum, quod reliquum sibi fuerat, uxori, & dilectarum prolium lamentabili turbæ ultimi vale locò dedit. Alius, quem ordo ad funestæ trabis osculum vocabat, querebatur de morte, quam innocens cogere tur oppetere, cui Tzarus non plus passu remotus: morere miser; si fueris innocens, culpam sanguinis tui ego habebō. Præter Tzarum & supra nominatum Alexandrum adstant quidam alii ex Moscorum Primoribus. Uni Tzarus dixit, ut & ipse securim apprehenderet; qui excusando, sibi non satis animi ad id officium esse, stoliditatis argui meruit. Peracta executione Tzareæ Majestati apud Generalem Gordonium cœnam sumere placuit; læti autem animi indicium nullum dedit, reorum obstinationem, & pertinaciam multis exaggerans; Generali Gordonio, præsentibusque Moscis Magnatibus indignante narratione exposuit, aliquem ex damnatis tantæ pervicaciæ fuisse, ut trabi incubiturus, Tzarum propiùs fortè adstantem his verbis aggredi ausus

ausus fuerit: cede Domine, meum est hęc jacere. Inter 150. tres solummodo se criminis, & prodicionis reos confessi, & Tzaream Majestatem præsentem deprecati sunt; idcirco Principis sui Clementiâ digni, pœnâ mortis liberati, delicti veniam obtinuerunt. In crastinum autem diem nova executio adornabatur, ad quam Generalem Gordonium Tzarus invitavit; velle enim se, novo, & insolito genti suæ more reos non securi sed ense justificari; ostendit adhuc eo vespere sæpe dictus Alexander, carpento per omnia Urbis compita vectus, creberrima nudi ensis ostentatione, quàm sanguinolentam crastini diei tragœdiam expectaret.

Antequam dies penitus cœlo decesserat, Ruthenus quidam cum octodecim complicibus ob exercitas rapinas captus, & incarceratus est.

14. Apud Campi Ducem Schachinium habebatur delectus officialium in Bebraschentsko; ad Jausam verò 150. rebelles trahebantur ad pœnam: 84. seditiosa capita Tzarus ense demessuisse dicitur, Bojarino Plesceow singulos reos ita in altum crinibus trahente, ut certior ictus foret. Tres eius parati enses erant, unus, dum librabatur, in frustra diffiliens destituit ictum. Qui Cossaci huic tumultui se immiscuerant, in quatuor partes dissecti, & infamibus palis affixi, terrori, & pœnæ exemplo sunt iis, quos inquietus animus fortè deinceps ad parem flagitiosam audaciam posset incitare. Quinque alii pervicacioris consilii rei manibus, pedibusque antea decussis capite plexi sunt.

Tzaræ postæ Magister diem Mercurii litteris ad postam ferendis indici fecit; cùm antea fuisset dies Sabbathi.

15. Cùm peteretur conferentia apud Leonem Kirilowizium Nareskin; respondit is: se priùs Tzaro locuturum.

Advenerunt quatuor Franciscani Itali Missionarii Apostolici in Chinis cum quodam Polono Tertiario S. Francisci eorum Moscuam usque interprete; apportârunt secum litteras Cæsareas, Regis Polonorum, & Republicæ Venetæ ad Tzaream Majestatem; ut eò facilius transitus per Sibiriam obtineri, & illo viarum compendio uti possent.

Alegatus Brandenburgicus cæteros Repræsentantes, & plurimos Officiales bellicos Germanos ad magnificè instructum prandium invitaverat.

Circa quintam vespertinam inter Dominum Ablegatum Cæsareum, & Bojarinum Leonem Kirilowizium Nareskin, ac Dumnium Æmilianum Ignatowizium Ukrainzow conferentia habita est. Potissima ejusdem puncta sequentibus continebantur. Primum erat Sac. Cæs. Majestatem 26. Novembris elapsi ad instantes humillimas preces civitatis Imperialis Bremensis, & remonstratam ingravescentem apud eos annonæ difficultatem, amicas, fraternasque ad Tzaream Majestatem litteras dedisse, requirentes eandem, ut dictæ civitati Imperiali necessariam in ditionibus suis annonam liberè coëmendi, atque tutò indè exportandi facultatem concederet; quo præstito beneficio Tzarea Majestas non tantùm dictam civitatem singularem in modum sibi devinciret, commercium stabiliret, sed & Augustissimum ad reciproçæ benevolentiaë officia obligaret. Secundum Monachos Franciscanos brevè per Sibiriam in Chinas expediendos concernebat. His aliisque quibusdam punctis propositis ad Tzarum referendis, conferentia finita est.

Tzarea Majestas cujusdam Colonelli, Mias dicti, nuptiis interfuit.

18. 19. Dominus Ablegatus Cæsareus omnes Repræsentrantes, aliisque ex Germanorum Slowoda præcipuos opulento convivio excepit.

Magna prædonum in Moscovia est copia, major temeritas. In quorum pectoribus artis suæ crudelitas omnem humanitatem, & pudorem delevit, pleno etiam die grassari non timent; adhuc clara modò inchoati crepusculi luce famulum Tzarei Medici Zoppot, Dominum suum ponè sequentem, invasit ex prædonum grege aliquis, & spoliatum pro efferata sua consuetudine certò trucidasset, nisi Medicus id advertens, cum aliquibus aliis commodè sibi occurrentibus veloci & improvise auxilio latronis consilia turbasset.

Inclinante nocte Dominus Ablegatus Cæsareus cum reliquis Repræsentrantibus à Colonello Barone de Blumberg nomine suæ Tzareæ Majestatis invitatus, ad ædes Principis Romadonowski suburbanas concessit, ut spectaculo artificiosorum ignium interesset, cujus prima repræsensatione ternæ exhibebantur coronæ cum inscriptione: vivant. Secundâ cor duplex cum inscriptione: vivat. Tertiâ itidem duplex cor sinè lemmate.

21. Quod palatium Tzareis impensis exstructum interea Lefortianum appellari placuit, fictitius Patriarcha cum tota ludicri cleri scena solenni festivitate Bacchō inauguravit: ex ædibus Colonelli Lima in illud processus institutus. Patriarcham assumpto honore conspicuum reddiderunt indumenta Pontificem decencia: mitram ornabat Bacchus, tota sui nuditate oculos lascivix admonens. Cupido cum Venere insignia pedi erant; ne ignoraretur, cujus gregis Pastor esset. Hunc infecuta cætera Bacchantium turba; hi magnos crateras vino repletos, illi mulsum, isti cerevisiam, & crematum, ultimam accensi Bacchi gloriam manibus præferebant. Cùmque redimiri tempora lauro hyemis rigore non possent, siccatam ad aëra tabaci herbam plenis pateris præferebant, quâ accensâ omnes palatii angulos pervagando, gratissimos odores, & amœnissimum Baccho suffitum ex caliginosis faucibus exhalabant. Duabus fistulis, per quas attrahendi fumi consuetudine inanissima quorundam delectatur imaginatio, in transversum positis, scenicus Antistes consecrationis auguria confirmabat, quis enim credet crucem formatam, & pretiosissimum redemptionis nostræ lytrum ludibrio habitum.

22. Ad Regiæ opulentix dapes, & sumptuosissimum duorum dierum convivium præter Moscoviæ Magnates cæteri Repræsentantes nomine Tzaræ Majestatis invitati, in novo, & hesternis ceremoniis Baccho dicato palatio comparuerunt. Princeps Szeremetow Equitem Melitensem se ferens, crucis insigni pectori appenso, Germanos mores, quorum vestes induerat, solertissima imitatione exprimebat, gratus indè Regi, & præcipuo in honore habitus, Bojarinorum meruit invidiam; verentium, eundem annitente Tzari Clementia ad majus potentix fastigium eluctaturum. Infitâ mortalibus naturâ, recentem aliorum felicitatem ægris oculis aspiceret, modumque fortunæ â nullis magis exigere, quàm quos in equo vident. Quos Tzarus ex officialibus suis bellicis novitatis avidos largiores vestes portare notaverat, iis propendentes profundius manicas abscidit, & hisce allocutus est: ecce impedimenta hæc sunt; nullibi securus agis; modò vitrum effundis, modò in jusculum incuriè intingis; cures exinde tibi caligas fieri.

Septimanam, quæ quadragesimale jejunium antecedit, Rutheni Maslanizam vocant; quia prohibito esu carniū

iis diebus butyro vesci licet. Verius Bacchanalia dixerò, cùm continuis debacchationibus se, & tempus mancipient. Nul- lus tunc libidinis pudor, nulla Superum reverentia, nocentissima ubique licentia: quasi crimina eo tempore commissa, nullus iudex, nulla æqua lex persequi possit; latrocinan- tium tanta securitas, ut ferme audire nihil sit, præter cædes, & funera. Vigiliæ quidem in certas stationes distributæ sunt, tantis malis præventuræ; sed temulentos, & communis vitii participes nulla cura, nullus metus coercet. Hanc morum corruptelam penitus abrogare, multorum Patriarcharum laudabilis opera fuerat; plus tamen efficere non valuerunt, quàm ut exitiabili consuetudini, quæ aliàs quatuordecim dies sibi vindicaverat, octo dies adimeret, ut ex breviori infamia, cui in totum mederi inveteratus error non fineret, leviora saltem vulnera essent.

23. In hunc diem continuabatur convivium, neque facultas data, domos proprias ad capiendum somnum adeundi; Repræsentantibus certa cubicula, & dormiendi hora assignabantur; quibus elapsis mutabantur stationes, oportebátque succedere in choreas, & cæterorum tripudiantium plausus.

Cùm Ministrorum quidam Alexandrum favoritam recommendaret, ut Tzarea Majestas eum ad Equestrem ordi- nem evectum Stolnock crearet, respondisse fertur: jam abs- que hoc indebitos sibi honores usurpat, ambitioni præstat demere, quàm addere.

24. 25. Ad proposita in nupera conferentia puncta se- quens resolutio obtigit Domino Alegato. 1. d. Monachos Fran- ciscanos per Persidem in Chinas expediendos. 2. d. petito Bremensi in præsens deferri non posse; prohibere id pro- priam in Moscoviæ visceribus annonæ caritatem; in futurum autem nihil posse promitti; cùm futurorum eventus obscuri sint, & ignorentur. Quod sua æquitate nitebatur, cùm tan- ta frumenti in ipsa Moscovia difficultas fuerit, ut triplo, & quadruplo in loco messis, septuplo autem in remotioribus Azowium versùs coloniis vendi consueverit. In diversis urbis locis decem, varia crudelitate occisi, reperti sunt.

26. Ex mandato Tzari Generalis Lefort eos omnes ma- gnificè tractavit, quorum præcipuâ operâ in Cancellariis utuntur. Novæ autem pecuniariæ exactionis modus hic erat: censebantur omnes pro officiorum, quibus præerant, diversitate; Dumnius mille, Diacus ducentis rublis æstima- batur;

batur, eadem proportio ad scribarum infimum usque pari diligentia observabatur.

Neque Moscorum biennalis profectio utilitate caruit; modum didicerunt, exhausto Principis ærario consulendi; authore enim Generale Lefort, cujus consilio id imputabant, cautum est, certâ horâ urbis portas claudere, qui deinceps intromitticuperet, solutâ kopicâ, si solus, ingressum concedendum; ubi autem cum animalibus veniret, quot capita tot kopicas exigendos.

27. Lex hæc omnibus Repræsentantibus insinuata per Principem Romadonowski; eos enim immunes esse non posse, cum ipsa Tzarea Majestas eidem legi se subjecerit. Quod ad Kabakam tres incertis latronibus occisi jacuerant, Moscus qui Kabakam incolebat, ad quæstionem raptus est; ut indicaret, quos fera in nocte habuisset potatores. Quo cædis authorem facilius deprehendi posse sperabant.

28. Ablegatus Brandenburgicus ad audientiam valedictoriam evocabatur, aderat Pristavus cum curru Tzareo, & pro officialibus Tzari stabulum equos submiserat; comperto autem, incio Tzaro eam scenam paratam fuisse, in alium diem dilata solennitas.

Prope Kremelinam duobus in locis triginta sex, in Bebraschentsko autem 150. rebelles extremo supplicio affecti.

Jucundiores & Regii splendoris ludos adornaverat vespera; meditados ex sulphure ignes ad videndi voluptatem factos exhibebat. Igitur ad palatium Lefortianum, unde liberrimus in artificiosi ignis simulacra prospectus erat, præter Moscicam nobilitatem Repræsentates rogati se contulerant. Tzareiwizius cum Serenissima Principe Natalia Sororum Tzari charissima eodem loci, sed separato in conclavi, inspectabat ludentis ignis comœdiam. Repugnât enim mori patrio juvenes Principes frequentiore sui copiam facere, tanquam quibus major è longinquo reverentia: cui eatenus assentior, ubi populus Principem colit, non quem amat, sed quem timet; poterit enim secessus ille magis metuendum reddere Principem, magis amabilem efficere nunquam poterit.

MARTIUS.

I. Ablegatus Brandenburgicus ad audientiam dimissoriam solenniter deductus est, in carpento Tzareo, sex candidis equis

tracto, cum Pristavo vehebatur; equos conscendebant officiales; duodecim servi de stabulo Tzareo auxere numerum comitantium; solennitas hæc autem in jam sæpe nominato Lefortiano palatio peracta est. Eodem tempore, & occasione Dominus de Zadora Kiefselski hæcenus Ablegationis Marefchallus legitimatus, & acceptatus est tanquam Residens, in locum Domini Ablegati substitutus, quem Tzarus iusserat ad prandium remanere; ad quod splendidissimè paratum exterorum Principum Ablegati, & Bojarinorum primi convenerant. Peracto convivio Dumnius Moseiwiz, qui ad arbitrium Tzari Patriarcham mentiebatur, in salutem propinare cœpit; bibentem oportuit poplite per ludibrium curvato Ecclesiasticæ dignitatis larvam venerari, & benedictionis gratiam, quam duabus fistulis tabaci in crucis modum figuratis impertiebatur, implorare; solus ille Ablegatorum furtivo consilio se subduxerat, cui vetustissimæ Christianæ religionis sanctitas non probabat hos jocos. Tripudiorum quoque initia idem Præsul pastorali, & pedo conspicuus honestabat. Quod conclave cubiculo proximum erat, in quo hospites lætabantur, iterum Tzareiwizius cum Principissa Natalia occupaverat, ibi choreas, & totum gaudentium tumultum diductis paulisper aulais, quibus locum superbe ornaverant, inspectârunt, non conspecti à convivis, nisi per transfennam. Congenitam Tzareiwizii pulchritudinem, vestium Germanicarum humanitas & crinium assumptitorum candidus decor mirè commendabant. Nataliam stipaverant selectæ Matronarum. Multùm quoque hic dies de morum Ruthenorum contumacia remisit, qui à publicis hominum conventibus, & conviviorum lætitia sexum muliebrem hæcenus prohibuerant, aliquibus enim non epulis tantùm, sed subsecutis etiam tripudiis licuit interesse. Tzarus ea nocte iter Veronischam paraverat, hinc Carlowizio in Poloniam ad Regem suum remigraturo, post alias invidiosas verborum blanditias osculum dedit, ea lege, ut id deferret ad Regem velut evidentissimum pignus perpetui amoris, icone etiam sua multo Adamante pertiosissimè ornatâ, Carlowizium donavit, Regiæ benevolentia fructu, quam sibi conciliaverat.

Dominus Ablegatus Cæsareus intercessione sua pro Colonello de Duishe obtinuit facultatem abeundi Moscoviâ cum uxore & prole; etsi sinè exemplo fuerit, sic dimitti quem-

quempiam, cum non tantum ipse, sed & ejusdem filia per baptismum Ruthenæ religioni mancipati essent. Omnibus demum Tzarus valedixit, & intellecta pace confœderatorum aliquantum turbatus, inter tubas, & symphoniam, atque assonantium tormentorum lætos fragores viam auspica- tus est.

2. Quantus præteritâ septimanâ tumultus, & furor, tan- tum istâ silentium, & modestia, sive pœnitentiâ tot sumptuum, sive scelerum conscientia: nisi fortè festiva temporis sancti- tas homines modò solutos, & ad omnem libidinem & scelerum licentiam audaces ad tam compositam disciplinam freno aded violento retraxerit; non tabernæ, non fora patebant; nullum tribunalium tempus, aut judicis officium, non oleo lini, non piscibus vesci concessum; strictissimum jejunium solo pane, & terræ fructibus corpora macerabant, inopinâ certè, & vix credenda metamorphosi.

3. 4. Ad Aulam Legatoriam multi cogebantur Potwodæ, qui dolia pyrio pulvere referta, & multa alia ad belli profes- sionem requisita, Veronischam ad naves aveherent.

Ablegati Danicus, & Brandenburgicus ex ædibus Ge- neralis Lefort, cum quo ad salubrem vesperam usque sub aperto cœlo multum perpotaverant, abierunt Veronischam, impetrato jam antea Tzari consensu.

5. Multi dimittuntur, quorum opera conducta erat, qua- draginta chyrurgi licentiati; ex 900. servis nauticis ii ser- vitiis expuncti sunt, quorum Catholica religio Admirali non placebat. Generalis Lefort subito horrore atque æstu febrium exardescere cepit.

6. Ægroti vices supplet cognatus, & omnes Colonellos convivio excipit.

7. 8. 9. Generalis Vigiliarum Præfectus de Carlowiz iti- neri se dedit, quem comitati sunt Tertiarius ille, qui nuper cum PP. Fræscanis advenit, junior Menesius, & Monz. Credi- derunt, quinquaginta milites Regios Saxones ejusdem adven- tum opperiri Kadzinii, eum ad Regem usque securè con- ducturos.

A Regni Senatu decretum est, ut duobus proximis diebus omnes quomodocunque supplicio affecti sepulchro donentur; sive eos securis, aut rota è vivis sustulerit.

10. Generalem Lefort majus indies vitæ periculum urge- bat, crescente febris æstu nullus quieti, aut somno locus, ipse quo-

quoque doloris impatiens turbata mentis rectitudine, in delirium rapiebatur. Jussu Medicorum vocati Musici, qui symphonix suavitate demum ægroto somnum conciliaverunt.

11. Initium factum in reorum extinctorum cadaveribus sepeliendis. Horrendum spectaculū, & apud gentes politiores insolitum, aut pene abominandum: in carpentis enim sine ordine plura cadavera, multa seminuda inconditè jacebant; sicut macmata pecora ad forum, trahebantur ad foveas sepulchrales.

Generalis Lefort usu rationis penitus amisso, continua fabula factus, modò musicos, modò vinum inclamabat; dum de Pastore accersendo mentio fieret, magis insaniendo ex-candescens, nullum ad se admisit.

12. Generalis & Admiralis Lefort horâ tertiâ matutinâ extinctus est. Post ejus obitum multa & diversa spargebantur; dubium utrum sat certa. Cùm admissus ad eundem reformatorem Pastor Stumpfius, multa de conversione ad Deum moneret, nihil aliud respondisse dicunt, quàm: ne multa verba faceret. Uxori in ultimo mortis articulo præteritorum, si fortè culpam admisisset, veniam roganti, blandè reposuit: contra te nihil unquam habui; te semper honoravi, & dilexi. Quòd autem non plura locutus, frequentatis capitis nutibus aliud quoddam commercium credunt designasse. Recommendavit præ cæteris domesticos, & ministeria eorundem, ut omnium merces accuratè solveretur. Aliquot ante mortem suam diebus, cùm adhuc in aliena domo charioris consuetudinis gratiâ decumberet, horrendus tumultus in consueto ejusdem cubiculo excitabatur. Cohorruit uxor, & rata, maritum fortasse mutato consilio jam rediisse ad propria, & sic furere; missit, qui certiora explorarent; sed redeunt illi asseverantes: neminem omnino in eodem conclavi sibi visum. Continuabat nihilominus tumultus, & si uxori ita asserenti fides habenda est, manè factò omnes sellæ, mensæ, & scamna inversa, & hinc illinc dispersa cum horrore conspiciebantur, præter altissima suspiria, quæ tota nocte frequentiùs audita sunt.

Veronischam quamprimùm expediebatur nuncius, qui Tzaro indicaret, Generalem Lefort supremo fato functum.

Interea verò Bojarinus Golowin omnia sigillo munita custodivit; clavibus cognato defuncti traditis.

13. Advenit ex Polonia Alexander Dareski, cujus commissionem sequentibus punctis describebant: 1. mō. ne cogentur Poloni mutata religione transire ad Ruthenos. 2. dō. ut liberè dimitterentur, qui Poloniae, quàm Moscoviae servire mallent. 3. tid. ne se immiscerent Mosci causae, & diffidio Elbingensi. Contra liberam Polonorum dimissionem obstrepuisse volunt Galizinum: eos dimitti haud posse, cum omnia secreta, & intima statūs Moscoviae fuerint perscrutati.

14. Mercatoris cujusdam taberna ditissima, nescio in cujus delicti poenam, confiscabatur. Ille continuò noti Alexandri patrociniū 1000. rublis impigrè mercatur; hic tanti argenti avidus, ad suas partes illum trahere laborabat, cui tunc fisci cura erat concredita. Sed ubi fidiorem se, & contrarium persenserat, utpote qui nefas credebat, fraude, damnoque publici ærarii Principis, privati hominis faginare peculium; minari etiam ausus est, si diutius repugnare persisteret, sibi occasionem non defuturam, contemptum, & neglectum vindicandi.

Generalis Lefort (uti asseverarunt) tantum non reliquit, quo gentis invidiam sibi, aut hæredibus concitaret. Quin potius ipsius cognatus coram Principe Galizino in terram projectus, supplex obtestatus est: non habere se, quo pulatam de more vestem sibi fieri curaret.

Publica lege sancitum est, nullam imposterum supplicam Tzaro debere exhiberi, nisi sigillo Cancellariae signatam. Signaturæ autem istius pretium variat, prout diversa, & major, minorve quantitas in libello expressa est. Pro singulis quinquaginta rublis, qui petuntur, singulae griffinae solvendæ sunt; ubi autem petiti quantitas ad quinquaginta rublos non ascendit, kopika taxa est.

In præcipuo Moscoviae templo exequiae, & suffragia pro defunctis habebantur; primis cleri præsentibus, muniâque sua obeuntibus.

15. D. Ablegatus Brandenburgicus rediit Veronischâ à Tzaro sua icone donatus, quam pretiosi lapides fecerunt chariorem.

16. Generali Carlowizio in Poloniam redituro, submissus, qui moneret, aliam, quàm Smolensciensem viam ingrederetur; ibidem enim structas esse insidias, nihil ea in regione tutum.

17. 18. Incendio combusta domus, sali asservando destinata; cujus ingens copia, præter plurima vasa vino adusto plena, quæ vires flammis addiderunt.

Veronischâ reversus est Tzarus ob intellectam mortem charissimi sui Generalis Lefort. Confirmabant, qui Tzaro assisterant, dum obitûs nuntium accepisset, non secus, quàm si Parentis mors nunciata esset, crebris editis gemitibus, lacrimisque obortis in hæc verba erupisse: jam fidum hominem ampliùs non habeo; hic solus fidelis erat, cui me deinceps concedere potero?

19. Cùm cognatus defuncti Generalis Tzaream suam Majestatem debita humillima veneratione culturus adiret; nullus articulatae voci erat locus, dolore, & fletu omnem loquendi conatum frustrante.

Apud Bojarinum Szeremetow Tzarus prandium sumpsit, inquietus semper, vero animi dolore nullam tranquillitatem patiente.

D. Ablegatus Brandenburgicus multis Tzareis donis, consueta erga Ablegatos liberalitate, eximiè decoratus est.

20. Domino Ablegato Cæsareo valedixit Vice-Admiralis, ad naves Veronischam eo adhuc diè profecturus.

Pariter Bojarinus Golowin adulta jam nocte ad Dominum Ablegatum Cæsareum venit.

Tzarea Majestas instituit ordinem Equitum sancti Apostoli Andreae, crucem deferre præscriptum, qualem sancti Andreae solent depingere, aliàs Burgundicam compellatam: inscriptio primi lateris S. Andreas Apostolus. Alterius: Petrus Alexiowiz Possessor & Autocrator Russiae. In transverso nomen Tzareiwizii: Alexius Petrowiz. Institutus hic ordo est, ut eo honorentur, qui, rebus feliciter gestis, in bello Turcico fortitudinis laudem meruerint. Primum ordinis hujus Equitem data cruce Bojarinum Golowin creavit, qui etiam Domino Ablegato Cæsareo eam hoc vespere coràm exhibuit, & totius instituti seriem enarravit.

21. Utî omnes Repræsentantes ad funus defuncti Generalis Lefort invitati erant, ita etiam singuli in pullatis vestibus comparuerunt; horâ octavâ matutinâ indictum tempus exportando funeri. Sed donec omnes in unum convenirent, & singula pararentur, sol altissimus in meridiem vergebat, tragœdiam inspecturus. Interim more apud Slowodenses usitato, mensæ tectæ, & cibariis oneratae viscebantur. Longus paterarum ordo explicabatur; Omnis generis vina coronabant crateres, calefactum propinabant volentibus. Rutheni (quosvis enim alicujus dignitatis, aut muneris jussu Tzareo adesse oportebat) ad mensam accumbentes avidè vorârunt

ex ci-

ex cibis, qui omnes frigidi erant. Multiplices ibi pisces, ca-
feus, butyrum, ovaria, & similia.

Princeps Szeremetow multa peregrinatione politior, & Ger-
manum indutus, appensamque ex pectore crucem Meliten-
sem gestans, infra gravitatem suam credidit, vacare voraci-
tati cum reliquis. Superveniens Tzarus multa doloris indi-
cia, vultu ad mœstitiã composito, præferebat. Repræsentan-
tibus verd, Principem decenti cultu venerantibus, & in terram
suo more demissis, exquisitissima comitate respondit.

Cùm Leokirilowiz sedem suam deferens in occursum Tzari
properaret, salutationem illius quidem benignè suscepit, re-
sponso tamen aliquantum temporis suspensio; donec animo
collecto ad ejusdem osculum se inclinaret. Cùm exportandi
funeris tempus adesset, Tzari, & quorundam aliorum mise-
ratio, atque prior in defunctum affectus palàm patuit:
quippe Tzarus uberrimas lachrimas profudit, & inspectante
populo ob functionis solennitatem copiosissimè congregato,
ultimum cadaveri osculum dedit.

Processionis funeralis hic ordo fuit. 1mò. Colonellus de
Blumberg, equo intextis auro tegumentis fulgido vectus, to-
tum agmen ducebat. 2dò. Hunc more suo regimen Bebra-
schentsko dictum, secutum est, musicis instrumentis ad actûs
tristitiam accommodatis; cujus prima centuria ab ipso Tzaro
pullato, & obfirmata in mœrorem facie ducebatur. 3tid. Re-
gimen Semonowski. 4tò. Regimen defuncti Generalis Le-
fort. 5tò. Cataphractus quidam Capitaneus in ornatissimo
equo nudum ensẽ inverso cuspide præferens. 6tò. Tubici-
nes, & Tympanistæ mœstum aggemente clangore. 7timò.
Duo tubicines defuncti Generalis pullata contacti veste. 8vò.
Tria vexilla à pullatis pariter explicata. 9nò. Duo equi di-
tissimè adornati. 10mò. equus nigro tegmine instratus. 11mò.
Quinq; pullati, in totidem sericeis pulvinaribus certa insignia
manibus deferentes, nimirum: aurea calcaria, pistoleta, nu-
dum ensẽ cum adjacentē vagina, sceptrum, & galeam. 12mò.
Funus in sarcophago, nigro holoserico contactum, quod
aureæ fimbriæ distinguebant. 13tid. Omnes domestici lu-
ctum induti. 14tò. Marschallus Colonellus de Duithe lu-
gubre agmen ducens. 15tò. Defuncti cognatus cum Repræ-
sentantibus Cæsareo, & Brandenburgico, cui quartum se ad-
didit Szeremetow; ex quo ansam ludibrii sumpserunt Ruthe-
ni, inter se animo calumniandi sciscitantes: num ille Able-
gatus Ordinis Melitenensis esset? hos secuti, quicumque defun-
ctum

etum propiùs affinitate attingebant. 16to. Omnes secundùm munerum dignitatem Bojarini, Dumni, Diaci, & plura alia Ministeriorum nomina. 17timò. Extranei, qui eam defuncto charitatem exhibere volebant. 18vo. Uxor, aliarumque mulierum lamentabilis turba à Mareschallo ducta. Hoc modo corpus ad Ecclesiam reformatorum delatum est, ubi breviter fermocinabatur Pastor Stumpsius. Regressi ex templo Bojarini cum reliquis suæ gentis, ineptâ arrogantiam ordinem turbârunt, ad funus usque perrumpentes. Ablegati verò violenti facti superbiam dissimulantes, omnes omnino Moscos præcedere passi sunt, etiam illos, quos sortis, & conditionis suæ humilitas removebat à lite, quam fortè de præcedentia alii molirentur. Processerunt autem eò Ablegati, ubi proximus defuncti Agnatus locum occupaverat; cujus latera stipare primus semper honos in conductibus funeralibus existimatus est. Venientibus ad cœmeterium, in quo defunctus sepeliendus erat, advertit Tzarus mutatum ordinem, præcedere suos, qui antea Ablegatos fuissent secuti; ergo vocatum ad se juniorem Lefort interrogat: Quis ordinem turbâisset; quare sequerentur, qui modò antecessissent? illum in terram demissum nihil causæ locò respondentem, jubet Tzarus, ut effaretur, quidquid esset; cùmque Ruthenos vi antevertisse ordinem diceret, Tzarus commotior, aliud tamen nihil locutus est, quàm: canes sunt, non Bojarini mei. Szeremetow econtra (quod ipsius prudentiæ tribuendum) iterum Ablegatos comitabatur, etsi omnes Rutheni præcederent. In ipso cœmeterio, & via publica quadraginta tormenta bellica disposita erant; ex his tertia vice fremitus datus, singulis etiam regiminibus, quovis seorsim, terna bombardarum suarum explosione attonantibus.

Cuidam ex iis, quorum munus est tormenta explodere, ante os tormenti mox explodendi stolidè subsistenti, globus caput abstulit. Tzarum deinde cum militibus in ædes Lefortianas reducem omnes funeris comites secuti sunt. Paratum jam convivium erat; cuius pullato funeris comiti annulus ex auro datus, cui dies obitus, & mortis imago incisa erat. Discedente tantisper Tzaro, omnes Bojarini anxia velocitate domum properabant; jam gradus aliquot descenderant, cùm contuiti redire Tzarum, in tabernaculum revertuntur. Maturior discessus Bojarinorum suspicionem dabat capti ex ea morte solatii; quo Tzarus ad iram accensus, indignabundis

dis verbis hisce præcipuos adoritur: Nunquid ejus morte lætamini? multum vicistis eo mortuo; cur non manetis invicem? fortè, quod coactæ frontis scenam, & figuratos ad tristitiam vultus gaudii magnitudo ultra sustinere non possit.

22. Cancellariæ Ablegatoriæ Dumnio Æmiliano Ignatowizio Ukrainzow omnis fermè muneris sui facultas adempta, & fictitio Patriarchæ Michitim Moseiwiz interim commissa est.

23. Tzaro deliberanti, cui se absente Moscua Præfecturam concrederet, suavitè Bojarinorum nonnemo: Borisio Petrowizio Szeremetow id muneris imponi posse. Quem tanquam rebus suis contrarium, Tzarus colapho mulctavit; iracunda vociferatione percunctatus: ergo & tu amicitiam ejus affectas?

Hodierno pomeridiano tempore Tzarus in carpento per Slowodam vectus, omnibus, quos benevolentiam suam dignabatur, valedixit, & eo vespere adhuc Moscuam Veronischam discessit.

Vulgaris sermo est: duodecim circiter Ruthenos sub quietem nocturnam cœmeterium, in quo Generalem Lefort sepultum sciebant, ingressos, spe optimæ prædæ ipsam sepulchri sanctitatem violaturos fuisse, nisi vicini mussitantium tumultu excitati, & ad facinoris inauditi spectaculum properantes deterruissent homines sceleratos à nefario facinore.

24. Bojarino Golowin cura Germanorum est tradita, quod post obitum Generalis Lefort in illos omnium maxime videretur propendere, qui hodie Veronischam ad Tzarum iter suum instituit.

Nobilis quidam ex Curlandia Locumtenens missionem sollicitaverat; eam autem non modò non obtinuerat, sed à Galizino insuper vi mandati Tzarei jubebatur, ut ad expeditionem cum Tzaro se pararet: quo audito, latibulis se abdidit, ut nec inveniri, nec Tzarei ordines ei potuerint insinuari. Cùm verò duceretur funus defuncti Generalis Lefort; ille sui securior credebatur inter reliquos hominum globos funeralem pompam impunè posse inspicere. Sed Galizin oculis non incuriosè circumlatis incidit in notos vultus Locumtenentis, quam primum itaque Colonello cuidam mandat, ut comprehensum Pricassæ custodiendum traderet; hodie batocis percussus Astracanam versus expedit.

25. Dominus Ablegatus extra Ordinarius Brandenburgicus Cæsareo valedixit.

26. Discessus Brandenburgici ejusdem solennitatis erat, quæ ingressum commendaverat ; Tzareum inauratum carpentum, & pro Officialibus equi superbè ornati. Defultorium centuria aberat, cujus locum decem circiter scribæ equites impleverant. Potwodas autem habebat nonaginta; plures expectabat remotioribus in locis, ubi eorum mutatio fieri consuevit.

27. Inter Tartaros non minima gens Calmuccorum est; quæ quidem tributaria Tzaro non est, ejus tamen supremam agnoscit potestatem, & servitia sociorum magis, quàm civium more præstat, annuis donativis empta; ex ea hodie advenit Ablegatus sex tantùm stipatus personis. Mercaturam exercebat sub Legati nomine utiliolem. Herba Thee, anisus stellatus, tabaca Chinenfis, fulturæ subtiles, præter plurima alia, quibus Chinas abundare vulgatum est, pretiosissimæ ejusdem merces erant. Super palatii Legatorum stabulis exstructa multa adhuc cubicula sunt; quorum duo ejus habitationi assignabantur. Tametsi homini barbaro, morum & honorificæ consuetudinis, quæ Legatorum prærogativæ, amplitudine sua multum cæremoniarum cultum, & venerationem apud exterarum gentes conciliant, nulla aut modica cognitio fuerit; antè tamen, quàm ea subiret cubicula, sciscitabatur: utrum alii etiam Ablegati jam ante se ibidem habitassent? Commendandus ex eo, quòd saltem conabatur amovere præjudicium. Cui Moscici facili labore imposuerunt: præcipuorum Europæ Principum Legatos eas angustias jam incoluisse. Equinâ ut plurimum vescebatur, in dies singulos triginta ad summum obtinebat kopikas pro solita libera sustentatione. Credit tamen Moscorum persuasionibus deceptus, splendidissimè se haberi.

Advenit etiam Ablegatus Sibirienfis, qui apud Vinnium totius Sibirix Cancellarium divertit.

28. Comes Bergamini sub regimine Generalis de Beist, equitum defultorium Capitaneus, qui redeuntem in Moscoviam Tzarum ad fines usque conduxerat, advenit Moscuæ.

29. Septuaginta Itali, à Moscis Venetiis conducti, sinè impensarum refusione dimissi sunt; præter tantas tam longinqui itineris molestias ad relegendam viam, nulli ultra decem, rublos dati sunt, aliquibus novem, quibusdam tantùm octo. Qua iniquitate permoti libertatem usurpârunt diras dicendi toti genti Moscoviticæ.

30. Iterum integrum Streliziorum regimen exercitûs Biagro-

logrodenſis conſpiravit contra ſalutem ſui Principis. Duo indices & conſcii, Poppa, & Strelizius ad Tzarum miſſi ſunt. Fata crederes tot hominum greges inertiffima perverſitate in propriam perniciem excire, & cogi poſſe.

31. Omnes Bojarini pedetentim Veroniſcham abeunt. Tzarkaski provectæ ætatis Princeps remanet, concreditam ſibi urbis præfecturam regens, licet alii præterea fuerint, qui eandem dignitatem ſibi arrogarent, tanquam à Tzaro collatam; pluribus enim Tzarus, cum profecturus valediceret, res Moſcux recommendaverat, diverſis in hunc modum locutus: Rerum mearum ſummam interea fidei tuæ committo. Non contemnendam Tzari maximam fuiſſe arbitror, plures in ſpem magnam erigere; ut eam uni invideant, & perpetua inter ſe diſſenſione nulli facultas ſit, abſoluto abutendi imperio, aut pœnitenda poteſtatis conceſſione peccandi in Principem, anſam arripiendi.

A P R I L I S.

1. Ex Crimæa aliquot Tartarorum hordæ turbulento impetu ad caſtrum Azovium uſque penetrârunt. Nemo reſiſtere audebat inſperato periculo; totam, latiffimamque viciniam impleverat metus, ſola ſua formidine vim hoſtium augens, & audaciam. Depopulati agri, deſolati campi, exuſti vici, viduatæ incolis coloniæ, irreparabilis damni monumenta ſunt, & exercitæ inauditæ crudelitatis veſtigia; multos Officiales, plures gregarios, & pene incredibilem ſubditorum multitudinem prædatorius turbo in duriffimam ſervitutem ſecum abegit.

2.3. Græca, Ruthenâque Eccleſia non impari Romanis pietate Sanctorum imagines veneratur, in quorum ſuffragiis multum (ut in ſe eſt) ponunt ſpei & fiducia; non eam quidem, quam ſuprema Omnipotentis Dei Majestas ſibi tanquam omnis entis creatori ſupremo patriæ cultu vindicat; verum aliam longè, quàmque amicis Dei, & ſuffragatoribus noſtris æquiſſimè tribuimus. Ut reprobandus non ſit ſingularis ille honor, quem Sanctis, eorundemque imaginibus Rutheni unanimis deferunt. Illud magis in perplexo eſt, an ſuperſtitioſa ſit devotio, quâ aded in diverſos Sanctos ſpeciali cultu feruntur, ut ægroti, depoſiti, extrâque humanæ artis medelam poſiti ad imagines refugiant, Sacerdotali miniſterio capiti ſuo imponendas. Cauſam verò penitus indaganti: cur relictum Eliæ pallium Thaumaturgum fuerit; ſtatim apparebit: divinæ dexteræ digitum, ad quem tanquam ultimum ſcopum

scopum omnis nostra pietas, omnis cultus, & veneratio collimat, mirabilem in operibus suis mirabili modo operari. Indè non omittendum duxi, Campi Ducem Schachinium solenni processioni hodie interfuisse, quâ iconem ad decumbentis cujusdam ægroti domum cum summa plurimorum ædificatione deportabatur.

4. Hodie Rutheni festum Annuntiationis B. V. MARIE, summa cum solennitate obeunt, audiuntur festivæ tormentorum, bombardarumque explosiones. Dignum enim esse censent, ut humanæ salutis initium speciali gaudio celebretur.

5. Quodam Colonello Germano viam præeunte, Dominus Ablegatus Tzaream Arcem Kremelinam inspexit. In aula, ubi magnis Principum Ablegatis audientia dari affolet, thronus ex argëto inauratus, & multis pretiosis lapidibus distinctus, suprema Majestate dignus eminet, reliqui apparatus non visi; cum enim Tzarus eam Arcem hucusque inhabitare renuat, cistis inclusi custodiuntur. In ea Arcis parte, quâ in præterfluentem fluvium Neglinam se lætissimus prospectus aperit, supra secundam contignationem jucundissima pomæria ductis muris sustinentur: dolendum, quod inculta jaceant, hominum pigritiâ deperitura. Illud quoque conclave contemplari placuit, ex quo per transfennam Principissa Sophia tempore triumviratûs Moscovitici sub usurpata Dominazione Primi Ministri Basilii Galizin, omnes Legatorum propositiones, & Ministrorum responsa percipere potuit. Cui proximè adjacet ornatissima Aula magnorum Legatorum conferentiis destinata. Duo etiam nitidissima sacella sunt, æstate unum, alterum hyeme frequentatur; in æstivo Thaumaturgam Deiparæ imaginem colunt, Smolenscio apportatam. In templo Annuntiationis B. M. Virginis omnes Tzari sepulchra sua habent, & monumenta; eorum asservant imagines, quos vitæ antea sanctitas miraculis fecit inclarescere; ea causa allegabatur sciscitanti: cur solius Joannis Basilowizii magni Moscoviæ tyranni abesset? Præter decollationem sancti Joannis aliam Deiparæ imaginem ostendebant, 17000. rublis emptam. Avus, Pater, & primus moderni regnantis Tzari frater ante unum altare simul conditi sunt, sarcophagis inclusi lapideis. Novem hoc templum turres habet, omnes inauratas, in quarum summitate totidem exaltatæ cruces cernuntur pari fulgore conspicuæ; quæ in turrium eminentissima cæteris præfulget, tota ex auro puro conflata dicebatur. In proximo è regione templo Sabora dicto sepulti jacent omnes Patriarchæ, & Metropolitæ inter sanctos relati; cæteros inter

unum colunt, quem Jona nominant. Affervatur in eo templo particula pallii nostri Salvatoris, & brachiū S. Andree adhuc illæsum osculati sumus. Tzari sedes in ista Ecclesia mirè elaborata, & antiquissima, Principum Kioviæ fuit, atque indè huc translata. E regione hujus Patriarchæ surgit solum innumeris picturis clarissimum, Principissarum fedilia alia templi parte aulæis ex rubro serico pretiosissimis tecta sunt.

Septem Streliziorum regimina in ipsa Civitate Azowienſi denuo rebellia Tzarum ad se admittere inficiantur: notum enim sibi esse Tzari in se odium plus quàm Vatinianum; certam fore omnibus Streliziis perniciem, si advenire paterentur; se verò, cùm vita amittenda sit, non inultos morituros; desperatis de salute solatio esse, meruisse pœnam. Advocato Crimensium Tartarorum auxilio ultima tentanda esse; adesse plurimos alios in vicinia Azowii relegatos, hos vindictæ occasio ad novam audaciam animabit, maximè cùm inflicta nuper vulnera nondum duxerint cicatricem, ruituros secum in novum exitium, sola ulciscendi dulcedine obcœcatos. Pessimis rebus suffragio suo adfuturus dicebatur Waywoda multorum scelerum conscientia, & irrogandi supplicii formidine, in fide, & obsequio nutans; ut rebellium partes amplexus, in manifesto periculo differret pœnam, aut spontanea morte lictoris officium præoccuparet. Hinc contrahuntur ubique milites, cientur ex fortalitiis præsidia, & major cum cive, quàm cum hoste de imperio dimicatio est.

In templo Annunciationis B. V. MARIE quidam inungebatur in Metropolitam, Kioviam mittendus.

6. Bojarinus Leo Kirilowiz Nareskin Tzareo jussu citabatur Veronischam, quem ideo vocatum opinabantur, quòd adversæ valetudinis simulatione se ab isto itinere liberare voluisse credebatur.

Omnes omnino Moscux incolæ in censum redacti sunt; ut quivis pro facultatibus suis, aut commercii viribus certam pensionem annuatim exsolveret. Ea de causa multi centeni, millenique diebus singulis abeunt, repetituri ea loca, unde Moscuam digressi, solitudinem fecerant.

Magna hoc tempore Moscux avenæ, victualiumque erat caritas, ejus causam adstruebant; quòd, dum nuper justificatorum cadavera extra urbem ad præparatas foveas abducerentur, milites Tzareo mandato feroces coegerint Sboſeckios (id est Villanos) curribus suis dejicere onera, & mortuorum cadavera imponere; aut iis relictis ad effodiendas scrobes discedere; frumentum verò, scenum, avenam, & quæcunque alia Villani advexerant, sibi

milites cum supercilio vindicâsse, non impunè tantùm, sed justa etiam de causa. Hoc itaque damno deterriti nihil ampliùs viliani afferunt, timentes; ne licentiosæ militum rapacitati denuo in spoliùm, & rapinam cedat, quod vendere meditarentur.

7. Dominus Ablegatus valedixit Principi Borissio Alexiowitzo Galizin, adhuc hodie Casanum, Astracanùmque discessuro; quem Dominus Pleyer eum in locum secutus est.

8. 9. Circa horam nonam matutinam non procul ab Aula Legatoria retro palatium Campi-Ducis Schachinii magnum excitatum incendium. Bojarinus Soltikow, & Knesius Michalowitz Tzerkaski magnam fecêre jacturam, palatii propriis, & multis circumjacentibus ædibus ligneis quatuor horarum spatio incineratis. Igni extinguendo nulla affunditur aqua; in diruendis domibus una salus. Vexilla quidem ex plumbi laminis, cum signis regimina militum distinguuntibus frequentia conspiciuntur; sed opera hominum rara; & qui tecta diruere tentabant, ipsis id minimè cogitantibus proxima corripiebat flamma, & ultiores labores prohibebat. Cum miraculosa Deiparæ imagine incendio obviam itum, ut Superum auxilio ignium furia sisteretur. Eodem etiam die una domus in Germanorum Slowoda incendio deleta est.

10. 11. 12. Postâ advennerunt novæ credentiales, quibus Dominus Ablegatus ad annunciandum Serenissimi Romanorum Regis matrimonium caractere Ablegati Extraordinarii Clementissimè insigniebatur.

13. Conferentia instituta cum Dumnio de novis credentialibus, & Regiæ desponsationis annunciatione.

14. Primo Ministro per expressum notitia Veronischam transmissa est, novæ functionis ab Augustissimo Cæsare benignissimè commissæ.

15. Innumera hominum strage periculosa pestifera lues Azovii grassari incepit.

16. Paschalem devotionem inchoavimus, diem Jovis sanctum hodie celebrantes.

17. Diem Veneris sanctum singulari pietate, & voluntario totius diei jejunio obivimus.

18. Dominus Ablegatus Extraordinarius cum toto comitatu suo ad visitandum Christi sepulchrum in Germanorum Slowodam, unâ horâ ab Aula Legatoria distantē, pedes abivit. Non ab simili cultu nocturno tempore illuc concessimus ad solennem festivitatem Resurrectionis Salvatoris nostri.

19. Sub festivo tubarum, tympanorùmque clangore Pascha celebravimus.

Primâ diei horâ Dumnius Æmilianus Ignatowiz Ukrainzow tanquam Ablegatus Plenipotentarius Veronischâ Constantinopolim ad concludendam pacem discessurus, Dominum Ablegatum nostrum Extraordinarium invisit.

20. 21. Dominus Ablegatus Extraordinarius, ad Dumnum concessit, pro sua in eum propensione quædam comunicaturus, quæ apud Portam Ottomanicam magnæ utilitati, & usui esse possent.

Bojarinus Feudor Alexiowiz Golowin ad dignitatem Admiralis à Tzaro evectus est.

22. Ablegatus Electoralis Brandenburgicus in via Moscuam inter, & Novogrodium ob jurgium, quod comitatum suum inter, & ejusdem regionis incolas intercesserat, in præsentissimum vitæ periculum conjectus fuisse dicebatur.

23. Colonellum Gordonium in Arce Kremelina munus suum exercentem, cum amicorum quopiam visitavit D. Ablegatus; apud quem arresto detinebatur ex præcipua Moscorum nobilitate non nemo Almazow dictus. Feudor Madveowiz Apraxen ejus sororê habet in conjugem, hujus ultimi soror autem Tzari ante septemdecim annos defuncti relicta vidua est. Præ tacti Almazowii domestici ovis Paschalibus cum insolito fortè strepitu, licentiùs ludabant, nec, prohibiti ab excubiis, destiterunt, eòq; tempore (Paschatis scilicet) sibi consuetudinê id concedere contendebant. Verùm non acquievit excubitor, sed loco abirent, monuit, ni fustibus abigi mallent. Exacerbati cæteri jurgari ceperunt, & contentioni demum verbera addiderunt. Succursus submittitur excubantibus, domesticorum furore tamen minor & propulsatus. Re ad Principem Michaëlem Lehugowizium Tzerkaski delatâ, Cancellario mandatur, ut Almazowii reos domesticos ad custodiam pertrahi curet, & ad ejusdem ædes scribam mitteret, quindecim militibus armatum; scribâ aut errore suo, aut mandantis Cancellarii malevolentia, non servos, sed Dominum rerum omnium, quæ gestæ erant, inscium; & infontem ex ædibus suis rapiunt, in turpissimum carcerem tracturi, nisi Colonellus Gordon jam antè à cognata Almazowio Tzarissa vidua monitus, illum invitis militibus, & scribæ extorsisset, eidemque suam habitationem arresti locò assignâset. Certè milites in Moscovia, captos ad suum arbitrium sinè personarum, aut facti respectu pugnis; bombardis, & fustibus horrendum contundere, & in deterrimum angulum detrusos, modis omnibus vexare solent; præsertim opulentos, quibus sinè fronte indicant, antè nullum verberum finem fore, quàm certum pretium exsolvisset; lubens, aut il-

lubens in custodiam concedat, cæditur tamen. Almazow vir juvenis, & egregius me inspectante arresto liberatus ad Tzarissam concessit, gratias acturus.

24. Postæ Tzaræ Supremus Magister, & Dumnius Cancellariæ Sibirienfis Andreas Andreowiz Wignius ex Germana origine Ruthenus, cum Monacho quodam Basiliano Corion dicto, & pluribus aliis Germanis officialibus nostro prandio interfuere.

Funesto iterum incendio Bojarini Leonis Kirilowizii ædes conflagrârunt.

25. Quivis Bojarinorum mandato Tzari tenetur contribuere ad armamentum navale quingentos rublos; qui ultra centum villanos in potestate sua numerat, adhuc mille; ii verò, quorum rustici centenum numerum non constituunt, centum tantum rublos coguntur solvere.

26. 27. Postâ significatur Procopium Wofnizin Legatum Plenipotentiarium discessisse Viennâ; Hic biennalis armistitii errorem Plenipotentiaris Cæsareis perversa ratione imputaverat; sed in Ablegati Cæsarei diligenti remonstracione patuit oppositum, qui & infideliter referentem multis Tzaræ indignationis periculis reddidit obnoxium.

28. 29. Dies anniversarius solennis nostri ingressûs celebrabatur.

30. Rumor tulit Tzarum Veronischâ Azowium discessisse.

M A J U S.

1. Degustavimus primum hodie piscem, quo Samojedæ ad aëra siccato, panis loco vescuntur.

2. Nullæ litteræ Azowio, aut Veronischâ Moscuam deportari permittuntur. Obscurus proinde sermo est, quinquaginta rebelles Azowianos Veronischæ ultimo supplicio affectosuisse.

3. 4. Monopolium vendendi cremati sibi soli Tzarus vindicat; ex plebeis nonnulli, quos Jemskios vocant, id in privatis suis ædibus contra expressam Tzari inhibitionem venale exponebant; Thesaurarius igitur Petrus Ivanowiz Proforowski in illos animadversurus, petitos à Generale Gordonio quinquaginta milites statim ad nutum habuit. His scribam adjunxit cum mandato, ut omne crematum, in designatis locis inventum, tanquam fiscale vi extraherent, & ad cellam Tzaream deportarent; sed mandatum exequi volentibus, restiterunt multi coacerati Jemski vim vi repellentes, tres quamprimùm milites confossi ceciderunt, plures vulnerati sunt. Atrociora autem impostum minitabantur Jemski, ubi denuo similis executio instituta

tuta fuerit. Tenet tanta facti audacia primores urbis multum sollicitos, an violentia præstet dissimulatæ potestati.

5. Quidam ex cursoribus Domini Ablegati Danici, dum in Sboseck se confert, clamat Ruthenorum aliquis: *frica*; ille continuo curru suo defilit, percussurus injuriantem; contumeliosum enim in Germanos verbum est. Sed fugit Ruthenus, & in-clamat vigilias, sibi enim à Germano instare mortem, illum latronem esse. Hoc rumore excitati concurrunt milites, comprehendunt cursorem, & tanquam latronem ducunt ad Pricassam, ubi manifestâ suâ innocentia, & unâ griffinâ exsolutâ absoluitus paulò post domum rediit.

In Moscovia confusa sunt omnia: abiturus Tzarus Knesio Tzerkaski commendavit tutelam, & præfecturam urbis. Gordonio dixit: tibi omnia interim credo, in tua manu, & fide omnia posita sint. Sed summam rei militaris sibi scriba quidam arrogat, quem Knesius Romadonowski tenuerat. Objicit scriba summam militiæ ad dictum Knesium pertinuisse, eam autem à discedente in se translata, hinc omnium cognitionem sibi competere.

6. Comes Bergamini, qui salutandi Tzari causa in Moscoviam magnis sumptibus venerat, in via Veronischam constitutus, audiens Tzarum ibi amplius non commorari, re infecta redux hodie obtinuit passum revertendi in Poloniam.

7. 8. 9. 10. 11. Magno omnino gaudio clementissimæ avocatoriæ Cæsareæ postâ advenerunt.

Sub primam noctis horam maxima exorta tempestate, tonitrua, fulgura, imbres, & incredibilis ventorum vehementia tota nocte tumultuabantur.

12. Tractamento Tzareo honorabatur Calmuccus Tartarorum Legatus, satîs tenui, & ad recipientis mores accommodato.

Tandem quatuor Patribus Franciscanis concessus transitus per Persidem in Chinas. Jusserat quidem Tzarus Patribus eodem modo de navi, & requisitis alimentis ad mare Caspium usque providere; quo Archi-Episcopus Ancyranus pridem fuerat instructus. Sed Galizinus Regnorum Casani, & Astracani Pro-Rex, cui ea sollicitudo incumbebat, Tzaro Azovium profecto nihil eorum voluit elargiri. Unde faciendorum sumptuum necessitas Domino Ablegato Extraordinario imponebatur; præter navigii, commoditatem sufficientia victualia, vinum cerevisiam, crematum, carnem, panem, farinam, & quæcunque alia tam longinquæ viæ sublevamenta insigni Christianæ charitatis documento liberaliter procuravit; quibus illi optimè instructi viam suam exorsi sunt.

13. 14. Securo nuntio significabatur, Dumnum Æmilianum Ignatowizium Ukrainzow denominatum à Tzarea Majestate Ablegatum Extraordinarium per mare nigrum Constantinopolim iturum ; Tzaream Majestatem verò eundem usque ad Bosphorum Cimmericum, aut angustias Caffæ comitaturum. De Ablegatione hac, quâ Dumnius mittitur, ad sancendam pacem, quam Procopius Wofnizin superbè & imprudenter neglexisset, Moscus quidam sequentem glossam injecit : idem mihi videtur, inquiens, ac si stultus fregisset vitrum, quod sapientior cogere-
tur reficere.

Dumnius Andreas Artemonowiz, cujus pater à rebellibus Streliziis ex fenestra Arcis Kremelinæ præcipitatus, hastis exceptus, & trucidatus fuerat, declarabatur Legatus Ordinarius ad præpotentes Status Hollandiæ ; ubi cum uxore, & liberis jussu Tzari triennio commorabitur. Hunc octo Bojarinorum filii subsequuntur, ad comprehendendam interea peritiam maritimam, artémque navigandi.

15. Centum quinquaginta naves hordeo, & avenâ gravidâ ex fluvio Wolga hîc appulerunt ; sequuntur trecentæ aliæ frumento refertæ.

Tzaro Veronischâ Azowium discedenti, jamque in navigio constituto, Tzareâ gratiâ in aula notissimus Alexander nescio quid infurrabat ; quo Tzarus subitò commotus, importuno suo admonitori aliquot colaphos infixit, ut moribundo simillimus procubuerit ante pedes iracundæ Majestatis.

Azowiensis præsidii contumacia vires fumit à tempore. Sacramentum exigit ab eo, quem vitæ, necisque suæ arbitrum oporteret venerari. Sed quid unquam illæsum, intactum, aut inausum reliquit subditorum perfidia, excusso Dominantis imperio ? Iis enim, quos sic perditos sua impietas voluit, solatio est, nihil omisisse audaciæ, ad præveniendam ruinam à semetipsis concitam. Etsi Tzarus magno doloris sensu prodi dignitatem suam videret, latæ conditionis tamen, & exacti juramenti necessitatem non abnuat ; ne obstinata defensione Majestatis, majoris mali periculum faceret. Ad leges descendit cum civibus, iisque verba præeuntibus se sub fide, & Regia dignitate sua obstrinxit : omnes in civitate Azowienfi Strelizios impunes forè ; modò stabilitatem inveniat, quod coactus pepigit. Nam Principes, quod à se injuriâ extortum est, aliâ injuriâ sæpe repetunt ; neque injuriâ se jure adstringi autumant.

16. 17. Continuatis aliquot dierum imbribus plateæ in Germanorum Slowoda imperviæ effectæ sunt ; dispersi ubique jacebant

bant currus, quos luto profundissime immerfos equi extrahere non valebant.

18. Generalis de Gordon cum filio suo Colonello, Colonelus Acchenton, Colonellus de Grage, duo Missionarii, Medicus Carbonari, & Dominus Guasconi de sustentatione Ecclesie, & Communitatis Catholice consultaturi, apud Dominum Ablegatum Extraordinarium convenerunt. Cura ararii Ecclesiastici Colonello de Gordon, & Medico Carbonario concedita.

19. Festum S. Nicolai protectoris Moscovie, quod magnum Ruthenis Brasnick est, summa solennitate celebrarunt. Eo die vino, aut cremato non marcere indecens, & indignum judicant; quanta major enim festorum solennitas, tanta justiori sibi ratione in ebrietatem, & alia oblectamenta ferri licitum existimant. Hac nocte Veronischâ redux Danie Ablegatus, cum urbis portam subiret, & a militibus pecunia exigeretur, (das Exped Geld /) contentio orta est; nolebat enim pro militibus solvere, quos Tzarus dederat conductores.

20. Inter ceteros sermones Danie Ablegatus recensebat; Veronischâ a quodam Mosco duos Colonellos Germanos perfidie accusatos; hos tamen post carcerem, & crudelissimas equulei poenas, eo adigi non potuisse, ut crimen faterentur, cujus fuerant delati. Poenituisse interea Ruthenum falsae suae infimulationis, eademque audacia, quam innocentes antea accusaverat, Tzaro significasse: Germanos injuriam tortos, suaeque imputandum invidiae, quod infantes tanti flagitii arguerit. Iniquissimi hominis malevolentiam proinde tanta indignatione Tzarum accendisse, ut ipsemet detestandum caput justissimo ense voluerit decutere.

Milites regiminis Bebraschentsko in naves divisi sunt. Unam, eamque pulcherrimam, navim inter maritimam Tzari classem esse perhibent, cui praeter Tzarum, & aliquos praecipuae charitatis Bojarinos nemo manum admoverit.

21. 22. Ob jacturam palatii, quod nuperum incendium absumperat, Leo Kirilowiz Nareskin a Tzaro dimissus, Veronischâ Moscuam reversus est.

23. Ad modum dictum Bojarinum Secretarius summo mane cum sequenti commissione expeditus est: gratulari Dominum Ablegatum Extraordinarium Bojarino de felici Veronischâ reditu, summèque gaudere quod ipsius tanquam Ministrorum Moscorum primi alloquio iterum frui possit; nec dubitare, quin litterae a se exaratae ad eundem securè pervenerint; quoniam verò adhuc nullum desuper responsum obtinuerit, ab Augustissimo Imperatore autem interea ulteriora mandata sub-

submissa fuerint, occasionem se optare, super iisdem cum ipso conferendi; placeret duntaxat Bojarino, commodum assignare tempus, eo se ad ipsum conferre velle. His reposuit Bojarinus: agere se gratias pro gratulationis humanitate, & vicissim Domino Ablegato salutē suam dicere, litteras accepisse, quæ matrimonium Romanorum Regis significabant; de commodo conferentiæ tempore se curaturum. Sciscitabatur præterea, cur Dominus Ablegatus Veronischam venire noluerit? missos enim Moscuam fuisse Tzareos ordines, quibus accerferetur. Tzarum insuper ejusdem adventum sex diebus præstolatum fuisse. Idem confirmavit Ablegatus Danicus; paradoxum tamen visum est, quo enim litteræ? quo ordines, venissent? quis nuntius attulisset? cur nulla quæstio desuper institueretur? cū ad Dominum Ablegatum nihil horum pervenerit. Aliud autem, & verosimilius adstruebatur subesse: ordines illos Dumnio Ukrainzow ad decentem eorundem insinuationem fuisse inclusos; quoniam verò ex litteræ Dumnium interea temporis Veronischam proficiscentem Moscuæ ampliùs non invenerant, illuc continuato errore fuisse remissas. Suasit ipsa temporis ratio, ommissa quæstione veritatis, acceptare probæ credulitatis opinione allatæ rationem excusationis.

24. Residentem Brandenburgicus Timotheus de Zadora Kieffelski ad Bojarinum Leonem Kirilowizium Nareskin alloqui gratiâ concesserat. Post integræ horæ patientiam Bojarinus tandem in anticameram, ubi se expectari noverat, secessit. Ubi Residentem conspexit, quasi miraretur eum adesse, rudi interrogatione ita ambitiosè affatur: Quid tu vis? cui Resident: scias, me non venisse frustum panis à te emendicatum: si adventus mei obsequia tibi honori non ducas; supersedebo imposterum hoc labore. Feriit insperata responsi acerbitas Bojarinum, ut duriori voce, & contemptui proxima jam Residentem laceffere inchoaret: quid tu, inquires; aulicelle mihi dicere audes? cui proinde non impari fervore Resident regeffit: me Serenissimi Principis mei Aulicum esse, singulari mihi verto honori, si minor fortè ambitione tua est dignitas, majorem conferre mihi potest, à quo missus sum; sed tantum vix tribuere poterit, quàm elati animi tui impotentia tanquam longè inferiorem non despiceret.

25. Per D. Schwerenberg interpretem Nareskinus Domino Ablegato securitatem fecit maturæ ad postulata resolutionis.

26. Pro itineris Constantinopolitani sumptibus Dumnio Ukrainzow 1600. rubli in parata pecunia, & 1600. in Zobellinis exsoluti sunt.

Demum

Demum utiliores de firmanda pace cogitationes Bojarinorum consilio susceptæ sunt. Constitutum Tzarus habet, Augustissimi Imperatoris fraternam amicitiam, & interventionem requirere, ut mediantibus salutaribus ejusdem officii æquas conditiones obtineat.

27. 28. 29. Cunicularius Urban tandem ex longinqui carceris squalore pristinae vitæ libertati restituitur, & licet expressum Tzari mandatum ejus liberationem, in gratiam intercedentis Domini Ablegati, sine lytro imperaverat; quindecim tamen rublis libertas emenda fuit, pretio Diaco, & scribis persolvendo. Ab his Harpyis nihil in Moscovia tutum est.

30. 31. Centum quinquaginta Strelizii ex Castro Azowienfi huc captivi perducti sunt.

J U N I U S.

1. Residens Brandenburgicus tractavit Dominum Ablegatum Cæsareum, & Dumnium Pricassæ Sibirienfis Wignium. Danicus Ablegatus verò Andream Artemonowizium denominatum ad Status Hollandiæ Legatum prandio excepit.

2. Media pars domesticorum Domini Ablegati cum Missionario D. Joanne Berula se contulit ad Monasterium Jerusalem dictum, sex miliaribus Germanicis Moscuâ distitum.

3. Dominus Joannes Casagrande pro Venetis navium architectis Missionarius, uno abhinc anno cum D. Barone de Burchersdorff Azowium proficiscente Veronischam expeditus, ibidem fato functus est; cujus cadaver, ipso Tzaro ita mandante, Moscuam remissum, eo mensis die advenit, quo antea urbe hac egressus est, sanctæ missionis officia, quibus laudabili, & piissima omnium ædificatione præfuit, decenter obiturus.

4. 5. Defuncti Missionarii cadaver in horto Cæsareorum Missionariorum proximè sepulturam Gordonianam sepultum. Funerali conductui, & exequiis Dominus Ablegatus Extraordinarius cum universo comitatu suo præter plurimos alios Catholicos adesse voluit.

6. Michaël Ludovicus de Buchan sub regimine Beissiano equitum Magister à Rege Poloniarum ad Tzaream Majestatem submissus, & cum magni momenti litteris proximè Azowium expediendus prandio nostro refectus est.

Dubiæ advenerunt litteræ, Legatum Tzareum Procopium nuper ab Aula Cæsarea honorificentissimè dimissum, aut in itinere mortuum, aut Regiomontii periculoso morbo decumbere: malæ herbæ pessimus fructus.

Hodierno die (festo Pentecostes à Ruthenorum Mystis benedice-

dicebantur frutices , & arborum folia ; hęcque solo die genuflexa devotione Dei auxilium invocant , reliquis anni festis pedibus innixi , & erectis corporibus consuetas preces ad Deum fundentes . Dicunt enim : Apostolos , & omnes Redemptoris nostri discipulos advenientis Spiritus Sancti tempore in terram probuiffie ; unde etiam ansam arripiunt omnes fructus terrę benedicendi .

8. 9. Dominus Ablegatus Extraordinarius itineratus est ad Monasterium sanctiffimę Resurrectioni dedicatum , sex miliaribus Germanicis Moscuã diffitum .

Laudabili sollicitudine laborabant Monachi Basiliani , ut Dominum Ablegatum honorificę exciperent ingentem vim piscium ex vivario recenter extractorum , cerevisiam , crematum , & cibos Rutheno more accommodatos liberaliffima civilitate adferebant ; à Tzareo namque Ministerio Monachis commendata erat tam officiosę promptitudinis humanitas .

10. Ad Monasterium , quod ingentes muri includunt , à quodam Monacho deducimur ; monstrantur universi cętüs refectoria , & cellę singulorum , ultimę angusto nimis pariete terminantur . Ampla & digniffima moles est templum , à Patriarcha Nicone sumptuosę exstructum , & exacto labore in formam illius redactum , quod Hierosolymis in monte Calvarię omnem Passionis Christi memoriam diversis sacellis repręsentat . Nobis in templi contemplatione hęrentibus , supervenit cum Residente Brandenburgico Wignius ; quocum prandio hęc absoluto , cui pręter Polonum quendam Ruthenizatum , qui latinam callebat , duo alii jam provectioris gradüs Monachi interfuerunt , ad bonum ejus aliquot miliaribus remotiüs situm discessimus . Cujus domum laterculo conditam in varias tamen commoditates erectam , allambentis rivi , & camporum latę patentium oblectabat spectaculum . Prima voluptas deliciosus erat navigii usus , & fallacibus retibus decipiendorum piscium amœnitas ; maximę , cum cęnę fercula sciremus , quibus eos insidiari juvabat . Nihil Officii hospes omisit , quod sincerum affectum , aut propendentis animi candorem poterat significare .

11. Post aucupii , & prandii officiosę cumulati , & monstratę mutüe familiaritatis humanitatem , cum Domino Ablegato Cęfareo Residente Brandenburgico Moscuam reverti voluit . Ad pagum , quem Angelicum vocant , in villa prædicto Monasterio subdita hac nocte commorati .

12. Post confectã quatuor miliaria Moscuam , & Legatorum Aulam circa diei decimam attigimus . In sylvula unã horã ab urbe

urbe remota (quam divertendi animo Germani frequentare a-
solent) inter Capitaneos Erchel & Prinz contentio in tantum in-
valuit, ut ad enses delapsi, uterque vulnera retulerit.

13. Festum Sancti Antonii de Padua solenniter celebratum.

14. A Leone Khirilowizio Nareskin ad Dominum Ablegatum
submissus adfuit Diacus Borifius Michalowiz quondam Refi-
dens Varfaviæ, ut de statu valetudinis insolita humanitate in-
quireret.

15. Iterum ad Dominum Ablegatum venit Borifius Micha-
lowiz simillimæ hesternis officiis civilitatis obtentu.

Duo Rutheni cum omnimoda specificatione universæ classis
maritimæ ex Banzina transfugerunt ad Tartaros; etsi nulla cul-
pa defectionis hujus Vice Commendanti (quem Sotik vocant) im-
putari posse; videretur; suspendio tamen jussu Tzari punitus
est; quod sceleratorum diligentiam sua sollicitudine non oc-
cupaverit. Sed quis Argus sufficiet malitiosæ industriæ perfid-
orum.

16. Denuo rediit Borifius Michalowiz mandato Nareskinii,
nuncians: tempus petitæ conferentiæ brevi indicatum iri.

Magna Suecorum Legatio Moscoviæ finibus proxima substi-
tit, hinc expediti ad finitimarum urbium Waywodas ordines, ut
450. Potwodas interea cogerent.

17. Conferentia Domini Ablegati cum Nareskinio habita
de notificatione matrimonii Serenissimi Romanorum Regis.

18. 19. Generalis de Gordon omnes mercatores Anglos, &
Scotos convivio excepit.

20. Duæ ædes in Germanorum Slowoda, & centenæ aliquot
domus in urbe funestissimo incendio conflagrârunt.

21. 22. 23. 24. Venetis naviarum architectis nullum tempus
aut hora concedebatur, quâ Sacramentali confessione se ritè po-
tuissent expiare, ad continua fabricandarum navium opera à
Tzaro coactis, quorum sacerdos, ut supra memini, interea extre-
mum suum diem obiit, ne autem annuæ hujus devotionis solatio
desituerentur, eorum precibus promptissimè annuit Cæsareus
Moscuæ Missionarius D. Franciscus Emiliani, magni & piissimi
zeli vir. Cui proinde Veronischam profecturo, ad interventio-
nem Domini Ablegati quatuor Potwodæ concessi sunt à Mini-
sterio.

25. Nuptias Capitanei Rickmann Dominus Ablegatus præ-
sentia suâ decoravit.

26. Supremus Vigiliarum Præfectus de Straus cum cognata
Ablegati Danici nuptias celebravit.

27. Quidam puer in furto deprehensus metu irrogandæ pœnæ semetipsum interfecit.

28. Principem Steremetow Dominus Ablegatus visitavit. Advenisse Procopium vulgabatur, sed ægerrimè se habentem, ideo scribarum præcipuum ad Tzarum cum relatione Azowium expeditum.

29. 30. Dominus Schrader communitatis, Augustanæ confessioni addictæ, Pastor inter undecimam & duodecimam noctis vivere desiit.

J U L I U S.

1. 2. Reliquum erat, ut mandato, & verbis Cæsareis Tzarea Majestati Dominus Ablegatus annunciaret matrimonium inter Serenissimum Romanorum, ac Hungariæ Regem Iosephum Primum, & Serenissimam Principem Wilhelminam Amaliã Ducissã Brunswicensẽ, ac Luneburgensẽ, non itã pridem felicissimo auspicio contractum. Faxit Deus, ut quos, ejusdem inscrutabili bonitate, orbis Christiani bono, Augustissimæ Domûs Austriacæ fœcundo incremento, ineffabili subditarum gentium solatio, & bonorum civium ardentissimis votis, Augustus Amor junxit, post gloriosam neo-inchoati sæculi consumationem ad senium inviolatos deducat, continuã & optatissimã Serenissimarum prolium successione inter subsequituram æternæ ætatis posteritatem inimortali fama victuros.

Tzarea Majestas absens erat, eandem propior cura, occupandæ gloriæ aviditas, & novarum navium voluptas trecentis ferme miliaribus ad Mœotidos paludem non procul à Bosphori Cimmerii angustiis laudabili impetu evocaverat; solennitatem tamen exigebat functio, quam primus Minister Leo Kirilowiz Nareskin decenti studio præparavit. Tzareus sejugis currus Domino Ablegato, & ex Tzareo stabulo equi, soliti ornamentî fulgore conspicui admovebantur, D. Ablegatum in domûs area constitutum, ubi notificaras Cæsareas litteras Tzari nomine Bojarinus acceptare decreverat, duo Diaci exceperunt, à quibus porro per multas anti-cameras deductum in ultimi & solenni huic officio destinati conclavis vestibulo Bojarinus præstolabatur. Domini Ablegati Officiales in majorem actûs amplitudinem in eodem conclavi cum numerofo Tzareorum scribarum grege perstiterant. Sed Bojarino Dominum Ablegatum, ut sederet, rogante, conferentia initium sumpsit, omnibus præter Diacum Bosnikow, Secretarium, & interpretem excedere jussis.

Mutux contestationes audiebantur, quibus Clementissimorum Dominorum Principalium sincerum fraternumque amorem perpe-

perpetuū cultum, conservatūque iri, sibi invicem promittebant. Solennitatis, & humanitatis officiis peractis, Dominum Ablegatum à duobus Diacis ad currum, & per Pristavum ad Aulam Legatoriam reductum, & Arcem Tzaream prætervectum excubitores milites consueta armorum præsentatione, & vibratis vexillis honorârunt.

3. 4. Festum S. Joannis festivis Musicorum concentibus in choro, & foro celebratum.

5. 6. Ruthenus Mercator exigebat à Germano quodam quatuor rublos pro coemptis apud se mercibus debitos; cùm Germanus tantum se debere inficiaretur, Ruthenus multa vociferatione Superis, inferisq; sæpius in testimonium sceleratissimè vocatis debitum suum nitebatur probare. Germanus ergo Ruthenum oblato juramento Judicem constituit, qui proinde continuò Ecclesiam proximam ingressus, exactum juramentum perfidè præstitit. Parvo enim post temporis intervallo ipsemet confitebatur, non quatuor, sed duos tantum rublos à Germano sibi debitos fuisse; reliquos duos verò ab alio itidem Germano sibi deberi, quos ipse vicissim possit repetere. hæc juramenti religio; hæc in Deum pietas; cujus nomen in vanum sumere, nulla his populis conscientia est.

7. Dominus Ablegatus ex castro Azowiensi à Domino Bojarino Feodor Alexiowiz Golowin litteras mandato Tzareæ Majestatis exaratas obtinuit. Imperâsse eandem suis hic commorantibus Ministris, ut Dominum Ablegatum per omnia plenè contentum eo honore studerent expedire, qui hætenus nulli ejusdem characteris Ministro contigisset.

8. SS. Apostolorum Petri & Pauli vigilia à Moscis solennissima festivitate celebrabatur; publicas rogationes pro Tzari Serenissimi Patris sui incolumnitate Tzareiwizius instituerat.

9. Festum SS. Apostolorum Petri, & Pauli, atque Tzari, qui in Baptismo Petrus cognominatus est, anniversarium obeunt Moscæ.

Ismalow arcem Tzaream ad amœnissimæ æstatis voluptatem conditam saltus cingit, raris quidem, sed in ingentem altitudinem porrectis arboribus, umbrosaque surgentium fruticum caligine ardentis solis æstum nativâ frigiditate temperante commendabilem. Placuit Domino Ablegato jucundissimam laudatæ sylvæ viciniam adire, ut celebratas loci delicias cum animi oblectatione posset contemplari. Musici sequebantur, qui venti, arboribus leniter illabentis, suavem susurrum dulciori modulamine adjuvarent. Tzarissæ, Tzareiwizius, & innuptæ Principes eam

tunc arcem, sic suadente placidissima anni tempestate incoluerant, amabantque frequentiori obambulatione inter dumetorum infidias ad jucundiora sylvæ spatia aberrare, animumque laboriosæ quietis dulcedine captum, gratissimis oblectamentis defraudare. Tunc fortè in iisdem studiis erant, cum tubicinum, arundinumque concertantium symphonia suavissimo impetu ad aures allabens, jam domum, & arcem meditantes paulisper jussit subsistere. Crevit Musicis ambitio, audiri se; & probari videntibus aded, ut longè elegantiori certamine inter se contenderent, quis Serenissimas aures suæ dulcedine occupatas altero diutius gratâ violentiâ posset remorari. Illæ quadrantis horæ spatio cunctantes omnium artem approbaverunt.

10. Puer Lithuanus Catholicus ad Ruthenum quendam Principem, Moscorum persuasionibus seductus, ex culina nostra aufererat Ruthenizandus spe uxoris, quam ipsi ea conditione promiserant, obtinendæ. Knesius Reppenin Dimacharum Præfectus cum servis suis nescio quo mentis cestro ad vesaniam raptus, violento impetu urbis vigilias invasit; quem, vexillum directurum, signifer laudabili facinore hastâ excepit; pluribus aliis mutua conflictatione vulneratis.

11. Vespertino tempore non procul à Nareskinianis ædibus exortum incendium 130. domos nobiles & ignobiles in busta redegit.

12. Knesius Borisius Alexiowiz Galizin ex Casani, Afracani, Volgæque confinibus Moscuam reversus est.

13. A primo Ministro Domino Ablegato remissus puer, qui nuper se subduxerat.

Absente adhuc Tzaro penes primum Ministrum erat recredentiales Tzareas nomine, & mandato Suæ Tzaræ Majestatis reddere. Solennitatum autem, quæ alias exhiberi consueverant, ferme nulla omissa est; in Arcis Tzaræ his actibus destinata aula peractæ ceremoniæ. Aderat Pristavus, & cum interprete Tzaræi stabuli vice Præfectus; sejugis Tzari currus, & equi argenteis, aureisque ornamentis de more superbi, Dimacharum cohors augebat processionem; excubitores ubique numeroso ordine extensi explicabant vexilla, arma præsentabant. Arcis atrium usque ad primi conclavis vestibulum impleverat custodia corporis, Domino Colonello Locumtenente de Coluom, Dominis de Bach, & Erchel Capitaneis debitas vices obeuntibus: Bojarini filius Dominum Ablegatum cum Diaco Bosnikow excepit in limine, & ad Patrem deduxit, redditis recredentialibus, quid hic Cæsari, quid ille Tzaro nunciari vellet, exponebatur, & ultimam

timam coronidem impositurus Dominus Ablegatus se totúmque comitatum suum, Missionarios Cæsareos, & totam communitatem Catholicam in Moscovia commorantem Tzareæ benignitati recommendavit. Tzari deinde gratiâ omnibus per Bojarinum promissâ, Diacus Bosnikow sic inceptit: Tzarea Majestas omni sua gratia Dominum Ablegatum dignatur, cujus mandato, non consuetam tantum tabulam, verum Pristavum etiam, conductores milites, & Potwodas ad Moscoviæ, Lithuanicæve confinia usque, & quidquid demum ad plenam ejusdem satisfactionem desiderari potest, id omne liberaliter obtinebit. Hisce finitis, Tzareas recredenciales Dominus Ablegatus Secretario tradidit, & â primo Ministro, ipsiusque filio ad atrium usque, ubi milites in ordines distributi stationem fixerant, exquisitissima humanitate deductus, cum Pristavo in Tzareum currum se contulit; cui Secretarius recredenciales rubro, & ornamentis aureis fimbriato serico involutas, equo ornatissimo insidens, ea ratione prætulit, ut possent ab omnibus conspici. Ingressum, exitumque nostrum ex Arce Kremelina præter Tzareiwizium Tzarissæ Viduæ, & aliæ aulæ Tzareæ Principissæ curiosè suis ex fenestris speculabantur.

14. Venit Diacus Jacobus Niconow, auditis nostrorum querelis, quos excubitores nuper inurbanè offenderant, præmissis accusatorum Dimacharum examine, omnes octo Dimachas non obstante natalium splendore, nobiles enim erant, ad pœnam batoccarum condemnavit. Jussu Tzari in ipso Aulæ Legatoriæ atrio executio fiebat, quotque ictibus castigandi forent, eorum arbitrium erat, quos illi malo fato duriùs affligerunt.

Tractamentum Tzareum primo quod accepimus, opulentiâ, & splendore non impar ad Dominum Ablegatum consueta solennique ducentorum hominum pompa deportabatur; gustato, quod in pretiosi lapidis vase circumferebatur, cremato, prima propinatio in sanitatem Augustissimi Cæsaris. 2da. Serenissimi Tzari. 3tia. Serenissimi Romanorum Regis. 4. Tzareiwizii. 5ta. Domini Ablegati erat; mutua verborum officia Pristavi, & Domini Ablegati responsa in contestationibus sinceræ amicitie consistebant.

15. Quos hesternum Cæsareum tractamentum, conferentiarum, & dimissionis solennitas aliquâ curâ, aut labore tetigerat, omnes, & singuli, Domini Ablegati liberalitatem avidissima spe præstolantes, pro munerum diversitate congruis muneribus donati sunt.

16. 17. 18. Rutheni celebrârunt festum B. V. Casanensis: Mosci enim dicunt, hanc, quam tali nomine venerantur, iconem in nubibus semper hæfisse, & ab integro exercitu Moscico, Casanum oppugnante, totius obsidionis tempore visam; post expugnatam urbem verò ex nubibus in terram delapsam, ab ipsis deinde Moscis summa cum veneratione sublatam, perpetuo adhuc in cultu haberi.

Circa vesperum venit supremus Cancellariæ Legatoriæ Scriba, multis aliis ejusdem officii stipatus, atque munera Tzarea in Zobellinis pellibus consistentia Domino Ablegato, & toti ejusdem comitatu distribuit.

19. 20. Hæsterna hodiernaque die valedicendi initium factum est, omnibus amicitiiis familiari usu sancitis interea valere jussis. Imagines, quæ Cæsareas Majestates Imperatorem, & Imperatricem, Serenissimum Romanorum Regem, & Serenissimum Archi-Ducem Carolum justæ staturæ magnitudine repræsentabant, primo Ministro Leoni Kirilowiz Nareskin dono transmissæ sunt.

21. 22. Ultima in Germanorum Slowoda valedicendi civilitate defuncti, omnia paravimus ad crastinum discessum.

Frequentius jam Dominus Ablegatus à Primo Ministro ad bonum ejus, aliquot versis Moscuâ dissitum, & Filli dictum, invitatus est.

Quatuor miliaribus Moscuâ mandatum urbem ingrediendi magna Suecorum Legatio expectabat. Ejusdem sufficienti habitationi quædam domus aliàs à Poppis inhabitata, & vulgò Das Pfaffen-Haus dicta, assignata fuit.

R E D I T U S

Alegationis Cæsareæ ex Moscovia Viennam

23. Julii.

Quamquam in nullis Europæ aulis praxis, aut consuetudo ea vigeat, quæ exterorum Principum Ministri cum solennitate publica, & singularis pompæ ostentatione discessum suum auspiciari soleant; ita ut pertinaci multorum sæculorum observantiâ abitus parandi honor, aut splendor in publici honoris dispendium videatur imputandus, nihilominus tamen meo tempore aula Russiæ à communi hoc sensu contrario usu discessit, atque Domino de Prinz Electoris Brandenburgici Ablegato Extraordinario singularem honorem amicitiae suæ, & mutuo nuper Principum

cipum respectu confirmati fraterni amoris luculentius testimonium exhibitura, eâ discedentem honoravit solennitate, quâ adventantem excipi, & sua in mœnia introduci dignum judicaverat.

Domino Ablegato pariter post redditarum recredencialium ceremonias idem insinuatum est. Restitit quidem novo huic, & inusitato amicitiae demonstrandæ modo; sed labore frustraneo, multifariæ prætestationi Tzaræ Majestatis mandata regerebantur, quæ eo honore Dominum Ablegatum dimitti vellent, qui ante ipsum Ministrorum nulli contigisset. Postquam igitur protestatione solenni fati caverat, ne Mosci apud aulam Cæsaream contra morem hodiernum insolitas hasce ceremonias prætere valerent, illorum arbitrio reliquit, quo honore suum discessum vellent condecorare. In nullo autem dissimilis fuit illi decori, quem ingressui nostro decreverant. Aderant nuperæ equitum centuriæ, desultoriorum militum ala, superbissimus Tzari currus, & equi nupero auri, argenti, gemmarumque splendore insignes, Domini Ablegati Officiales expectabant infessores. Cum Domino Ablegato præter interpretem ordinarius Pristavus currum occupaverat, eundem ad locum deducturus, ubi mandato Tzari ante quindecim mensium decursum susceptionis solennitate defunctus fuerat.

Per urbis compita, innumera hominum multitudine undequaque obfessa fluminis Moscæ ripas attigimus. Hujus trajetus non omni vacabat discrimine. Pons ligneus enim medium fluminis solummodo tenens, ad nullius partis ripas extensus erat, ascensus proinde, descensusque non contemnendæ difficultatis. Hujusmodi verò pontium malè fabricatorum pericula Moscis nulla, aut certè levia videntur, etsi non paucos quandoque absorbeant improvisa declivitate deceptos. Jemskaja Slowoda (suburbium aurigarum) anteriorem ripam occupat; Pristavi conductus suburbii hujus sine circumscribitur; hic stetit currus, valedixit Pristavus, atque ultima civitate usurpatis hæctenus ceremoniis coronidem imposuit. Primi Ministri, & Bojarini Domini Leonis Kirilowizii Nareskin nobile prædium Filli dictum septem tantum verstis Moscuâ distat; ad prandium, quod ibidem lautissimè instruxerat, discessurum Dominum Ablegatum jam aliquot ante diebus invitaverat. Vix solennitatum finis erat, cum quidam ex dicti Bojarini Officialibus viam ad prædium jussu Domini sui monstraturus, se insinuat, officiosè obsecrans: ut D. Ablegatus sua præeuntis vestigia sequi dignaretur. Cum toto igitur suo comitatu, & oneribus, quæ nonaginta Potwodæ

vehebant, à via regia deflectere oportebat, exterorum Ministrorum Repræsentantibus, atque pluribus Tzaræ militiæ Officialibus stipatum. Tanta in prædii hujus ingressu, Germanorum præcipuis refertissimo hospitem videbatur humanitas, ut quemvis de palma contendere credidisses. Multum ubique amicitiae studium, summa plurimorum æmulatio, in affectuum integritate veriùs exprimenda; donec instructæ opulento convivio mensæ convivas ad se converterent. Præter primû Ministrum, ejusdemque cognatum, & consuetum nostrum interpretem D. Schwerenberg Ruthenorum nullus hospes aderat. Germanis frequenti numero in horum locum subrogatis. Post Dominum Ablegatum Cæsareum hic sedentium ordo fuit. Ablegatus Daniæ, Generalis de Gordon, Residens Brandenburgicus Adamus Weyd, Cæsareus rei tormentariæ Colonellus de Grage, Colonellus Jacobus Gordon, Colonellus Acchenton, Missionarius Cæsareus Joannes Berula, Medicus Tzareus Carbonari, Guasconi Mercator Catholicus; Wolff, Brand, & Lips Mercatores acatholici, quibus intermixti octo Cæsarei Ablegati Officiales pariter discubuerant. Regio luxui non impar prandium, nec Rutheno more coctum, sed Germano gustui bene accomodatum, rara ciborum multitudo, aurearum, argentearumve paterarum pretiû, & optimi potûs non una species, propinquitatem Tzaræ sanguinis facile prodiderunt. Peracto convivio sagittis certatum est, neminem excusante peregrino usu, aut rei inassuetæ imperitiâ. Chartæ folium terræ infixum metam sustinuerat. hanc primus Minister aliquoties cum omnium applausu mediam perforavit. Urgente pluvia ab exercitatione jucundissima impeditos, Bojarini conclavia denuo exceperunt. Ablegatum Cæsareum manu prehensum ad uxoris suæ cubiculum deducit Nareskin, ut reciproci salutandi officii ibidem defungeretur. Non alia major apud Ruthenos honorandi est ratio: Summè honoratus est, quem maritus ad uxoris suæ oscula, & accipiendi ab eadem vini adusti haustum extrema civilitate invitat. Non prætereunda Bojarini liberalitas, quam luculenter ostendit, cum pellicium ex Zobellinis pretiosè confectum Domino Ablegato Cæsareo munus daret. Neque tamen omni proprii commodi studio vacavit ista munificentia; Bojarinus enim occasionem laboriosè aucupabatur sermonem movendi, & in memoriam revocandi diei illius honores, quo Augustissimi Cæsaris clementia, Basilium Basilewizium Galizin, ante quatuordecim annos primum potentiæ locum in Moscovia tenentem, condecoraverat, curru per D. Kurzium transmissio: avidus procul dubio pariter cum illo Cæsareæ dignatio-

gnationis, cujus locum, & officia hodie dum ambitiosè occupat. Quò tenderent aliàs atroces illæ minæ in Diacum Basilium Bosnikow palàm effusæ: non deficere baculos, quibus sua illi corri-geretur impudentia. Certè ut Ablegatum Cæsareum de Diaci hujus rusticis moribus querulum permulceret, atque ejusdem relatione favorabili suæ velificaret ambitioni. Oleum verò, & operam perdidit, quando, potiori sede per Generalem Gordonium jam occupata, Ablegatum Cæsareum ad currum suum invitavit, eum ad aliud duabus verstis remotius prædium suum deducturus, magis tamen condonandus simplex viri animus, quàm reprehendenda calliditas; ideòque exhorruit ad hanc Cæsarei Ablegati vocem. Generali Gordonio Cæsaris Ablegatum postponitis. Eo verò remedium quærente, proprium suum currum ascendit Ablegatus Cæsareus, & in illo cum cæteris ad prædium accessit. In eodem hospitibus perhumaniter exceptis suam venandi commoditatem in adjacentis, parvis dumetis obsiti, & definentis in vallem collis declivitate ostendit, canibusque duobus venaticis, quos optimos prædicabat, donatis offensi Ablegati animum studuit reconciliare. Post modicam hoc in prædio commorationem gratiæ actæ, & valedictum est non Bojarino tantum, sed omnibus præterea præsentibus supra nominatis convivis. Præcipuus Colonelli Gordonii labor fuit, ut excusaret Patrem de accepta à Bojarino in persona sua offensione. Colonel- lus de Grage, & Tzareus Medicus Carbonari nostra sequebantur tentoria tribus adhuc verstis. Sub dio (12) & tentoriis transigen- da nox; quòd verò aquæ commoditas videbatur deficere, non injuriè Dominus Ablegatus in Tzareum Pristavum invectus est, cui incumbebat de similibus providere. Etsi nullum in propin- quo diversorium, nos tamen nulla ciborum, aut potûs penuria affligebat. Neq; unquam tam steriles dies experti sumus, quo- rum octo continuos Wickart in Moscovitico suo itinerario fol. 126. recenset. sed sibi imputent, qui de necessariis de loco ad locum sibi non provident. Fortè tunc sub œconomix nomine principalis parsimonia jejunium introduxerat.

24. Post mutæ valedictionis solennitatem Moscuam reversi sunt, quos supra dixi, nos in campum, & tentoria esse comitatos, quos pari alacritate secuti, & diversam ab illis viam ingressi prandii tempore ad Pirguscowa (25) devenimus, ad Knesium Joannem Basifowizium pagus pertinet. Post prandium Vesomka (10) pagum, Principi Borisio Alexiowizio subditum prætergressi, adhuc aliquot horis per fovearum, & plurimorum interjacentium ponticulorum aspera in sylva (10) pernoctaturi substitimus. in

dicto pago avena coëmpta est, non enim ubique comparari potest. Ecclesia ex altera parte interfluentis aquæ à dicto Principe propriis sumptibus magnificè constructa non mediocri loco huic est ornamento. Submiserat antè memoratus Princeps ex Officialibus suis unum, qui Domino Ablegato, totique comitatu necessaria subministraret, nos autem non offendit, quòd ibidem non diverterimus.

25. Per Kuckliza, Lararega, ad Scoloma Brachentska (20) prandium sumptum. Locus iste ad Stolnok (id est nobilem) Janow pertinet: Hic, quem nobiscum duximus, magnâ artis jactantiâ chirurgus in jurgio cum fervorum aliquo, se de oleo rotarum magis, quàm rosarum sollicitum ostendit. In pomeridiano per sylvas itinere multialbi lepores visi sunt; unum globo trajecit Dominus Ablegatus craftini prandii ferculum. Non procul Mosaisko in prato sylvestri (27) cœna parata, & somnus captus est.

26. Ad civitatem Mosaisco (3) maturè pervenimus. S. Nicolaus illius urbis Patronus colitur. Solebant antehac Moscoviæ Tzari exoneratum curis animum his in confiniis venatu alborum præsertim leporum, quorum magna hîc copia, recreare; modernus autem Russiæ Autocrator venationi, in cujus varia genera Antecessores sui annum distinxerant, nunquam, aut rare indulgere solet, arx, & oppidum ligneum distat à Moscua octodecim miliaribus germanicis, ubi de prima mutatione Potwodarum eodem numero, quo Moscuæ, provisum fuerat. Post veritas quindecim pernoctabamus in sylva. (15)

27. Prandium pariter in sylva juxta pagum Ostroschock (15) iter autem pomeridianum paludes, scrobes ac ponticuli penè infiniti multum asperabant. Hærebant currus omnes difficulter extrahendi; unde in medium noctis protracta profectio; quoniam qui leviter onerati, ad dispiciendam nocturnæ mansionis commoditatem præmissi erant, neglectâ, quam non senserant viarum difficultate nimium itineris emensi fuerant. Similibus in occasionibus judicii jam maturioris hominum opera præcipuè est necessaria. Duo equi, quos nonnulli, nostrorum comitatum liberos sequi, volebant, his in tenebris amissi sunt: expeditus, qui in eosdem inquireret, sola furti indicia retulit. In sylva deniq; juxta aquam cœnatum est. (25)

28. Per Biala Kabaka, ubi optima cerevisia inventa, prope pagum Tzarea Wasseiniz, quem Wichard Sumieschne Tzariwa appellat (20) alii Segmestia Tzariovoa pronunciant, prandium sumpsimus. Hujus ædificii author fuit Joannes Basilowiz, qui anno 1533. regnare cœpit, post unius autem & quinquaginta annorum

norum tyrannidem miserè periit an: 1584. Nunc Bojarino Bucchin ex Tzarea donatione subjacet pagus; ultimus novam ibidem exstruxit Ecclesiam. Septem eo in loco campanæ sunt organi adinstar concordantes, cùm transiret Dominus Ablegatus in illius honorem sonuerunt, post veritas quindecim cœna in sylva (15) secuta est.

29. Asperimâ viâ ad Viasmam pertigimus, oppidum, & castellum ligneum satis amplum. Waywoda tunc erat quispiam ex Bucchin, neminem ex nostris admittere in urbem volebat; insistens mandato Tzari Michaëlis Federowizii per modernum rerum statum antiquato, aut penitus sublato. Hic secunda mutatio Potwodarum, & prima militum; qui quoniam Gordoniani erant, à D. Ablegato aliquot imperialibus donati sunt. Alluit civitatem hanc fluvius Huga; post cujus trajectum transivimus nominatum pontem unius & dimidii miliaris, etsi tota fermè via post Vefonkam usq; ad fortalitium Smolenscium innumeris, longissimisq; pontibus difficilis inveniatur. In sylva (15) cœnavimus

30. Semblovam venimus prandii tempore. Festum S. Eliæ celebrârunt Rutheni, festivitatis hanc causam allegârunt: tribus annis, & sex mensibus continuis olim in ea Moscoviæ parte nullam cecidisse pluviam, quam Deus demum exoratus, hoc die indulgisset. Vesperè ad Tschowodoselo (20.) quod Wickart Schobodognia vocat, perventum est. Quam inhumanos, & intractabiles se interdum Mosci exhibeant, sequens eventus docebit: fractus nobis currus erat, ad hunc reparandum vocabatur colonus quidam; hic rem pessimam ominatus, in aquas desiliit, evaginatum minitans cultrum, quo in extrahentem se, defensionis causâ uteretur.

31. In hunc diem Natalis Domini Ablegati inciderat. Hinc gratulationibus decenter peractis post Basilianorum monasterium Bogdin dictum, extra pagum Madilowa ad Borysthenis ripam sub tentoriis prandio nos refecimus. Tres fratres nobiles pagi hujus sunt Domini. Pontem supra Borysthenem suis sumptibus reparare recusabant; donec Ablegatus accusationem apud Tzaream Majestatem, & insculturâ infallibiliter suspendiî, aut Knuttarum pœnas minitaretur. Evanescebat fratrum ferocia, ad audita tam horrida supplicia, longèq; mitiores lac offerebant, & vires omnes possibiles adhibebant in ponte reficiendo. Cœnam extra civitatem Drogobusam (10) sumpsimus sitam ad Borysthenis ripam. Huga amnis profundus non longè ab hoc oppido oritur in sylva quadam, & inter Collugam, & Verotiniam influit in Occam. hic fluvius quondam Lithuaniam à Russia dividebat.

debat. Quidam ex Potwodis mutandis (hic enim est tertia Potwodarum mutatio) faccum avenæ cum ephippio alteri abstulerat ; sed in delicto deprehensus, multis baculorum ictibus (batoccas appellant) furti crimen luit.

AUGUSTUS.

Pristavus relictâ viâ ordinariâ nos per breviorē duxit. Prætereuntes monasterium Wefukol (20) in edito monte situm in sylva prandium paravimus ; cœnâ verò apud fluvium Wob, (20) cujus trajectus in mediam usque noctem productus. A quodam nobili pagi adjacentis Starosta Dominus Ablegatus piscibus donatus est.

2. In latissimo prato ad pagum Moëst (25) pranfuri substitimus, pomeridianum iter tempestas, & tonitrua infestârunt ; hinc in edito sylvæ colle (10) ejusque pulcherrima planitie tentoria nostra expandimus.

3. Tentata non leviter Domini Ablegati valetudo tardiùs locomovere monuit ; inter itinerandum medicamina paranda erant, morbo invalescente prandii tempore Smolenscium attigimus. Civitas hæc Ducatus Smolensciensis metropolis ad Borysthenis ripam sita, arcem habet è roboribus ædificatam, in medio arcis templum est scopulo super instructum, Divæ Virgini sacrum. Civitas ipsa in valle sita est, collibus undique, & vastis sylvis cincta. Ante cujus portam Dominus Ablegatus per novum Pristavum, & duas militum centurias honorificentissimè excipiebatur ; quæ currum ejusdem ad ædes usque habitatione sua dignas comitabantur. Postquam quivis suum in cubiculum se receperat ; mittebatur Secretarius ad Dominum Waywodam Petrum Samuelidem Soltikow, qui nunciaret adventum, & alia salutationis solennia exequeretur. Ille humanissimâ reciproce salute nuntiata, accessurum asserebat se hodie fuisse Dominum Ablegatum, nisi molestum se crederet ei, quem aliqua sinistra valetudine ægrè affectum intellexisset.

4. Ne tamen quid omitteret, quod à civilissimo exigi potest, insequenti die proprium suum octennem filium de statu salutis Domini Ablegati certius cognoscendo ablegavit. Dominus Ablegatus autem jam viribus in melius recuperatis, ut tantam viri humanitatem, non impari promptitudine rependeret ; ad Waywodam cum ejus filio abiit, daturus, vicissimque recepturus signa veræ inter se amicitia.

5. Hic quarta Potwodarum mutatio. ordinariè alius quoque Pristavus solet assignari ; cum autem Dominus Ablegatus Waywodæ

wodæ interroganti, novi an prioris Pristavi officia mallet, respondisset: malle se officia prioris, tanquam jam noti, mutatus non fuit. Vocabatur Alexi Michita Lichoni. Omnibus itaque compositis Smolenscio discedentes in prato (10) ea nocte permansimus.

6. In campo ante pagum Dolstihi (20) prandii tempore advenimus, exinde præmissus officialium nonnemo ad Gubernatorem Kadzinii cum litteris, ut ad aurigas interea constituendos dicto officiali dignaretur assistere. Noctè juxta Tosuhoffiam (10) quievimus.

7. Ad ultimum Moscoviæ pagum, quem alii Rischena, alii Gregorowski (20) appellant, devenimus. Extra pagum hunc propius Kadzinium inominatus quidam rivulus limitem ponit Lithuaniam inter, & Moscoviam. Cum nuperrimè anno 1684. inter potentissimas has nationes pax tractaretur, domus huic rivulo superinstructa fuit, in qua cujusvis gentis Legatus proprio in territorio sedem occupabat. Hic cum Potwodis valedixit Pristavus, in quorum vices conducti aurigæ, pro equis singulis ad onera nostra Mohiloviam avehenda constitutis bini imperiales solvendi erant; viginti omnino erant, sedecim ex Richena, & quatuor ex Kadzin. Dominus Ablegatus ad Gubernatorem oppidi hujus finitimi, cui jam antè donum aliquod submiserat, invitatus se contulit. Nobis extra Kadzinium in campo tentoria ponentibus, pisces à Gubernatore submissi sunt.

8. Pontes, & frequentia collium præcipitia curribus graviter oneratis multum laboris, & negotii facefferunt. Sub civitatem Hori (20) circa meridiem advenimus; prætereuntes deinde Grät-schma, aut Krug Bern dictum (hospitia Krug vocant) in Kirojetscha (2) cœnavimus. Verùm continuus imber relictis tentoriis ad rusticorum fuliginosa antra nos coëgit.

9. Ad Schivanni (3) in sylva sub meridiem conquievimus; ubi ex prædio suo Scloviam rediturus Gubernator Sclovix Dominus Joannes Modlok, natus Gedanensis, Dominum Ablegatum salutavit, ultra Stanowiz (3) in campo dormitum.

10. Uno miliari Mohiloviâ Borysthenes superandus erat, hujus trajectus tres horas absumpsit. Comes Bergamini, equitum defultoriorum Magister, qui in Moscoviam tempore nostro venerat, sed re infecta, & Tzaro non viso ad milites suos redierat, Domino Ablegato primam salutationem tulit.

Colonellus Vigiliarum Præfectus mandato Generalis de Beist, cum quadam militum centuria ex altera fluminis parte Dominum Ablegatum condignè excepit, & ad Mohiloviam usque comita-

mitatus est ; (4) Dominus Generalis de Beist, post adventum nostrum debitè insinuatū per regiminis sui Auditorem gratulatus, se venturum indicabat. Verūm visitatio civiliter excusata; & conventus utriusque in crastinum dilatus fuit. Interea tamen corporalis cum octo militibus pro custodia submissus est.

11. Mohilovix altero die novum Jesuitarum templum, cum altero Carmelitarum inspeximus. Bernardini quoque præter ingens Basilianorum cœnobium suum habent monasterium; commodè Bernardinorum aliquis eleemosynam à nobis exigebat, de quo sequentia narrata sunt. Fuisse monachum huac mendicantem acatholicum; diu apud se statutum habuisse, orthodoxam nostram fidem amplecti, quod evangelicis ibidem loci commorantibus occasionem præbuit, boni viri intentionem traducendi; illum longioris vexæ impatientem tandem cuidam respondisse: nolo fieri Catholicus, sed Bernardinus; quasi hic ordo in religione catholica non comprehenderetur. Dominus Ablegatus convivio Generalis de Beist interfuit, cui duas oves Astracanenses, rara his in regionibus animalia dono dedit. Octodecim equi conducti sunt, pro singulis quinqueni imperiales dati; ut ad civitatem Minsko usque nos deducerent.

12. In oppido Knaschiz (2) prandium sumptum ibi Dominicani ad formam Tschestocoviensis miraculosæ Deiparentis depictam venerantur imaginem; ad Halawzi (3) vesperì substitimus; pagus est, Campi Ducem Sluskium Dominum agnoscens.

13. Per Ceerin (2) in Paulowiz (4) prandii tempore advenimus, locus hic Oginskio subditus est. Qui ex illius domesticis cum magno canum numero nobiscum Varsoviam proficiscebantur, quinquaginta urfos se eo in districtu cepisse asseverabant. Vespertino tempore, pluvio jove illam (3) intravimus.

14. Per oppidum Bober (2) à præterfluente flumine Bober sic dictum in Krupke (2) prandio refecti sumus. Tanta hoc die frigoris fuit vehementia, ut aliqui nostrum se pelliciis vestire non erubuerint; per Naschot (2) in Loschniz (5) cœnatum est.

15. Ad Borissoviam (3) pons longus, aqua enim Berezina, incolis Breisen dicta, sinuosis anfractibus jugera multoties interfecat, meridianam stationem fiximus. Dedicationem templi celebrabant oppidani; hinc Secretarius Procuratori Collegii Minscensis tum præsentì locuturus, multos utriusque sexūs nobiles hospites, & convivas apud Parochum invenit. Pagum Berewiz (2) eadem aqua humectat, quo relicto in Sodin, aut aliis Boguslau oppido ($\frac{1}{2}$) hac nocte permansimus.

In Schmolowitz (3) prandium, per viam modò asperam, modò facilem in Gratschma Horodziffenze (3) cœnam paravimus.

17. Ad civitatem Minsko (3 $\frac{1}{2}$) venimus, in qua Jesuitæ, Dominicani, Franciscani, Bernardini sua collegia habent, & monasteria. Fluvius Suislowiz interfecat urbem, & in mare apud Rigam se exonerat, bello, & frequentibus incendiis ita vastata, ut opulenta aliàs mercimoniis, nunc raras ostendat mercatorum tabernas.

18. Hic commorati sumus, cùm currus illi, quos apud PP. Societatis in ingressu nostro ob viarum difficultatem relinquere coacti fuimus, reficiendi, & recenter onerandi fuerint. Jesuitarum Superior cum socio ad prandium invitatus adfuit; idem honor hospitæ fuit exhibitus, cujus senex Pater consulatum tenebat.

19. Pomeridiano tempore discedentes per Molschgabiz ad Viasen (3) pervenimus.

20. Per civitatem Goudanow (2) ad Palagniawiz (4) post prandium ad Gratschma Sasiullie (1 $\frac{1}{2}$) progressi.

21. Apud Schokobora (2 $\frac{1}{2}$) fluvium Niemann transivimus; fluvii hujus brachium ultra miliare in viam regiam se effuderat, & paludem effecerat limosa terra. Rhedariorum unus in foveam ex improvise incidens, currum inverterat, diu extrahi non potuit, hinc aqua in cistas, & custodita in iisdem pretiosa penetravit. Dein ad Miram (1 $\frac{1}{2}$) Radzevilio subditam perreximus.

22. Ob hesternum, quod in aqua passi infortunium, hic commorati sumus.

23. Post meridiem discessimus, & ad Gratschma sive hospitium Wolna dictum devenimus. (3)

24. In civitate Stoloriz prandio vires refecimus; præter templum parochiale Sacellum Lauretanum habet. Parochiæ Præpositus cum duobus Vicariis præest. Post Sancti Bartholomæi festum nundinas annuas celebrat. Per Neumosch ad Poloncka (3) ubi Dominicanorum monasterium, vesperis substitimus.

25. Per Gratschma Jakimlowiz civitatem Slonim (4) attigimus; hic Dominicani, & Jesuitæ manent. Absoluto prandio abituris obstabat examen apum, quod in viam publicam erumpens modò equum occiderat, & multos homines in facie, manibusque læferat; igne arcebatur, & citatissimo quivis pede locum transcurrit. Crescente jam nocte ad Gratschma Schmelnize venimus. (3) Diverforium hoc aqua, Ruida compellata, præterfluit.

26. Maturè Rofanam venimus, apud unitos Bafilianos miffa audita; Campi-Ducis Sapiehæ filius, tum temporis hic refidebat, is non tantùm octo milites custodiæ mifit, fed Dominum Ablegatum infuper liberali convivio tractavit. Hac in civitate Judæi aurigæ conducebantur, pro rebus Varfaviam avehendis in sex imperiales pro equis fingulis conventum.

27. Post prandium difcedentibus Liskowa (3) noctis hofpiti-um præbuit.

28. In diverforio Stoteniki (3) prandium, cœna verò in pago Jalowka. (4)

29. Juxta fluvium Nareff (4) in ejusdem nominis oppido prandium, cœna in Klenick (2) fumpta.

30. Confecto medio miliari ad Dresdianka venimus, ibi aquæ profunditas ponte omnimodè diruto, transitum negavit. hinc relegendum iter per Lochniza: igitur in regia civitate Bilefck (2) pranfi fumus. Bfanizki Generalis Sapiehæ loci Starofta est.

Præter monafterium Bafilianorum unitorum Carmelitæ quoque ibidem foundationem habent quadraginta millium florenorum Polonicorum; florenus autem Polonicus valet sex denarios. Colonus quidam cubicularium cum aurigis Judæis præeuntem ad Gabellas folvendas obligare voluit; etfi id officii nullo modo ad ipfum pertineret, cujus temeritas eò progrediebatur, ut equum subducere, ephippiòque piftoleta detrahere oftensâ violentiâ moliretur. Ubi autem appropinquare Legatum cum cætero comitatu fuo advertit, fugâ fibi confultuit, quem infecutus faber ferrarius frameâ dejecit equo, hominèque ulterius profugo, equum coloni in criminis patrati probationem fecum in civitatem perduxit. Canonici cujusdam fubditus erat, is civiliffimè deprecabatur tantam fceleris audaciam à fubdito fuo admiffam. Dominus Ablegatus deinde, miffo ad fe in pœnam, & fatisfactionem colono, flagitium condonat, motus humanitate intercedentis Canonici. Nocte ad civitatem Bodki, (2) alii Bodski fcribunt, ventum est, oppidum hoc ejusdem nominis fluviolus flexuofè alluit.

31. Medio post Bodki miliari Maffoviæ fines intravimus. Natio periculofa, alienis furtivè inhians, nocturnis que graffatoribus, & latrociniis nota. In Mironowski hofpiti-um prandium, circa vefperum ad Buck venimus ingentis latitudinis fluvium (3) Granda civitas in citeriori, Kreminiz verò in anteriori ejusdem ripa fita, ea nocte post felicem fluvii trajectum nos excepit.

S E P T E M B E R.

1. Ad Semkowa (3 $\frac{1}{2}$) prandii tempore, Wenkonow (1 $\frac{1}{2}$) postquam avena ibidem comparata, transeuntes per fluvium Liba, ad oppidum Liba ($\frac{1}{2}$) venimus.

2. Comitatus in Moscoviam denuo profecturi Generalis Carlowiz nobis in itinere obviam factus mineratores secum abduxit. In oppido Dobre (3) pransi. Per Stanislowa (2) in diversorio Michalowa (4) cœnavimus.

3. Horâ diei decimâ Pragam ad Vistulam (4) tenuimus. Fluminis latitudo difficilem fluvii transitum effecerat, tres horæ trajectui infumptæ sunt, ex altera fluminis parte Poloniarum Regum Residentiâ Varſavia conspicitur. Omnes Poloniae Magnates, & Principum exterorum Legati sua palatia in suburbiiis inhabitant; nos in platea, quam viam Cracovienſem compellant, divertimus. Visitavit D. Ablegatum Generalis Carlowitz.

4. Eminentissimo Cardinali Radziowski, & Illustrissimo Domino D. Avia Nuncio Apostolico per Secretarium adventûs nostri notitia data est; primo præterea intimabatur: D. Ablegatum Cæsareum adferre secum Regis Persarû litteras, ad regiam suam Majestatem exaratas, easque in Regis absentia suæ Eminentia, tanquam Regni hujus Primati extraditurum. Dominus Ablegatus prima visitatione honoravit Nuncium Apostolicum; quam ipse horis pomeridianis non impari promptitudinæ recipiavit. Invisabatur pariter Dominus Ablegatus à Domino Barone de Blumberg, quondam Domini Zierowski Magni Cæsarei Legati ad aulam Moscuam socio. Pater Conradus Carmelita in Persidem, unde aliquot abhinc annis redierat, rediturus, non omisit similia visitationis officia.

5. Invisit Dominum Baronem de Blumberg, & Generalem Carlowizium Dominus Ablegatus, evocatus abiit ad Eminentissimum Cardinalem Radziowsky Persicas litteras eidem infinuaturus. Diversionis gratiâ ad hortum Lubomirskianum balnei pulchritudine, & artificio commendatum concessimus; cujus eremitorium affabrè ædificatum, silentio transmittere non debui.

6. Apud Nuncium Apostolicum Dominus Ablegatus in prandio fuit. Advenerunt litteræ ex Moscovia post abitum nostrum, eo die magnum in urbe excitatum fuisse incendium, quo magna Suecorum Legatio in eam publica solennitate fuit inducta. Palatium Legatorum, Generalissimi Schachinii, Principis

Galizini, præter plura alia, cum quindecim domuum millibus igne absumpta. Daniæ Ablegatum ea in consternatione refugisse ad Dominum Adamum Weyd, Suecos in defuncti Generalis Lefort ligneum palatium ultra Jausam situm perductos, octo deprehensos incendiarios, inter quos duo Poppæ fatentur Strelizios incendiï authores, neque citius fore quietos, quàm tota Moscua in cineres fuerit redacta. Redux hoc die ex Moscovia Varfaviæ advenit, missus nuper ad Tzarum Regiminis Beiffiani equitum Magister Ludovicus de Buchan.

7. Ad Nuncium Apostolicum missus Secretarius, ut allata heri nova de magno in urbe Moscua incendio eidem exponeret. Regis defuncti cadaver balsamo conditum, apud Capucinos hodieum servabatur tanquam in deposito, quod, sicut & consue- ta ejusdem à curis publicis paulisper secedentis conclavia in dic- torum Patrum à se exstructo monasterio vidimus. Residens Mo- scicus Tzareas ad Cæsarem litteras Domino Ablegato tradidit. Añunciabant illæ expeditam Constantinopolim Ablegationem, atque Cæsarem requirebant, ut amicâ sua officia, in reassumen- dis pacis tractatibus fraternè interponere velit.

8. Non procul ab Ecclesia ad Sanctam Crucem dicta, capel- la est, dicta Moscovitica; quoniam à duobus Tzaris olim in bel- lo captis, & ibidem sepultis ædificata est. Circa vesperum Nun- cius Apostolicus ad Sanctam Crucem baptizavit filium Principis Seuterizki. Ad ripam Vistulæ orto levi de causa jurgio, Poloni finè numero conglomerati, tres Saxonicos milites faxis, & fusti- bus miserandum in modum trucidârunt.

9. Ad S. Crucem Judæus baptizatus est, levantes erant Car- dinalis Radziowski, & uxor magni Cancellarii Lithuanix, bap- tizatus nomen Michaëlis sortitus est.

Nuncius Apostolicus discessit, Lithuanix cœnobîa visitaturus.

10. Residens Moscovix invisebat D. Ablegatum.

11. Decem equi conducti sunt pro singulis ad miliaria sin- gula octo denarii promissi. Principalis auriga Rolant nominatur, qui supra conditionem elatus, in causa fuit tardioris discessus. In Bulow ($\frac{1}{2}$) nocturnam stationem fiximus.

12. In Uffudar ($3\frac{1}{2}$) sub meridiem, vesperè verò in civitate Amfcenow divertimus.

13. In pago Pabski (3) prandium, per oppidum Rawa in Ka- minka (2¹) cœna sumpta est.

14. In Laschiska ($3\frac{1}{2}$) prandium, in Velbor ($1\frac{1}{2}$) avena emp- ta est, cœna in Petrikow. (2) In Velbor ex famulis aliqui cum Po-

Polono in rixas lapsi sunt, quas tamen Polonus vulnerata facie aufugiens non profecutus est.

15. In Caminska (4) prandium, cœna verò in Radumski (2) instructa.

16. In Zaporowa (4) prandium, cœna autem in oppido Tschestockovia. (2) Monasterium fortissimo munimento inclusum, & à Polonis militibus perpetuò custoditum. Monachi Ord. S. Pauli primi Eremitæ incolunt. Horum Provincialis jam provectæ ætatis D. Ablegatum humanissimè excepit, atque in Pharmacopœam Monasterii instructissimam deducto vinum Hungaricum propinavit.

17. Ex singulari in Deiparam cultu devotionem nostram peregrinus; colitur enim hic Thaumaturga Beatissimæ Virginis Imago, cicatrices, & maculas in facie retinet flagelli à rustico inflictas multis miraculis clara à Ladislao Oppœnsium Duce dono data. Post inspectus Ecclesiæ hujus thesaurus multis etiam reliquiis ditissimus: velum S. Philippi Nerei, S. Caroli Borromæi miraculosa, & contra obsessos validissima crux: nobis præsentibus obfessa quædam mulier inter missæ Sacrificium horrendum mugiebat. Post prandium denuo discedentes in Caminiza (2) cœnam sumpsimus.

18. In Jurenberg prandio, (2) cœnæ Tarnomontii (1) affedimus.

19. Duo hîc sunt Missionarii Jesuitæ, prima pariter Cæsarea posta, quâ usus Dominus Ablegatus nos Viennam præcessit, quem finito prandio secuti, serò eo vespere ad Klauwiz (3) pertigimus.

20. In Rauda, (3) monasterium Cisterciensium est; ibidem prandium sumpsimus, cœnam verò in oppido Ratibor, (3) quod Odera alluit, & medio ante ipsum miliari paludibus longior pons superstructus est.

21. Ad Troppaviam Principi Liechtenstein subditam prandii tempore, vespere ad Dereschdorff (2½) substitimus.

22. Per oppidum Hoff in Berna (3) prandiū, cœna Olomuzii. (2)

23. Propter eclipsem nos antè non movimus, quàm ea cœlum obscurare desierat, hinc pomeridiano tempore primò discedentes, ad Teischniza substitimus. (2½)

24. Per civitatem Wischaw ulteriùs tendentes in pago Raushiz prandium parari curavimus. Excellentissimo Domino Comiti de Kauniz subditus locus est; absoluto prandio ad iter accingimur; sed ortus inter comitatum, & commorantes eo in pago Ju-

dæos periculofus tumultus, nos ultra horam detinuit, excuffus à Judæo lapis uni cubiculariorum dexterum oculum abftulit, multi ex utraque parte læfi funt.

25. Memoratum tumultum D. Ablegato Extraordinario ex integro relaturus, ea nocte difceffit Secretarius, & Nickolffburgi postâ ufus est, ad meliorem rei maturandæ celeritatem, reliquos comitatus autem ea in civitate prandium fumpfit, (4) cœnam in Kezelsdorff. (2)

26. Prandium in Wolckersdorff (4) cœnam in Stammersdorff. (2)

27. Exinde demum Vienna (1) incolumes recepit.

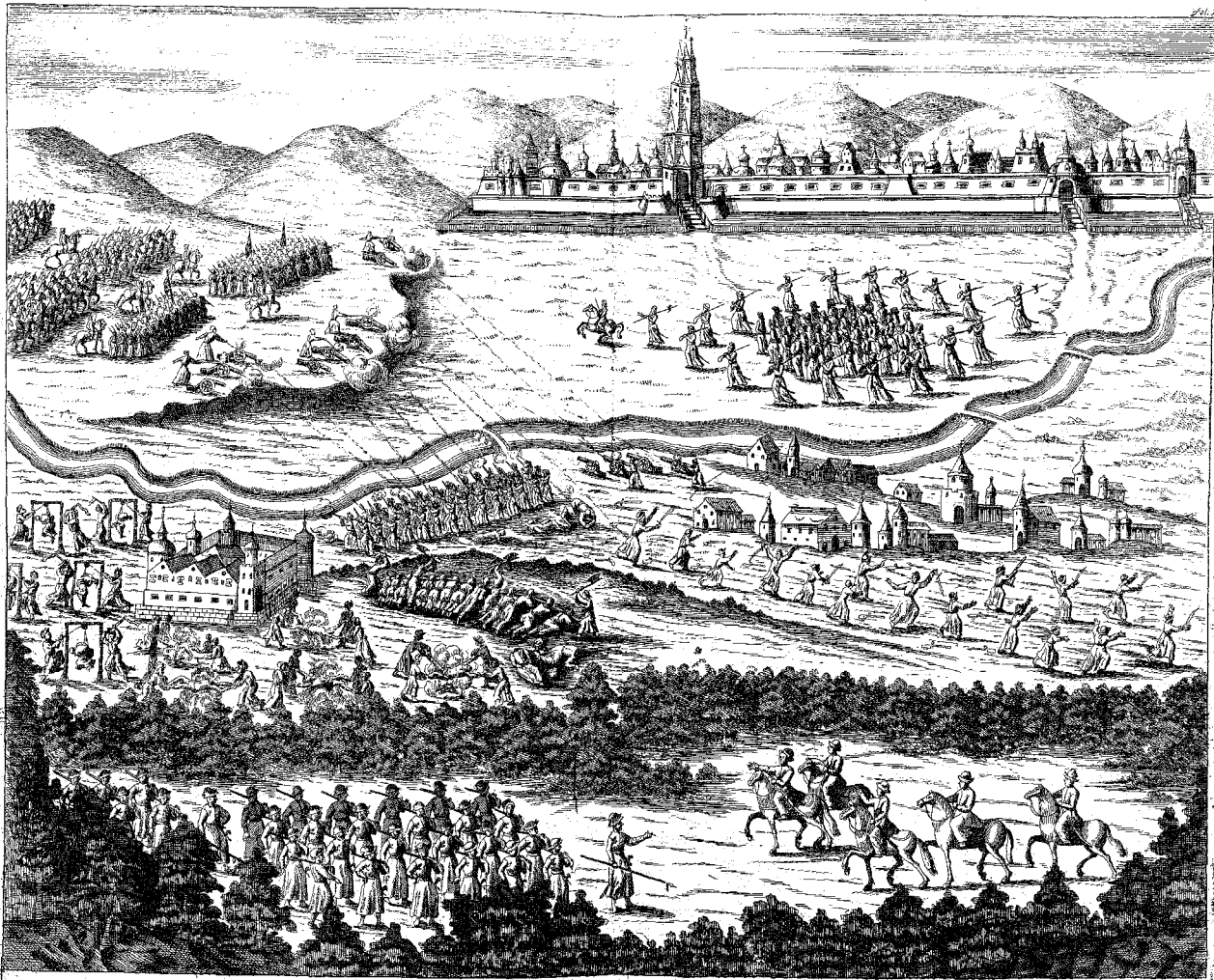
COMPENDIOSA DESCRIPTIO *Periculofæ Rebellionis Streliziorum in Moscovia.*

FAmiliari fortunæ ludibrio perfæpe folet contingere, ut vicinas ædes, voraci flamma correptas, amico auxilio exftincturus, in idem adducatur difcrimen; ac proinde non immeritò propriæ infelicitatis calamitas deploranda fit, quoties proximus ardet Ucallegon.

Omnibus notum est, Polonos ad libera suffragia ituros, quibus Regem renunciarent, ad viduatæ Reipublicæ solium evehendum, in duos Candidatos sua studia divisisse. Quæ procellæ ex Comitiorum freto exæstuant, apud vividas gentes, subtilique, & exerto ambitu ferventes, funestam omnium discriminum minitabantur tempestatem. Excitatus propinquitate periculi Moscoviæ Tzarus validam militum manum sub Knesio Michaële Gregoriwizio Romadonowski Belli-Duce ad Lithuanix fines vigilare jussit, ut motus publici ex privatis fortè simultatibus oriuri prompto remedio componi, turbatorésque pacis publicæ, fortiori auxilio reprimi, & ad debitam jure electi Regis venerationem tantò efficacius possent compelli. Verùm quàm mirabilis fortunæ, rerùmque ipsarum viciffitudo est: alienos fluctus crudelissima tempestate in se devolvit, quos timebat vicinæ gentis tranquillitatem implacida inundatione temeratos. Quatuor Streliziorum regimina, quæ ad Lithuanix fines excubabant, dominatûs transferendi cogitationes flagitiosè susceperant. Regimen Theodosianum Viasman, Athanasianum Piclam, Ivanno Tzernoviense Volodomirienfe Ofthebam, Ticchonicum Dorogobufam servitiis suis commendata loca jam reliquerant, pulsos, quos habebant, fidelibus officialibus inter se munera militaria

litaria distribuebant, promptissimus ad facinus, optimus ad imperandum habebatur. jam proximis extrema minitabantur, qui ad partes suas, vel spontè non concederent, vel intentioni suæ resisterent. Multa de periculo tam præsentis Moscux spargebantur, sed utrum sat fida nemo intelligebat; donec frequentes Bojarinorum congressus, iterata dierum consilia, nocturnæ coitiones, & conferentiæ assiduæ, rei magnitudinem omnibus asseruerint, maturitatem conclusi imminens promovit necessitas. Bojarinum, & Waywodam Alexium Simonowizium Schachin ante discessum suum Militiæ Generalissimum elegerat Tzarus; non poterat itaque executio alteri demandari, quàm cui Tzarea Majestas bellicæ rei summam jam antea concediderat, sed nulla satis certa mandata erant, volebant omnes ex re consilium capiendum, ubi pertinaciùs resisterent, nullâ culpæ admixtæ rogatâ veniâ, tum demum rigore in flagitium animadvertendum. Consensit in commissam sibi potestatem Schachinius, ea tamen conditione, ut decretum hoc omnium consensu approbatum, omnium etiam subscriptione, & sigillis corroboraretur. Quamvis sua postulato fuerit æquitas, nemo tamen ex omnibus fuit, qui propriæ manûs appositionem non recusaret. Incertum an metu, an invidiâ: moram tamen non tulit discriminis propinquitas, & timor ex eo, si Streliziorum seditiosæ cohortes Moscuam penetrarent. Nec vana formido fuit multitudinis rebellibus immiscendæ, consultiùs visum occurrere, quàm invasionem eorundem periculosissimam expectare. Prætorianis cohortibus insinuatum, ut paratos se in omnem horam exhibeant: eundem contra sacrilegos violatores Majestatis: qui operam suam detrectarent, ejusdem criminis reos, & participes existimandos. Nulla sanguinis, aut affinitatis vincula ligare, ubi de salute Principis, & Imperii ageretur, quin potius filio licere Patrem occidere, venientem in excidium Patriæ. Strenuè spartam hanc executus est Generalis Gordonius, & concreditas sibi militum turmas ad egregium facinus animavit: nulla enim magis gloriosa stipendia, quàm incolumitati Principis, & Republicæ præstita. Neque sinè prosperi eventûs præfagio in ipsam Pentecostes solennitatem incidit hæc in refractarios expeditio, ut Spiritus Veritatis, & Justitiæ confunderet iniquitatis consilia, sicuti successus clarè docuit. Tria enim potiora rebellionis capita discordia divisit, quæ interitum diem promotionem itineris morata, fidei exercitui ad monasterium Sanctissimæ Resurrectioni dedicatum, & ab aliis Hierusalem cognominatum obvios dedit perduelles Strelizios. Facinoris nempe magnitudo metum, protelationē, & diversa interdum

dum consilia adfert, & jurata scelere concordia nunquam solet esse diuturna. Si vel horâ citiùs monasterium occupâssent rebelles, illis munimentis tuti fidæ militiæ labores diu frustra fatigatos fortè enervâssent, infestâ piis victoriâ, perfidiæ crimen coronaturi. Sed violentis consiliis optatum exitum fortuna negavit. Pinguioris terræ viciniam tenuis rivus non procul alluit, in hujus anteriori ripa Tzarei milites, in citeriori rebelles jam apparebant: tentabant transitum, quem, si voluissent, Tzareus miles difficulter prohibuisset; diurna enim profectioe fatigatis, nec robur satis collectum erat. Consilium viribus substituit Gordonius, & solus ad ripam Streliziis collocuturus digreditur. Invenit jam trajectum meditates, eorûmque conatum ulteriorem similibus dissuadet: quid animi ipsis esset? quonam tenderent? si Moscuam cogitarent, noctem proximam longius iter non finire, neque angustias loci anterioris ripæ omnes capere, manerent potiùs in altera fluminis parte, & noctis tempora adhererent consultationi saniori, quid in crastinum statuere vellent. Non restitit tam amica consulenti seditiosa turba; corporum enim lassitudo etiam animos ab inopina certaminis occasione deterrebat. Interea Gordonius, omnem loci commoditatem bene speculatus, in propinquo proficuum collè, consentiente Schachinio cum suis occupat, stationes distribuit, & firmat, non omisso, quod sibi defensionis, & præsidio, adversariis verò offensionis, & detrimento esse posset. Pari fide, & animi fortitudine muneris sui partes strenuè gessit Cæsareus rei tormentariæ Colonellus de Grage; collem supra dictum infedit, tormenta commodè locavit, & omnia eo ordine disposuit, ut pene tota boni successûs gloria penes rem tormentariam remaneret. Orta quamprimùm luce ex mandato Campi-Ducis Schachinii iterum Generalis Gordonius ad colloquium cum Streliziis redit, reprehensâ paulisper regiminum inobedientiâ, de Tzarea clementia multùm differit. Si stipendia quærerent, non per seditionem, & turbas desideria militum ad Tzarum ferenda. Cur contra morem obsequii, contra fas disciplinæ commendata fidei suæ loca deseruissent? Cur ejectis Officialibus, ipsi vim meditentur? in pace potiùs postulata sua proponerent, redirèntque fidei debitæ memores ad designata loca; flexos ad pietatem, si videat, si supplices audiat, se & precibus satisfactionem, & admissi flagitii veniam impetraturum. Sed perfidorum jam induratum contumaciam non commovit Gordonii oratio, solùmque hoc responsi locè pervicacia reposuit: ante se Moscuam ad uxorum charissimarum amplexus, & non solutorum stipendiorum receptionem admittendos, quàm ad designata

signata loca inopes redituros. Retulit Schahinio sceleratissimam hanc Streliziorum pertinaciam Gordonius; Cùm is autem de flagitiosorum pœnitentia necdum omnino desperaret; non abnuit Gordonius, propositâ delicti veniâ, & promissâ stipendiorum exsolutione efferatos rebellium animos tertia vice tentare. Verùm infructuosa omnis admonitio non sperato duntaxat sine frustrata, sed ab exacerbatis etiam ad iracundiam animis, vix non malè mulctata increpant jam, & reprehendunt virum autoritate gravem, suum olim Belli-Ducem: cederet confestim loco, nec plura inani fructu differeret, ni tantam suam audaciam emisso globo velit castigari: se nullius recognoscere imperia, non audire mandata, nec sic redituros ad loca sua; Moscuam se admittendos; si prohiberentur, viam sibi vi, & ferro aperturos. Pupugit insperata ferocia animum Gordonii, & quid è re sit, cum Schachinio, & aliis præsentibus bellicis officialibus deliberat: facilis autem fuit conclusio in illos, qui armorum suorum vim experiri jam antea decreverant. Omnia igitur ad congressum, & pugnam parantur; cogente sic perduellium concertandi pertinaciâ. Non minora Streliziis studia, aciem ordinant, tormenta dirigunt, disponunt ordines, preces consuetas, & Dei invocationem præmittunt, quasi cum hostibus pro bona causa dimicaturi. Non audet scilicet malitia, nisi sub virtutis, justitiæque coloribus in publico comparere. Innumeris utrinque formatis crucibus eminus congregiuntur legiones. Prima tormentorum, bombardarumque explosio ex Campi-Ducis Schachinii castris tantùm audiebatur; cujus jussu nullis globis arma onerata erant: quia spes suberat, fore, ut actuali resistantia perterriti, ad submissionem obsequii redirent. At animos sceleri addidit, primam sclopetorum tempestatem sinè vulnere, & strage transiisse: alacriores multò arma exonerant, quosdam exanimis, plures vulneribus faucios prosternunt. Postquam mors, & vulnera satis docuerunt, fortioribus remediis agendum esse, facultas Colonello de Grage data est, non ampliùs dissimulata virtute è tormentis majoribus ferrum, & plumbum detorquendi. Expectatissimum Colonello de Grage mandatum fuit, qui nihil cunctatus, ea dexteritate in rebellia capita detonuit; ut impeditis resistantium furiis certamen, & velitatio in miserandam seditiosorum stragem transierit. Dum alii exanimati procumbunt, palantes terrore strelizios animus cum ferocia destituit; quibus sanius in discrimine iudicium remanserat, tormentorum Tzareorum vim suis contra directis tormentis impedire, & propellere frustra moliebantur; hæc enim Streliziorum consilia Colonellus de Grage jam antevererat,

directis tormentis suis ad tormenta perfidæ turbæ, quibus ad ea accedentes continuo quasi turbine aded profligavit, ut multi caderent, plures aufugerent, & nemo amplius superesset, qui ad eorundem usum redire attentaret. Interea non cessat Generalis Grage in ordines jam diffugientium ex colle suo fulminare, nusquam tuti Strelizii, nulla in armis salus, nihil magis abhorrebant, quam affidua tormentorum fulmina, à Germana dextera in se, emissa; deditioem ergo sui offerunt, qui ante horam efferatissimi oblatam gratiam respuebant: tam brevi spatio victi à victoribus distinguiebantur. Supplices procumbunt, & rogant, tormentorum ut cesset crudelitas, se quodcunque imperaretur, promptè executuros. Responsum supplicibus, ut arma deponerent, extrordinem se conferrent, nihil recusarent eorum, quæ injungerentur. Licet confestim armis abiectis ad iussa loca victi concederent, continuata tamen adhuc paulisper tormentorum explosio; ne sublatâ pavoris causâ temeritati rediret animus, & belli contumacia resurgeret. Ubi tamen verè pertimuerant, impunè contemnebantur. Millia hominum se dederunt vinculis, qui si robur suum experiri maluissent, vincientium victores procul dubio evasissent. Sed Deus est, qui dissipavit cogitationes malignorum, ne possent adimplere, quod cœperant.

Postquam efferata rebellium superbia enarrato modo plenè detumuit, omnesq; seditionis participes coniecti in vincula Campi-Dux Schächinius in periculosæ, & impiæ machinationis causas, finem, authores, Duces, & complices viâ torturæ inquisivit; non vana enim erat suspicio, de majoribus ejusdem capitibus, se mortis reum quivis spontaneè confitebatur, ipsius autem delicti seriem ordiri, manifestare consilia, prodere conscios, nemini quisquam persuasisset: equuleus igitur veritatis eliciendæ ultimum instrumentum à lictore adornatur. Inaudita fuit adhibitæ torturæ immanitas: flagris sævissimè cæsi, si pertinaciam silentii nondum rumperent, saucia reorum tergora sanie, & tabo fluentia, igni admovebantur, ut per lentam cutis, & carnis morbosæ adustionem acuti dolores, ad ima ossium, & extrema sensuum cum atrocissimis cruciatibus descenderent. Hæc tormentorum vicissitudo una & altera vice repetebatur. Horrenda visu, & auditu tragedia. Ultra triginta, in aperti campi planitie funestissimi colucebant ignes, ubi miserrimi inquisiti cum ejulatu terribili torrebantur; parte ex alia resonabant crudelissimi flagrorum ictus, ut ex jucundissima terræ vicinia sævissima hominum carnificina facta sit. Post exercitam plurimorum torturam, quorundam pertinacia demum victa, sequentem perversissimi instituti sui seriem

feriem inchoavit : Non ignorare se, quantum deliquerint ; capitis pœnam omnes promeritos , neque ullum fortasse mortem recusaturum. Si suis fortuna adfuisset cœptis , se in Bojarinos eadem fuisse statuturos , quæ nunc victi exspectent supplicia ; propositum enim sibi fuisse, totum Germanorum suburbium accendere, diripere, & evertere, Germanisq; ad unum omnibus internecone deletis , Moscuam violentos invadere , qui restitissent milites jugulare , cæteris in societatem flagitii assumptis ; Bojarinorum alios morte , alios exilio mulctare , omnibus ex officiis , & dignitatibus suis dejectis , ut eò facilius commune vulgus partes suas amplecteretur. Poppæ quidam B. V. iconem, & Sancti Nicolai imaginem prætulissent, ut appareret, arma pietatem, Dei honorem, fideisque defendendæ necessitatem suavisse, non malitiam. Rerum potitos, se schedas in publicum sparfuros fuisse, quibus populo confirmassent, Tzaream Majestatem perniciosis Germanorum consiliis peregrè profectam, ultra mare vitâ functum esse. Ne verò sinè gubernatore Republicæ navis sui incerta fluctuaret in pelago, apud quemvis scopulum facili naufragio interitura, Principissam Sophiam Alexiadem interea ad thronum evehendam, donec Tzareiwizius majorennitatem, & adultioris ætatis robur nancisceretur. Basilium Galizin ab exilio revocandum, ut consiliorum prudentiâ assisteret Sophiæ. Ut verò singula confessionis istius puncta tanti momenti sunt, ut quodvis etiam seorsim spectatum, capitalem pœnam irroget, ita Campi-Dux Schachinius conceptam in eisdem sententiam promulgari fecit, & exequi. Multos ad laqueum, & suspendii pœnam damnatos, plures infaustæ trabi incumbentes securis è medio sustulit ; plurimi securiori vindictæ reservati, ad locorum circumjacentium custodiam relegabantur. Contra Generalis Gordonii, & Principis Masattkii consilia ad hanc rebellium executionem Campi-Dux processit, cùm seditionis capita sinè sufficienti inquisitione præmatura morte ulteriori examini eximerentur, hinc non immeritò justioris vindicis furorem in se concitavit, quo inter Regii convivii lætitiâ neci datus esset, nisi fortior Generalis Lefort retrahendo, manum impedivisset à vulnere. Verùm tunc aliter sapiebat Schachinius ; maturam nempe severitatem in multorum animis reverentiam in Principem, timorémque supplicii utilissima mutatione sequi. Ideoque publicæ ultionis exemplo terrorem reliquis incussurus, uno die septuaginta, altero nonaginta meritissima cruce fregit. Doloris acerbitatem, & indignationis magnitudinem, ad quam Tzaream Ma-

jestatem intellecta Streliziorum rebellio multum commoverat, spirans vindictam animus facile prodidit. Viennæ adhuc commorabatur Italicæ protectionis desiderio plenissimus; hanc tamen peregrinandi curiositatem, etsi fervidissimam allata nihilominus nova, de orto in visceribus regni sui tumultu, facile extinxerunt, ad Oratorem suum Lefort (quem penè solum intima familiaritate dignabatur) continuè accedens hisce indignabundè alloquebatur: Franciscæ Jacoweides, modum suggerere, quo brevi temporis spatio per viarum compendia Moscuam attingere, & tantam meorum perfidiam condignis flagitio suppliciis ulcisci queam. Nemo abibit impunis. Circa Regiam urbem meam, quam impiis conatibus suis diripere meditabantur, in mœnibus, & muris infames cruces, & patibula erigi, omnesque & singulos dira morte exanimari faciam. Nec justissimi furoris sui consilia diu distulit; sed postæ celeritate, ab Oratore suo propositâ, usus, quatuor septimanarum decursu, ad trecenta miliaria felicissimè confecit, seque quartâ Septembris bonis Principem malis reddidit, ultorem. Prima post adventum sollicitudo de rebellionem fuit; quomodo composita? quid animi tumultuantibus fuisset? quibus authoribus tantum nefas ausi? cum autem nemo esset, qui ad omnia puncta accuratè respondere posset, his suam ignorantiam, illis Streliziorum pertinaciam obtendentibus, omnium fidem suspectam habere, & novæ inquisitioni cogitationes suas admoveere cœpit. Qui in vicinis variis locis custoditi aservabantur rebelles, ii omnes per quatuor militum prætorianorum regimina ad quæstionem novam, & torturam retrahebantur. Bebraschentsko reductis carcer, tribunal fuit, & equuleus. Nulla dies quæstitoribus vacua fasta aut nefasta, omnes ad torquendum idonei licitique visi. Quot rei, tot knuttæ, quot quæstiores, tot carnifices. Princeps Feodor Jurowiz Romadonowski, quantum cæteris severior, tantum præstabat inquirendi aptitudine. Ipsemet Magnus Dux ob conceptam in suos diffidentiam, inquisitoris officio functus est. Ipse interrogatoria ponebat, examinabat reos, non confitentes urgebat, pertinacioris etiam silentii Strelizios crudeli jubebat subjici torturæ, jam multa fassi, de pluribus quærebantur, quos tormentorum excessus viribus, mente, & ipsis vix non sensibus destituit, Medicorum industria pristinis suis viribus per novos cruciatus denuo enervandis cogebatur restituere. Totus mensis October reorum tergoribus per knuttas, & ignes excarnificandis infumebatur: nulla die à flagris, aut flammis fuere inñunes, quàm quâ vel rotâ fractos, ad furcam actos, vel securi interemptos vita ipsa reliquerat. Adhæc

hæc etenim supplicia condemnabantur, cùm ex eorum confessionibus de seditionis capitibus satis constaret.

Rebellionis Capita.

Vice Colonellus Locum tenens Karpakow, uti rebelles cæteros officii dignitate, ita & perfidiâ superare dicebatur: ad eum post knuttas, igne tergori admoto adustus est, ut loqui simul, & sentire desiêrit, quoniam verò timebatur, ne præmatura mors eum inquisitioni intempestivè subtraheret, Medici Tzarrei D. Carbonari sollicitudini recommendatus est, ut vitales spiritus penè extinctos vi medicaminum revocaret, restitutus aliquantum pristino vigori, novæ quæstioni subjectus, & acutioribus doloribus exanimatus est.

Batska Girin potissimus turbator post exantlatas quarta jam vice exquisitissimas torturæ pœnas nihil passus, ad suspendium damnatus erat, ipso autem executionis destinatæ die cum rebellibus Streliziis ex carceribus suis ad quæstionem perductis, vicennis quidam puer ad tribunal rapiebatur, ad cujus confrontationem silentii pertinaciam sponte solvit, & proditionis consilia cum omnibus circumstantiis detexit.

Puer verò iste vicennis casu in hos rebelles ad confinia Smolenscii incidit; coactus præcipuis seditionis authoribus sua præstare servitia, negligebatur ipsius attentio, nec prohibebatur adesse, cum de nefariæ proditionis suæ successu deliberabant. quando cum rebellibus rapiebatur ad tribunal, ut innocentiam suam faciliùs probaret, ad Judicis pedes provolutus ardentissimis supplicabat suspiriis, ne tormentis subjiceretur: Omnia se, quæ sciret, exactissima fidelitate confessurum. Damnatus autem ad laqueum Batska Girin, ne antea suspenderetur, quàm ipse confessionem suam judicialem absolvisset; eundem enim ex primariis rebellibus unum, & optimum verissimæ assertionis suæ testem esse.

Boriska Broskurad in castris adhuc mandato Campi-Ducis Schachinii justificatus.

Jakuska electus supremus Vigiliarum Præfectus albi regiminis, & duo alij subofficiales, quos inter dissidium ortum erat, cùm Moscux appropinquarent, quod, causata quadriduana cunctatione illis perniciem, bonis autem omnibus salutem attulit.

Diaconum Ivanum Gabrielowiczium aliquot jam annis Principissa Marpha aluerat, ut libidini suæ illius commercio satisfaceret. Hunc volebant rebelles Marphæ Matrimonio jungendum, Streliziorumque protectorem, seu supremum Cancellarium

um esse, sed ob finistrum cœpti scelerati eventum funus, & exequias non nuptias celebravit.

Poppæ quidam Streliziis immixti ejusdem perfidiæ se participes reddiderunt; nam preces suas eo fine fundebant ad Deum, ut perduellium conatus secundaret, iidemque erant, qui B. V. & S. Nicolai imagines inter arma circumferre, populûmque justissimæ causæ, & veræ pietatis obtentu ad refractariorum partes pertrahere promiserant. Hinc alter prope summum templum Sacrosanctæ Trinitati dedicatum per Tzareum morionem ex infami cruce suspensus, alter autem capite prius securi amputato, in ejusdem loci vicinia rotæ impositus est, istius ultimi autem carnificem Dumnius Diacus Ticchon Moseiwiz (quem Tzarus Patriarcham suum nuncupat) agere cogebatur.

Sophia.

Ambitio dum in possessione est, justitiæ locus non est; semper enim rationes in promptu habet, quibus se tueatur; quem non moveat discrimen, quod inter imperandum & obediendum interest. Principissa Sophia à quatuordecim annis vitæ fratris fertur insidiata, multorum jam causa tumultuum. Principis denique fratrisq; animum apertis suis dolis, & factionibus impulit, ut majorem securitatis propriæ haberet rationem; præsertim cùm recentia pericula satis testarentur, eâ liberâ, nihil in Moscovia firmum fore. monasterio Neo-Virginum igitur inclusa indices à Tzareis militibus arctissimè custodiebatur, attamen ambitiosissimæ Principissæ artes tot custodum oculis omnino caveri non poterant: novæ Streliziorum conspirationis se caput adfuturam spondet, & sua cum iisdem consilia communicat; modos & fraudes suggerit, quibus Strelizii iniquissimas suas cogitationes effectui dare possent. Super attentatis hisce ab ipso Tzaro interrogata quid responderit, necdum constat. Hoc verò certum est, Tzaream Majestatem eodem actu suis, & Sophiæ vicibus illachrymatam. Volunt aliqui, Tzarum eandem morte puniturum hoc argumento usum: Maria Scotiæ jussu Sororis suæ Elisabethæ Angliæ Reginæ ex carcere ad carnificis ferrumeducta me potestatis in Sophiam exercendæ admonet. Nihilominus & ista vice scelus sorori frater condonavit; hæc solummodo pœnæ locò injungens, ut remotius quoddam monasterium eidem exilium esset.

Principissam Marpham magis libidinis explendæ, quàm Dominatûs transferendî cupiditas iisdem rebellionis machinationibus intricavit: ut scilicet Diaconi Joannis Gabrielowiczii impu-

ris commerciis liberius frui posset, quem ad id aliquot jam annis suis sumptibus sustentaverat, hæc abscissis capillis in monasterium detrusa præteritorum pœnitentiam aget.

Fiera Sophiæ, Schukowa Marphæ intimiores cubiculariæ ex Tzarea arce raptæ, & ad Bebraschentsko (locum inquisitionis) ductæ, & utraq; torturæ subjecta: cùm Fiera solis pudendis tectis, cæterùm toto corpore nuda flagris (Knuttas vocant) cæderetur; advertit Tzarus eam gravidum uterum ferre: interrogata, num se ingravidatam sciret? non negavit; sed insuper cantorem foetus patrem indicavit; quo se quidem ulterioribus Knuttarum ictibus, sed non pœnâ mortis liberavit; postquam enim cum Schukowa pluribus flagris onerata, operæ suæ perfidis Principissis adhibitæ confessionem peregerat, morte facinus utraq; expiavit. De supplicii genere adhuc nihil certum: volunt aliqui, vivas ad collum usque in terram defossas fuisse, alii verò in profluentem Jausam abjectas.

Sophiæ Correspondentia cum rebellibus.

Nullum præsidium satis firmum est, ubi malitia, & proditio arcis evertendæ cogitationem semel suscepit; nullo tempore otiosa est, omnes minutissimos rimatur angulos, ubi pessimæ intentionis suæ emissarios tutò possit ablegare. Non alio fanè sine tanta militum custodia ad fores monasterii Neo-Virginum quotidie excubavit, quàm ut Sophiam periculosa ambitionis Principem accuratissimè observaret, ne quid inimicum adversus Regni, & Principis commoda moliretur. Attamen à tot Argis satis prohiberi non potuit, quin ipsa vilissimi, ad ipsas militum excubias assidentis mendicabuli operâ usa, magnum pene & periculosissimum intestini belli incendium excitasset. Vetula erat, quæ indies stipem solebat emendicare. Hujus affectus profusa liberalitate expugnatos, pinguioribus promissis ad prohibitas operas sollicitavit; cùmque anus spei tam amplæ plena se omnia Domina jussa accuratissimè executuram polliceretur, quid carere oporteret, aut exequi, Sophia edocet, panem se simulatione consuetæ elemosynæ daturam; hunc ad Strelizios fideliter deferret, expectaretque, si ejusdem fidei quid responsi crederent. Pani inclusæ litteræ erant, quibus securitatem rebellibus faciebat, se laudabilibus eorum cœptis strenuam operam allaturam; venirent modò ad monasterium, excubitoribus, qui resisterent, omnibus trucidatis, rem ed recidisse, ut non aliter, quàm fuso sanguine eandem bene auspicari possent. Rebelles eodem modo sua Sophiæ per panem transmiserunt responsa. Aliquoties id pra-

practicatum, semper felici successu; militibus nihil tale suspicantibus. Aded ingeniosa in excogitandis fraudibus perversitas. Nihilominus semet sefellit; & panis iste, quo abusi, tot bonis necem paraverant; ipsis calamitosissimum, meritum tamen exitium progeneravit; ut ex subjecta sententia facile intelligitur.

Sententia in rebelles lata anno 1698. 10. Octobris.

Fures, prædones, traditores, & crucis transgressores, & rebelles regiminis Theodosii Kolpokow, Athanasii Tzabanow, regiminis Joannis Zornoi, regiminis Ticchonis Hundertmark, jaculatores Strelizii.

Magnus Dominator Rex, & Magnus Dux Petrus Alexiowiz, magnæ albæ, & parvæ Russiæ Autocrator jussit illis dici.

Elapso 27. Octob. anno (id est 1698.) juxta ejus Magni Dominatoris & litteras Roserati (Cancellariæ ordinatoriæ) jussi sunt è Storopzo, cum exercitu Senatoris, & Belli-Ducis Principis Michaëlis Gregoriwizii Romadonowski, cum sociis, cum colonellis suis, & vice Colonellis esse usque ad ejus Magni Dominatoris mandatum in civitatibus, & locis designatis.

Theodosii regiminis Viasmæ, Athanasii regiminis Pielle, Joannis regiminis Osthebæ, Volodomirowæ, Ticchonis Regiminis Dorogobuskii.

Et ipsi, illi Magni Dominatoris mandato contrariati, in illas designatas civitates, cum illis suis Colonellis, & vice Colonellis non iverunt, atque eos, ac vice Colonellos, & Capitaneos è regiminibus suis amandârunt foras; ipsorum autem locò elegerunt sibi in illa officia ejusmodi rebellatores, fratres suos jaculatores, cum regiminum tormentis, armisque Storopzo perrexerunt Moscuam; atque dum sub Resurrectionis monasterio, cum iisdem jaculatoribus convenit Alexius Simonowicz Schachin cum sociis, unacum electa cohorte: ut ipse à suo exercitu misit ad eos, ter, ut ipsi hujus suæ oppositionis, ei Dominatori culpam suam deferrent, & irent secundum prius, ejus Dominatoris mandatum, in illa designata loca; ipsi verò eidem Dominatoris mandato se opposcentes, in illa designata loca pariter non iverunt, ac ad conflictum parati, ex illo suo exercitu, contra ejus Dominatoris militarem populum ex tormentis, & armis jaculati sunt, & multos vulnerârunt, & aliquot ex illis vulneribus mortui sunt; venturis autem Moscuam, standum erat in campo dicto virgineo (ante monasterium) ad tradendam supplicationem Principissæ Sophiæ Alexiadi, eamque vocandam, quatenus ea conformiter prioribus insisteret in directionem, excubantes autem mili-

milites, qui ad illud sunt monasterium, maētandos, maētatis verò illis, eundem Moscuam, & dispergendas Moscuæ in omnia nigra suburbia seditiosæ suæ compositæ supplicationis copias, ac seducendos nigros, ac si Magnus Dominator trans mare defunctus esset; cum iisdem faciendam seditionem, Bojarinos interficiendos, Germanorum autem suburbium disperdendum; extraneos omnes occidendos, & magnum Dominatorem Moscuam non admittendum. Quòd si verò eos Moscuam militaria regimina non admitterent, scripturos enim se pariter ad jaculatorum regimina, quæ modò sunt in ejus magni Dominatoris actuali servitio, & accepturos ad se contra illos milites: quando autem illi jaculatores Moscuam venirent, se cum illis jaculatoribus eandem Principissam in directionem vocaturos, & illos milites occisuros, Bojarinos interfecturos, ac eodem modo Germanicum suburbium perversuros, & extraneos maētatos, magnúmque Dominatorem Moscuam non admissuros. Itaque in inquisitionibus, & torturis ii horum omnium se reos confessi sunt.

Et magnus Dominator jussit pro hoc eorum patrocínio, eos prædones, traditores, & transgressores, rebellésque morte puniri, quatenus eorum intuitu alii deinceps sic patrocinari non assuescerent.

Quemadmodum ista sententia in omnes Strelizios generaliter concepta est; ita nulli sera facinoris pœnitentia impunitatem obtinuit. Antequam enim Tzarea Majestas peregrinationem suam extra Moscoviam aggredetur, iidem tumultuabantur Strelizii, sedatis ea lege condonatum est scelus, ne denuo quid simile auderent. Referebatur conditio hæc in publicam scripturam, quâ si etiam nulla lex Majestatis perfidos persequeretur, semet obligabant ad omnes excogitabiles cruciatus, crudelissimas pœnas, & ipsa mortis supplicia, casu quo renovatâ contumaciâ contra salutem Principis, suam juratam fidem, & debita humillima obsequia secius aliquid admitterent. Omnes propria subscriptione hanc Tzari sanctionem, & præmeditatam sententiam confirmârunt; qui litterarum formandarum imperiti erant, subsignata cruce eandem approbârunt. Hæc fuit circumstantia aggravans, quæ, viâ misericordiæ præclusâ, rigorem justitiæ perduellionis vindicem constituit.

Executio prima 10. Octobris anno 1698.

Ad hoc Justitiæ vindicativæ exercitium tanquam disputatam â rebellibus supremam vitæ, necisque potestatem, sibi denuo quasi postliminio assertura Tzarea Majestas omnes exte-

rorum Principum Legatos invitavit. Militares in Bebraschentsko domos aprica terminat campi area, surgente in collem vertice, altior. Hic locus executionibus destinatus est, ubi erectis infamibus palis infixâ justificatorum deformia capita post mortem durant admissi sceleris ignominia. Ibi prima tragœdiæ scena pandebatur; quotquot ad spectandum venerant exteri, à viciniore accessu arcebantur, totum prætorianorum militum regimen in suis stabat ordinibus, & armis: paulò remotiùs, ubi ipsa loci area in erectiorem quendam tumulum desinebat, multi in globum, & circulum collecti Moscici semet urgebant. Quidam Germanus supremus Vigiliarum Præfectus mihi tunc comes erat; Moscica vestimenta mentiebantur nationem, accessit muneris fiducia, & major ex eo libertas, quòd in servitiis suæ Majestatis constitutus Moscorum privilegia participet. Is conglomeratis Moscorum agminibus se immiscuit, indeque redux nunciavit: quinque ibidem rebellium capita à nobilissima Moscoviæ dextera securi esse amputata. Militum in Bebraschentsko domicilia præterlabens fluvius Jausa interfecat: ex hujus altera parte minoribus Moscoviticis curribus (quos Moscici Sbofek vocant) impositi centum rei, tempus subeundæ mortis expectabant. Quot rei, tot currus erant, tot custodes milites; nulla sacerdotis videntur officia, quasi damnati ea pietate forent indigni; singuli tamen ardentes cereos manibus gestabant, ne sine luce moriantur, & cruce. His imminentis mortis metum auxit uxorum miserabilis lamentatio, undique gemitus, & ejulatus morientium miseram turbam affonabat. Suum Mater plangebat filium, Parentis fatum deplorabat nata, uxor miserata vices sui mariti ingemiscebat cum aliis, quas diversa sanguinis, & affinitatis vincula ad ultimas lachrymas propellebant. Cùm verò ad ipsum supplicii locum præcipitatis equis raperentur, altioribus singultibus, & suspiriis sceminarum ploratus sumebat vires; insequi conantibus (quantùm aliorum interpretatione intellexi) varia, & ferme similia lamenta dolor exprimebat: cur tam subito avelleris? cur me deseris? ultimum ergo osculum negatur? cur valedicere prohibeor? hujusmodi querelis, quos cursu non poterant amicos suos assequi conabantur. Ex prædio Campi-Ducis Schachinii alii centum triginta prodibant ad mortem Strelizii. Ad utramque partem cujusvis portæ urbanæ duplex erectum stabat patibulum, quodvis sex eo die rebellibus onerandū. Omnibus ad loca executionis perductis, & singulis sexenis ad singula sua patibula duplicia distributis Tzarea Majestas viridem Polonicam togam induta, multisque Moscis nobilibus stipata ad portam ad-

venit,

venit, ubi suæ Tzareæ Majestatis jussu cum Poloniæ, & Daniæ Repræsentantibus Dominus Ablegatus Cæsareus proprio in curru substiterat. His proximus erat Generalis Lefort cum Generale Vigiliarum Præfecto de Carlowiz Tzareæ Majestatis ex Polonia conductore, multis aliis externis, quibus Mosci immixti erant, ad portam circumfusis. Tuncsententiæ publicatio initium sumpsit; ad cujus tenorem bene percipiendū omnes hortatus est Tzarus. Non suffecit tot reis lictor, Officiales quidam bellici jussu Tzareo compulsi in carnificis subsidium venerant; non loris, non compedibus vincti rei; calceamentis tabulata appensa erant, quæ mutuo allifu pedum celeritatem impediencia non auferebant solita ministeria. Spontaneo labore per scalas ad trabem enixi sunt, formati versùs quatuor mundi partes crucibus, sibi met ipsis linteo oculos, & faciem (mos est gentis) obvelabant. Plurimi collum laqueo inferentes semetipsos ex furca egerunt præcipites, finem pendendo acceleraturi ducenti & triginta numeratisunt, qui fune, & suspendio flagitium expiârunt.

Executio secunda 13. Octobris. anno 1698.

Etsi omnes rebellionis complices ad mortis supplicia damnati essent, attamen feveri processûs modum Tzarea Majestas noluit excedere; præsertim cùm multis ætatis, & judicii imbecillitas suffragaretur, quos errâsse magis, quàm peccâsse diceres: his pœna mortis in aliam corporalem mutabatur; ut auribus nimirum, naribûsque abscissis, vitam ducerent ignominiosam; non ut antea in regni visceribus, sed in diversis, barbarisque Moscoviæ confinibus, ad quæ hoc die præscripto modo castigati quingenti deportati sunt.

Executio tertia 17. Octobris. anno 1698.

Sex tantùm hodie securi percussi sunt, feliciores cæteris, si executorum dignitas in gloriam cedit.

Executio quarta 21. Octobris. an. 1698.

Ut muros urbis, quos Strelizii violento transcensu temerare meditabantur, sanctos, & inviolabiles omnibus comprobaret, ex omnibus muri foraminibus, quæ portas proximè attingunt, emissæ trabes sunt, ex quibus singulis bini suspendebantur rebelles. ultra ducentos hodiernus dies ea morte vidit extingui. Nulla ferme Urbs tot palifadis erit præmunita, quot furca Moscuæ dedit excubitores Strelizios.

Executio quinta 23. Octobris. anno 1698.

Priori non dissimilis fuit, aliquot iterum centeni ad civitatis

murum (quem album dicunt) suspendebantur, ad singula duplicia primæ executionis patibula quatuor Streliziis annexis.

Executio sexta 27. Octobris, anno 1698.

Hæc à superioribus differt plurimum, modus longè diversus, & vix credibilis trecenti & triginta una vice simul educti ad feralem securis ictū totā planitiē civili, sed impio sanguine purpurârunt; quotquot enim ex Bojarinis, regni Senatoribus, Dumniis, & Diacis concilio interfuerunt, contra rebelles Strelizios instituto, omnes Tzareo mandato ad Bebraschentsko accersiti carnificis officium subire jubebantur. Quivis in certum librabat ictum, novo, & insolito muneri tremulas manus admovens, infelicissimè omnium feriebat Bojarinorum ille, qui aberrantem à collo gladium in tergus miserat, & Strelizio sic in medium ferme dissecto, dolores ad desperationem auxisset, nisi Alexasca securi meliùs infelicis rei collum tetigisset.

Princeps Romadonowski, cujus imperio quatuor ista regimina ante tumultum subjecta erant, ut turbas Polonicas in confinibus observaret; ex quolibet regimine unum jussus decollavit. Cæterùm ad Bojarinos singulos singuli ducebantur Strelizii, quos capite plecterent; ipse Tzarus in sella sedens totam tragediam inspectabat.

Executio septima 27. Octobris. an. 1698.

Popparum hæc coërcitio fuit, eorum videlicet, qui prælatione iconum plebejos ad partes Streliziorum pertracturi, pro felici impiæ machinationis successu consuetis ad aram sacris Dei auxilium invocârunt. Ante SS. Trinitatis templum (quod Moscuzæ summum est) patentem aream in locum supplicii delegit Judex. Poppas pro formatis tot millenis crucibus, & impertitis refractariæ cohorti benedictionibus mercedis condignæ locò crux exspectabat infamis. Aulæ morio Poppam vestimento mentitus misero funem parat, & injicit, nefas enim foret, Poppam carnificis subdi manibus. Poppæ secundo Dumnius quidam caput securi amputavit, & ignominiosæ rotæ cadaver imposuit: adhuc rota, & furca ad sacras has ædes proximæ, omnibus easdem subeuntibus scelerata onera exhibent, & criminis enormitatem palàm eloquuntur.

Tzarea Majestas in curru spectator, dum Poppæ ad supplicia rapiebantur; ad populum magno numero circumstantem paucis de Popparum perfidia differuit, addita comminatione: ne deinceps simili intentione ad Deum orare Popparum quisquam præsumeret. Paulò ante Popparum executionem duo rebelles fratres,

fratres, ante Arcem Kremelinam cruribus, & membris exterioribus fractis, vivi rotæ imponebantur; viginti alii autem securi percussi circa rotas jacebant exanimés. Hos inter tertium suum fratrem alligati rotæ duo reliqui conspiciebant. Lamentabiles eorum voces, & ejulatus nemo facillè crediderit, nisi qui priùs cruciatuum, & dolorum magnitudinem bene animo perpenderit. Vidi ego fracta crura arctissimis nodis ad rotam constricta, ut in tanto dolorum concursu acutissimum existimarem, quòd movere se nullo modo potuerint. Horum miserabiles clamores prætervehentis Tzari animum aliquantùm perstrinxerunt: ipse rotas adit, reis maturiorem mortem, dein etiam impunitatem pollicetur, si sincerè confiterentur; dum autem adhuc in rota pertinaciorés aliud nihil responsi darent, quàm se nihil confessuros, & pœnam jam ferme exsolvisse, relinquebat illos Tzarus mortis luctæ, & ad monasterium Neo-Virginum properabat. Ante dictum hoc monasteriũ triginta erecta patibula quadrati figuram formabant, ex quibus ducenti & triginta Strelizii suspensi; principales verò tres, qui suam Sophiæ supplicam pro regni administratione porrecturi erant, tam prope ad ipsas Sophiani cubiculi fenestras, insertas manibus suis supplicas offerentes, suspensi sunt, ut Sophia eosdem manu facillè posset attingere: fortè ut Sophiæ conscientia ex omni parte oneraretur, quod eandem impulisse credo, ut assumpto religioso habitu transierit in statum vitæ meliorem.

Executio ultima 31. Octobris. anno 1698.

Ad Arcem Kremelinam demum duo cruribus, exterioribusque membris fractis vivi ad rotas alligabantur, toto vespere, & insecuta nocte in acutissimis doloribus, cum horrendis lamentationibus miserrimum spiritum summa ægritudine traxerunt, alter, & annis minor ad alterius diei meridiem longioribus cruciatibus supervixit. Commodè apud Bojarinum Leonem Kirilowizium Nareskin Tzarus prandebat, omnibus Repræsentantibus, & Tzareis Ministris præsentibus. Diu reluctantem Principem omnium preces de industria alternatæ, demum expugnârunt, ut noto in aula sua Gabrieli in mandatis daret, & globo explosivo venti adhuc reo, cum vita sensum eripi permetteret.

Residuis in circumjacentibus locis adhuc custoditis rebellibus idem locus supplicii erat, qui carceris fuit; ne omnibus huc pertractis, & uno in loco excarnificatis, tanta hominum laniena tyrannidem redoleret; præsertim cum civium animi tot tristibus sociorum intereuntium spectaculis perterriti jam omnem Principis severitatem formident.

Consideratis verò quotidianis periculis, quibus Tzarea Ma-
 jestas exposita hæctenus nunquam secura, & multas vix evadens
 insidias extremam Streliziorum perfidiam semper pertimescere
 debuerit, nullum omnino Strelizium in Imperio suo tolerandum
 æquissimè conclusit; omnes ad ultima Moscoviæ confinia rele-
 gandos, extincto penitus Strelizii nomine. Libertas data est, si qui
 militiæ perpetuò renunciaturi in Provinciis, Waywodis volenti-
 bus, domestica servitia exhibere mallent. Nec omnino inson-
 tes erant; relatum enim ab officialibus, qui prope castrum Azo-
 wienfe hoc anno ad impediendas hostium incurfiones vigilave-
 rant: se à Streliziis nunquam satis tutos erumpentis perfidiæ atro-
 citatem in horas singulas expectasse. Nec aliter creditum, quàm
 eosdem mente ambigua fortunam seditionis alienæ speculatos.
 Omnes Streliziorum mulieres Moscviæ viciniis excedere jussæ
 maritalis flagitii pœnam sentiunt; edicto enim sub pœna capita-
 li prohibitum est, nullam earundem retinere, aut occulta suppe-
 ditare latibula; nisi qui easdem extra Moscuam ad bona sua mite-
 re, illarúmque servitiis uti vellent.

Russos à Roxolanis oriundos inflexo paulisper nomine sic
 compellatos, jam alii docuerunt. Recentiori vocabulo Mosqua
 fluvius Moscoviæ Metropolim allambens Moscos indigitavit.
 Quomodo autem gens ista, quorundam opinione transmarina
 prima Regni sede Novogrodiam, Kioviam, Volodomiriam, &
 denique Moscuam translata ex parvis initiis ingens robur cœpe-
 rit; illis temporibus scribendis non defuerunt decora ingenia.
 Joannis Basilidis tyrannide, qua tot amplissimas vicinas Provin-
 cias Casani, Afrachanique regna Principum morte, aut captivi-
 tate sibi subjugaverat, in eam, quæ nunc est, amplissimi Domi-
 natûs magnitudinem adolevit, quam hucusque sua moles sæpe
 afflixit, cujus insanabilia vulnera inquietæ subditorum mentes
 periculossissima sui avulsione nec dum passa sunt ducere cicatri-
 cem. Anno 1682. divisa civium studia famineo ambitu ful-
 cita, rapinis, cæde, latrociniiis miserandam in semetipfos ex-
 ercuere lanienam. Principissæ Sophiæ dolosis artibus tan-
 tas suas clades referunt in acceptis. Cùm enim ultimus magnus
 Dux Feodor Alexiowicz aucta indies infirmitate mortem pro-
 ximam instare præsentiret, Moscici Regni Statibus recommen-
 davit fratrem suum Ivanum Alexiowiczium natu majorem, &
 mitissimum Principem, sed visûs imbecillis, & multis aliis nota-
 bilibus corporis defectibus ad Regni curas, & sollicitudines mi-
 nùs idoneum. Defuncto autem Magno Duce Tzarissa Natalia
 Kirilosna eximia prudentiæ Princeps Bojarinis, & Regni Magna-
 tibus

tibus operosa sagacitate persuadere studuit, ut filium suum Petrum Alexiowiczium modernum Serenissimum Tzarum Ivano præterito melioribus auspiciis coronarent, ejusdemque pueritiæ, donec in maturiora consilia crevisset, cognatum Nareskinium præficerent; generosi enim pectoris indolem, vividam ingenii vim, & emicantem teneris in annis laborum patientiam, latentem animi magnitudinem, & virtutes Regias satis ostendere. Interea Principissa Sophia non impari arte, & calliditate instructa compertum Tzarissæ Nataliæ consilium contraria machinatione evertere laboravit. Nec ullum fatalius fulmen videbatur, quàm militem edocere Magnum Ducem Feudorum Alexiowiczium germanum fratrem suum Bojarinorum perfidiâ, & allato per eodem veneno morti succubuisse. Fidem suis verbis adstructura periculosiorem fraudem commenta est. Prætorianis militibus, quos defuncti Tzari funerali conductui, & exequiis frequentes interesse oportebat, immemorialis consuetudo vinum adustum in Rutheni moris jentaculum solebat distribuere, quem ipsa potum nocentissimo veneno miscuit, novôque facinore maleficii à se patrati invidiam in Bojarinos inclinare connixa est. Militem monuit, ne quod distribueretur, crematum biberet, lethalibus succis illitum, gustantibus mortem allaturum; eadem militibus fata instare, quæ Tzarum urfissent, Bojarinos omnes veneficos esse, coram insidiis milites peti; neque ad salutem quempiam eluctaturum, nisi Principis sui cædem, structas sibi insidias fortioribus ausis ulcisceretur. Vera, & ex fide monere Sophiam unius Strelizii docuit exitus, qui epoto intoxicato cremato ad mortem usque intumuit. Indè in Bojarinos diras dicere, defuncti sui Tzari manes invocare, veneficis licentiùs irasci, totamque plebem periculi magnitudine implere, & concitare in Magnates. Sexaginta tumultuantium millia primo furore duos Tzaræ personæ Medicos Doctores Danielem, & Guthbier corripunt, & tormentis, quorum crudelitas satis describi non potest, ad confessionem eorundem adigunt, quæ ipsi Sophiæ fraudibus decepti tanquam jam vera exprobrabant potiùs, quàm interrogabant. Medicorum alter caput tempestatu subducturus in Germanorum suburbio, donec tumultus desævissset, latere cogitabat, sed non erraverat furiosorum conjectura, etsi ex temerariis indiciis Germanos Medici receptatores esse, suspicio fuerit. Ferrum, ignem, & ultimam cladem toti Germano sanguini comminabantur, si læsæ Majestatis reum diutius auderet incolumem servare. Crevit Germanis metus, unius salute omnium interritu luituris; quos ne unà secum perderet, Medicus mendicum indutus recessit in agros,

agros, fortunæ suæ contagione infontes liberaturus. Verùm proditus in manus furentium incidit, paulò post ab insanientium gladiis in minutissima frustra dissectus. Medicis horribilem in modum trucidatis, imperiosè poscebant, sibi Bojarinos sceleris, & Tzareæ necis conscios dedi ad pœnam; solvique restantia salaria, summam 500000. ducatorum. Maximæ campanæ sonus vim experturis signum dabat; tormentis bellicis arcem arrietant, portas effringunt, armati irruunt, & quoscumque ex optimatibus invenère, per fenestras excussos, subjectisque hastis per ludibrium exceptos funestissimâ carnificinâ dilaniant. Nulla religio, nulla Majestatis reverentia defuncti Principis, cujus manibus ea crudelitate parentare decreverant, spoliata conclavia, expilatum ærarium, sacra omnia violata; peremptorum bona plus offerenti vendita, ipsa cœnobìa multorum millium iniquissima exactione vexata, & exhausta. Infamem quoque columnam, quam ipsa meruerat, erigi fecit rebellio, huic occisi Bojarini tanquam patriæ proditores ignominioso calamo inscripti sunt, omnibus imperii juribus usurpatis. Jam in Germanos pari furore defævire constituerant, cùm inter Strelizios unus, cui provecctæ ætatis canities auctoritatem conciliaverat, reliquos similibus dehortatus est: quid in Germanos, quid in infontes paratis? hos nefas est violari, nihil enim illi in nos peccârunt, cavete vobis, magni deinde constabit sera facti pœnitentia. Suecia illos protegit, illorùmque injurias tanquam proprias ultore ferro vindicabit. his illi ad saniora conversi cogitata cæde abstinerunt. Multa hominum millia, nullâ fontis, aut infontis distinctione habitâ, ea pestis hausit; in ea sola urbis parte, quam Kitaigorod vocant, quinque hominum millia, quos ad tuendam vitam mortis metus illuc compulerat, vario casu interierunt. Donec duobus Principibus Ivano, & Petro ad supremæ potentie fastigium evectis, uno duorum imperio, reliquorum discordiæ amoverentur. Tunc in rebelles promulgata edicta, decretæ pœnæ, facta executio, & columna per injustitiam erecta legitimo imperio denuo evertebatur. Verùm diuturna non fuit Regni tranquillitas; anno 1688. novi fluctus sæviori tempestate devolvebantur in Moscos, Bojarinorum plurimis neci datis. Tzarorum vitæ inhiabant, qui ad Monasterium Troycza dictum, velut ad securius receptaculum confugerant, eo tempore Dominus Lefort cum pauculis militibus fide majori, quàm robore primus ad Troyczam properavit, Tzari favorem omnibus majorem consecutus, cujus propitio semper adminiculo invidiosam, & exterorum nulli hæctenus concreditam Supremi Generalis, & Admiralis dignitatem facilè consequebatur.

tur, præcipuus nuper apud diversos Europæ Principes Tzari Orator. Plurimis adhuc periculis fuorum perfidiâ jaçtatus Sere-
niffimus Tzarus Petrus Alexiowicz omnes infidias, proditiones,
& fraudes prodigiofa felicitate superavit. Aliquot tantùm diebus
ante fuum ex Mofcovia egreffum detegebantur quorundam
optimatum confilia, contra falutem Principis flagitiofo odio pe-
ne ad exitum perducta, quibus punitis succedebant alii, qui in
abfentem liberiùs peccarent.

Genealogia Tzari.

Ex antiquiffima, nobiliffimâque Principum Romanoviczio-
rum profapia descendit, quæ proxima affinitate magnorum Du-
cum ftirpem attingebat, quam in Feudoro Ivanowiczio magni
tyranni Joannis Bafilowiczii filio novimus extinctam. Abavus
fuit Knefius Feudor Nikitiz, bellum à juventute fecutus, rebus
feliciter geftis, famam, & eximiam apud omnes exiftimationem
meruerat; annis autem gravis Patriarcha factus militaris gloriæ
galeam cum summi Sacerdotis infula mutavit, feque Filaretum
Nikitiz voluit compellari; anno 1633 diem fuum obiit.

Abavia fuit Iconomafia tyranni Joannis Bafilowiczii filia. Ho-
rum filius moderni Tzari Avus fuit Michaël Fedorowiz, qui ex-
pulsâ Demetriorum impofturâ 1613 fuffragantibus Mofcoviæ
Statibus Regni gubernaculo fuffecit, & exacta viginti trium an-
norum felicitate, quibus egregia laudè Mofeis imperaverat, duo-
decimâ Julii 1645 è vita difceffit. Reliquit autem ex Iconomafia
prima Conjuge duos Principes Alexium Michaëlowiczium, na-
tum 17 Martii 1630, qui dein etiam in fceptrum fuffecit; & Jo-
annem Michaëlowiczium, natum primâ Junii 1631, & 8. Januarii
1639 denuo extinctum. Ex Eudoxia Lucanowna verò octo
poft ipfum diebus defuncta reliquit filiam unicam Irenen, quæ
Comiti Woldemaro Christiani IV Regis Daniæ filio naturali
desponfata, ante nuptias extincta eft. Alexius Michaëlowicz
altero ftatim die poft D. Parentis fui obitum sextû decimû
agens añum ad supremum Magni Ducis ftatigiû folenni inauguratione
evehebatur, nec multo poft tempore ex nobili familia Miloslaw-
ski fibi conjugè elegit Iliâ Danielowam. Quatuor ex ea Principes,
& tres Principiffas genuit. Primus 1653 natus, & in baptifmo A-
lexius Alexiowicz compellatus eft. Hic 1667, cum coronâ depo-
fitâ Rex Cafimirus Regno renuntiaret, inter Candidatos Poloniæ
Statibus proponebatur, adjectis ingentibus ditiffimisq; promif-
fis; verùm 1670 ante Parentè vitâ functus eft. Secundus Feudor
Alexiowicz 1657 natus, Parenti fuffecit in fceptrum 1676. Pri-
ma ejufdem conjux Euphemia Rutetzki, 1681 in puerperio cum
infante

infante extincta est. Secundam conjugem duxit Mariam Euphrosinam Marveonam ex nobilissima Polonia familia Lupropriniorū, quo in viso suæ genti matrimonio primò Bojarinorum odiū, dein sibi, conjugiq; venenum, & mortē 1682, 27 April. conciliaverat. Tertius Michaël 1669 mortuus est. Quartus Ivan Alexiowicz 1663 natus, 1682. cum fratre ad solium evectus, mortuus 1696 in Januar. Prima Principissa Irene 1679 mortua. Secunda Principissa Sophia fax, & tuba tot periculorum hætenus in Moscovia tumultuum. Tertia Principissa Marina, quæ duæ adhuc superstites sunt, 1688 ob concitatam rebellionem in Monasteriū intrusæ. Hæ primi matrimonii soboles sunt; ex secundo autē, cum conjugē sua Natalia Korilofna familia Nareskinianæ binas proles habuit: Petrum Alexiowicz iū modernū felicissimè regnantē Moscoviæ Tzarū, natum 11. Junii 1672, & Nataliam, charissimam Tzari Sororem, nullius hætenus flagitiosi consilii consciam. Petrus cum fratre Ivano Alexiowiczio mortuo Parente, 1682 Moscoviæ sceptrū nactus; verūm orta 1688 nova rebellionē, Ivanus Alexowiczius quietis amantior illud sponte suâ Fratri ex integro cessit.

Tzarea Majestas.

Tam præclaræ naturæ, animiq; dotes, quibus nomen suum in totius propemodum orbis regna felicissimā rerum famā diffudit, eidem regnum, & supremum hunc conditionis humanæ verticem cum cunis destinaverant. Concinna corporis altitudo, apta membrorum compositione spectabilis, vivida ætas, & quantā vix poterat ætas ejus capere solertia interioris virtutis exspectatione, studia, & voluntates gentis suæ ita occupaverat, ut contentiosis multorum suffragiis Fratri suo Ivano Alexiowiczio palàm præferretur, quem primogenituræ præ eminentia ad aviti solii fastigium sancta gentibus lege vocabat. Mortē, & vitæ pericula, quorū metus cæteros exanimat, perpetuā sui fiduciā contemnit. Proditores, & in salutē suā conjuratos sæpe solus adiit, & aut sceleris cogitati magnitudine, aut divulgatæ proditiōnis metu, & conscientia, ad Majest. suæ conspectū trepidantes unus coërcuit, & ne pestis periculosa sui propagatione longiùs serperet, vinculis, & custodiæ dedit. An. 1694 ex portu Archangelico oceanū Septentrionalē ingressus, extra Colam navigavit. Orta tempestas in exitiosas rupium angustias naves compulerat. Jam nautæ sibi artem ereptā querebantur; Bojarini, qui comitati erant, tam funesto haud dubiū naufragii spectaculo conterriti, ad preces confugiebant, & milles formandæ crucis religionem; solus ad irati maris insaniam impavidus Tzarus lætissimo animo succedens ad clavum, desperatis animum reddidit, atque ea in petra, donec fluctus detuissent,

tumuiſſent, vitæ, ſalutisque invenit aſylum, quæ inquieto mari multas jam naves ſuis hauſtas vorticibus ſepeliverat. Cui Sanctorum autem poſt divinæ dexteræ auxilium ſuperatæ tempeſtatis felicitatem adſcriberet, ipſemet paucis abhinc annis ante biennalem ſuam profectionem apud Szeremetowium, cujus tunc prandio intererat, optimatibus ſuis expoſuit. Ego inquiebat: dum in Scłowiczi monaſtir ex Archangelo navigarem, cum multis ex vobis, ut ſcitis in naufragii periculo eram, quantus tunc mortis horror, & certiffimi quali exitii metus veſtros animos obfederit, omitto memorare. Nunc diſcrimen evaſimus, nunc periculo defuncti ſumus, æquum tamen, ut ſpero, mecum exiſtimabitis, jurata facere, & vota Superis facta adimplere. Ego tunc Deo, & ſancto Patrono meo Petro Apoſtolo emiſſo voto promiſi, eundem Romæ apud ſepulchrum ſuum venerari, non tam de mea, quàm de veſtra omnium ſalute ſollicitus. Dic Boris Petrowiz (ſic Szeremetowium alloquebatur) quis Provinciæ, quis urbium ſtatus? cùm iis in partibus fueris, eam omnium optimè noveris deſcribere. Laudata à Szeremetowio regionis amœnitate, & pulchritudine, ſubjunxit Tzarus: mihi veſtrùm aliqui hujus viæ comites erunt, humiliato Turca votum meum ſolvam, defuncta Sereniſſima Mater eum ab hoc propoſito conabatur dehortari; per quam multa figmenta contra Sedem Apoſtolicam Rutheni ſuggerebant. Cui ille: niſi Mater mea eſſes, impetum tenere vix poſſem, hujus nominis veneratio excuſat, quod auſa es. Scias tamen morte mulctandum, qui intentioni meæ obloqui, aut reſiſtere deinceps præſumpſerit. Et Romam ſanè voto ſatisfactorius petiſſet, niſi propiora pericula orto in Regnis tumultu eum Moſcuam revocâſſent. Quo cæteroquin animo politiorum artium humanitatem multorum ſæculorum pertinaciâ ex Moſcovia proſcriptam denuo reducere laboraverit, facilè ex eo colligi poteſt, quodd in diverſas Europæ regiones, in Germaniam, Italiàm, Angliam, & Hollandiam capaciores primatum filios emiſerit, ut cultiſſimarum gentium commercio ſapientiam, artesque compararent, poſſentque ipſi reduces ornamenta eſſe Moſcoviæ, adderèque junioribus ad eandem virtutem incitamenta. Quam conſilii ſui rationem, cùm Bojarinis ante quosdam annos propoſita utilitate aperiret; commendabant omnes Principis prudentiam, ſed tantum bonum optari quidem, obtineri autem vix poſſe inſinuabant. Moſcorum ingenia iis ſtudiis inepta eſſe; impendendos ſumptus fruſtra profundi, & labore non profuturo ſe, ſuosque fatigandos. Indignabatur Tzarus ad has voces, ſola proferentium ſuperba ignorantia dignas. Noctuas ſcilicet ſuas

tenebras amare, & caliginem, nec in lucem protrahi posse, nisi cum ignominia propriæ deformitatis. Ergone infeliciores cæteris gentibus nati sumus? pergebat interrogare Tzarus: quodd Numen ineptas mentes nostris infuderit corporibus, num manus, num oculi, num eadem habitudo corporis nobis obtigit, quæ exteris Nationibus ad interiorem animi culturam sufficiunt; cur soli degeneres rudes animos habemus? cur soli humanæ sapientiæ gloriâ indigni excidimus? Herculè idem animus nobis, eadem possumus, modò velimus. Omnibus etenim natura fundamenta dedit, seménque virtutum, omnes ad ista omnia nati sumus, cùm irritator accedit, tunc illa animi bona velut sopita excitantur. Summa profectò omnia à tali Principe expectanda. Habent, quod gratulentur sibi Mosci, modò satis felices. Erit, ut agnoscant bonum, quod in multorum invidiam ipsis Deus indulgit. Ex familia Lubochiniana conjugem, & ex ista filium suscepit Alexium Petrowiczium egregia indole, virtutibusque ingenuis dignum, in quem spes Patris, & fortuna Moscoviæ optatâ, quietâque devolutione recumbat.

Tzarorum Desponsatio.

Alia ætas alios mores postulat. Potuit sanè ea in Moscovia olim vigiisse consuetudo, quâ Tzaro nuptias cogitante omnes Moscoviæ Virgines fuerint convocatæ, quas formæ decor, & insignis pulchritudinis species commendabat; ut ex iisdem aliquam, quæ maximè placeret, deligeret; exoletus tamen hodie ille mos est, & plurimùm hæctenus ex eorum consiliis Tzarorum pendebant matrimonia, quos aut muneris dignitas, aut propinquioris dilectionis familiaritas ad secundum potentix gradum subvexerat. Exulat pariter Polygamia, & nefas esse ducunt, pluribus ad eundem thorum adlectis concubinis maritalem amorem dilatare; si tamen sterilis, nullius hæredis spem fecerit, eâ in monasterium detrusâ Tzaris est liberum de fecundiori matrimonio cogitare; præter sterilitatem tamen adhuc aliæ repudiî causæ sunt. Credendum enim est, Principes nil temerè facere, licet nos, quæ sæpe contingunt, rationem reddere non possimus. Moderni namque Tzari conjugem, quodd Principem pepererit, sterilem nemo dixerit, nihilominus repudiata est, quæ matrimonii dissolutio causis procul dubio gravissimis innixa est. Quarum momenta ex eo fortè suspicari possumus; quodd extra Azowium constitutus ante redire recusaverit, quàm certus foret de conjuge sua abscissis capillis in monasterium detrusa, quodd triginta circiter miliaribus Moscuâ distat, Sustalski cognominatum.

natum. Apud exteros Principes confortes quæſiſſe, huc uſque Tzaris periculofum fuit; Bojarinis, & Regni primoribus inani metu obtendentibus: externis matrimoniis peregrinos, novosq; mores pernicioſiſſima mutatione induci in patriam, corrumpi veteres conſuetudines, & avitam Religionem ſua puritate periclitari, totam denique Moſcoviam ultimo diſcrimini exponi. Neque aliam rationem adſtruunt, Tzari Feudoris Alexiowiczii veneno ſublato, quàm quod ſibi Sponſam ex Polonica familia Lupropriniorum elegerit. Spes tamen aliqua aſſulget, fore, ut ſæculo recenter inchoando in mitiores mores Moſcoviæ genius tranſeat, ad quorum plenam introductionem novis quibusdam rebus à Tzaro ſapientiſſimè inſtitutis utiliſſimæ diſpoſitiones factæ ſunt, quo fiet, ut adjacentium nationum frequentiori commercio mitigati Moſci, id ipſum amaturi ſint, quod hætenus tanto ſaſtidiò perſecuti ſunt. Expetent externarum gentium matrimonia, quando addiſcent: non alia ſanctiora vincula eſſe, quæ inter populos amicitiam conciliant, bella componunt, imò ipſis ſæpe victoribus leges dicunt. Credunt multi Tzarum abdicatione conjugis in monaſterium detrufæ matrimonio de ſponſa alienigena cogitare.

Potentia militaris.

Tzarorum arma ſoli Tartari formidant. Quod in Poloniam, aut Sueciam valuerunt, non virtuti, ſed panico cuidam timori, & victarum gentium infelicitati tribuendum exiſtimem. Multa millia hominum facili negotio contra hoſtem poſſunt educere; ſed inconditam multitudinem, quæ ſua mole obruta vix partæ jam victoriæ ſuffectura ſit; ſi enim tantum robore, animi fortitudine, & militari ſcientia valerent, quantum numero, corporis viribus, & laborum tolerantia; haberent finitimi, quod metuerent. Etiamnum autem ingenii tarditate, & ſerviendi conſuetudine nec magna appetunt, nec aſſequuntur. Comes Jacobus de la Garde Suecicæ militiæ Generalis anno 1611. cum octo millibus ducenta Moſcorum millia proſtigavit. Dum Azovium Tartarorum Precopenſium caſtellum ad confluentem Tanais prope Mœotim paludem ſitum prima obſidione cinxerant, catus ex urbe in Tzarea caſtra proſiliens, multa Moſcorum millia panico terrore in pudendam fugam conjecit, captus deinde, & Moſcuam finita expeditione pertractus, mandato Tzari adhucdum in Bebraſchentsko ſedulè ſervatur. Ut in oppidis ſtrenuè defendendis adverſus validas obſidentium vires aliquando laudem meruerint; in acie tamen adverſus Polonos, & Suecos, ut plurimum victi, magnas ſæpe clades perpeſſi ſunt. Quod in Darii caſtris deſideravit

ravit Charidemus, nec inter Moscos hodieum invenitur: stabile scilicet agmen veterani, & exercitati militis, ubi vir viro, armis arma signis signa inserta sunt, ad nutum monentis intenti, & ordines servare docti; ubi, quod imperatur, omnes exaudiunt, obfistere, circumire, occurrere in cornu, mutare pugnam, non Duces magis quàm milites callent.

Peditatus.

Strelizii omnes sclopetarii milites sunt, jaculatores dicti, idem præstabant Moscis, quod Janizari Turcis. modò 12. modò 24000. stipendia merebantur. Dexterrimi Moscorum erant, ideoque Tzari ex illis custodiam corporis, & Residentiæ suæ legere amabant, insignibus privilegiis, præcipuisque immunitatibus donati; ad veteris Romani militis prærogativam proximè accedebant. Annuum stipendium erant septem rubli, & secalis, atque avenæ modii duodecim, verùm ex mercimoniis, quæ exercere licebat, magnas sæpe, & invidiosas opes acquisiverant. Moscuz in ipsa Tzarorum residentia domibus suis ingens spatium occupaverant, post ultimam verò rebellionem tot Streliziorum millibus ad capitis supplicium damnatis, ipsæ etiam domus, ne impiæ factionis monumenta remanerent, mandato Tzari funditus destructæ, dirutz, & eversez sunt. Streliziis omnibus morte, aut exilio punitis, quatuor regimina substituit ad modum Germanæ militiæ suos in officiales, & ordines distributa. Hos milites Strelizios compellari fas non est: quasi qui in nomina succederent, exercitiæ ab illis nominibus perfidiæ hæredes fierent. Quatuor tantùm erant hæc militum regimina, sed quæ millia octo continebant. 1. imum Gordonianum, 2. dum Le Fortianum, 3. tium Bebraschentsko, 4. tum Simonowski. Illud Bebraschentsko dictum nuper sublatum est, cùm omnes, qui illud constituebant milites à Tzaro ad opera nautica in naves distribuebantur. Processuris in campum tot exercitus erunt, quot modò regimina recensui. Inde etiam fit, ut regiminis caput non Colonellus sit, sed Generalis; cuius namque dictorum regiminum Generali certus terrarum districtus assignatus est, ex quo efflagitante belli necessitate suis ex antris villanos ad agmina cogere oportet; donec imperatum numerum adimpleverit, quòdque domi regimen erat, foris in totius exercitus magnitudinem excreverit. Tunc milleni tanquam pars à reliquo corpore recisi, regiminis nomen adipiscuntur, & Colonellis Germanis, ut plurimum subjici solent. Plurimi enim Germani Colonelli sinè regimine Moscuz vivunt, dimidiato stipendio, nisi actualiter serviant, contenti, hi dum expedito

peditio decreta est, & contra hostem castra moventur, conglomeratis vilissimæ rusticitatis homuncionibus Chiliarchæ præficiuntur, finita expeditione cingulum solvitur, nullum ampliùs Chiliarchæ in gregarios imperium, ad aratrum redeunt successionis vicissitudine, nunc coloni, nunc milites, nunc arma tractantes, nunc aratrum. Parvi quidem constat, hac tumultuaria villanorum convocazione incredibilem penè hominum multitudinem contra hostem educere. Maximè cùm de alimentis iidem providere sibi debeant, quos ordo vocat, ut militent. Hinc Commissarii annonæ ignota, & inutilia Moscis vocabula videntur; cùm Tzari non sit, de privatorum alimentis sollicitari, sed singulos ea cura tangat. Plus tamen damni, quàm emolumenti inde in Rempublicam redundare certum est. Quot enim fame pereunt, quot urbes, quot pagi, quot villæ suis viduatae colonis, in vastitatem, & solitudinem degenerant. Præterea, quod annua illa mutatio, quæ ad servitia militaria sibi invicem miserimæ plebeculæ cives solent succedere, disciplinæ, & arti bellandi maximè perniciosa sit. Cùm enim, qui hoc anno militârunt, sequenti liberentur ab onere, semper novos, semper rudes, semper ineptos habet milites. Neque tam exacta eorum erit fidelitas, quibus legendi militis data authoritas; suo sanè isti studebunt peculio, nec peritiores cogent, sed pauperes, & magis tenaces, qui libertatem emere, aut nolunt, aut non possunt. Umbratilis certè miles, & hostis ludibrium, nisi parem invenerit. Deprehendit ineptæ hujus militiæ dispendium Tzarus, & prudentissimo consilio inveteratum gentis suæ errorem corrigere statuit. Bielogradiensem exercitum viginti quatuor rucolarum millia constituebant, hos militari Sacramento solvit, & ad agrorum suorum culturam majoris utilitatis expectatione dimisit, hoc uno interea onere adjecto, ut tributum jure singuli singulos rublos annuos Tzaro penderent. Princeps Replin Dimacharum Colonellus ad Casanum, & Astrachanum discessit, decem millia Germano & insolito Moscis more conscripturus, aliis eodem fine ad alias Regni plagas, & loca à Tzaro missis. Sexaginta peditum millia perpetuò stipendiis suis alere constituit, sagacissimè perpendens solum veteranum militem multorum annorum disciplinâ vexatum veræ militiæ gloriam promereri.

Equitatus.

Moscorum equites nobiles sunt, & illi, quos præcipua dignitate conspicui mittere coguntur, horumque servi plerumq; domesticus sunt. Magnus enim Dux aut hujus nomine Tzareorum exerci-

exercituum Campi-Dux in hosticum moturus publica præconis voce tempus expeditionis indicari, nobilibusque intimari facit, ut cum congruo fervorum numero ad opera bellica se paratos fiant; quo factò, omnes ad bellum accinguntur, cum variorum eventuum formidine ad destinatum locum festinantes. Duplex enim metus eos occupat, indignationis Tzaræ, si segniter imperata facerent, & tristis exitus imminens cum hoste conflicturis. Neque indecorum putant licentiâ magno pretio emptâ inter domesticos parietes otiosè vivere, & belli pericula deprecari. Quin imò infantiæ arguunt quosdam generosioris virtutis Germanos, cum laboriosis precibus facultatem impetrare conantur, castra, & evidentissima militaris obsequii sequendi discrimina. Germanos ejusmodi existimant, aut non satis sapere, aut fraudulenta in Republicam meditari consilia: quo enim animo? qua sana mente se præsentaneis periculis ultrò offerrent? nesciunt si quidem divinius quiddam latere in homine, quem per ipsam mortem, & vulnera ambitione laudabili virtus ducat ad gloriæ palmam. Arma verò quibus equites utuntur, sunt arcus, & sagittæ, & paucis gladius, breves sunt hastæ aut spicula, omnia ad Turcarum modum instructa. Dimachas præteritis ultimis duobus annis sclopetis munivit, & pistoletis, quos si ex facinorum temeraria audacia æstimare licet, latrociniis, quàm justo bello aptiores sunt. Est adhuc alius peditum usus, qui armis utuntur in mediæ lunæ speciem curvatis, & ab ipsis Bardisch compellatis. Hos, dum acies ordinatur, tanquam robora, & munimenta exercitûs, primos hosti obijciunt, tam diu feroces, quamdiu adversa tela mortem per vulnera non intentant, magno impetu auspicantur, vel impressionem, vel fugam. Dum enim socios suos Marte non satis propitio dimicare, premi, cædique vident, reliquorum intereuntium spectaculo vincuntur omnes, adeoque animos despondent; ut ipso timore velut exanimis arma abjiciant, & sibi invicem dicto vale, damnatis resistendi consiliis, hostilibus gladiis ad securiorem ictum capita porrigant, & inimicis victoriam sua ignavia concedant. Si ex prælio fugientes assequatur hostis, ita se victoribus dedunt, ut nec mortem deprecantur. Quia nulla adhuc Moscis cum Turca solidæ pacis firmitudo est, errore Legati, qui non satis consideratis futurarum rerum eventibus solas biennalis armistitii inducias pactus est, Tzarus ingenti sollicitudine militem, & necessaria parat, quibus vim hostilem sufficienti fortitudine pellat, vincatque. Decimum quemque levant subditum in tota Moscovia, & sustentationem simul suppeditare coguntur illi, pro decimo quoque subdito, qui eundem

dem è bonis suis submiserunt in militiam, Knessi, Bojarini, & Mercatores.

Res tormentaria.

Rem tormentariam iisdem machinis instruunt, quibus reliqui Europæ Principes mœnia quassant, muros dejiciunt, & munitionum obstacula enervant. Cùm autem genuinum tormentorum usum ad exactam operis peritiam Mosci non calleant, peregrinos alunt magnis sumptibus, ex diversis regionibus in amicitia specimen sibi submissos.

Musica Campestris.

Familiares Moscis modulamen injucundâ auribus symphoniâ magis dejiciendis in tristitiam animis, quàm in militaris virtutis audaciam erigendis accomodatius est. Lessum mortualem intonant, non Martem nobilioribus stimulis noverunt accendere. Instrumenta verò hujus Musicæ plerùmque sunt Jatumeæ, & tympana.

Redditus Tzari.

Præter tributum, & censum annuum, quem omnes provinciæ habita proportione accuratè pendere coguntur, multa adhuc sunt commoda, quæ publicum Principis ærarium augmentare solent. Primum emolumentum vectigal est portûs Astracanensis, & Archangelici, ex quibus decem milliones imperialium Tzarum annuatim trahere volunt.

Secundum Cabacæ, seu publica diversoria important; solus enim Tzarus per omnes Moscoviæ urbes, & provincias cerevisiam, vinum adustum, & mulsam solet vendere, ex quibus ultra ducenta imperialium millia Principis ærario accedunt. Qui privatorum aut etiam Magnatum sinè speciali Tzareo indulto mulsam, cerevisiam, aut vinum adustum venale exponit, privatur merce sua; pœnâ pecuniariâ arbitrariâ insuper punitur, nec exempla defunt pœnæ severioris statuta in eos, qui contra Principis regale deliquerant. Knuttis cæsi in Sibiriam deportantur, ubi perpetuas infidias Zobellinis struere coguntur. Germani verò braxandæ, vendendæ que inter se solos cerevisiæ privilegio gaudent, aliàs superiùs enarratis pœnis obnoxii, si eam Moscis venderent. Nunc verò idem privilegium illis ademptum est. Ticchon Nikitowiz Stresnow, cujus officium ad Supremi Aulæ Præfecti dignitatem accedit, consultiùs judicavit, si braxandi libertas non auferretur Germanis; cùm capiendi, quod indè speratur, emolumentum compendiosior modus suppetat: si nimirum schedæ, quibus braxandi licentia fit, & quas ex Cancellariis braxaturi obli-

obligantur accipere, majori taxa onerarentur; quam procul dubio Germani malint exsolvere, quàm braxatam à Moscisc cereviam comparare.

3. Magnas divitias ex Zobellinis colligunt, quas in Sibiria nobilissimas capiunt.

4. Sturiones incredibili multitudine Volgam fluvium implent, qui verno, æstivòque tempore frequentes capiuntur; eorum autem ova opulento commercio in terras transmarinas avehuntur; sale enim condita vasis magnis includunt, Caviari nominant, celeberrimas Italis cupedias. quidam mercator Hollandus pro jure exportandi Caviari octuaginta millia imperialium annuatim Tzaro pendit.

5. Rhabarbarum, quod Moscici pretiosissimum habent, itidem Germanus quidam mercator jure empti à Tzarea Majestate monopolii solus vendit.

Angli Tzaræ Majestati in Anglia subsistenti duodecim millia pondo sterling, & alia octo millia in Hollandia solverunt, pro monopolio vendendi tabaci in Moscovia: non obstante, quòd Moscici Cleri superstitione fumandi, herbæque illius potandæ consuetudinem tanquam impiam, & diabolicam omnibus execrationibus hæctenus fuerit detestata; quin etiam nostro tempore Moscicus Patriarcha Ruthenum illum mercatorem, cui jus vendendi tabaci Tzarus adhuc ante discessum suum pro quindecim rublorum millibus annuè solvendis impertitus fuerat, cum uxore, liberis, atque nepotibus excommunicaverit, iisdemque in infinitum maledixerit.

De moneta Russica.

Auri, argentive fodina Tzaris nulla est: credunt tamen in finibus Sibirie ad locum Kameni dictum divites venas inveniri. Peritos metalli fodiendi homines Generalis de Carlowiz nuper in Moscoviam deduxit, unde brevi certiora resciri poterunt, an auri fortè, argentique eruendi spes opulenta gleba faciat. Moneta tamen Moscovitica ex puro, & bono argento semper cusa fuit, hodie tamen, & aliquantum adulterata est, & antiquo suo pondere multò minor: solidum imperialem quinquaginta, aut quinquaginta quinque kopicis mutant, & ex uno imperiali centum, interdum etiam centum & viginti kopicas cudunt, quod appenso ad kopicas imperiali, nostro tempore ibidem experti sumus. Kopica autem, sive nummus Moscoviticus non rotundâ sed oblongâ, & ovali forma, una parte Sanctum Georgium hastâ insignem, aliâ Tzari nomen, & tempus exhibet, quo cusa est. Mo-

scis etiam adhuc alia minor moneta est, quam denga vocant; quarum duæ uni kopicæ æquivalent. Majorem non habent, utuntur tamen distinctis vocabulis plures kopicas invenientibus. v. g. duæ kopicæ faciunt denarium, tres altinum, decem grifnam, quinquaginta poltinum, & centum rublum. Nostro tempore de moneta cuprea sermo erat, quâ, cum argentum non sufficeret, militem solvere, & belli sumptus sustinere voluerant; sed allatâ pacis conclusæ notitiâ, quidquid fortè interea cusum est, ærario illatum in alias necessitates asservandum. Nemini permissum est numeratam pecuniam secum ex Moscovia exportare, qui deprehensus fuerit, bona sua omnia amittit; cambio autem uti, aut coëmendis mercibus eam impendere cuivis licet. Ferri fodinam quidam Marselius mercator Hollandus primus invenit; quam ejus posteritas aliquo tempore jure Vasalagii possedit, donec stirpe ejusdem extincta Tzaro cessit, & Nareskinio in feudum data est. Anno 1700. pecunia imperante Tzaro cussa est nostro more, & prima militum solutio ex illa fieri cœpit.

Apotheca Tzarea.

Duæ apothecæ sunt, una in ipsâ Arce Kremelina, in urbe altera: Germanorum consiliis à Tzaris instructæ, & ingentibus impensis conservatæ. Antea notis, inemptisque remediis securi ad multorum annorum canitiem pervenerunt: nunc pretiosius, & (ut plurimi conqueruntur) naturâ medicaminum usu debilitatâ citius moriuntur. Quod tamen inordinatis suis debacchationibus, & pernicioso medicinarum abufui imputare deberent potius, quàm herbis, & succis saluberrima arte paratis. Pixides, Crystallina vasa, & artis instrumenta extrinseco quidem fulgore oculos rapiunt; sed sæpè parùm, aut nihil in iis salubritatis; cum pleraq; vasa inania sint, nec satis diligenti sollicitudine nova medicamina coëmantur ab iis, quos Tzarus inspectores, aut præfides constituit. Si ipsismet Pharmacopeis credendum est, nunquam melius instructæ fuerant Tzareæ apothecæ, quàm eo tempore, quo Dominus Vinnius iisdem præerat. Is enim tanquam Germano sanguine oriundus prudentiorem ubique solertiam adhibuit; & Medicis Apothecariisque, quid desideraretur monentibus, totus in eo fuit, ne necessariarum rerum defectus esset. Jam verò qui huic muneri successerunt, superba rerum ignoratione morosi, nec Medicos audiunt, nec medicamenta nova debita fidelitate comparant; quorum errore, & negligentia ed res delapsa est, ut quoties sanandi ægroti urget occasio, Medicus eam medicinam præscribere haud possit, quam pellendo

morbo utilissimam judicat, sed aliam fortè æquivalentem, & quam in apotheca novit esse reperibilem. Netimus verò Præses Feudor Alexiowicz Golowin industriæ majoris specimen dedit; missus enim in Hollandiam quidam Ruthenus, cujus biennales labores ad plurimorum invidiam Doctorali laurea Italia coronaverat, ut, quæ deficerent medicamina, solerti studio conquireret. Præter quem tamen omnes ferme Medici extranei, & Germani sunt. Dominus Carbonari de Biseneegg, & Doctor Zopot cæteris exactiùs artem medendi callent, quorum operâ potissimi utuntur. Chirurgum Dermond autem instar Æsculapii venerantur, eumq; alii invidioso nomine Doctorem Empyreum vocant. Doctor Blumentrost, & Doctor Kellerman sua etiam laude potiuntur. Multi sunt Apothecarii omnes Germani; tyrones autem habent Moscos suis Magistris longè seniores. Ducentorum rublorum annuo salario gaudent; nec multo labore fatigantur. Eorum operæ alternant; ante octavam, aut nonam matutinam apothecam frequentare non solent, & secundâ pomeridianâ ad domos suas in Germanorum suburbium redeunt. Hæ horæ sunt utiles, reliquo diei tempore nulla medicina venalis; neque etiam Apothecarii tam facilè vocari possunt; Slowoda enim, aut Germanorum suburbium unius horæ spatio abest ab urbe.

Divitia.

Consistunt eæ in Regni insignibus, corona, pretiosissimis gemmis, & lapidibus opulenta. 2dò. In ingenti vi cumulatae pecuniæ numeratae, quam tamen hoc tempore ob armaturam navalem numerosissimam, & ipso nomine terribilem, multis impensis erectam, plurimi credunt exhaustam. Nunquam tamen Tzarus carebit, quamdiu apud subditos suos aliquid auri, argenti ve residuum sciverit; præter horum enim opes, & privata marsupia nullas auri, & argenti mineras habet. Omnium namque rerum absolutus Dominus utitur operâ subditorum pro libitu, & parte bonorum, quæ placuerit; arrogat sibi ex ferarum exuviis portionem, quæ lubet; pellicia vendit, aut dat dono, pro ut libet. Pisces vento siccati servantur munitionibus; in foro nemo vendere potest, nisi ea, quæ sunt Principis, primùm vendita fuerint. Ut rerum suarum pretium veriùs imperet, quàm mercetur, sibi metit, capitque, quidquid in sua ditione aut boni, aut pretiosi est. Magnus Dux Joannes spoliavit calicibus, reliquiis, crucibus, & argento totam ferè Livoniam, nec unquam conceditur aurum, & argentum, Moscoviâ efferrî, nisi in redemptionem bello captivorum, aliorumque, qui in captivitatem Tartarorum quotidianis excur-

excursionibus abducti sunt. Vasorum autem divitias ostentare Mosci solent, quoties exterorum Principum Legati usitato gentium more Principali, Regioq; convivio sumptuose excipiuntur. quantum ceteroquin momentum Tzarorum opibus diversarum pellium vix satis æstimanda pretia conferant, non opus est pluribus repetere.

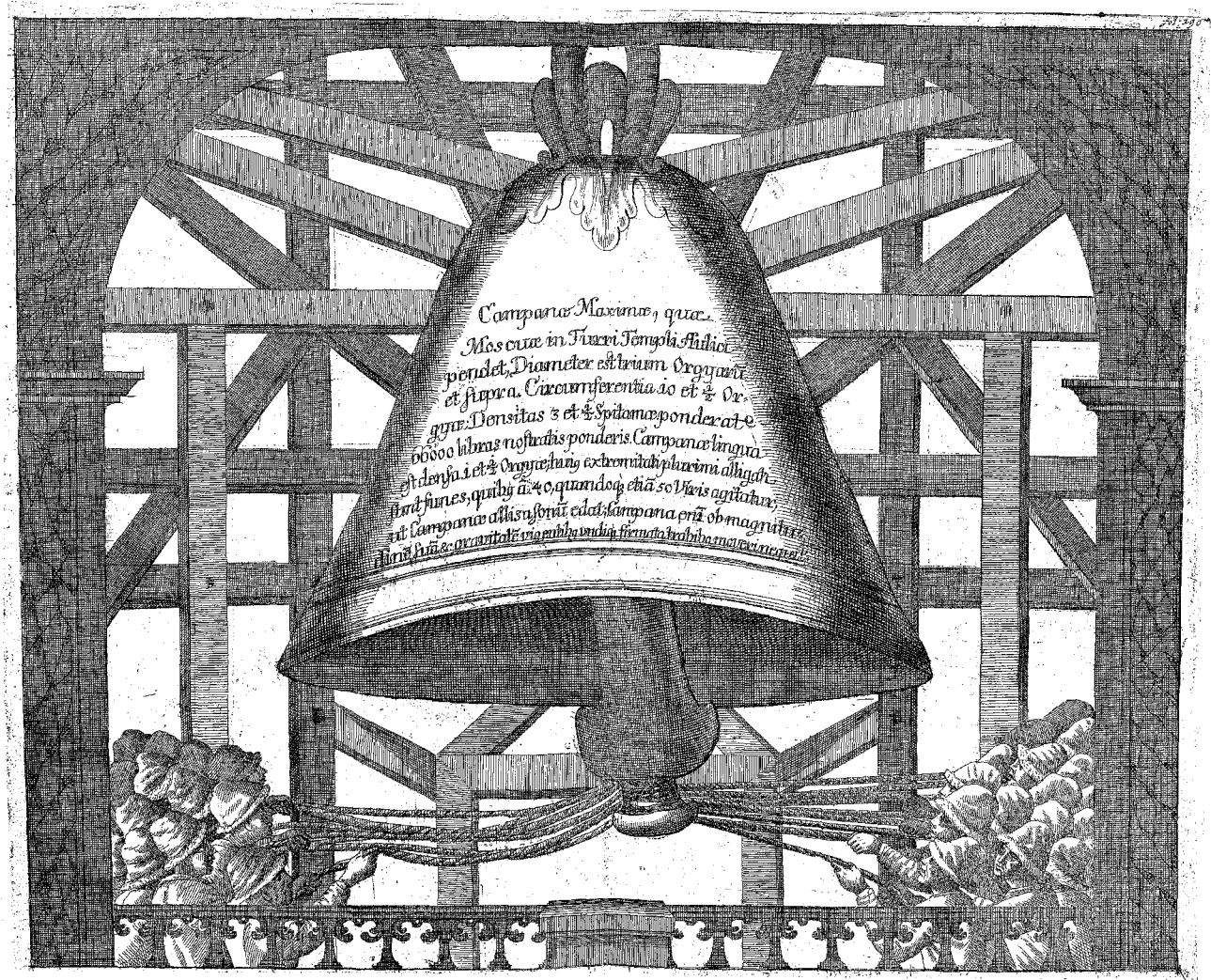
Tzari Aula.

Antiores Magni Duces utebantur apparatu inæstimabili in vestitu, ornatuq; Pontificio Regiæ Majestati addito; ferebant capite mitram margaritis, & gemmis pretiosissimis nitentem, manum sinistram pastorale ornabat ditissimum, digiti annulis aureis referti erant, imagine Christi ad dexteram, & Sanctissimæ Matris Virginis super folio, in quo sedebant, constitutâ. Regia, & Pro-Regia plena viris, vestibus auro, aliisque pretio insignibus usque ad talos indutis. Modernus verò Tzarus quoad personam suam omnis pompæ, & ostentationis contemptor, raro utitur superflua illa famulantium multitudine. Neque Bojarini, Aulicique nobiles pristino vestimentorum decore superbiunt, Magni Ducis exemplo docti, vanum esse vestium luxum, nec sapientiam habitare in formosis ædibus. Ipsemet Tzarus, cum Regiam urbem suam pertransit, sæpe tantum duobus, ad summum tribus, aut quatuor familiarium officiorum ministris stipatur; periculoso etiam tumultuantis militiæ tempore, sola veneratione Majestatis securus. Mosci enim non tam subditorum, quam mancipiorum instar olim suo Principi obediebant; eum pro Deo potius, quam pro Principe habentes, unde apud Moscos sæpius audire fuerat (quod passim adhuc hodie vulgares usurpant) Deus solus, & Magnus Dominus scit hoc; omne quidquid habemus sanitatis, & commodi, procedit à Magno Domino. Hæc suorum reverentia ad avitum folium revocavit Ivanum Basilidem, qui post immanitates inauditas, justæ ultionis timore, utpote præteritorum scelerum conscientiam jam spontè reus ad monasterii latebras se receperat, sive Regii nominis respectus, quod gentes, quæ sub Regibus vivunt, inter Deos colunt, sive ingenita in Principem veneratio, sive fiducia antea exerciti imperii homines ad serviendum natos in fide obsequii coërcuerit. Rara, aut nulla olim fuerit in Moscovia seditio, jam verò concatenatos tumultus crederes: non tot capitibus repullulavit Hydra, quot ex ipsis perfidorum funeribus novæ oriuntur rebelliones. Hydram igne perdomuit Hercules, sed Moscorum inquieta audacia Salamandræ instar flammâ alitur: an fortè ferrei sæculi genius priscam

fidem, pietatem, & in Principes reverentiam apud infimam etiam plebeculam sustulit: Necdum tamen consuetudo oblitterata est, quâ humi procumbentes Tzarum venerantur, par Deorum potentia fastigium æmulantem. Frequens aliàs nobilium numerus, quos Sin-Bojaren (id est Bojarinorum filios vocant) ministeria quotidiana obeunt; sed nullus serviendi decor, nulla famulantium mundities; ut vel morum impolita cruditas, & sordida eorum obsequia hanc à cæteris Europæ aulis facillè distinguant. Dum mensa Tzaro paratur, nulla tubarum officia aulicos vocant ad ministeria; verùm unus illorum stentoria voce clamat: Gofudar Cufchinum, Gofudar Cufchinũ, id est: Magnus Dominus vult comedere. Patera, in quibus cibi Tzareæ Majestati inferri solent, ex auro quidem, & argento elaboratæ sunt, sed tanta obductæ fuligine, ut vix dignosci possit, cujus pretii metallum sub sordibus lateat. Nullus ciborum ordo est, promiscuè positi lacerari solent, non dividi. Religiosior prioribus Tzaris Majestatis erat defensio, nemine ad mensam admisso, soli prandebant, singulari autem gratia Bojarinorum aliquos honoraturi, iisdem ex mensa sua cibos quosdam mittere consueverant. Modernus è contra Tzarus insignem in Reges injuriam putat, velle eos arcere à privata consortii suavitate. Cur enim solis Regibus lex barbaræ inhumanitatis dicitur, ne quem habeant, cujus familiaritate delectentur. Ideo superba convivii solitudine neglecta sæpe cum consiliariis suis, cum Germanis Officialibus, cum mercatoribus, & ipsis etiam exterorum Principum Legatis amat colloqui, & prandere. Etsi id Moscis omnino displiceat, imposita tamen parendi necessitate, eisdem mores, & frontis per se peccatæ affabilitatem oportet exprimere.

Tzari Residencia.

Kremelina appellatur, lapideo muro circumdata bis mille nongentos passus ambitu complectitur, & plurima pulcherrima nobilium ædificia intra murorum suorum ambitum concludit; diversa fora rerum venalium, plurimæque templa, uti est templum Archangeli Michaëlis, in quo Principum sepultura. Blagavesine, sive templum Anuntiationis Mariæ novem turribus insigne, quarum tecta, uti & totius templi, ære deaurato cooperata sunt, & Crux altissimæ turris ex auro purissimo facta ingens pretium ostentat. Ivan Veliskoy Divi Joannis templum, cujus turris tectum deauratũ, abundatq; campanis, quarum una omnium in orbe terrarum maxima, ponderat bis mille ducentas pœdas, seu ponderis nostratis sexaginta sex mille libras. Eadem in Regia præter alias Cancellarias cæteris illa eminent, quam Pofolski pri-

Campana Maxima, quae
Moscuae in Templi Publici
pendet, Diameter est trias. Organi
et supra. Circumferentia 10 et $\frac{1}{2}$ Or-
gani. Densitas 3 et $\frac{1}{2}$ Spidana ponderat e
6000 libras nostratis ponderis Campana lingua
et densa i et $\frac{1}{2}$ Organi luxu, extremitati placenti alligat
sunt fures, quibus a 40, quandoq; etiã 50 Viris agitatur,
et Campana illis sonit, et ad Campana oris ob magnitudi-
nem sua e: orantate no pmbi vidit, si nata habita mueru aq; a

pricas, five Cancellariam Legatoriam vocant, in ea expediuntur omnia negotia statum Reipublicæ, & externorum Principum negotiationes concernentia. Peregrini itidem omnes ab eadem dependent. Cameræ, & conclavia Principis habitationi destinata aulaeis, & peristromatibus pretiosissimis, tam sumptuoso fastu contacta sunt, ut præcipuis Europæ Regiis ea amplitudine, splendoréque nihil concedat. Alia Arcis parte diversæ generositatis equis tanquam in Sybaritano exercitu instructum equile se ostentat. Equos autem, qui apud Moscos in pretio sunt, altos & proceros esse oportet. Arabicos amant, & Altenburgicos; generat etiam Moscovia equos pernicitate sua maximè commendatos, eos pachmaten compellant. Diversi generis venationes in diversis suarum ditionum districtibus Tzari prædecessores instituebant; aucupium tamen principem sibi voluptatis locum vendicabat. Modernum è contra aliud studium trahit, bellicas artes, ignium lusus, tormentorum boatus, navium fabricam, maris pericula, & ardua gloriæ studia decurrere omnibus diversiorum jucunditatibus anteponit. Militiæ munera ab infimo gradu obiit, non antè avitum folium, & supremæ potestatis culmen conscensurus, quàm priùs per omnia militum officia laudabili industria ad ultimum Campi-Ducis gradum eveheretur. Adeo gloriosum esse ducit, priùs dignitatem mereri, quàm occupare.

Quæ Mosci imprimis caveant.

I. mum. Ne avita religio immutetur; tria enim signa Moscoviæ interitum prognosticatura credunt prædicta à Sanctorum suorum nonneminè, cui Superi permisissent oculos in futurarum rerum caliginem procul mittere. 2dò. Mutationem habitûs. 3tiò. monetæ. Vestitum cum Tartaris olim habebant cõmunem, dein more Polonorum elegantius vestiebantur, nunc Hungaros habitûs similitudine sequuntur. Ut plurimum principalia Schismatis sui puncta, quibus ab Ecclesiæ totius corpore se separârunt, adhuc tenaci superstitione observant. Verùm formandæ crucis modus, in quo fidei fux summam penè solùm collocant, Græcorum Patriarcharum magnis sumptibus Moscuam evocatorum concilio immutatus est; olim enim nullâ Cleri, aut laici distinctione ad Crucem formandam cognitâ, omnes Rutheni tribus digitis, in memoriam Sanctissimæ Trinitatis Crucis signum formare instruebantur. Post dictum concilium autem solis Presbyteris apud veterem morem relictis, laicis omnibus publica lege injunctum, ommissa antiquissima consuetudine, duobus tantum digitis elevatis crucem formare. Quæ mutatio quantum innocentis, nobilis, illustrisque sanguinis in Moscovia profuderit, nondum

dum obducta cicatrice multa vulnera lamentantur. Monetæ usus vetus adhuc nostro tempore viguit; nisi quod valor intrinsecus in publico commercii dispendium quandoque diminutus fuerit. Nec negari potest monetam cupream ob nimios belli sumptus cusam in thesauro asservari, docentq; ultimæ litteræ huc ex Moscovia allatæ: monetam ibidem alteratam esse. Neq; sua Clero autoritas mansit illibata; olim enim in omnibus publicis conventionibus primi honoris subsellia sinè contradictione occupabant; jam verò eorum dignitas tantùm eviluit, ut vix, aut saltem non aliter admittantur, quàm laici ad mensam famulaturi. Credo hæc vaticinia quandam anum Popparum instinctu somniâsse: qui non vanè timent; ne suæ demum axe fortunæ excutiantur, non diutius regnaturi, nisi quam diu plebem, & populum superstitioso doctrinæ, sapientiæ ve contemptu in ignorantia, & erroris sui caligine retinuerint. Cùm tamen semper virtutis enitentis ad gloriam indoles fuerit, ad magis ardua, & meliora eluctari.

Alterum, quod studiosè curant, est: ut loca, & fortalitia finitima forti milite semper custodiant. Ut utrumque tempus, & pacis, & belli rectè gubernari possit; neve fortunæ casibus, hostium viciniorum insidiis, & intestinæ civium perfidiæ in absentem, & sui securum omnia liceant.

3^{tium}. Ne magnatum quispiam ad invidiosas opes, & periculosam Principi potentiam emergat. Qui vires suas jactat, aut opulentiam ostentat, bonorum, & vitæ discrimen adiit; ii enim quorum divitiæ timendæ sunt, ad carceres enormis flagitii obtentu rapi, bonisque fisco addictis, exilio aut capitali supplicio mulctari solent.

4^{tum}. Provinciarum munia nulla perpetua, sed paucorum annorum præfecturæ sunt, & triennii, ut plurimum potestas est. Magno Regnis compendio angusti temporis honores esse volunt; neque enim Rectores, qui se post annum privatos fore noverint, facillè Magistratu suo abutentur, neq; cives præter fas amabunt, aut timebunt præsidem brevissimo defuncturum imperio. Feodoro Maduæwiczio Apraxen portus Archangelici Waywodæ ad alterum triennium fasces à Tzaro prorogati sunt; quod eo tempore, quo ipsemet Tzarus eodem loci mare album ingressurus commorabatur, præter perspectam, quâ munus suum obiverat, fidelitatem, multos sumptus liberaliter fecerit, ad Majestatem dignis honoribus excipiendam.

5^{tum}. Antehac Moscis non licebat Principum suorum ditione excedere, ne alieni felicitatem Imperii contemplantes ad cupidæ

cupidæ novitatis audaciam accenderentur ; sub moderno autem regimine jussi à Tzaro exteras terras specie quærendæ sapientiæ obire , ab imposta peregrinandi necessitate pecuniâ , & viribus enervantur. Sinè speciali tamen Tzari permissione , atque jussu nemo impunis Moscoviâ pedem efferre audeat.

6tum. Quos commercii ratio cogit ad tempus Moscoviâ excedere , bonorum amissio , knuttæ , & exilium persequuntur ; nisi præscripto tempore domum revertantur.

7mum. Magnum viribus Tzareis momentum addunt Cossaci ; hos annuis donativis sibi Mosci conciliant , pinguissimisque promissionibus in fide student retinere ; ne ad Polonos meditentur transitum , totum Moscicæ militiæ nervum suo discessu secum ablaturi ; valida enim gens , & arte bellandi , & animi fortitudine Moscis præstat.

8vum. Eadem ratione , comitate , promissis , largitionibus , & multiplici arte adjacentes Tartaros Tzercassios , Nagajos , Samojedas , & Tingoëfos in ditione sua retinent. Tributo enim illos vix ullo solent onerare ; sed donativum illi potiùs añuum expectant : quod , quia nostro tempore emanferat , Ajuka Calmuccorum Princeps cum viginti millibus defecit ad Turcas.

9um. Inter ipsos suos Magnates Tzari feminare , & alere discordias consueverunt. Quos mutuis odiis divisos , in semet invicem favis consiliis certantes , omnes & singulos securiùs , & sub majori æquitatis larva premere possunt , secuti vetus illud : divide , & impera.

10mum. Discessurus Moscuâ , summæ rerum plures præficit , isque , quos naturali antipathiâ inter se discordes novit ; ne unus concredita potestate abutatur , aut eandem armet in Principem.

De Regia Tzarorum Urbe.

Moscoviæ Metropolis Moscuæ est , ab interfluente flumine Mosqua nomen trahit. Forma penè Urbi rotundâ est ; dividitur in quatuor partes , quæ singulæ suis muris , aut vallo cinctæ sunt. Intima pars , & veluti meditullium urbis appellatur Kytaygorod ; huic proximè adjacet castellum , aut Regia muris ab hac divisa , appellaturque Kremelina gorod ; quæ duæ partes muro circumdatae sunt lapideo. Pars quæ ab Oriente , Septentrione , & Occidente has cingit , Tzargorod dicitur , id est civitas Regia muro cinctâ ex candido saxo terrâ aggestâ. Pars quæ has afforis circumcingit , Skorodum nominata , sepibus solis circumcingitur. Pars meridionalis alio nomine Streliza Slowoda dicta , quod à militibus fuerit inhabitata , sive prætorianis magni Ducis. Quoniam

verò post nuperam rebellionem omnes Streliziorum domus funditus dirutæ & everfæ sunt, noménque Strelizii Tzarus perpetua oblivione sepultum cupiat, hanc partem brevè aliud nomen, & usum credo fortituram. Cæterùm ædes privatorum ut plurimum sunt lignæ, paucæ admodum lateritiæ; soli Proceres, & opulenti mercatores lapide structas domos incolunt. Indè tam frequentia incendia, ut sæpe millenas domos evertant. Urbs hæc tria milliaria Germanica ambitu suo complectitur, cui plura ducentis templa speciosâ, variâque turrium multitudine (cuius enim templo quinque turres sunt annexæ) magno decori, & ornamento sunt. Templorum principale est SS. Trinitatis, ad quod palmarum festo Patriarcha asino infidens à magno Duce olim introducebatur; similes verò ceremoniæ à moderno Tzaro, aut omiffæ, aut neglectæ in defuetudinem abeunt. Mercatores pro diversitate mercimoniorum separata & diversa loca, fora, & spatia occupant, in quibus, & non alibi, suas merces venum licet exponere.

1mum. Ante Arcem Kremelinam velut diversa ambulatoria fora tergis suis imposita circumferunt; veris enim tabernis hic nullus locus, nec permissum ibidem eas erigere.

2dum. Ubi sericum, & quidquid ex eo textum est, venditur.

3tium. Ubi omnis generis pannum venalem exponunt.

4tum. Pro aurifabris.

5tum. Pro pelliciaris.

6tum. pro futoribus.

7mum. Ubi linea supellex venalis proponitur.

8vum. Ubi picturæ prostant empturis.

9num. Forum, quod pediculorum vocant; quia plurimi barbitonfores suas in eo officinas erexerunt, & singulis diebus Moscicis capillos ibidem decurtare solent, crinésque in publicam plateam ejicere.

10mum. Ubi cujuslibet formæ vestimenta pro pretio proponuntur.

11mum. Forum venalium fructuum.

12mum. Forum piscium.

13tium. Forum avium.

Præterea publica domus prope palatium Legatorum est; eam vulgò den *Gast-Hoff* vocant, in qua Persæ, Armeni, aliæque gentes ut plurimum suas merces exponunt. Multa præterea alia fora distincta sunt, prout mercimoniorum diversitas exigit; singula eo ordine separatim collocata, ut ex uno in aliud facili via detur accessus, & recessus. Neque cellaria desiderantur, quæ vinâ propinant per mare ex portu Archangelico Moscuam perducta.

In parte urbis, quam Tzargorod diximus, plateas aliquas Pogganabrut vocant, in iis frumentum, farina, carnes, & jumenta, cerevisia, mulsum, & vinum adustum venduntur. Urbs hæc variarum rerum commercio florentissima incolis abundat; portis quidem clauditur; sed adversus vim ingruentis hostis non satis est custodita. Quæ autem & indigenis serviunt, & commerciis apta sunt, hæc ferè numerantur.

1mum. Pelles variorum animalium, quibus & incolæ contra frigoris violentiam corpora sua muniunt, & ingentem earundem copiam advenis mercatoribus vendunt: inter pelles hæcè primum locum sibi vendicant Zobellinæ, sive Sabellinæ, quas Pecora provincia subministrat præstantissimas, quibus hodie fæminarum luxus ingens interdum pretium in Europa ponit. Cæteræ sunt vulpes nigræ, & rubræ, quibus Siberia abundat, atque etiam albæ martes, castores, hermelinorum pelliculæ pulcherri-
mæ; luporum, lyncum &c.

2dum. Cera tanta copia, ut nonnullis annis duæ librarum myriades evectæ fuisse dicantur. Maxima autem vis Plefcoviâ venire solet, licèt aliæ quoque provinciæ copiâ ceræ abundant.

3tium. Mellis item tanta, ut licèt magna illius pars ab indigenis in potu absumatur, non minima tamen copia quotannis in vicinis provincias exportetur.

4tum. Sevum Jeroslavia, & Vologda mittit.

5tum. Taurorum, & bubalorum tergora tota regio subministrat.

6tum. Oleum ex phocarum corporibus coctum.

7mum. Caveari, cujus magna copia ad Volgæ ripam conficitur, ex ovis piscium, bello-uginæ puta, sturionis, severigæ, & aliorum, atque in alias regiones præsertim in Italiam vehitur opulento satis commercio.

8vum. Habent linum, & canabum; illud quidem Volsko provincia cum vicinis regionibus, hoc Smolensko, Dorogobusa, & Viasma, magnâ copiâ, & singulari bonitate producunt.

9num. Est sal, cujus magna vis Starræ Russæ, & alibi à falsis scaturiginibus cogitur; juxta Astracan autem à maximis fluctibus ejicitur in littus.

10mum. Est pix, cujus immensa copia in provincia Carelia, & ad ripam Dwinæ oceanum Arctoum versùs ex rupe exciditur. Stude compellant, quæ vitri usum præstat, & in laternis vulgò usurpatur vitri Russici nomine; item Marien-Glas.

11mum. Datur ferrum; nam cæterorum metallorum ferè infœcunda est Russia. Credant tamen in Sibiria alterius metalli fo-
dinam se inventuros.

De Religione Russica.

Demutatæ Crucis formandæ modo superiùs dixi. Quis crederet tantùm interesse ad veræ fidei cultum, si uno, duobus, aut tribus digitis, aut tota manu elevata Crucem formes. Nihilominus Ruthenici Patriarchæ dubium circa formam Crucis ortum, tanti momenti Moscis visum est; ut ad ejusdem decisionem Patriarcham Constantinopolitanum cum duobus aliis Alexandriâ ingentibus impensis Moscuam invitarent. Verum quidem est, Moscos Religionis suæ summam, & unicum salutis obtinendæ remedium in sola Crucis forma ponere; cùm rarissimi inter eos inveniuntur, qui vulgares etiam precatiunculas Pater noster: aut Ave Maria: calleant, neque scholæ iis sint, in quibus ea edoceantur, quæ hominem adultum, & decet, & oportet scire, tanquam ad salutem necessaria: mihi tamen in mentem venire non potest, neque Mosci interrogati desuper respondere volunt, aut possunt, qua potissimum ratione moti fuerint supra nominati rerum sacrarum Antistites, ut veterem, & multis sæculis usitatum, & liberum crucis tribus digitis formandæ modum contradicente plebe abrogaverint, ejusque prohibitionem tam crudeli lege fanciverint. Existimavit enim vulgus sibi cælum, & æternam gloriam ea prohibitionem eripi; solos Poppas cælestibus deliciis fruturos, quibus solis permitteretur tribus digitis crucem formare. Multi renitebantur Patriarcharum sanctioni tanquam impiæ, & minùs in Deum reverenti, & multi lictoris securi succumbere, quàm ab antiqua Crucis formandæ consuetudine recedere maluerunt. Labor longè utilior magisque salutaris fuisset, scholas ordinare, Præceptores instituere, qui juventutem instruerent, ignaros docerent, qui perditos homines ad veram salutis viam ab errore retraherent. Verùm, quia ipsi divinarum rerum summè imperiti sunt, omnemque ab exteris doctrinam superbè despiciunt, lucem posteris suis invident, ad quam ipsi suis ex tenebris verecundantur emergere.

Baptismus.

Rutheni verè baptizatos, & Christianos esse negant, qui Romano ritu sola aquæ aspersione in nomine Sanctissimæ Trinitatis Christo regenerantur; sed obstinata superstitione contendunt, per immersionem Baptismus fieri debere; oportere enim veterem hominem suffocari in aqua, quod immergendo, non aspergendo fieret. Cui errori pertinaciter insistentes reiterationem Baptismi admittunt, eosque cujuscunque antea Christianæ Religionis fuerint, qui Ruthenum Schisma aut spontè, aut (quod ordina-

dinarium est) coacti amplectuntur, denuo baptizant, vel immergendo, vel (utì hodiernus obtinet usus) aquam toti corpori à capite ad calcem affundendo. Quòd autem tres in Deitate personæ sint, trinam etiam immersionem requirunt.

Sacrificium.

Ritu Græco celebrare solent, pane azymo, & vinò rubro utuntur, cochleari ex calice panem, vinumque consecratum simul & semel distribuunt. Quamvis ordinariè vinum rubrum Sacrificio adhibeant, eo tamen deficiente aliud consecrari posse non negant.

Exteros, & quos suæ Religionis non esse nòrunt, vix, aut difficulter sua templa ingredi sinunt. Catholicis tamen, quos Romanos vocant, major quàm Lutheranis, & Calvinistis libertas est. Idèd fortè, quòd in fidei rebus viciniore sibi esse perspiciant, nec ignorent Sanctorum à nobis imagines, & reliquias coli, quas cæteri aspernantur.

De Imaginibus.

Pictas tantum, non sculptas, aut alia arte fabricatas venerantur imagines; volunt enim Decalogi præcepto Deum prohibuisse, ne sculptile adoremus. Quòd præceptum tamen eo modo, quo intelligi adoratio debet, tam pictum, quàm sculptile pari prohibitionem persequitur.

Conciones.

Concionatorum munus Rutheni hucusque semper damnarunt, quòd ii, quorum officium est, ex cathedra dicere, inutilem verborum elegantiam affectent magis, quàm verbum Dei prædicare intendant. Hunc tamen Evangelii manifestandi morem etiam nostra tempora Ruthenis probare videntur. Nam & inter ipsos inveniuntur, qui suâ confisi scientiâ publicè in Ecclesia non Evangelium, aut Sacram Scripturam (quòd quondam moris fuit) prælegant, sed eloquentiam in dicendo præferant, arte, & propriâ industriâ concinnatam.

Cultus Deiparæ.

Deiparam devotissima pietate colunt, & Sanctos Dei venerari æquum ducunt, & utile. Sanctum Nicolaum præcipua in veneratione, & honore habent. Indè bis in anno Sancti hujus festivitatem solenniter celebrant.

Purgatorium.

Locum tertium credunt, in quo usque ad extremi iudicii diem omnes detineantur. Neminem ad cælum admitti, nisi sententiâ in publico illo, & novissimo tribunali latâ; quâ dignus pronuntia-

nuntiabitur quilibet, qui cælesti præmio potiatur. His ajunt suffragia prodesse : indè pro fidelibus defunctis orare , aut bona opera exercere proficuum, & valde meritorium existimant.

Patriarcha.

Visibile caput Ruthenæ Ecclesiæ est. Metropolitanus, Archiepiscopus, Episcopus, & Archimandritas sub se habet. His quocunque incedant, pedum pastorale cum Cruce præferri solet. Nemo ex illis matrimonii capax est ; omnes enim ex monasteriis deliguntur.

Monasteria.

Monachos habent, & Moniales, quorum vitæ austeritas, jejunii frequentia, rigor, paupertas Religiosorum nostrorum disciplinam crudelitate excedit, non pietatè. Ubi enim tempus jejunii est, corpus aded macerant, ut etiam nefas habeatur, ægrotis adhibere medicinam ; elapso autem jejunii tempore omnem licentiam usurpant, ganeonibusque, quàm Monachis similiores, ebrii bacchantur in plateis, & omni pudore exuto, sæpe inveniuntur publicis in plateis lascivientes. Longâ nigrâque togâ, appenso ad collum cucullo induuntur. Vilis omnibus amictus ; qui verò officiis in monasterio conspicui sunt, pretiosius vestiuntur. Tria quoque vota emittunt ; castitatis, paupertatis, & obedientiæ. Litteris imbuti non sunt, aliquando Poloni ad eorum Schisma deficientes, iis cætibus immiscentur, qualem inveni in monasterio sex miliaribus à Moscua dissito, & vulgò Hierusalem nominato.

Poppæ seu Sacerdotes.

Per impositionem manuum ordines conferuntur, novitèrque ordinandi capiti vittam imponunt, quam Skuffiam vocant, à Patriarcha benedictam, exactissimâ diligentiam custodiendam ; qui etenim casu etiam ejus jacturâ faceret, indignus Sacerdotali Officio censeretur. Si fortè laicorum aliquis in jurgiû cum Poppa incidat, admodum cavere debet, ne vittam coinquinet : Poppam percussurus, debito cum respectu eam capiti demat, & interim decenti in loco collocet necesse est ; tum impunè, & ad libitum Sacerdotem percutit ; nulla lex, nulla pæna, aut excommunicatio eum persequetur, dummodo post verbera, & ictus vittam antea detractam debita cum veneratione denuo capiti imponat. Sic honoratâ vittâ character salvus est ; neque suadente diabolo percutit, qui eo modo dignitatem Presbyteralem veneratur, & solam hominis personam ulciscitur. Poppas omnes uxores habere oportet, neque Sacerdotis munus exercere potest ; nisi matrimoniali vinculo ligatus sit ; Virginem autem, vel mortui cu-

juſdam Poppæ viduam ducat, neceſſe eſt. Si alterius viduæ matrimonio jungeretur, irregularis eo ipſo, & inhabilis redderetur. Mortua autem uxore ad ſecunda vota Poppæ tranſire non licet, neque ſinè uxore ad celebrandum, aut ſacerdotale beneficium idoneus eſt; veſperas quidem cantare, & alios minores Eccleſiæ actus exequi, ad aram verò facere non poteſt. Ita ut uxor ſit requiſitum ſubſtantiale, quæ modò qualificat in Ruthena Eccleſia ad exercitium Presbyteratûs; exceptis Monachis, quorum ex inſtituto eſt in ſolitudine, & ſinè conſortio vivere. Quibus Patriarcham, Metropolitanas, Archi-Epiſcopos, Epiſcopos, Archimandritas, aliòsque adjicias, qui omnes ex Monachis eliguntur. Licet tamen Poppis, modò Presbyteratui renuntient, ſecundam uxorem ducere. Unde ſæpiùs ſolet contingere, ut quos veneratus es hoc anno Poppas, altero videas futores, factores, & carnifices. Vulgus, dum Poppis in plateis occurrit, crucem, & benedictionem reverenter eſſagitat, quam illi ſua ſanctitate ambitioſi peccentibus publicè impertiuntur. Plebe tamen vix modeſtiores ſunt; ebrii enim frequenter urbis compita obambulant deteriores iis, quos ſuo exemplo ad virtutem, & pietatem ratione ſtatûs tenerentur accendere. Crucem, quocunque pedem moverint, ſecum ferre conſueverunt. Dolendum, quòd pretioſiſſimum Redemptoris noſtri ſignum, quod viliffimi homunciones geſtant, cum marcidis, & nimio epoto cremato titubantibus in cœno, & luto ſæpe volutari debeat. Nullam gentem credo tot ſignis exterioribus, & ad veram pietatem compositis, tamq; ſpecioſis probi animi larvis inclareſcere, quàm nationem hanc, quæ proinde ſimulatione, fraude, fallaciis, & efferatiſſimâ ad omnia ſcelera audaciâ facilè omnes univerſi orbis populos longè exſuperat. Neque hæc odio dicta ſint, ſed vera genuinâque indicia, quivis inſallibiliter deprehendet, ſi occaſionem frequentioris cum iisdem commercii nactus fuerit. Popparum in Moſcoviæ Metropli numerantur quatuor millia, qui ſinguli ſuis redditibus honeſtè poſſunt ſuſſistere.

Dies feſti.

Quot per annum dies, totidem ferme in Ruſſia feſta numerant, quæ tamen alterna feſtivate ab urbis partibus celebrantur, ut una feriante, laboret altera; feſta verò majora, Nativitatis Reſurrectionis, Aſcenſionis &c. ſimultanea devotione obeunt, quæ perpetua, & inamœna campanarum pulſatione indicant. Si campanarum ſonitus, & formata Crucis externa pietas ad veram pietatem Chriſtianam ſufficit, multos hodie Chriſtianiffimos

mos nobis daret Moscovia. Diebus festis matutino tantum tempore à laboribus abstinent, summo mane, & plerumque ante diem in tenebris sua sacra peragunt, ipsum diem, si non operis, saltem debacchationibus consecrant, ut semper incendii periculum timendum sit, quoties Rutheni festum celebrant, aut (ut ipsi vocant) brasnick.

Sepultura.

In mortuis suis sepeliendis multas ceremonias adhibent: superstitiosas juxta, atque profanas faminas conducunt, quæ emptis gemitibus funus prosequantur. Intra sarcophagum abdunt litteras commendatitias ad S. Nicolaum, quem cæli janitorem opinantur; in illis litteris autem asseverat Patriarcha: mortuum Christianè vixisse, & in fide vera Ruthena laudabili constantia extremum suum diem obiisse. Dum terræ infertur cadaver, Poppa de moriendi necessitate brevi sermone præmisso primus terræ sepeliendum donat, præter orationes pro defunctis, postquam jam cadavera terræ sunt mandata, ante sepulturam adhibent faminas, quæ magno ululatu planctum faciunt, & mortuos ingentibus vociferationibus interrogant ethnicorum more: cur ipsis moriendum fuerit? cur tam citò suavissimas conjuges, dilectissimas proles deseruerint? quid defuerit? an cibus? an potus? diversos denique cibos apponunt sepulchro, inter pauperes, qui frequentes circumstare solent, dividendos, quod pro dilectione, & charitate in defunctos sæpius per annum repetunt.

Maslaniza.

Carnevale Itali, Bacchanalia latini, nostri in Moscovia Germani die *Butter-Bochen* appellant; quia eâ septimanâ esu carniū prohibito adhuc butyro vesci licet; reliquo enim quadragesimalis jejunii tempore solo oleo lini utuntur.

Abstinentia, & Fejunium.

Diebus Mercurii, & Veneris ab esu carniū abstinent; quatuor autem præterea illis per annum jejunia sunt, imum. A Dominica Quadragesimæ usque ad Pascha. 2dum. A Dominica post Pentecosten usque ad festum Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli. 3tium. A primâ Augusti usque ad festum Assumptionis Beatæ Virginis. 4tum. A decima Novembris usque ad Nativitatem Christi. Primum omnium strictissimum est, quod, quia cæteris in longius protrahitur, longum jejunium nominant. Jejunii tempore non ovis, non butyro, non caseo uti licet. Nullâ ætatis, nullâ valetudinis curâ sanctius ipsis videtur mortem jejunando oppetere, quàm ovorum, aut carnis refectione vitam ser-

vare.

vare. Quin ipsi etiam Medici, antequam ad medendi munus admittantur, juramento se obstringere debent, tempore jejunii Moscis ægrotantibus nunquam medicinam aliquam adhibituros, ad quam diluendam ova, caro, lac, butyrum forent necessaria; non obstante, quod evidenter prævideant, ægrotum finè talis pharmaci fruitione, & usu propediem moriturum. Ex qua austeritate, & indiscreta præcepti jejunii observatione meritò ansam arripio, Ecclesiam Ruthenam non veram & genuinam Matrem, sed novercam, & adulteram pronunciandi.

Regimen publicum.

Urbium Magistratus non consules, aut optimi civium obtinent, sed Juri dicundo Diack à Tzarò præficitur. Is cum adjunctis sibi scribis Pricassam (id est Cancellariam) constituit; ad hanc omnes causæ devolvuntur. Præter indiculum, in quo præscripta sunt temporum momenta, judiciorum formulæ, & quædam hæctenus practicata jura nullam habent legem scriptam; sed voluntas Principis, & Senatûs Judicium suprema lex est. Spargunt quidè ab uno Diacorum in librum redacta esse, quæ jura, statuta, decreta, sententias, leges latas, & consuetudines in Moscovia longissimo tempore observatas invenerat. Verùm ea legum congeries vim, & authoritatem legis necdum adeptæ est, neque secundùm eandem Judices oportet pronunciare. Anno 1647. Magnus Dux Alexius Michalowicz per consiliarios suos leges colligi, & in ordinem redigi fecit, quem librum Soborna Ulasienia vocant. Sed novus Rex novam legem condit, cùm sola Principum placita in Regno jure despotico legis habeant vigorem. Actiones suas in hunc ferè modum instituunt: Actor per libellum supplicem explicat, à quo, quantum læsus sit; & impetratâ veniâ per *mepis* id est indultum judicis, per apparitorem (pristafillis) in judicium reum vocari curat, qui cogitur fide jure, se dicta die Judici stitutum; alioquin licet apparitori eundem, quibuscunque modis potest, detinere. Uterque autem tam actor, quàm reus propriam causam agit, nullo Procuratorum, aut Advocatorum subsidio. Si causa testibus declarari non possit; Sacramento terminatur. Nam cùm Judici non satis liquet, utra pars jure nitatur, solet alterutrum rogare, an Crucem osculando firmare velit, se verum dicere. Quod si annuat, statim ad templum ducitur, & Cruci osculum figens causam suam obtinet. Hanc Crucis osculationem Chrenstinam Chelovianiam vocant, & tanti æstimant, quanti jusjurandum. Hinc perduelles, perjuros, & scædifragos vocant Crucis transgressores. Quod si ambo ad id parati sint, forte causam dirimunt; qui causâ cadit, nisi statim

creditori suo satisfaciatur, ad locum publicum ducitur; ubi ejusmodi condemnati singulis diebus manè ab hora octava ad undecimam miserum in modum fustigantur. Si verò per annum integrum ita fustibus subacti, solvendo non sint, uxores, & liberi veneant necesse est, donec creditori suo reddant ultimum quadrantem.

Qui primâ querelâ Judicis aures occupat, plerumque in iniqua etiam causâ triumphat; nullæ enim rei partes favorabiles sunt. Nec accusatio à condemnatione multùm distinguitur: quid quid ad defensionem sui reus proferat, vix fidem, aut vacuas aures inveniet.

Intentionem autem suam probare testibus solent, quos levi pretio emunt; illè quoque meliorem causam habere censetur, qui numero testium adversario suo potior est. Munera etiam, dona, largitiones multùm causæ patrocinantur, nihil in Pricassis expeditur, nisi prius Diacis, & scribis auro, argentove placatis. Harpyis longè rapaciores sunt, & corruptissimi moris consuetudine nemo salarium annuum extorquere potest, qui non antè omnes in Pricassa officiales à Diaco ad scribarum vilissimum usq; è salarii quantitate nummis sibi propitiaverit. Qui testes emere, aut Diacos, & scribas sibi auro conciliare nequit, pessimo fato litigat; opprimetur causæ Justitia, & corrupti judicii iniquitas ex albo nigrum, & ex nigro album facillè efficiet.

Debitum non testes, sed chyrographum, subscriptio, & sigillum probant. Si debitor morosus mutuo acceptum restituere differat, apud Pricassam, cujus jurisdictioni debitor subjectus est, tanquam apud judicium competens creditor se insinuat, & ope supplicæ Præfidi Pricassæ exhibendæ, petit debitorem citari; si citatus compareat, ad debitum, quod creditor legitimè probaverit, quamprimum exsolvendum efficaci juris remedio adigitur. Si autem citatus non compareat, ubicunque inventus capitur, & vi rapitur ad tribunal. Potior jure est, qui liberalior ad munera, æquum, & iniquum venale est, nullo tamen certo pretio; plus offerendo comparari solet. Miseram debitoris sortem, si defensionis suæ momenta multis nummis non sint deaurata; argentum probat, non argumentum: illo deficiente ad ultimam penè calamitatem condemnatur; tenuibus baculis acutissimo dolore pulsantur poplites in turri, quæ morosis debitoribus carcer est, singulis sæpè diebus repetitur fustigatio donec solvat, aut de solvendo caveat. Ubi verò neutrum præstare posset, multis verberibus subactus pro quantitate debiti, frequenter cum uxore, & liberis creditori adjudicatur. Servitutis enim jura apud Moscos necdum sublata sunt.

Civiles castigationes, & mulctæ sunt mulcta pecuniaria, batocæ, & knuttæ: pœna pecuniaria, nisi consuetudine, aut edicto definita sit, arbitrio Judicis variat, & sæpe major minorve est. Batocæ duo tenues baculi sunt, quibus reus aliquando ad mortem cæditur; detractâ enim tunicâ solo interiori indusio tectus in terram projicitur, unus capiti, alter pedibus infidet, ut corpus movere nequeat, quem deinde sic in terram extensum eò usque fustigant, donec aditans Cancellarius verbo, aut nutu verberum finem faciat. Knutta flagellum est aded sævum, ut primum ictum, quò nuda cutis affligitur, sanguis sequatur, & vulnus relinquat, unius digiti latitudinem sua profunditate adæquans. Hanc pœnam, quatenus civiliter accusatum persequitur, Tzaream gratiam vocant, & eâ castigatus *per spassivo* grates agere tenetur, neque ullâ infamiâ laborat, aded, ut huic pœnæ se subjiciat, quisquis eandem castigato quacunq; occasione audet exprobrare. Pœnalis verò, & criminalis vindicta est, si fustigatus deportetur in Sibiriam. Idem flagellum etiam torturæ locò ad eliciendam veritatem adhiberi solet.

Injuriarum accusatus ad solvendam Biszestiam tenetur, id est mulctâ pecuniariâ læsi honoris culpam redimere. Singulis ordinibus sua taxata *reclade* est, videlicet determinata pecuniæ quantitas, quam solvere oportet, qui injuriam inferre præsumpserit. Qui Bojarinum, Chiliarcham, Medicum personæ contumeliosè infectatus fuerit, in pœnam incidit duorū millium imperialium; horum enim honorem eadem *occlade* omnimoda paritate tuetur; licet nec Medicis, nec militum Chiliarchis semper illibata constet autoritas. Injurious in uxorem Bojarini condemnatur ad duplum supra appositæ pœnæ ordinariæ. Probrosus in liberos ad dimidium mulctæ, quâ Parentis existimationem jura sanxerunt intemeratam.

De Moribus Moscorum.

Gentis omnis Moscoviticæ major servitus est, quàm libertas; omnes enim cujuscunq; conditionis sint, nullo respectu personarum habito, durissima servitute premuntur. Qui ad secreti consilii dignitatem admissi, glorioso Magnatum nomine primos post Principè titulos non temerè sibi arrogant, iis splendidior serviendi necessitas, imposita aurea sunt vincula, tantò acerbiora obnoxiiis, quantò insolentiùs oculos feriunt, & ipso suo fulgore fortis suæ vilitatem exprobrant, in quam producti sunt. Qui in supplica, aut exarandis ad Tzarum litteris in gradu positivo nominis subscriptione uteretur, eum læsæ Majestatis publica ultio persequeretur. Diminutivis utendum est, v. g. qui Jacobus vocaretur,

se Jacobulum non Jacobum scribere debet. Credunt namque Majestatis supremo culmini multum derogari, nisi supplicaturi nominis imminuti humilitate Principem decenter vereantur. id Architecti bellici Laval peccatum fuit, quo odium Tzari meruisse Ministri contendebant. Se Cholop, seu Magni Ducis abjectissimum, vilissimumque servum scribere oportet, compellaréq; , & bona sua omnia mobilia, & immobilia, quæ possidet, non sua, sed Principis esse agnoscere. Cujus rei egregium executorem Principem habent, qui sic Patriâ, civibusque utitur, ut absoluta, nullis terminis, nulla lege circumscripta potestas pateat ea libertate de rebus privatorum disponendi, quasi sui unius causâ natura hæc omnia produxisset. Premat igitur ingenia ad servitutem nata, ferantque Mosci illam sortem, quam Numina dederunt.

Populum litterarum rudem virtutum disciplina deficit, quâ animum excolant; paucis morum politiorum studium, aut imitatio est. Joannes Barclajus in icone animorum gentis mores fufius describit: servituti gens nata, ad omne libertatis vestigium ferox est; placida, si prematur, neque abnuunt jugum; ultrò fatentur Principi se servire. Illi in suas opes, in corpora, vitamque jus esse. Sordidioris reverentiæ humilitas Turcis non est in suorum Ottomanorum sceptrum. Cæteras quoque gentes ex suo genio æstimant, hospites sive sorte, sive consilio in Moscoviam advectos ad idem jugum damnant, & servire suo Principi volunt. Si quos furtim abeuntes retraxerint, ut fugitivos plectunt. Magnatibus, licet ipsi serviant, in minores suos, & plebejos, quos per contemptum nigros homines, & Christianos communiter appellant, intolerabilis fastus est, & vulgus horum maximè supercilium timet.

Nullis bonis artibus imbuti summam sapientiæ gloriam in fallaciis ponunt. Mendaciorum nulla verecundia, nullus fraudis detectæ pudor; aded ea ex Regione veræ virtutis sementa proscripita sunt, ut ipsum vitium famam virtutis obtineat. Neque tamen velim intelligas, omnes omninò Regni hujus incolas pari rerum ignorantia, & superbiâ eandem virtutis habere rationem; inter tot lolia crescunt salubres herbæ, & suaviori odore purpurantur rosæ inter fœtidam ceparum luxuriam, in majorem virtutem magis anxia sollicitudine efflorescentes. Sed pauci sunt, quos æquus amavit Jupiter, aut fulgens evexit ad æthera virtus. Qui proinde aded eminent, ut non nisi imperitos, & vitiorum mole obrutos lateant raræ hæc faces. Cæteri inculti, tardi, hebetisque ingenii sunt, toti quandoque in advenarum contempla-

tione hærent, ut diductis rictibus, oculisque fuorummet obli-
fcantur. Ii tamen in horum numero recensendi non funt, qui ufu
rerum, negotiisve lævigantur, aut nupera profectioe docti funt,
folem non unius Mofcoviæ anguftiis inclufum effe.

In fcholis fiquidem folus Præceptorum labor eff, ut tyrones
addifcant litteras formare, & componere. Summus doctrinæ
apex eff, aliquos fidei fuæ articulos memoriæ imprimere.

Artes liberales tanquam fupervacanea Juventutis tormenta
contemnunt, Philofophiam prohibent, Aftronomiam magiæ no-
mine maëtatam fæpe publicè ulti funt. Nefas eff inferri in Mo-
fcoviam Calendarium Aftronomi Vogtii, ex quo generali hac
propositione: *Mofcau wird feinem Unglück auch nicht entgehen / Mo-*
fcis rebellionem præfagiit. Dicunt impiæ arti accessiffe nefando-
rum geniorum commercia, his fuggerentibus, & monftrantibus,
ea interdum Aftronomos de futuro conjicere, quæ fupra morta-
lium ingenium effent. Meliorem Regni formam variis artibus,
& fcientiis effingere laborat Tzarus; fi confilii prudentiam boni
fuccesfûs felicitas adjuverit, mirabuntur brevè pulcherrimam
molem, mapalia quondam; nifi fortè fatorum iniquitas, popu-
lorum defectio, aut ipfa ingeniorum barbaries ferre felicitatem
fuam nequeat, aut tantam fortunam invideat pofteris, nolîtque
modò labores fecutura ætati profuturos. Necdum longi tempo-
ris ætas eff, ex quo Poloni cujusdam industriâ typographiam ha-
bent, præter Ruthenicum idioma verò nullius alterius linguæ
characteres typis dantur; Rutheni autem characteres à Græcis
non multùm difcrepant, à quibus legere, & fcribere docti funt.
Cum iisdem non impari grammatica, & verborum constructio-
ne utuntur. In eadem domo, in qua typographia erecta eff, ali-
quot Græci Sacerdotes Tzareis fumptibus aluntur, qui linguam
Italicam volentes docent.

Numeros fuos diverfa ab aliis gentibus ratione ineunt, & di-
ftinguunt, tabulam habent multis granorum ordinibus diftin-
ctam, quorum ufu, mirabili celeritate ad fummum, certùmque
numrum deveniunt. Nihil is modus à nummis differt, quos aliæ
quoque gentes adhibere folent, dum varia eorundem collocatio-
ne diverfos numeros exhibent.

Quamquam muficam ipfi non calleant, ejus tamen harmo-
niam amant. Ludendi periti externi adfunt, quos fovent, dum
canunt, concentu enim fatûs delectatis, parfimonia in memori-
am redit, & displicet paucarum horarum gaudium annuis fum-
ptibus emere. Neque ufitata apud Europæas Aulas Nobilium
exercitia Mofcux vigent. Frænandis nullus equis, nullus pugi-

latu est nobilis, nulla artis saltatoriæ gloria, et si quæ ars alia hodierni sæculi genio valet apud gentes, glorioso impetu ad laudem incitatas.

Judæos in Moscovia non tolerant, nisi baptizatos, rationem ipsimet adstruunt: absconum scilicet Moscis videri, Religione eos à se differre, quorum mores, astutiam, & callidissimas decipiendi artes non dissimili laude exercent, & exprimunt.

Plurimum utuntur thermis, & Caldariis; cum Turcis enim contractam ex concubitu maculam balneo abstergere consueverunt. Hæc hyemi inserviunt; æstivis mensibus sæminis immixti mares fluminibus innatant toto corpore nudi, nulla sexûs vercundiâ, nullâ senii, aut innocentiæ ætatis distinctione habitâ. Eadem impudentiâ, nullâ subuculâ tecti, ex aquis in gramina profiliunt, neminis aspectum veriti: quin ipsæ etiam puellæ nudi corporis speciem sine fronte prætereuntibus objectant, non mediocri libidinis incitamentum. Meritò porrò ambigitur, utrum major sit eorum sævitia, an luxuria, & improbitas: nam scortationes, adulteria, & ejusmodi facinora omnem superant modû; cum vix pœna ulla legibus constituta sit in ejusmodi delinquentes. Indè Capitaneum quendam ob nefarium cum filia sua octenni commercium ad capitis pœnam damnatû, hisce Campi-Dux objurgavit: cur libidinem tuam non in alias exercuisti? cum tot scorta, & meretrices habere potuisses, quot kopicas, aut altinos exsolvisses.

Jura servitutis apud Moscos in usu sunt, hos captivitas, alios nativitas, multos Patris, aut sui ipsius venditio servos facit, qui à Dominis morituris manumissi, servituti assueti aliis Dominis in servitutem se dedunt, aut pecuniâ acceptâ se mancipant. Homines etiam liberi, qui Dominis certa mercede serviunt, non possunt quando lubet à Dominis se abdicare; si enim quispiam absque Domini voluntate abierit, ab alio in famulatum non assumitur, nisi fuerit à priori Domino, vel ab illius amicis, qui pro fidelitate servi spondeant, commendatus. Patria quoque potestas satis ampla est, & nimis dura in filium, quem quarta etiam vice rectè vendit: Ita ut semel venditum, quocunque tandem modo liberatum, vel manumissum à Domino, iterum atq; iterum jure Paterno Pater possit vendere; post quartam autem venditionem nihil ampliùs juris in illum Patri permittitur. Hodierno verò rerum statu, cum Moscuæ Principem nacta sit, qui animum præcipuis naturæ dotibus imbutum ad magna semper, & eximia impellit stimulis gloriæ; futurum fore autumant, ut Parentibus tam cruda in filios potestas mitiori lege abrogetur. Licet gens ipsa libertatis impatiens reclamare videatur fortunæ, in quam

quam non est genita, & servili conditioni assueta vix passura sit, prudentem, & piam Principis, pro Regnis, & subditis suis sollicitudinem ad effectum absoluta felicitate traduci. Fidem vix non superat, quod de gentis pertinacia ad exquisitissimos cruciatus invicta memorant. Ante peregrinationem Tzari, complex quidam rebellionis anno 1696. quater acutissimæ torturæ tormenta pertinaciter sinè ulla sceleris confessione sustinuerat. Advertens Tzarus tormenta nihil proficere, ad blanditias conversus est, & osculo inquisito dato, sic eum allocutus est: Me non latet, te tentatæ contra me perfidiæ conscium esse. Satis pœnarum dedisti, fatere modò ultroneè ex amore, quem Principi tuo debes; per eundem Deum, cujus singulari gratia Tzarus, & Princeps tuus sum, juro, non solùm omnem culpam tibi remittere, sed insuper in specialis clementiæ meæ testimonium te Colonellum facere. Flexit durissimi hominis ferociam inassueta auribus suis tanti Principis comitas, libertatèque capta Tzaro suo osculum reddidit; sic palam loqui orsus: hoc summum mihi tormenti genus. Nullo alio pertinaciam meam superasses, longòque consequenter ordine totam proditiōis seriem confessoria narratione exposuit. Raptus in admirationem Tzarus mutum ad tam terribilem torturæ immanitatem hominem uia comitate demulceri potuisse; percontatur ex eo: quomodo tot knuttarum ictus, & tam inhumanam ignis tergo vulnerato admoti crudelitatem pertulisset? aliam, magisque stupendam enarrationem inchoavit: se aliòsque complices suos societatem quandam instituisse; nemo ad eandem admissus, nisi prius tortus; qui majores potuit sufferre dolores, ipsi deinde à cæteris majores etiam decretos fuisse honores. Semel excarnificatus, simpliciter tantùm socius fuit, & communium bonorum particeps, qui honorum gradus, quos distinctos habuissent, appetiisset, antè eos adipisci non poterat; nisi novis superatis cruciatibus, isque secundùm dignitatum gradus majoribus, se pati posse docuisset. Se sexies ab iis tortum, summæ rerum præfectum ab omnibus. Nihil esse knuttas, nihil illam post knuttas affationem, multò crudeliores dolores sibi apud socios fuisse perferendos. Nempe pergebat: acutissimus dolor est, quando ignitus carbo auribus imponitur; nec minor, quando in rasum caput, ad duas ulnas elevato loco frigidissima aqua guttatim, lentòque lapsu præcipitatur. His omnibus se superiorem, & sociis suis fuisse; qui autem ad societatem suam aspirantes prima statim tormenta perferre nequivissent, hos ne ipsi proderentur, veneno, vel alio quocunque comòdo modo è vivis sublatos. Quantum recordaretur, ad minimum quadringentos similes ineptos sociatis

tis candidatos à se, & fociis suis occisos fuisse. Sic iste decies inauditos cruciatus sustinuit, sexies à fociis, quater in inquisitione à Tzaro Judice, adhuc vivit, & (utì superiùs appofui) ex Tzari clementia in officio Colonelli constitutus in Sibiria degit. non dissimilis pertinaciæ casus contigit, cùm Tzarea Majestas Viennâ Moscuam reverteretur. Jam superata Urbe Smolenscio, Residentiæ suæ appropinquaverat, cùm ex familia Tzarea unus, nescio cujus flagitii metu sibi fugâ consuluit, inquirentes nullum fugâ, nullum arreptæ viæ indicium deprehendunt. Ultimo è proxima villa colonus affert: se quidem de fugitivo nihil certi scire; equum autem in vicina domo conspexisse. Detinet delatorem Tzarus, & Dominum Adamum Weyd qui certiora referret, ad significatam domum expedit. Ille equo viso redux Tzaro delationis veritatem confirmat. accersitur igitur rusticanæ ædis herus, quem Tzarus comibus verbis de hominè, & equo interrogat. Sed negat villanus, sibi, quantum scirèt, domi equum esse; seridò quæstionem Tzarus repetit, at iste pernegat; urget Tzarus: meminisset se Principem, membrorum Dominum, vitæ, necisque potestatem habere; sed dura cervix tanta comminatione nihil movetur; projectum ergo humi terribili nodoso trunco à calce ad caput horrendum percuti Tzarus imperat. Cùm interrogatus adhuc nihil fateretur, fortissimi ictus à capite ad calces repetuntur. Ast non frangitur hominis contumacia; versum ergo denuo verberibus delumbant; verùm ad omnia trunci nodosi horrenda interrogatoria cum pertinacia inficiandi truncus jacuit rusticus. Tam obstinatâ pertinaciâ Moscorum animi indurefcunt, ut nullis tormentis, nullâ præsentis Principis autoritate flecti valeant ad evidentissimæ veritatis confessionem; comperit enim paulò post veris indubitatisque indiciis: Hunc eundem rusticum retento equo, fugitivum cum fratre suo tanquam viarum monstratore per semitas occultas ultra Smolenscium expeditivisse.

De Luxu femineo.

Fæminis in Moscovia forma elegans, & speciosus oris decor est; nativam autem pulchritudinem fucus corrumpit inutilis. Corporis, cui nullis vestimentorum angustiis incluso libertas manet utcunque excrescendi, non ea semper apta, & concinna proportio est, quæ cæteras Europæas commendat. Subuculas gestant omni ex parte auro intextas, harum manicæ mirabili consuetudine complicatæ octo & decem sæpè ulnas longitudine sua superant, earum cincinnos concatenata crispatione ad manum extremam provolutos armillarum venustas, & pretium ornat.

Exterior amictus vestitui fœminarum orientalium convenit, tunicæ pallium superaddunt; serico, & pellibus sæpe decorum; inaurium, & annuli creber, usitatusque luxus est. Nuptæ aut viduæ pretiosis pellibus caput tegunt, puellæ sola fronte divite ligamine obfirmatâ nuda capita circumferunt, capillis ad humeros defluis, & in artificiosos nodos superbâ elegantîâ compositis. Quibus aliqua dignitas, aut honesta conditio est; conviviis interesse non solent, imò nec ordinariæ mensæ cum maritis accumbunt. Videri tamen possunt, cùm ad templa, aut ad amicos suis in curribus progrediuntur; contumaci enim usui multùm derogatum est, quo currus, quibus fœminæ inclusæ erant, ita tegebantur, ut uni mancipatæ, oculorum quoque libertatem amiserint. In præcipuis pariter honoribus habent, si maritus ad hospitis conspectum uxorem suam, aut filias admittat; quæ concham vino adusto repletam offerentes, hospitis ita culti osculum expectant, eoque satîs pro more gentis propitiatæ cum silentio recedunt, quæ mutæ advenerunt. Nihil authoritatis in ædibus usurpant, domi servis hero absente rerum domesticarum curam, sinè uxoris consensu, aut præscitu, ad fidem, vel arbitrium suum plenè administrantibus. Multos autem puellarum greges nutriunt, quibus pinguior supellex est; nullas penè ad operas conductæ, nisi quas uxor levissimas exigit; cæterùm domi conclusæ interdum fila ducunt, & telam texunt. Otiosa omnibus vita est, ut consuetudo reprehendenda non sit, quæ misellas ad tam frequentem balnei reiterationem condemnavit, ut ipsius saltem otii alternatione pigritia interrumpetur. Si nobilioris viri uxor fœtum enixa fuerit, id quamprimùm officialibus, & mercatoribus, sat quæstiosa civilitate significant. Qui viri potentiam formidant, aut patrocinium ambiunt, acceptâ novæ generationis notiâ in reciproçæ humanitatis specimen gratulatum veniunt; datoque puerperæ osculo donum aliquod in natæ sobolis memoriam afferunt. Verùm caveant, ne minùs aureo donent, id enim in vilipendium vergeret. Ad majora autem munera penes cujusvis liberalitatem plena libertas est. Amicorum optimus censebitur, qui inventus fuerit omnium maximè liberalis, quod poëta jam olim de vulgo cecinit, Moscis æ quiùs accomodo: Moscus amicitias utilitate probat. Virorum in se benevolentiam ex verberum numero æstimare fabula est; & sæva ingenia à mitibus distinguere, dicto meliùs noverunt: eluctarentur sanè illâ, quam viris suis debent, vilissima captivitate, modò veteris abdicandæ consuetudinis gravis author foret. Moscis quartam conjugem ducere piaculum est, hinc tertia, quàm optimè haberi solet, duæ

verò, quæ præcefferant, mancipiorum instar tractantur, cùm novi matrimonii spes, & inordinata cupiditas votum captandæ mortis inducat, & fastidiosas efficiat primæ illecebras, ad unius fortè anni duntaxat spatium amatæ. Saltem in auctoritatem adagii invaluit, primam Poppæ, & tertiam laici veras uxores esse. Quia his decedentibus ad ulteriora vota progredi non licet, & Mosci easdem vero maritali affectu fovent, quibus mortuis nulla præterea sponsalia expectare possunt. Aliqui tamen potentiores dispensationem Patriarchæ sibi quartam jungendi extorquent; qui si non negat, improbat tamen sacrilegas nuptias, legis prohibitiivæ immutabili auctoritate nullas. Alia Cossacorum Tanajensium consuetudo est: mulieres repudiare possunt ad libitum, modò in circulo totius communitatis (quem conventum Krug nominant) coram Ottomanno, & tota communitate uxorem suam in medium circuli adducat, sibi que eam non amplius placere palam edicat, quo dicto uxorem suam vertit in gyrum, & è manu sua dimissam maritali potestate liberam pronuntiat, qui sic dimissam ex adstantibus rapit; eam uxoris locò habere, tueri, & sustentare cogitur, donec novi conventûs dies adveniat. Siquidem barbarorum etiam leges repudiis modum dixerunt, ut valida non sint, nisi in circulo, & tota communitate inspectante facta sint. Haud dispares penè mores sunt, quibus liberi homines in Turcia coram Waywoda sibi servas matrimonio jungunt. Concubinatui proxima tamen hæc viri, & mulieris societas est. Ad viri enim libitum vinculum dissolvi potest, mancipium autem hoc modo in uxorem ducturus Waywodam adit, & quid intendat, edocet. Is personas conjuncturus à mari cingulum, strophium verò à fæmina exigit, réque fæminæ proposita, & dote certa promissa v. g. quinquaginta imperialium, dat cingulum fæminæ, & strophium, dein diem, & quid actum sit, annotat, quibusdam etiam in utraque persona notis consideratis nomina scribit. Si jam uxor amplius non placeat, denuò Waywoda adeundus est, eidemque res noviter proponenda, qui pro mercede duorum, aut trium imperialium (exacta priùs pro uxore promissa dote) à mare receptum nuper strophium, à fæmina cingulum repetit, marique cingulo, & fæminæ strophio redditis matrimonium dissolvit, & utrosque liberos dicit.

De Nuptiis.

Matrimoniorum ratio multorum sæculorum more sancita à cæteris nationibus non parùm abludit; maribus enim puellas, quas ambiunt, videre aut alloqui ipsis infuetum, matrum aut alterius anûs officio procantur, ubi inter parentes (sinè quorum consen-

consensu illegitima matrimonia judicantur) convenerit, de dote deliberant; quæ pro parentum opulentia interdum grandior est. Nam ipsorum moribus insolens est, sponsum quidquam repromittere; neque donatio propter nuptias notum apud ipsos vocabulum est, verùm marito decedente nullis liberis è conjugio natis, vidua tantùm recipit, quantùm attulerit, si modò maritus tantùm in bonis relinquat. Si verò liberos ex illo susceperit, tertiam partem bonorum capit, aut ampliùs è voluntate decedentis, dotales dein tabulas, ut ita dicam, conficiunt, in quibus puellæ parentes, aut consanguinei fide jubent puellam esse incorruptam; unde plurimæ lites enasci solent, si vel modica futurum maritum suspicio ceperit, illam ante fuisse vitiatam. Hisce confectis sponsa primum munus sponso mittit; quod hic reciprocatur. Neq; tamen adhuc mutuus conspectus, aut alloquium permittitur. Facta de futuro matrimonio promissione, filiam velo lineo tectam ad se pater evocat, interrogatamque num adhuc consultum habeat, nubere, novo quod ex composito arripit, flagello una alterave vice filiam leviter percutit, inquit: Ecce charissima filiarum, hic ultimus ictus te admonet patriæ potestatis, sub cujus hæctenus disciplina vixisti, ex mea manu nunc mittis; memento te non tam potestatem exivisse, quàm transivisse in aliam; si conjugii tuo debitum morem non gesseris, is mei locò, hoc flagello in te animadvertet, quibus Pater sermonem suum finiens, simul flagellum sponso porrigit, qui se pro more suo breviter excusans: non credere se, eo flagello opus fore; illud tamen acceptare, & divitis doni instar cingulo suo inferere tenetur. Sub vesperam autè, quæ nuptiarum solènia præcedit, sponsa à matre, & aliis matronis effedo, aut rheda, si hyems fuerit, ad sponsi ædes perducitur cum nuptialibus indumentis, & thoro conjugali eleganter parato, ibidémque noctu custoditur, ut à sponso videri non possit, ubi dies nuptiarum solenniis destinatus illuxit, sponsa velo lineo tecta à vertice capitis ad lumbos usque à parentibus, & amicis suis ad templum deducitur; sponsum item à suis (vehuntur autem equis, licet templum proximum sit, ipsi etiam tenuioris fortunæ homines) ceremoniæ, & verba, quæ sacerdos usurpat, à cæterorum Christianorum consuetudine nihil penè differunt: annulo quoque fides firmatur, manúsque sponsæ in sponsi manum traditur, quibus absolutis sponsa accidit ad pedes sponsi, & caput calceis illius allidit in signum subjectionis, & sponsum vicissim tunica sua illam operit, ut testetur se tutelam illius suscipere, tum cognati, & amici utrimque sponso, sponsæq; sese inclinant, ut mutuum in futurum obsequium, & amicitiam

foveant. Denique à sponſi patre panis ſacerdoti traditur, qui eundem quantocius tradit in manum patris ſponſæ, obteſtans illum, ut die conſtituto dotem promiſſam ſponſo annumeret, & deinceps amicitiam cum ipſo, & amicis illius inſolitam conferret: pariter autem ſponſæ panem in plures partes frangit, & ſingulas partes diſtribuit inter præſentes conſanguineos, & affines, ut deinceps in unum veluti panem coaleſcant. Finitis hiſce ceremoniis ſponſus ſponſam manuducit ad templi veſtibulum, & cyathum plenum mulſo illi propinat. Illa cyathum acceptum ſub velo libat, atque ita cum ſuis ambo amicis ad parentum ædes reducuntur. Ubi ſub ingreſſum farre aſperguntur in ſignum fecunditatis, & opulentæ. Hoſpitibus convivantibus, ne nuptos matrimonium conſumere oportet: poſtquam duabus, aut tribus circiter horis ſoli in lecto acquieverint, ex convivarum numero aliqui ad eos delegantur, ut ſciſcitentur ex ſponſo, num ſponſam adhuc incorruptam invenerit, ſi ſponſus affirmat exuberanti hoſpitiſ gaudio, multisque tripudiis ne nupti ad caldarium deducuntur, diverſis floribus, herbisque odoriferis exornatum. Ex quo ad ſufficientem amœnitatem loti reducuntur ad templum continuandæ benedictionis uberioſum cumulum percepturi. Si verò ante vitiatam fuiſſe ſponſus conqueratur, ad parentes ſponſa remittitur repudiata. Quo indicio illis probetur virginitas, addeſſe non patitur temporis noſtri caſtitas.

Soli, cœlique, qualitates, fecunditas & flumina.

Solum hujus regionis, ut plurimum eſt leve, & arenofum, in diverſis tamen provinciis major quandoque minorve arena eſt. Regio ad Aquilonem Sibiriam, & Samojedas verſus ſita ferè infœcunda eſt, frequentia nemorum, & frigoris extremus rigor ad ſterilitatem agros damnat. Ad ripam Volgæ læta fertilitas ſolum commendat, ſed quia Crimienſium Tartarorum continuis excuſſionibus obnoxia tellus eſt, jugera inculta jacent, & Regio penè omnis incolis vacua. Meridiem verſus regiones omnes amœnæ ſunt, & fertiles, paſcuïs juxta, atque arvis divites, & pluribus annis irriguæ. Eadem telluris eſt facies à Reſonia ad Novogrodam magnam, nec multum diſſimilis quæ inter Moſcuam, & Smolensko interjacet, licet crebris denſiſſimisque ſylvis diſtincta. Cæterum omnium harum provinciarum faciem plurimum immutant anni tempeſtates, nam hibernis menſibus altiſſima nive teguntur, maximè tamen Aretum verſus, flumina omnia (etiam rapidiſſima) denſiſſima glacie conſtringuntur, idque continuis, ut plurimum quinque menſibus; ab ingreſſu nimirum Novembris ad exitum Martii, & sæpe Aprilis; tum enim primùm

primùm nives liquescere, & gelu solvi. Aër hisce mensibus supra modum est frigidus, ita ut guttæ aquæ in sublime jactatæ congelentur, antequam decidant; frigus autem aded penetrabile memorant, ut multi in ipso foro, & alii alibi in campis iter agentes, aut penitus deficient, aut ægrè membris exterioribus mutilati evadant: quam immodici frigoris sævitiam nostro tempore experti non sumus; ideòque eam aliter non affirmo, quàm ab aliis relata, quibus temporis mora, quam in Moscovia perpessi sunt, tantillam fidem, ut credo, auctoritatèmq; conciliabit. Atque hæc quidè hyeme regionū harū conditio est. Vere novo ineunte tanta repente fit mutatio, ut sylvæ subito revirescant, gramina emergant, flores emicent, sata pullulent, aves, & præsertim lusciniæ tam suaviter ubiq; concinant, ut nihil ad amœnitatem addi posse videatur. Id autem beneficii regiones hæc à nivibus consequi opinantur, quòd, cum hyeme altissimæ sint, & terram ubique operiant, & solum veluti veste quadam contegant, & ne à frigore aduratur, foveant, vere autem ineunte, eadem brevissimo tempore dissolvantur, & liquecant, & terra, quam levem & arenosam esse diximus, humorem largè & quàm occyissimè imbibat, & à solis radiis percussa, fotæque herbas omnes quàm celerrimè protrudat. Porro, ut frigus hybernis mensibus intensum, ita & æstus æstivis mensibus Junio, Julio, & Augusto modum excedit, quo fit, ut fruges citiùs ad maturitatem excoquantur. Præterea potissima Russiæ pars multis fontibus scatet, rivulis, lacubus, amnibusque rigatur. Denique maximorum, & altissimorum fluminum, quæ regionem permeant, beneficio accidit, ut Russiæ remotissimarum provinciarum commercio apta reddatur. Horum præcipua sunt. I. mum. Volga (olim Rha) Tartaris Edel quadraginta miliaribus Germanicis supra Jaroslaviam è lacu Volgo oritur, & plurimis amnibus undequaque acceptis ad Jaroslaviam in unius miliaris latitudinem extenditur, & porro Occa flumine apud Nisínovogorod admisso in mare Caspium pluribus, & ingentibus offiis se evolvit.

2dum. Borysthenes hodie Neper, sive Dneper haud longè à Moscoviæ Metropoli juxta pagum Dnepersko oriens Russiam dividit prope Oczakow tartarorum Precopensium Oppidum à Lithuania, & sese in Pontum Euxinum exonerat.

3tium. Tanais vulgò Don (antiquis limes inter Asiam, & Europam) in Rezan Ozera oriens, recta primùm cursu per Tartarorum Precopensium agros versùs ortum labitur, & haud longo à flumine Volga intervallo aliquot aliis amnibus auctus in Mæotidem paludem prope Azoph descendit. Per hoc flumen ab

urbe Moscua Constantinopolim navigatur, per amnem Mosquam in Occam descendendo, navi per angustum Isthmum traducta, & in hunc rursus deducta.

4tum. Dwina in Wologda provincia scaturiens magno flexu circumacta, rectè descendit Aretum versùs, & per sex ostia se condit in sinum S. Nicolai: coalescit è duobus amnibus, Jug, & Suchana unde illi nomen, nam Dwina Russis binos denotat.

5tum. Duna in Novogrodenfi provincia nascens per Livoniam labitur, & secundùm Rigam descendit in mare Balticum.

6tum. Onega. 7tum. Suchana. 8tum. Ocka. 9tum. Moscua. 10tum. Wichida præter minora plura multis, & ingentibus sæpe alveis Moscoviæ provincias discriminant.

Ex his fluminibus optimi, & aliis partibus rarissimi pisces Moscuam ingenti copia delati vilissimo pretio vendi solent, quorum nomina & species jam supra recensui. Perdices, anates, aliæque feræ volucres, quas multarum gentium voluptas carissimas sæpe efficit parvo pretio veneunt, hic quoq; duobus aut tribus kopicis (facit autem una kopica duos cruciferos) perdix comparabilis est, nec cæteræ avium species pluribus numis comparantur. Lepores Mosci imundos opinantur, iis proinde vesci non possunt, sed Germanis pro tribus, aut quatuor kopicis relinquunt; neq; bubula caro pluris est. Taurus pro quatuor aut quinque imperialibus, vitulus verò pro decem vel duodecim kopicis interdum venalis est, lactucam, caules, & plures alios hortorum fructus germanis docentibus, seminare, colere, & propagare didicerunt. Melones producit Astracan, nuces, & uvas Kiovia, pulcherrima verò poma & pellucida, ad multarum calidissimarum Regionum invidiam Moscovia protuberat, quæ Nolivias compellant. Etsi etiam nostro tempore remotiores Moscoviæ Provincias aliqua panis penuria affligerit, tanta tamen ordinaria anni tempestate frumenti est copia, ut id abundet magis, quàm sufficiat. Terra natura sua satis fertilis est, nisi gentis pigritiâ inculta sterile sceret.

*De Germanis Officialibus Mercatoribus, & Artificibus
Moscua degentibus.*

Illustrissimus Dominus Franciscus Jacobeides Lefort, primæ electæ religionis Moscoviæ Generalis, & classis maritimæ Admiralis. Patriâ Genevensis, hic ante annos viginti per mare album fortunæ quærendæ causâ cum duobus aliis sociis in Moscoviam devenit, & quod quæsit, invenit. Nam anno octuagesimo octavo revolutione suborta Tzareæ Majestates se in monasterium, Droyza dictum, tanquam ad securitatis asylum receperant, ob sagittariorum militum, quos aliàs Strelizios

zios cognominant, publicam cruentamque vefaniam, quæ non modò in Bojarinos nulla personarum virtute, rationeque habita cæcâ, promifcuâque crudelitate sæviebat, fed Tzareo infuper juvenum Principum fanguini inhiabat. Tam periculofò tempore, cùm plurimorum nutaret fides, cui parti accedendum foret deliberatura; incertos enim exitus comminabatur tempeftas; tanquam dubitante fortuna, cui tam vasti Dominatûs amplitudo deberetur, in funefti temporis discrimine cùm pauculis fuis militibus ad Droyzam properavit dictus Dominus Lefort fortunæ judicium fua determinatione antegreffus, non fecutus. Ob quod fidei obfequium præfentiffimis periculis neutiquam impeditum, eum Tzaræ dilectionis gradum confcendit, quem vel ipfa æmulorum iniquitas judicabit meruiffe. Plures Regiis amicitii diu florentes à fuo denique axe fortuna excuffit. Huic quoque interdum fluctus ingerebat, & procellas; nihilominus tamen Tzari erga ipfum benevolentiam etiam poft fata intactam ad livorem omnium gentilium vidimus perennare. Quadriennio ante mortem fuam filium, quem unicum habebat, Genavam mifit, ut politioribus ftudiis animum excoleret. Hujus abitum ipfemet Magnus Dux cùm præcipuis Miniftrorum fuorum ad aliquot milliaria comitari voluit. Ejuſdem nepoti autem Moscoviam ingreffo ad tria circiter milliaria obvius occurrit, & veſte fua pretioſa donavit. Amoris magnitudinem, & Tzari in fe affectum alio forte indicio experiri maluiffet; fed certius, quàm expertus eſt, ne optare quidem potuiſſet. Veræ laudis materiam Tzaro oftendit, cùm toto Bojarinorum concilio obnitente, ejusdem animum ad bellicam virtutem ſtimulis gloriæ acuit. Indè non Ducum, fed Tzari auſpiciis Tartaris Precopenſibus ereptum Mæotidos paludis propugnaculum Azow. Quamvis enim Generalis Lefort durante obſidione, horrore periculi militum labores nunquam adiverit; egregii animi indicium tamen eſſe judicavit, ea contemnere. Ipſe ultimæ ſplendidiffimæ Legationis Tzaro author fuit, eam congruo tempore auſpicatus; quia tum Moscoviæ, ſœdere cum Auguſtiſſimo Imperatore ſancito ab externis hoſtibus ſatis cautum, ſatis proſpectum erat. Exularent ſanè Precopenſes Tartari ſuâ peninſulâ, & Crimæâ ejecti; nec quo pecuariam exercerent, haberent, Moscorumque arma caſtro Oczakowienſi expugnato, victorioſa claſſe circa portæ Conſtantinopolitanæ mœnia terrorem latè circumferrent, ſi opportuno ſœderis tempore vim hoſtibus intuliſſent famæ ſuæ parem. Inficiari Moscorum nemo poterit, eum utilitatem Patriæ, & Principis fui emolumenta in primis curis habuiſſe. Eundi redeundiq;

deundſque libertas olim advenis crudâ lege negata, à moderno autem Tzaro ipſo ſuggerente conſtituta; commerciorum com-
moda mirè promovet, in boni publici non contemnendum incre-
mentum; nec minoris laudis eſt externos, quos annis præteritis
ad Ruthenam religionem amplectendam ſæpe fame, carcere, mi-
nis, & tormentis adigebant, liberos nunc in ſua religione relin-
qui; fides enim donum Dei eſt, quod Deus largitur, non arma
incutiunt. Quid illa juvenum ad externos ablegatio? ſi præcon-
ceptam ſpem ſuâ defidiâ non fallant, Moſcoviæ amplitudinem
ornabunt conſiliis, augebunt ſolertiâ prudentiâ tuebuntur, & fort-
itudine. Quàm fortiter Principis in ſe fulminantem indignatio-
nem tulerit, ſatis deprædicare non poſſunt, qui in Pilaw; & Re-
giomontii præſentes rebus geſtis adſtiterunt. Reformatæ Religi-
oni addictus congenitum in Orthodoxos odium celare non potu-
it, propriæ etiam uxori idcirco gravis, niſi ſumma & nunquam
ſatis laudanda Tzari æquanimitas exercitæ in uxorem atrocitati
modum poſuiſſet. Reformatorum Paſtor Stumpfius in ejuſdem
cupiditates publicè ex cathedra invectus eſt. Cæteroquin fideli-
tate Principem, pares obſequiis, omnes comitate concilians, po-
tentia, quâ invaluerat, moderatè uſus eſt. Febri calida extinctum
multorum comiſeratio, & Majeſtatis lachrymæ proſecutæ ſunt,
Salarium annuum erat mille rublorum.

Illuſtriſſimus Dominus Patritius de Gordon ex nobiliſſima
Scotiæ proſapia oriundus, ſub Suecis primùm, & Polonis ſtipen-
dia meruit. Adverſâ belli fortunâ captus Moſcorum ſignis no-
men ſuum coactus dedit, ubi bellica virtute adedè inclaruit, ut
ad ſupremam militiæ præfecturam evectus diu æmulum non ha-
buerit. Baſilii tamen Galizini exarſit in eum invidia, qui Sophianæ
ambitionis Miniſter, dum teneros Tzarorum annos ſuperba Re-
gni uſurpatione calcat, nunc Siberienſi exilio mulctatus meritas
impotentis potentiæ pœnas dedit. Hic Gordonium ex ſuprèmo
Generalis ſaſtigio, in inſimum ſubofficialis locum præcipitem e-
gerat, ſed præacutam Herculis clavam invidioſis morſibus im-
pens, proprias fauces cruentavit. Prohibitæ enim, & Moſcoviæ
ſtatui pernicioſæ cum liligera gente correſpondentiæ publicè re-
us, inſanabili vulnere vitam cum fortuna perdidiffet, niſi Prin-
ceps poteſtatis ſimul, & clementiæ ſuæ rudimentum poſiturus,
exilium damnato dediffet. Didicit Galizinus, quàm facilis tra-
mes è regno in exilium ferat. Gordonius econtra, qui immeri-
tum caſum, & acerbè prementem invidiam aliquantum fortiter
tulerat, adminiculante Tzari clementia ad priſtinam Generalis
dignitatem reſtitutus bono ſuo expertus eſt, multos æmulatione
ſupra

supra alios evehi, multos invidiâ reddi fortunatos. Partes militis prudenter implevit, neque Mosci mortuo honorem negabunt, quem viventi debebant. Cautus in omnibus ea circumspecta fidelitate curam, salutemque sui Principis cordi habuit, ut facti temerarii argui nunquam potuerit. Magis tamen consilia, quàm virum amabat Moscovia; ejusdem sagacitate usa, quoties rei arduæ difficilior definitio præ manibus erat. Principi suo regni finibus tantisper exituro author fuisse dicitur, supremæ Vicariæ potestatis in tres æmulos dividendæ, ut mutua æmulatione accensis, res ad regni tranquillitatem pertinentes majori fide administrarentur, & ad potestatem, quam omnes ambirent, nemo eluctari posset. Neque Crucis Melitensis honor tantis sumptibus emptus foret, nisi populi favor in unum plus æquo propendens suspicionem fecisset periculi, quo sæpe regna transferri solent; Legationes enim, & provincias apud exteros obiisse interdum ad pœnam potiùs, quàm ad dignitatem fuit. Quid enim communius, quàm eos, quorum potentia, aut favor timendus est, honoris larvâ deceptos ab urbe proscribere. Innocentes quidem, sed fortè ausuros, si daretur occasio. Consilii prudentia, Judicii maturitas, & præcavens ubique sollicitudo ornabant Gordonium. Moscos natura sua exteris infensos, & alienigenæ gloriæ hostes, famæ suæ contemptu, & familiaris colloquii suavitate ita sibi conciliaverat; ut orto intestino tumultu ejusdem ædes ipsis gentilibus tutum securumque receptaculum præstiterint; à suo Principe Patris nomine sæpe compellatus, honoratus à Bojarinis, cultus à Dumniis, charus nobilibus, & amatus à plebe eam apud omnes auctoritatem consecutus est, ad quam indigena vix aspirare potuisset. Magnus simulandi, dissimulandique artifex, Aristotelis admonitioni conformiter nihil imperanti Moscoviæ locutus est, quàm quæ sciret placitura; ne dum aliorum studet commodis, suæ fuorumque noceret incolumitati. Mirari satis non poteram, dum mihi ob domesticos Domini Ablegati Cæsarei à militibus offensos, jussu modò nominati Domini Ablegati satisfactionem petenti, ingerentique ea occasione Legatorum immunitatem, unanimi gentium consensu sancitam, reponebat: nullam in Moscovia Legatis libertatem esse, posseque delinquentes ex Legatorum aula per lictores rapi ad pœnam, quanquam casus nostro tempore, non acciderit ex quo rei, veritatisque hujus experimentum capere potuissemus. Ille, qui cum Mareschallo Suecico accidit, certis circumstantiis limitatus fuit; neque existimem Legatorum immunitatem in Russia, consuetudine, aut decreto aliquo contrario absolutè abrogatam, quam Legati ad exteros

cum excelsi hujus characteris dignitate expediti, ubique mordicus prætendunt; eveniret alias, ut tam barbaræ legis inhumanitate cæterarum gentium commercio indigni Mosci exciderent. Cæterùm Gordonius provecæ ætatis vir, post nostrum è Moscovia discessum, quem ad Filli usque comitatus fuerat, nonâ Decembris Anno 1699. manè horâ octavâ diem suum sanctissimè obiit. Sua Tzarea Majestas quinquies eum supremi morbi tempore invisit, & ultima quidem nocte bis illi adfuit, propriâq; manu eidem oculos clausit, postquam animam egisset. Novit Tzarea Majestas quanti momenti jacturam faceret, amisso tanto viro, ideòq; funus Generalis Gordonii eâ pompâ conduci jussit, quæ defuncto Generali Lefort decreta erat. Tria militū prætorianorū regimina in mæroris speciem composita, tubis, tympanisque lugubre clangentibus comitata sunt, Tzaro consuetum in regimine suo locum occupante; viginti quatuor tormenta majora explosa, funeri an dolorem, an plausum dederunt. Exequiis, Sacrificio, & Missionarii Cæsarei Joannis Berulæ Concione (uti ipsemet jusserat Tzarus) parentatum est; Tzareviczius autem cum charissima Tzari sorore Natalia pridianæ in Ecclesia Catholica interfuit devotioni Salarium annuum viro constitutum itidem millenorum rublorum erat.

Adamus Weyd ex Germanis Parentibus in Moscovia genitus, servitiâ à Medicis præstari solita exosus, militiæ nomen dedit: ea felicitate, ut nosci, & amari à Principe mereretur, artem struendi cuniculi propriâ industriâ ex libris didicit. Sed laboriosâ hominis sedulitatem, cuniculosque consentiente Principe in obfidione Azowiensi factos, ad eò fortuna destituit, ut solis Tzareis militibus non hosti perniciosi eruperint, aliquot centenis, qui vallum custodiebant, in aëra excussis. Munus supremi Vigiliarum Præfecti sustinuit, cum ultimæ magnæ Moscicæ Legationis prodromus ad Aulam Cæsaream ablegaretur. Castris Cæsareis, & bellicæ expeditioni interfuit, quando Serenissimus Princeps Eugenius Sabaudicæ Dux Augustissimi Imperatoris auspiciis Turcarum exercitus ad Zentam prope Tibiscum fæda clade cecidit. Quantam belli gerendi scientiam ex illa tot heroum, & fortissimorum virorum palæstra hausserit, ipsemet satis memorare non potest; in gloriam suam trahit, quòd Serenissimus Eugenius hostem prælio invasurus pro innata sua erga quemvis benignissima humanitate, ejusdem etiam consilium rogaverit. Dum adhuc Moscæ comoraremur, titulum Generalis Brigadiieri impetravit, cujus munus fortè cum illo Generalis vigiliarum Præfecti coincidit, duobus Generalibus Lefort, & Gordonio mortuis

tuis ad bellicarum rerum summam eum dicunt aspirare. Senfit, & iste irati Jovis fulmina, nec unquam obliviscetur fortunæ, quam variam & mutabilem Veronifcha dedit, ut adversam æquæ ac prosperam ferre addisceret.

Generalis Mengden salarii locò habet sex centos rublos, duo etiam fratres Riman dicti, in Moscovia Generales sunt, quorum alter Carolus penè ad mortem cæsus est, quodd vestem, quam habebat, Germanicam scenicis diversionibus accomodare negasset.

Colonellorum in Moscovia major est copia, inter quos Casimirus de Grage Catholicus Cæsareus rei tormentariæ Colonelus ad servitia Tzarea ante quadriennium ab Augustissimo Imperatore suo transmissus. Post hunc excellunt illi, qui quatuor militum regiminibus, quos prætorianos dicunt, præfecti sunt. Baro de Blumberg ex nobilibus Curlandiæ, Aug. Jacobus Gordon, Generalis Gordonii filius Cathol.

Lima Catholicus quorum obsequia solvuntur annuis quadringentis rublis.

Schambers Aug: Confessionis est.

Numerantur plures adhuc Colonelli, sed sinè legionibus; tempore pacis, aut extra expeditionem sola nomina circumferunt, salarii medietate contenti, quamdiu otiosis Moscux vivere licet.

Ex horum numero sunt Acchentowel ex Scotia Catholicus, Palck de Werden, Meus, Brüff, Junckmann, Jungers, Werner; Westhof, Angler, Lefort, de Delden, Cimbier, Toubin. Hi omnes reformatæ, aut Anglicæ Confessionis addicti sunt. Ultimus Toubin decrepitæ jam ætatis vir tredecim annos ærumnosè transegit in Sibiria, annum ejusdem salarium centum rublos non excessit, quibus nunc demum viginti adjecti sunt.

Vicecolonelli.

Ex Germanis Moscis serviunt Colom, Duprez, Levingston, Bordwig, Rosfurm, Bogowski, Salm, Brüff, Delden, Lipsdorf, Clemenz, Schlippenbach, Ronard.

Supremi Vigiliarum Præfecti.

Menefius, Taurlaville, Straus, Schilling, Kleim, Niz, Ostoja, Holst, Gost, Weber.

Capitanei.

Rickman, Gummert, Erckel, Baccho, Prinz, Gordon, Liman, Soes, Bock, Funck, Bordwig, Sawanski, Frobes, Weyd, Holst, Polst, Rosfurm, Kaldberner, Breyer, Grob, Zege de Mantefel, Westhof, Meus, Gost, Brand, Princk, Hambel, Pablowski, Berner, Windter, Engels, Robert, hic à militibus cæsus, quos

ad Monasterium neo Virginum duxerat. duo Müllner, Ostrowski, Fadenreich, Hochenrein, Edenbach, Elinghausen, Kellinghausen.

Capitanei Maritimi,

Bamberg, Kiehn, Meier, Reis, qui simul Fiscalis officio fungitur.

Locumtenentes.

Prigen, qui quoniam dimitti petiit, jussu Galizini batocis, subjectus, & Casanum relegatus est, Phograd, Lizkin, Wud, Leiko, Fastman, Junger, Rickman, reliquum numerum Mosci implent.

Plurimi horum officialium ex Curlandia, & Livonia oriundi sunt. Qui ex ultimis iis terris in Moscoviam se conferunt, & periculofiori sine tantum iter conficiunt, quod intolerabilis, quo se indies à Suecis magis premi conqueruntur, jugi excutiendi cogitatio peregrinationis tam longinquæ rationem suadeat. Mihi metipsi enim eorum aliquis in discursu familiariori confidenter aperuit, se in Russiam venisse, ut exploraret, an Magno Moscoviæ Duci satis virium, & commoditatis esset, quibus Livones protegere, & adversus Suecorum violentias defendere posset. Ejusmodi exploratores etiam in Polonia versari ajebat. Quærendum enim Livoniam excusso Sueciæ jugo in alium potentem vicinum supremam in se transferre potestatem; ed quod Rex Sueciæ incolas Livoniæ omnibus suis bonis exutos, tributorum insuper, & contributionum onere ferme intolerabili indies magis gravet, & opprimat. Subjunxit idem Officialis, se anno & dimidio in Moscovia moratum nihil deprehendisse auxilii, quod à Moscovia sperari possit.

Cum Tzarea Majestas Turcas, & Tartaros bello aggressus, eisdem etiam fortalitiis ejicere moliretur, ab aula Imperatoria, & aliis quibusdam Germaniæ Statibus aptos Architecturæ bellicæ, & rei tormentariæ, faciendorumq; cuniculorum gnaros sibi mitti, amicis litteris requisiverat. Indè eidem ab Augustissimo Romanorum Imperatore submissi sunt.

Casimirus de Garge rei tormentariæ Colonellus.

Baro de Borgsdorff.

Laval.

Laurentius Schmid.

Laurentius Urban.

} *Supremi architecti bellici
tormentarii.*

Item cum suo subofficiali sex cunicularii.

Submisit itidem Serenissimus Elector Brandenburgicus.

Rose.

Rose. }
 Holzman. } *Architectos bellicos.*

Joannem Jacobum Schuster. }
 Eliam Kober. } *Tormentarios.*
 Samuelem Hack.
 Gustavum Gifewetter.

Præpotentes etiam Hollandiæ Status sequentes in Moscoviam expederunt.

De Stamm.

Gouski.

Gordes.

Schnid.

Sperreuther.

Mercatores, qui Commercii causâ Moscuzæ vivunt, ut plurimum Angli sunt, & Hollandi. Unus tantum ex Italia Moscoviam venit, & adhuc ibi hæret, Antonius Guasconi ex territorio Magni Ducis Hetruriæ Catholicus. A catholicorum numerus potentior est, uti Minder, Goll, Wolff, Brandt, Lipps, Popp, Leiden, Hackenbrandt, Isenbrandt, Kannengiesser.

De Bojarinis, & Præcipuis Moscoviæ Ministris.

Knesius Basilius Galizin Regnorum Casani, & Astracani Vice-Rex, atque negotiorum Legatoriorum Administrator, sigillique Tzarci custos erat. Primus sanè Minister, & qui apud Juvenes Tzarorum animos prudentiæ, & fortitudinis opinione aded omnia potuit, ut illorum nomine ipse regnaret. Statui politico militarem miscuit, potentissima acie contendens in Barbaros, consiliis, factisque demeriturus Russiæ Imperium. Famulabatur spei tam impiæ fortuna, donec vetita & nimia audentem exosa destituit, ubi ille fortunæ sublimitatem, quam proximus contemplabatur, jam infeliciter ambiens, perniciosâ cogitationum altissimarum audaciâ in capitis vertiginem incidit, gravissimo lapsu ad ultimam humanarum rerum sortem in exilium præcipitatus. Detegebantur tunc periculosa machinationes Hornii, quarum contagiosa consilia sub amicissimo nomine diu vendidit. Irreparabili damno grassabatur hæc lues, cum Basilius Galizinus adversus Tartaros cum exercitu progressus fuisset. Centenorum miliarium desertum continuis devastationibus Crimæa colit; hujus herbam Galizinus accendit, pabuli Tartaris furripiendi obtentu; reipsa, ut militum suorum funera iis calamitosissimis bustis celebraret. Mox enim Tartaros instare fingens, totum exercitum per fumum urgebat ad fugam. Multa millia pestilentis fumi fuligine suffocata funestissimo exitu perierunt.

Patuit statim tantæ cladis author, & Confiliarius auro signatus, quod inter Galizini nummos frequentius inventum est, fassus ipse id perfidiæ suæ fomentum fuisse, omnibus bonis exutus, primum Zobellinis in Sibiria insidias posuit. Nunc indulgentiâ Principis, & Optimatum quorundam commiseratione propius Moscuam domicilium habet, diurnamque sustentationem, quæ in exilio unicus altinus erat, modò pluribus auctam accipit. Accessit vitæ solatio ad eum conjux calamitatis focia, quoniam & felicitatis fuerat. Hujus ministeria nunc duo implent.

Administrationem negotiorum Legatoriorum Leo Kirilowicz Nareskin obtinuit. Huic ad tam eminentis fortunæ apicem adminiculo fuit soror Natalia Korilosna moderni Tzari Serenissima Mater, Primi Ministri nomen nonnulli invident, quod Juvenis super ambitiosa quorundam senum consilia evectus sit. Officii autem, quo fungitur excellentia, factâ cum antecessorum in eodem munere dignitatis comparatione, litem omnem videtur dirimere. Novit certè muneris, quod gerit, prærogativam homo æquissimi semper animi, nisi quando iniquo Confiliario utitur. Ukrainzow vir satis magnæ calliditatis est. Diacus Bosniakow in multos plus æquo gravis, Nareskin decem millia subditorum in bonis suis numerat.

Suprema Regnorum Casani, & Astracani Præfectura Basilii exilio mulctati fratri Knesio Borisio Alexiowiczio Galizin concedita est, quod fraterni criminis minimè conscius deprehensus fuerit. Duo hi proceres, inter quos infelicis Basilii fortuna divisa est, mutua æmulatione accensi mutuo semet odio prosequuntur interdum absque omni dissimulatione. Quivis alterius officium tanquam suo accessorium prætendit, quorum disceptationi, & jurgiis, quandoque calumniosis, principali definitione finem facere, etiamnum Tzarus data opera neglexit. Hujus autem Galizini singulare effatum est: æstimare se fidem Ruthenam, prudentiam Germanorum, & fidelitatem Turcarum. Acerimus profectò Ruthenæ Religionis Zelator est; Joannis Baptistæ nomen apud vulgus præmeritus, quod tot jam advenarum animas ad reiterandi Baptismi sui susceptionem pertraxerit. Ab antiquissima aliàs Principum familia originem ducens ex Polonorum profapia descendit, Aulam instruit celsitudine domûs suæ dignam, architectos Italos in servitiis suis alit. Horum operâ duo pulcherrimâ templa in pagis suis Dobrowiza, & Vesomba in altum erexit, nunquam collapsura famæ, & prudentiæ suæ monumenta. Linguae latinæ peritus ad eandem addiscendam filiis suis præceptores Polonos dedit. Non ignarus, quantum emolumentum allatura sit exterarum gentium commercio usuris.

Ticchon Nikitowicz Strefnow Tzareæ minorennitatis tutelam gessit; nunc Cancellariæ ordinariæ Præses, omnia mandata, decreta, ordines, & jussa ipsius Moscoviæ statuti, & regimen politicum concernentia ab illo dependent; quem Roserade vocant; omnium nobilium competens Judex est, fortè Magni Cœnestabuli muneri non absimilis. Intemeratæ fidei exemplum est; aded, ut sæpe in publicis conviviis, dum festivæ potationes fieri assolent, sub ejus nomine omnes Tzaro fideles comprehensi intelligantur, & vocabulum Ticchon Nikitowicz fidissimorum Ministrorum memoriam denotet.

Knesius Michaël Lehugowicz Tzerkaski, annis, & moribus gravis, inculpatæ vitæ probitate, atque decora caritæ omnium amorem demeretur. Tzarus nostro tempore Azowium profecturus ei vicariam suam, & à nemine, quàm à se solo dependentem Urbis Moscuæ potestatem tradidit.

Knesius Feudor Jurowicz Romadonowski Bojarinus, & quatuor prætorianorum regiminum Generalissimus supremam jurisdictionem exercet in causis civilibus, & criminalibus. Dum Tzarus inter cæteras gentes commoraretur, Pro-Regis, & Gubernatoris nomine, potestatéque gavissus est. Vetustas generis, & summum familiæ ornamentum virum reddit honoratiorem.

Knesius Petrus Ivanowicz Proforawski Bojarinus, & Tzareæ Majestatis Thesaurarius, stemmatis nobilitate clarus, sed sanctitate vitæ inter suos insignior austerè vivit; januam nunquam aperit, ne manum suam contaminet tangendo id, quod fortè impurus, aut extraneus (quos omnes hæreticos credit) tactu inquinasset. Præter hos majoris nominis sunt, Alexius Simonowicz Schachin Bojarinus, Tzareæ Majestatis exercituum Campi-Dux.

Feudor Alexiowicz Golowin Bojarinus, Tzareæ Classis Admiralis, Gubernator Sibirix, qui Legationes, & Provincias, primò apud Chineses, & nuper cum Domino Lefort apud diversos Europæ Principes cum laude sustinuit. Hunc vigesimâ Martii Tzarus data Cruce primum Equitem ordinis sancti Apostoli Andree à se instituti fecit.

Artemon Michalowicz Golowin Generalis regiminis Bebraschentsko.

Borifius Petrowicz Sceremetow, Bojarinus, & exercitûs Bialogrodenfis Generalis. Hic anno 1695. cum Joanne Moseppa Cossaccorum Duce Tawan Insulam, & Kirikermium Tartarorum civitatem obsidione cinxit. pactâ ejusdem deditioe optima

ma spolia reportavit, licet (ut quidam afferunt) manibus crucem tangendo, & imagines more Rutheno exosculando se Sacramento obstrinxisset, omnes liberis cum bonis suis, quæ sine curribus secum deferre possent, dimittendos esse. Ad Aulam Cæsaream semel Orator, Italiam nuper, & Melitensium Equitum classem adiverat; Tantis sumptibus Melitensis Crucis decus sibi comparans, acer consilio, & strenuus manu, Tartarorum terror, & præcipuum Russiæ ornamentum.

Feudor Maduæowiz Apraxen Bojarinus, & portus Archangelici Gubernator emeritus.

Ivan Ivanowicz Butterlin Generalis.

Knesius Dolgorugoy Generalis, ante aliquot annos ad Galliæ Regem Legatus.

Knesius Ivan, Ivanowicz Tzerkaski.

Knesius Andreas Michalowicz Tzerkaski.

Feudor Fedrowicz Pleſceow Tzareiwicz Melitinski.

Duo Lubochin Tzarissæ fratres, quorum unus Locumtenentem, alter Subofficialem agit.

Troiakurow Cancellariæ Streliziorum Præses.

Boris Borisowicz Galizin Maduæi Brodawiz.

Ex his Bojarinis pauci adhibentur consiliis; cæteris sola nominis gloria relicta est; neque velim existimes omnes Bojarinos hic nominatos esse: sunt enim adhuc plures extra Tzarorum aulam diversarum Provinciarum Rectores.

Ad Bojarinos proximè accedunt Referendarii, qui apud ipsos Dumni, Diacki, & genuina interpretatione intimi Cancellarii appellantur.

Ex his præcipuo loco sunt: Procopius Bogdanowicz Wofnizin, Æmilianus Ignatowiz Ukrainzow. Andreas Andreowiz, Wignius, Artemonewicz.

Procopius Bogdanowicz Wofnizin diversis Legationibus functus est; jam olim ad Sultanum Turcarum, Persarum Szachum, Polonorum Regem, & inclytam Venetorum Rempublicam Legatus, annis 1697. & 98. Electorem Brandenburgicum, præpotentes Status Hollandiæ, & Augustissimi Romanorum Cæsaris Aulam Generali Lefort, & Bojarino Golowin adjunctus cum splendidissima Legatione adiit. Habitis deinde Carlowitzii de pace cum Turca tractatibus Plenipotentiaris interfuit. Ubi res Principis sui optimè gessit, si armistitii biennalis errorem noverit excusare. Omni tamen ejus culpa absolutus videtur ex eo, quod non modò apothecæ Tzaræ præfecturam obtinuerit; munus nemini aliàs credi solitum, quàm quorum merita, & fides per-

perſpecta eſt; verùm inſuper novo Oratoris charactere inſignitus, Provinciam adèundi Suecos conſecutus fuerit.

Æmilianus Ignatowicz Ukrainzow Cancellariæ Legatorum Dumnius Diakus, intimus Conſiliarius, & Cancellarius, Vice Dominus Cargopolienſis, ac ad portam Ottomanicam Ablegatus Extraordinarius inter publica negotia enutritus apud Statûs Hollandiæ jam olim Legatus, ſingularis ubique prudentiæ veſtigia reliquit, rebus feliciter, laudabiliterque geſtis eam ſapientiæ famam adeptus eſt, quæ æmulorum invidiam provocavit. Quorundam perverſis apud Principem calumniationibus ſæpe ad vitæ diſcrimen adductus, beneficio Superùm inſidias evaſit, demonſtratâ actionum ſuarum ingenuitate reconciliatus Principi, cujus odium æmulatio ſuſcitaverat. Omnium propè, qui Statûs politici in Moſcovia periti ſunt, maximè idoneus judicatus, qui biennalis armiſtitii errorem, Carlowizii ab alio commiſſum, cautiore ſollicitudine emendaret. Veritati adverſatur, quod de ejus Conſtantinopolim adventu, inſolenti tormentorum exploſione, captivitate, Sultani indignatione, Schedæ impreſſæ, conſuetæ mentiendi libertate toti mundo impoſuerunt. Ipſe totius itineris ſui, felicis ad fulgidam Portam adventûs, & tractamenti, plurimorum opinione multò honorabilioris melior author litteras ad Dominum Conſiliarium Bellico-Aulicum ExLegatum Moſcoviæ Dominum de QUARIENT exaravit.

Andreas Andreowicz Wignius Conſiliarius intimus ſuæ Tzareæ Majeſtatis, & Regni Sibiariæ Cancellarius, Patre Germano natus, paternis veſtigiis inſiſtens Ruthenam Religionem amplexus, varias obivit apud exteros Legationes, & in Moſcovia diverſis officiis functus eſt. Non quære quo genio? magna ubique prudentiæ, & originis ſuæ documenta dedit. Tanquam Dumnius Cancellariæ Sibiariæ non tantùm ſalarium nullo fruſtur, ſed inſuper mille rublos annuos Tzaro pendit, ea tamen conditione, ut omnes Waywodæ Sibiariæ ab ipſo dependant; quorum neminem ſinè fructu creat. Culti ingenii eſt, & verſuſſimi. Waywodaſ timore ſui coërcet, atque à rapinis deterret. Dum enim mercatores ex China Sibiariam tranſeuntes Moſcuam veniunt, occultis machinationibus ſciſcitatur ex illis, quidnam Waywodaſ veſtigialis locoſolviffent. Ubi deprehendit, vel immoderatam exactionem, vel ſubtractæ rei nimium furtum, Waywodaſ per litteras minatur, ni abſtinerent, knuttas, amiſſionem bonorum, mortem, & ultima omnia paſſuros. Occultos ſe exploratores ſubornaturum, qui facta eorum ſingula ad ſe referrent accuratè; nulla mercatorum mentione facta, alios delatores

fingit, ne rursus Sibiriam transeuntibus Waywodas ex cupidine vindictæ iis reddat asperiores. Secundus annus nondum abiit, quo Waywodam illi loco præfecit, ex quo aliàs tantùm sexcentos rublos annuatim pro Tzaro anteriores Waywodæ collegerant, hic autem ultimò ad idem munus susceptus, timore pœnæ, & affiduis comminationibus ad majorem fidelitatem coactus, promotori suo Wignio non ita pridem rescripsit, se decem mille rublos anni unius redditus pro Tzaro custodire. Tantùm interest Republicæ fidos homines publicis officiis præficere. Ipse Pro-Rex Sibiria Moscovorum Principum ditissimus ex Tzerkassiorum familia primogenitus, deferente Dumnio Wignio reus inventus est. Præfecerat Tzarus Principem hunc toti Sibiria, quòd crederet, hominem propriis opibus affluentem non inhiaturum alienis, sibique gloriæ ducturum res Principis ex fide curare. Sed quòd plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ. Nemo illo rapacior, at non sinè arte; ne furti manifesti argui posset. Ipse à mercatoribus nihil exigebat, domesticis in eam diligentiam substitutis. Hi Harpyiarum more nihil intactum reliquerunt. Quidquid pretio, raritate, & pulchritudine commendabile mercatores afferebant, urgente fervorum grege in Sibiria magno suo damno sinè pretio relinquere cogebantur. Si quid adhuc inter merces erat, quod perniciosâ mercatoribus venustate Waywodæ placebat; accessus, audientia, & expeditio negabatur. Waywodâ quidem, uti simulabat, rerum omnium inscio, reipsa verò authore, & omnem novæ exactionis modum suggerente. Infidelitatis igitur accusatum, Tzarus Moscuam evocavit; & cùm crimen objectum diluere non posset, in meritam pœnam ad suspendium damnatus. Reus jam patibulum ad cancellariam in Arce erectam conscendat, & collum laqueo inseruerat; cùm mortis supplicio gratiose absolutus trahebatur ad aliud, centenos, & ultra knuttarum ictus à lictore inflictos publicè sustinere coactus, inter Tzareas triremes reliquum vitæ miserabili forte transacturus; infelix documentum, quàm exacta fide res Principis gerendæ sint.

Artemonowicz Dumnus Diacus declaratus Legatus ordinarius apud præpotentes Status Hollandiæ secum ductis uxore, & liberis triennio commorabitur. Hunc octo Bojarinorum filii, urgente Tzari mandato secuti sunt, ad comprehendendam interea temporis navigandi artem, peritiâque maritimam, latinam linguam callet, ejusq; præ reliquis potiorem usum habet, singularis prudentiæ opinione Tzari gratiam aucupatus est, humanus sanè, & comis politiq; inter Moscos ingenii. Qua æstimatione honores ponderare solet, fortalitium Riga, quod nuper ad Hol-

landos

landos profecturus tranſiit, exemplum vidit. Adventantem & fortalitii mœnia ſubeuntem lætis tormentorum exploſionibus exceperant; maxima hæc ſemper apud Europæas Aulas honoris teſtificatio eſſe ſolet, ſed id Artemonowiczio inſolens viſum eſt. Quid boatus iſte ajebat, ſi ſtomachus jejunos me allatret? majus momentum honoris in vino, cremato, & ferculis, quàm impenſi honoris indiciis reponens. Diaci (illorum interpretatione Cancellarii) re verò penitiùs conſideratâ Secretarii Cancellariæ Legatoriæ duo ſunt, Baſilius, Boſnizin, & Boris Michalowicz ambo jam apud exteros Legationibus obitis venerandi.

Quanta cautelæ, & obſervantiæ præcepta Miniſtris ſuis peregrè miſſis dare ſoleant, una hæc ſubjecta, & Magnæ Moſcicæ Legationis Mareſchallo tradita inſtructio documento ſit.

Anno apud nos 1698. ad mandatum Magni Domini Tzari, & Magni Ducis Petri Alexiowiczii totius Magnæ, Parvæ, & Albæ Ruſſiæ Autocratoris ad Godefridum Briſtaff.

Ex Civitate Neomagenſi Magnis Legatis ſcripſiſti, vos coactos fuiſſe in diverſis Hollandiæ locis exacta vectigalia ſolvere; Neomagio autem Cliviam uſque vos aqua, aut mari profectos eſſe. Potwodas, equos conductitios, & equorum priorum pabulum magnis impenſis ſtare; pecuniam idcirco in ſolidis imperialibus vobis traditam, ægrè ſuffecturam, novo propterea mandato opus fore. Quam primùm itaq; hi ordines ad vos pervenient, iter tuum jam ante commendatum omni poſſibili diligentia promovebis; ſinè cunctatione, & inutili mora uſque ad fines Cæſareos progrediens. Si, uti mones, imperiales non ſuffecerint, à Scriba, & Magiſtro Zobellinarum ex theſauro quingentos ducatos tibi tradi jubebis, ſi res ita poſtulaverit, ubi verò major & verè extrema neceſſitas urget, mille ducatos in manus tuas facies conſignari, utriusque autem pecuniæ, tam imperialium, quàm ducatorum cautè ſervatæ, & utiliter impenſæ accuratam rationem reddes. Quòd ſi etiam ibidem locorum victualia minoris forent, penſionem minues, tantam verò arbitrio tuo dabis, ne quopiam fordidè indigeant, ab ebrietate omnes cures abſtinere, ebriofis minùs pecuniæ ſolves.

Ubi Principes comitatui tuo victum, aut pro eo pecuniam dabunt, penſionem ſolitam omninò tolles. Quamcunque autem civitatem modò adis, aut deinceps aditurus es, ex ea Magnos Plenipotentiarios Legatos, Amſtelodami, aut alibi commoratuſ de itineris tui progreſſu ſemper facies certiores.

*Dumnius Diakus
Procopius Woſnizin.*

Anno 1698. 25. Martii ad mandatum Magni Domini, & Magni Ducis Petri Alexiowiczii totius Magnæ, Parvæ, & albæ Ruffiæ Autocratoris ; atque ad ordines Magnorum & Plenipotentiariorum Legatorum Generalis, & Admiralis, ac Gubernatoris Novogrodiensis Francisci Jacowiczii Lefort Generalis rerum bellicarum Commiffarii, & Gubernatoris Sibirienfis, Feudori Alexiowiczii Golowin, atque Cancellarii, & Gubernatoris Bochowienfis Procopii Bogdanowiczii Wofnizin, Aulico Godefrido Bristaff impositum est : ut proficiscatur Amftelodamo per Hollandiam Neomagum, Neomago per civitates Brandenburgicas, Cliviam, Wefel, Lippftadt, Münden, Hildesheimiū, Afcherleben, & Hall, per urbes Electorales Saxonicas Lipfiam, & inde per Boëmiam Pragam, vel ubi proximior, commodiorve via erit, aut Electorales Saxonici, & Brandenburgici Commiffarii, & conductores vos ducent ufque ad fines Cæfareos. Cum illo dimiffi funt Aulici, fervi, & Magnæ Legationis domeftici. Miffa quoq; cum ipfo est Magni Domini pecunia, thefaurus Zobellinarum, Legatorum vefimenta, vafa & diverfa fupellex, ut securiùs, tutiùsque ubique iter faciant, litteræ pafsùs ei extraditæ funt, magnorum Legatorum fubfcriptione, & figillis corroboratæ. Ante ejuſdem difceffum autem Magni Legati Auguſtiſſimum Imperatorem, & Sereniſſimum Regem Poloniæ, Electorem Saxonix, & Sereniſſimum Electorem Brandenburgicum litteris requiſiverunt, ut appropinquantes præmiſſos domeſticos ſuos amice ſuſciperent, concederentq; illis Potwodas, alimenta, aliâque neceſſaria auxilia, & itineris promotionem. Quando ipſe Bristaff Cliviam attinget, Commiſſarium, alimenta, & conductores exiget : eamque viam cum omni cautela, & ſecuritate ad Saxonix fines ingrediatur; idem facere meminerit, ubi ex finibus Saxonix ad Cæfareos pervenerit. In Cæfareis finibus autem Magnorum, & Plenipotentiariorum Legatorum adventum expectabit. Si in quibuſdam civitatibus Potwodæ, & alimenta negarentur; equos conducet, & juxta præſcriptum huic inſtructioni inſertum inter comitatum penſionem pecuniariam diſtribuet. In neceſſarios etiam Potwodarum, alimentorum, aliòſq; ſumptus, omnem caſum præventuri Scribæ Cancellariæ Legatoriæ Nikiphoro Ivanow, & ejuſdem ſocio quatuor ſolidorum imperialium millia ad extremam neceſſitatem uſque cuſtodienda commendavimus. Quidquid expendet, & pro qua re, id omne nominatim libro rationum inferet, librum rationum verò cum pecunia reſidua magnis, & Plenipotentiariis Legatis oſtendet, per ſe autem, vel aliorum

rum nomine nullos superfluos sumptus faciet. Interrogaturis de magnorum, & Plenipotentiariorum Legatorum commoratione respondebit: eos ob ponderosa Tzareæ Suxæ Majestatis negotia adhuc Amsteldami detentos, brevì tamen secuturos; percontantibus verò de rebus majoris momenti, super quibus respondere Legatorum est, reponet: se militem esse, & similibus ignarum. Legatorum domesticis injunget, ut modestè, & compositè se gerant, sinè venia nullibi vadant, à nimio potu abstineant, nec ad rixas, & jurgia descendant, aut alio modo minùs civiles se exhibeant. Horum ipse maximam curam geret: qui mandato huic contra venientes petulantius vagabuntur, aut vino se ingurgitabunt, hos prout ipsi videbitur, coërcebit; vilioris sortis homunciones verò batocis, & baculis jubebit castigari. A pecunia, & thesauro Zobellinarum scriba Nikiphorus Juanow, & Theodorus Bulaew, nec passu discedent, his tres ex Haydonibus alternis mutatisque vicibus ad viginti quatuor horas adjungentur; ipsèque cum scribis curabit, ut hi apud thesaurum maneat, & eundem accuratâ vigilantia custodiant. Denique ipse Bristaff ex omnibus civitatibus de commoratione, & progressu itineris sui, Magnos, & Plenipotentiarios Legatos certiores reddet, ne eos lateat, ubi subsistant, ad quas urbes contendant, & quo die denuo ulterius forent discessuri.

*De Exterorum Principum Ministris, qui nostro tempore
Moscuæ commorati sunt.*

Illustrissimus, ac Reverendissimus Frater Pater Petrus Paulus Palma de Artois, Archi-Episcopus Ancyranus, & Vicarius Apostolicus in Regnis Magni Mogol, Golconda, & Idalkan Tzareæ Majestati faciendi itineris sui necessitatem adhuc in Hollandia exposuit, & ab eadem humillimis precibus mandatum impetravit ad Knesium Borisium Alexiowizium Galizin Regnorum Casani, & Astracani Pro-Regem, ut Archi-Episcopum non modò Moscuæ congruâ benevolentia susciperet, sed insuper ad fines usque Persiæ securè conduci juberet, libera sustentatione ex singulari Clementia eidem liberaliter tributâ, quamdiu in Tzareæ Majestatis Regnis, & Provinciis per transitum versaretur. Is sextâ Julii anni 1698. cum duobus Presbyteris, Capitaneo Molinos, Medico, Horologiario, & aliis quibusdam personis Moscuæ advenit. Cujus habitationi primùm domus in Slowoda assignata erat; tertio verò adventûs sui die Knesius Galizin Tzareo mandato satisfacturus Domino Archi-Episcopo, equis suis, & curribus ad se introductis aliquam palatii sui par-

tem, quoad Moscua perfisteret, incolendam dedit. Decimâ Julii, octavæ SS. Corporis Christi festivitatem suâ præsentia decoravit, decimâ sextâ ejusdem quinquaginta Catholicos Confirmationis Sacramento in fide roboravit. Interea Knesius Galizin navem paravit, & variis victualibus instruxit, quam sub finē Julii Credentialibus Tzareis antè munitus conscendens iter suum per Ockam, & Wolgam, indè per mare Caspium in Persidem auspiciatus est.

Illustrissimus Dominus Dominus Joaſes Stanislaus Boghi Judex Trœcensis, Serenissimi Poloniarum Regis Aulicus, ejusdemque ad Tzareæ Majestatis aulam Ablegatus Extraordinarius.

Quando Sapièhanæ partis grassantes undequaque seditiosæ turmæ magnos in tota Lithuania tumultus excitabant, ipse cum caractere Ablegati ad Russiæ Autocratorem expeditus est, ut novi Regis electionem, & eâ peractâ susceptam coronationem annuntiaret. In commissis insuper suis habebat numerum, & vires excubantis ad Lithuaniae confinia Tzareæ Militiæ accuratè inspicere, & de iisdem quamprimùm vera, & certa referre. A Sapièhanis direptionibus, & fructis ubique infidiis non aded tutum erat, cum decenti famulitio, splendida supellectili, & composito ad Characteris dignitatem ornatu proficisci, re enim comperit, de vita, bonisque omnibus actum fuisset. Hinc saniori usus consilio, uno duntaxat stipatus famulo, nullis oneribus impeditus, hostium sefellit infidias, & Moscoviæ fines feliciter attigit. Strélizii ad Lithuaniam imperabat Knesius Michaël Gregorowicz Romadonowski. Huic non aliter, quàm monstrato passu, & Credentialibus muneris sui prærogativam potuit asserere: Lithuaniae diffidiis in excusationem datis, ed quod cum condigno comitatu ad Moscuae confinia non compareret. Miserratus fortem Romadonowski petenti Ablegato de sufficienti famulitio, equis, & curribus providit, quibus Moscuam ad Tzarorum Residentiam progredetur; admittus, introductus, & acceptatus à Ministerio, habitationem in palatio Legatorum assignatam occupavit. De Moscici Ministerii periculosa calliditate multum conquestus, passum, & Credenciales litteras eidem extraditas, seque captiosè circumventum persæpe indoluit. Cùm prima Julii 1698. apud Boiarinum Leonem Kirilowiczium prandium sumeret, eidem acceptas à Serenissimo Rege suo litteras exhibuit, quæ laudata Cæsarei Ablegati dexteritate reprehendebant ejusdem nimis facilem passus, & litterarum Credentialium extraditionem. Nescio in quas tricas, & contentiones cum quodam Knesio Dolgoruga lapsus, eundem in duellum dicitur provocasse, & quod is non compareret, ejusdem fenestram

exploſo piſtoleto pètiſſe. Adeò res iſta Moſcòs afflixit, ut deinceps Domino Ablegato in omnibus oppoſiti, omnem vix non lapidem moverint, quo tædia ipſius, & ſaſtidia multiplicarent. Optimum inſuper Virum exoſi, dato ſuper Credentialibus exhibitis reſponſo, expedire tentabant, unde nova altercationis occaſio. Polonus enim non viſo Principe, ad quem principaliter miſſus eſſet, diſcedere recuſavit. Re igitur ad Tzarum delata, tunc fortè in Hollandia commorantem, Tzarea Majeſtas, cujus ſingularis prudentia, & laudatiſſima æquanimitas ubique elucet, pro Polono ſic reſcripſit: ad me, non ad vos miſſus eſt Ablegatus, maneat ergo, donec rediero. Vos congruam eidem ſuſtentionem interea elargiemini. Ratione verbi cujuſdam aſperioris, & in contemptum Characteris vergentis, quendam Interpretem Cancellariæ Legatoriæ primâ Auguſti verberibus horrendum caſtigari juſſit ad novi odii incitamentum, Moſcicum Miniſterium indignè ferens, ſe irrequiſito, ſubditos ſuos ab exteris cædi, quotidie magis ab Ablegato animis diſceſſit. Ita ut Dumonii, aliorumque ſermones apertiffimè dicerent, eum Ablegatum non eſſe, attuliſſe credentiales dubias, nullo certo nomine expreſſo, igni oleum affundebatur, cùm Reſidentis Moſcowitici litteræ Varſaviâ advenirent. Polonos de Ablegato ad Tzarum miſſo ſcire nil velle. His replicabat Ablegatus: non dubitare ſe, quin Polonorum nonnulli, maximè ſibi inimici, id aut neſciant, aut ſcire diſſimulent; ſe à Rege, & Republica miſſum, ſollicitum non eſſe de privatorum ſcientia, ignorantia, aut malevolentia. Moſcis autem ſufficienter notam eſſe characteris ſui dignitatem. Licet enim in una credentiali epiſtola nomen ſuum expreſſum non fuerit, inveniri potuiſſe in altera. Se plures Credentiales litteras attuliſſe, pertinere calumniam ad Sereniſſimum Regem. Illius, non ſuas injurias ſe perfequi. Et ſanè tametsi nullas omnino credentiales attuliſſet, mecum tamen æquiores exiſtimare non ambigo, uſitatum Legatis tractamentum, & honores ipſi ex eo debitos fuiſſe, quòd illum Moſci ſub Ablegati characterè ſolennter ſuſcipere non dubitaverint. Eorum enim arbitrio obnoxium eſſe non poteſt, hunc modò Legatum eſſe, modò non eſſe. Nihilominus Moſci ab eo penitus averſi, liberam illis in locis, conſuetamque ſuſtentionem deinceps præbere recuſarunt, & ubi moleſti eſſe poterant, pro viribus laborantes, omnia ſaſtidioſæ ejusdem ambitioni imputarunt; quibus illum quandoque juſta ratione impulſum moveri oportuit. Ablegato Polonia præcedere prætendebat Danicus, quia inquebat: Rex meus ad ſceptrum naſcitur, Polonorum autem liberis modò ſuffragiis ad eam eminentiam

nentiam vocatur, quæ litigia Mosci non probabant, tanquam tempori non satis accomodata. Poloni partibus tacitè favebant, si Tzarei tractamenti splendor, quo uterque honorabatur, non temerè major, minorve est, pro Polono res ipsa sententiam tulit, hominem tamen oderant, secundâ Novembris sinè ceremoniis expeditum.

Sextâ Decembris Veronischem ad Tzaream Majestatem iter parantem impeditum Ministerium, quod in jam plenè dimissum nulla deinceps negotiatio caderet sinè novarum credentialium exhibitione; protestabatur tamen, cum Generalis Vigiliarum Præfectus de Carlowiz ob timendos novos Lithuaniae motus pro viginti millibus Tzareorum militum ad confinia quamprimùm submitteendis, sollicitaret, admonebátque præterea, consultius sibi videri, si omiſſa periculosa armorum ostentatione Tzarea Majestas apud Rempubicam de injuriosis ejusdem molitionibus conqueretur, utpote in cujus contemptum redundaret, post electionem, & coronationem Regis ritè annuntiatam, novi Regis eligendi cogitationem velle suscipere. Interim Mosci, quibus displicebat diuturna Ablegati post dimissionem commoratio, insinuant eidem, ut trium intra septimanarum spatium cameras suas evacuet, & extra Moscuam se conferat, locúmque cedat adventuro Ablegato Extraordinario Electorali Brandenburgico. Cum verò abitum ejusdem minimè maturari cernerent, undecimâ Januarii quindécim Potwodæ ad curiam Legatorum missi sunt, quibus ipse uteretur, ad discessus, & itineris sui celeriores promotionem.

Illustrissimus Dominus Paulus Heins Serenissimi Danicæ Regis ad Aulam Tzaream Ablegatus Extraordinarius studuit imprimis intercedentem Regi suo cum Tzarea Majestate amicitiam conservare, eamque; faciendi fœderis unionem propiorem facere, & intimiorem, cum Poloniarum Ablegato de prærogativa contendens, Regna hæreditaria electitiis prætulit. Nonâ Octobris anni 1698 Tzarea Majestas ex dignatione singulari ejusdem filium ex fonte Baptismali levavit, primâ verò insequentis Novembris majores honores aucupabatur, cum summo manè ad Danicum Commissarium Boudenand concederet, ubi Tzaream Majestatem noctem transegisse constabat. Sed auroræ serenitatem quædam diei nebulæ infestârunt; liberiore quadam in Tzari faciem contradictione eas nubes contrahente. Non impari ex causa tempestatem concire poterat decima quinta Januarii dicti Anni 1699. Negotiorum obtentu, facultate acceptâ Tzarum Veronischem usque sequendi, illuc quartâ Martii, cum Ablegato Brandenburgico

gico contendebat; cùm Tzareum cursorem confluentis rusticæ turbæ furori jam semianimem adventu suo subtrahit, quòd adventantium conspectu territi latrocinantes villani diffugerent; Waywodam verò sibi segniter Potwodas subministrantem apud Tzarū detulit, eo effectū, ut ille Veronischam citatus knuttarum supplicio afficeretur. Vigestimâ nonâ Maji Moscuam reversus est, quòd Tzarus obsequio navigii Azowium Veronischâ moverit.

Illustrissimus Dominus Marquardus de Prinz Ablegatus Extraordinarius Electoralis Brandenburgicus, qui, cùm Tzarea Majestas in terris Brandenburgicis cum Legatis suis ageret, Commissarii munereungebatur, vigestimâ quartâ Januarii anni 1699 solenni ingressu Moscuam subivit; Tzaro de felici in proprios Status, regionésque reditu gratulaturus. Quartâ Martii cum Ablegato Danico Veronischam petiit, ubi Tzareæ Majestatis icone, gemmis, lapidibusque pretiosis ornata donatus, & decimâ sextâ inde redux, tandem vigestimâ sextâ ejusdem abitum suum adornavit, quem per urbis portas usque Mosci cum solenni comitatu profecti sunt; discessurus autem sui locò constituit Residentem interesse Serenissimi Electoris diligenter observatum, Dominum Timotheum de Zadoca Kiefielski. Dania, & Suecia suos ibidem Commissarios habent, quorum operâ earundem Legati non rarò utiliter utuntur. Succicus Knipper, Danicus verò Boudenand compellatur.

Atque hæc Legationis tempore gravioribus distractis negotiis observare licuit; quæ, tum ut eruditorum pasceremus curiositatem, tum ut profecturis aliquando in Moscoviam aliqualem gentis hujus daremus notitiam, typis vulgavimus. Boni consule benevole Lector, & si fors plana nimis phrasis oculos offendat, tibi velim persuadeas; nos non historicam, sed familiarem scribendi methodum fuisse secutos. Errores quoque, si præter appositos, & correctos quidam calamm effugerint, nisi censorio accesseris animo, facile emendabis.

F I N I S.

Nomina illorum, qui cum Ablegatione
in Moscoviam abierunt.

Alegatus Extraordinarius.

Perillustris, ac Magnificus Dominus Christophorus
Ignatius, Nobilis Dominus de Guarient, & Rall,
Sac. Rom. Imperii, & Regni Hungariæ Eques, Sac.
Cæs. Maj. Confiliarius Aulico-Bellicus Actualis.

Missionarii Casarei.

Rev. Dominus Joannes Franciscus Emiliani.

Rev. Dominus Joannes Berula.

Rev. Dominus Joannes Casagrande.

Praefectus.

Dominus Franciscus Josephus Pusch de Mangbourg.

Stabuli Praefectus.

Dominus Guilielmus Ernestus de Mayrau.

Secretarius.

Dominus Joannes Georgius à Korb.

Joannes Hermanus Nagel.

Apotecarius.

Joannes Andreas Köller.

Chirurgus.

Joannes Michael Koprax.

Joannes Jacobus Nagel.

Cubicularii.

Joannes Koch.

Paulus Schenk.

Coci.

Godefridus Weber.

Coemptor.

Joannes Zifcher.

Constantinus Hölleman.

Tubicines.

Octo Pedisequi.

Matthias Plank.

Gregorius Kutzhamer.

Joannes Fürnholz.

Joannes Christophorus Longolius.

Christianus Paumel.

Godefridus Pertsch.

Joannes Heller. *Ephippiarius.*

Joannes Georgius Kling. *Faber ferrarius.*

4. Rhedarii.

Johann Michael Zech.
Georgius Schmidt.
Thomas Vogel.
Adalbertus Kripner.

4. Sub-Rhedarii.

Augustinus Lerch.
Christianus Mayer.
Joannes Straffer.
Adamus Wolfarth.
Thomas Brügel. *Servi.*
Matthias Hatsch.
Jakufcha. *Puer Culina.*

Errata sic corrige.

Pag. 1. linea 18. Norogardiaæ	<i>lege</i>	Novogardiaæ.
Pag. 2. & 3. Tzaræ	<i>lege</i>	Tzareæ.
Pag. 3. linea 22. Legato	<i>lege</i>	Ablegato.
Pag. 3. Linea antepenultima Muselmanorū	<i>lege</i>	Musfulmanorum.
Pag. 34. linea 34. plaudibus	<i>lege</i>	paludibus.
Pag. 40. linea 9. infidentes	<i>lege</i>	insidentes.
Pag. 44. linea 19. scobodam	<i>lege</i>	Slobodam.
Pag. 45. linea 19. malluisse	<i>lege</i>	maluisse.
Pag. 47. linea 37. conulit	<i>lege</i>	contulit.
Pag. 50. linea 14. propinguitas	<i>lege</i>	propinquitas,
Pag. 58. linea 36. & sæpius Oczakow	<i>lege</i>	Oczakow.
Pag. 64. linea 5. fagninandi	<i>lege</i>	faginandi.
Pag. eodem linea 20. pejurandi	<i>lege</i>	pejerandi.
Pag. 65. linea 34. Tzereaffiorum	<i>lege</i>	Tzerkeffiorum.
Pag. 66. linea 12. Zebollinarum	<i>lege</i>	Zobellinarum.
Pag. 81. linea 9. Ablegalti	<i>lege</i>	Ablegati.
Pag. 93. linea 2. fuspiciari	<i>lege</i>	suspiciari.
Pag. 100. linea 1. exilens	<i>lege</i>	exiliens.
Pag. 113. linea 18. tres e	<i>lege</i>	tres ei.
Pag. 128. linea 4. iconem	<i>lege</i>	icon.
Pag. 167. linea 33. carere	<i>lege</i>	cavere.
Pag. 175. linea 41. salute	<i>lege</i>	salutem.

Catalogus Navium Tzarea Classis.

Primus Ordo.

Subministratores Sumptuum.

1

Tzarea Majestas.

2

3

4

5

6

7

8

9

Secundus Ordo.

10

Knefius Michael Cirkaski.

11

Knefius Feodor Ivanowitz.

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

Patriarcha.

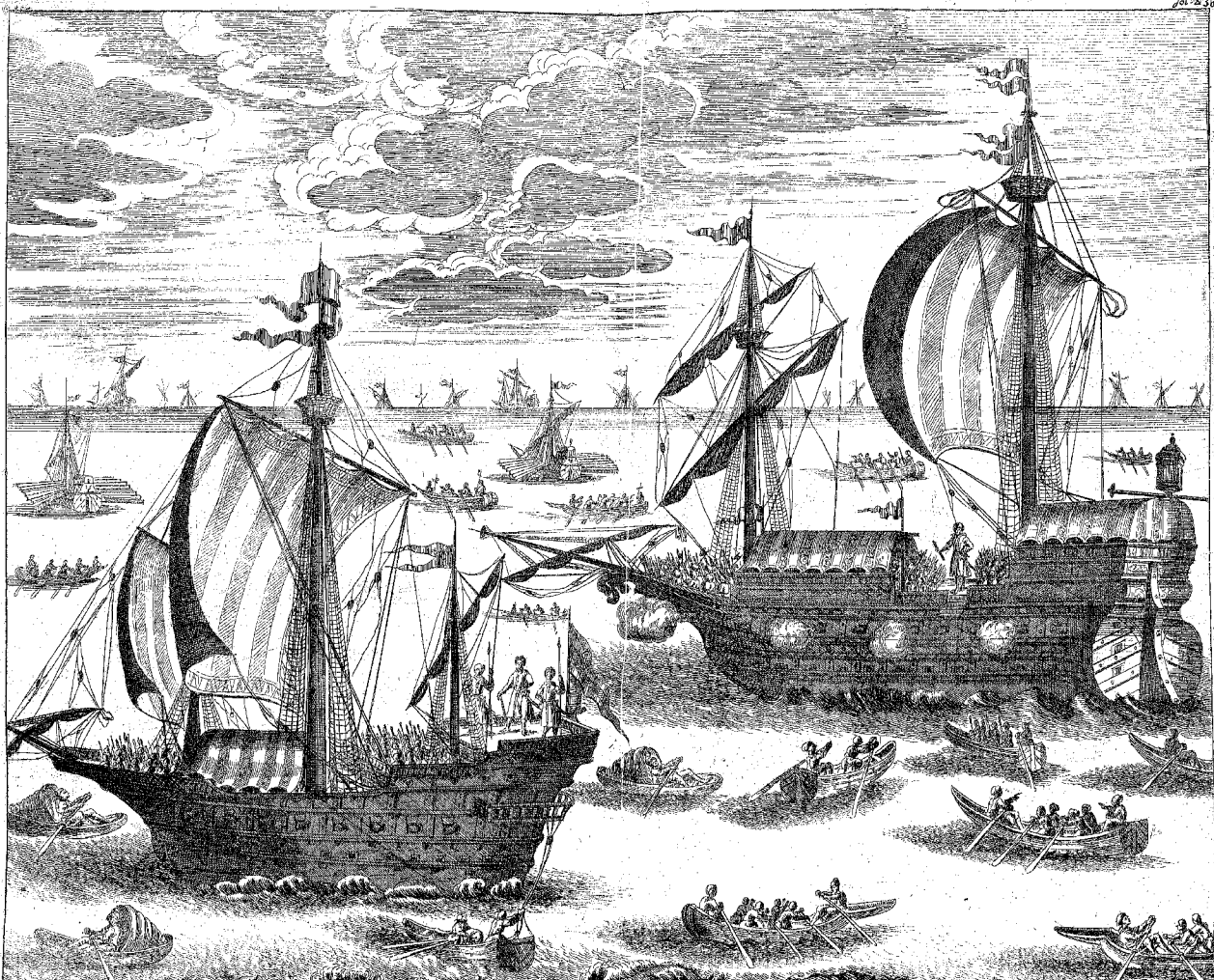
25

26

27

28

29

Catalogus Navium Tzaræ Classis.

Nomina Navium.	Longi- tudo. pedū.	Latitu- do pedū.	Pro- fundi- tas pedū.	Tor- men- ta.	Capi- ta.
Sol Regalis.	133	33	11	60	500
Duo Fratres Regii.					
Tzarus, & Rex Poloniæ.	150	36	11	60	500
Princeps Alexius Petrowiz.	139	37	11	60	500
Magnus Monarcha.	136	37	11	60	500
Invictus	135	37	11	60	500
Triumphans.	135	37	11	60	500
Victoria.	135	37	11	60	500
Desperatus.	135	35	11	60	500
Heros Hunniades.	135	35	11	60	500
Hercules.	136	29 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$	50	360
Mars.	136	29 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$	50	360
Jupiter.	123	34	13 $\frac{1}{2}$	48	350
Mercurius.	123	34	13 $\frac{1}{2}$	48	350
Luna.	123	34	13 $\frac{1}{2}$	48	350
Phosphorus.	123	34	13 $\frac{1}{2}$	48	350
Neptunus.	123	34	13 $\frac{1}{2}$	48	350
Jafon.	123	34	13 $\frac{1}{2}$	48	350
Magnus Alexander.	123	34	13 $\frac{1}{2}$	48	350
Magnus Tamerlanes.	123	34	13 $\frac{1}{2}$	48	350
Julius Cæsar.	123	34	13 $\frac{1}{2}$	48	350
Defensio.	123	34	13 $\frac{1}{2}$	48	350
Spes.	123	34	13 $\frac{1}{2}$	50	360
Fides.	123	34	13 $\frac{1}{2}$	50	360
Charitas.	124	34	13 $\frac{1}{2}$	50	360
Fortuna.	124	34	13 $\frac{1}{2}$	50	360
Pro Patria.	124	34	13 $\frac{1}{2}$	50	360
Justitia.	123	34	13 $\frac{1}{2}$	50	360
Azowium.	123	34	13 $\frac{1}{2}$	50	360
Astracanum.	128	34	13 $\frac{1}{2}$	50	360

Tertius Ordo.

Subministratores Sumptuum.

30

Cafanum Metropolit.

31

32

Ifabrandt.

33

34

Knefsius Michaël Alexiowitz.

35

36

37

Knefsius Michaël Cerkow.

38

Knefsius Proforowsky.

39

Basili Fedro; Sultikow.

40

41

Knefsius Trækurow.

42

Knefsius Petro; Chawansky.

43

Okolniz Trochonadow.

44

Feudor Sickow.

45

46

Dolgarukoj.

47

Ramow.

48

49

50

51

52

53

Quintus Ordo.

54

Tzaræ Majestas.

55

Ramow.

Catalogus Navium Tzarea Classis.

Nomina Navium.

Nomina Navium.	Longi- tudo pedū.	Latitu- do pedū.	Pro- funditas pedū.	Tor- men- ta.	Capi- ta.
Cafanum. - - -	139	29	11 $\frac{1}{2}$	42	250
Novogrodium. - - -	136	28	10 $\frac{1}{2}$	42	250
Aquila. - - -	126	27 $\frac{1}{2}$	10	40	240
Falco. - - -	126	27 $\frac{1}{2}$	10	40	240
Accipiter. - - -	126	27 $\frac{1}{2}$	10	40	240
Avis Coronata. - - -	125	26 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$	34	180
Elephas. - - -	125	26 $\frac{1}{2}$	10	34	180
Tygris. - - -	125	26 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$	34	180
Leo. - - -	125	26 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$	34	180
Urfus. - - -	125	26 $\frac{1}{2}$	10	34	180
Lupus. - - -	125	26 $\frac{1}{2}$	10	34	180
Vulpes. - - -	125	26 $\frac{1}{2}$	10	34	180
Vertagus.	125	26 $\frac{1}{2}$	10	34	180
	125	26 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$	32	160
	125	26 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$	32	160
	125	26	9	30	150
	125	26	9	30	150
	125	26	9	30	150
	125	26	9 $\frac{1}{2}$	34	180
	125	26	9 $\frac{1}{2}$	34	180
	125	26	9 $\frac{1}{2}$	34	180
	125	26	9 $\frac{1}{2}$	34	180
	125	26	9 $\frac{1}{2}$	34	180
	105	28	10	26	120
	125	26	9	24	120

Catalogus Navium Tzarea Classis.

Naves Tormentariae.

Subministratores Sumptuum.

		Mercatores.			
	56	-	-	-	-
	57	-	-	-	-
	58	-	-	-	-
	59	-	-	-	-
	60	-	-	-	-
	61	-	-	-	-
	62	-	-	-	-
Incendiariae.	63	-	-	-	-
	64	-	-	-	-
	65	-	-	-	-
	66	-	-	-	-

Præter ista reperiuntur in Tzarea

Classe Triremes.

Brigantieri.

In Borysthene Brigantieri & Remiges.

18.

100.

300.

Catalogus Navium Tzarea Classis.

Nomina Navium.	Longi- tudo pedū.	Latitu- do pedū.	Pro- fundi- tas pedū.	Morta- ria.	Tor- men- ta.	Capi- ta.
Saturnus. - -	91	29	11	2	18	60
Tonitru. - -	95	29	11	2	18	60
Fulgur. - -	101	29	11	2	18	60
Grando. - -	101	29	11	2	18	60
Potestas. - -	101	30	12	1	14	50
Formidandus. -	101	30	12	1	14	50
Terripeta. - -	101	30	12	1	14	50
Vulcanus. - -	80	24	10½		8	26
Mons Æthna. -	80	24	10½		8	26
Mons Vesuvius.	80	24	10½		8	26
Salamandra. -	80	24	10½		8	26

DECLARATIO,

Iconum, quæ huic Operi insertæ sunt.

Prima repræsentat Ordinem, quo Moscovitici exercitûs, dum castra sua metantur, movent, & contra hostem in acie promovent. Castra autem ibidem delineata ea sunt, quibus Dominus Generalis de Gordon præfuit, quando in expeditione adversùs Crimæam, cunctis, redeuntisque exercitûs tergum tutabatur.

Explicatio Numerorum.

Numeri 1. 2. 3. 4. Denotant quadrangulum castrorum.

Num: 5. Tentoria Generalis in fronte exercitûs.

Num: 6. Militem pedestrem in fronte, in medio, ad latus, & ad tergum.

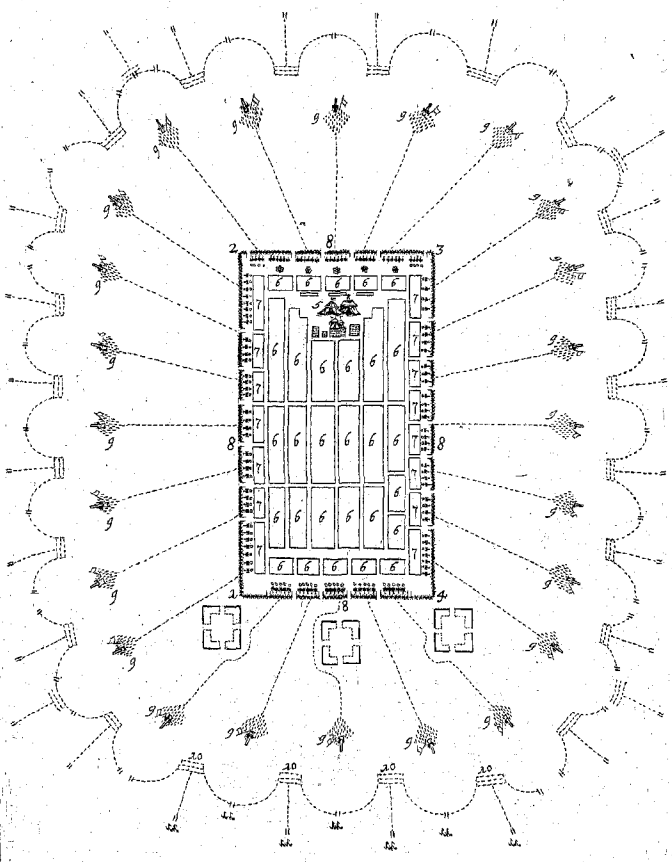
Num: 7. Currus, quibus imposita sunt onera ad utrumq; latus.

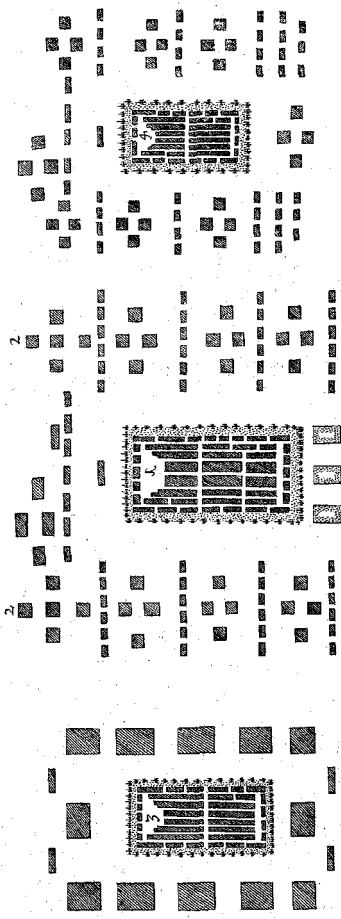
Num: 8. Equites separatos à peditatu, & currus onerarios, cum tormentis regiminum pariter se junctis.

Num: 9. Centurias equitum, quæ è castris hosti in occursum exeunt, ejusdem insultus impedituræ.

Num: 10. Emissas turmas, quas Equitum Centuriæ ante se collocant.

Num: 11. Extremas, & duplicatas excubias, quas modò nominatæ equitum turmæ ante se collocant.

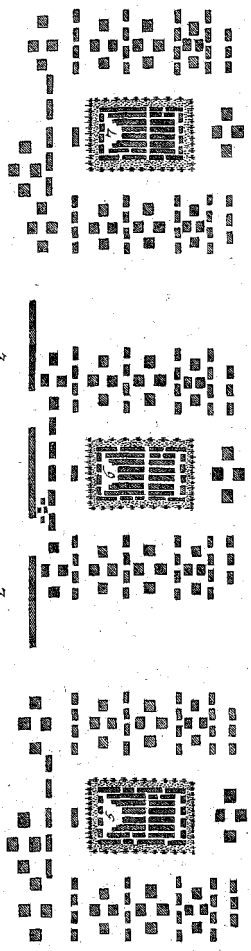
2

2

2

2

Secunda exhibet modum à Moïſis obſervatum, quando integra exercituum vis conjuncta uno in loco ſua caſtra locat, aut in hoſticum progreditur. Plures enim illis exercitus ſunt, ſeu ſeparata corpora, ſuâ quandoque unione in monſtroſam unius magnitudinem excrescentia. Inter ſe autem illi exercitus diſtare ampliùs non ſolent, quàm quartâ circiter parte unius milliâris: Simili ordine, quem figura repræſentat, exercitus Moſcicus ſub imperio Magni Belli-Ducis Kneſii Baſilii Baſilowiczii Galizin, ex Crimæa, finita expeditione domum rediit.

Num: 1. Indicat caſtra Magni Belli-Ducis, cum peditatù, oneribus, tormentis, & munitione in modum quadranguli curribus incluſa; & extra illa

Num: 2. Equitibus locus eſt.

Num: 3. 4. 5. 6. 7. Quinque itidem alia caſtra, eo modo, quo prima ſub Num: 1. 2. collocata ſunt.

Tertia repræsentat partem fluvii Tanais, & paludis Mæotidos, aut maris Assowici, uti & Civitates ad maris littus exstructas.

Notandum, Assowium, postquam in Moscicam potestatem venit, à Moscovitico Generale Architecto bellico Laval, de novo fortioribus munimentis inclusum: ab eodem pariter duas Civitates Petropolim, & Paulopolim esse ædificatas.

Munimentum Tzareum (die Tzarische Schanz) durante obsidione Assowii ipsemet Tzarus designavit, & tridui spatio cum quatuor vallis exstrui fecit. Ex adverso hujus Castellis Generalis de Gordon aliud ædificavit, in eum quidem finem, ne Turcæ Civitati Assowienfi possent succurrere.

Castrum Luttik, sicut & ambo Karantscha jam antè Turcæ exstruxerant, quibus Cossakorum Tanaiensium perniciosas divagationes, & periculosiorem in paludem Mæotidem ingressum impediverunt. Quæ tamen omnia modò in Moscorum potestatem redacta sunt.

Urbs Circassen dicta Cossakorum Tanaiensium metropolis est, ubi eorum Ethmannus, aut Dux cum senibus, & præcipuis residet.

Assowium Tzarus anno 1696 Turcis eripuit, & magis munivit. Eodem tempore Turcæ Castrum Luttik perdidit, & duo Castella, Tzareum, & Gordonium, à Tzaro & Generale Gordonio designatoribus sic cognominata.

Anno 1697 ex adverso Civitas Petropolis ædificari cœpta est.

Anno 1695 ambo Kalantscha, sive Turcicas tures Tzarus obtinuit, in iisque fortiter circumvallatis, hyemali tempore Assowium continua obsidione cinxit.

Paulopolis anno 1697 exstructa est. Civitatem Mius, & tria Castella prope Taganrog Tzarea Majestas per Cæsareum Architectum Bellicum Baronem de Borgsdorff fieri fecit. Ad Taganrog autem ingens aliquod fortalitium, & portus exstruendus erat.

Omnes venti ex quatuor mundi partibus (uter spiraverit) periculosos turbines ciere consueverunt. Sæpe duo, & tres, & interdum etiam omnes quatuor noxio concursu inter se conflictantur. Naufragium non evaderet, quæ navis his colluctantibus in Mæotide foret. Spirante Aquilone cedit mare, ita ut ab influxu Tanais, ad duo miliaria genuum altitudinem vix adæquet; quod punctis in icone notatum est. Quando ab Occidente melior ventus aspirat, duabus ferme decempedis crescit mare; quæ altitudo non
rard

rard quibusdam septimanis constans est. Ordinaria verò maris hujus profunditas est 15. pedum.

Sciendum præterea est, fluvios Tanaim, & Kuturmam satis aquarum volvere, ut majores bellicas naves vehant. Quoniam verò mare ipsum quandoque sua privatur altitudine, & fluminum ostia ingenti vi arenæ impedita sunt, neque naves in mare educi, neque ex illo in flumina reverti possunt, nisi vento Occiduo augente mare; tunc enim omnes palustres Insulæ ad mediam viri altitudinem inundantur.

Quarta repræsentat modum, quo Mosci anno 1696 Affowium oppugnârunt, uti & statum, in quo tunc erat Affowium. Affowium olim Metropolis erat Regni Tartarici Nagaia. Anno 1695 Moscovia Tzarus cum fortissimo exercitu, & aliquot navibus bellicis secundo Tanai descendens, fortalitium hoc arcta obsidione clausit. Expugnatas prius duas turres Turcicas, quas Kalantscha vocant, vallis munivit, & ipsam dein Urbem magno impetu aggressus est. Et tamen expugnanda tunc non sufficiebat, re infecta cœactus discedere. Interea verò illam arctè cinctam, & clausam tenuit subsidio turrium, in quibus ejusdem copiae tota hyeme vigilabant; donec anno 1696 denuo suas vires æstivo tempore ad eam Urbem admoveret. Venerat autem cum 50 millibus peditum, & 16 millibus Equitum, 10 tormentis majoribus, 60 mortariis, 23 triremibus, 2 Galeazis, 4 navibus incendiariis. Non recensitis aliis navigiis, quæ ingenti multitudine Tanaim contegebant. Oppugnabatur Affowium 26 Maji: se dedebat 29 Julii. Præsidiariorum (cùm Urbe exirent) numerabantur quatuor millia armigerorum.

SEQUITUR.

Declaratio Urbis, & laborum obsidentis exercitus.

- Num: 1. Arx Affowiana muris lapideis inclusa.
 Num: 2. Affowium.
 Num: 3. Vallum Turcicum ex solo limo cum parvis suis, & inæqualibus propugnaculis, quod undequaque cavum, & lignis suffultum erat. Sub qua cavitate uxores cum liberis, læsi cum ægrotis se absconderant, ut à Moscico pulvere, & tormentis liberi essent. Ubi, & quot tormenta plantata fuerint, turrium foramina ostendunt.
 Num: 4. 5. 6. Approximati aggeres anni 1695.
 Num: 7. Aggeres anni 1696.
 Num: 8. Bateria ad impedienda tormenta Turcica, cum numero tormentorum.
 Num: 9. Bateria 20 pedibus alta, ex qua supra illud Vallum ex limo tormenta detorquebant in Affowium.
 Num: 10. Vallum ex limo 15 pedes altum, quod Mosci 30 virgis à Civitatis fossa aggerere inchöarunt. Quod deinde continuis laboribus ante se trans fossam supra propugnacula devolvebant, quindecim millia hominû quotidie laborabant.

bant, donec ipsis Assowianis castris, & munimentis major moles ligone aggesta surgeret, & urbe quasi obrutâ finè ulla arietatione viam, & facilem transcensum pararet.

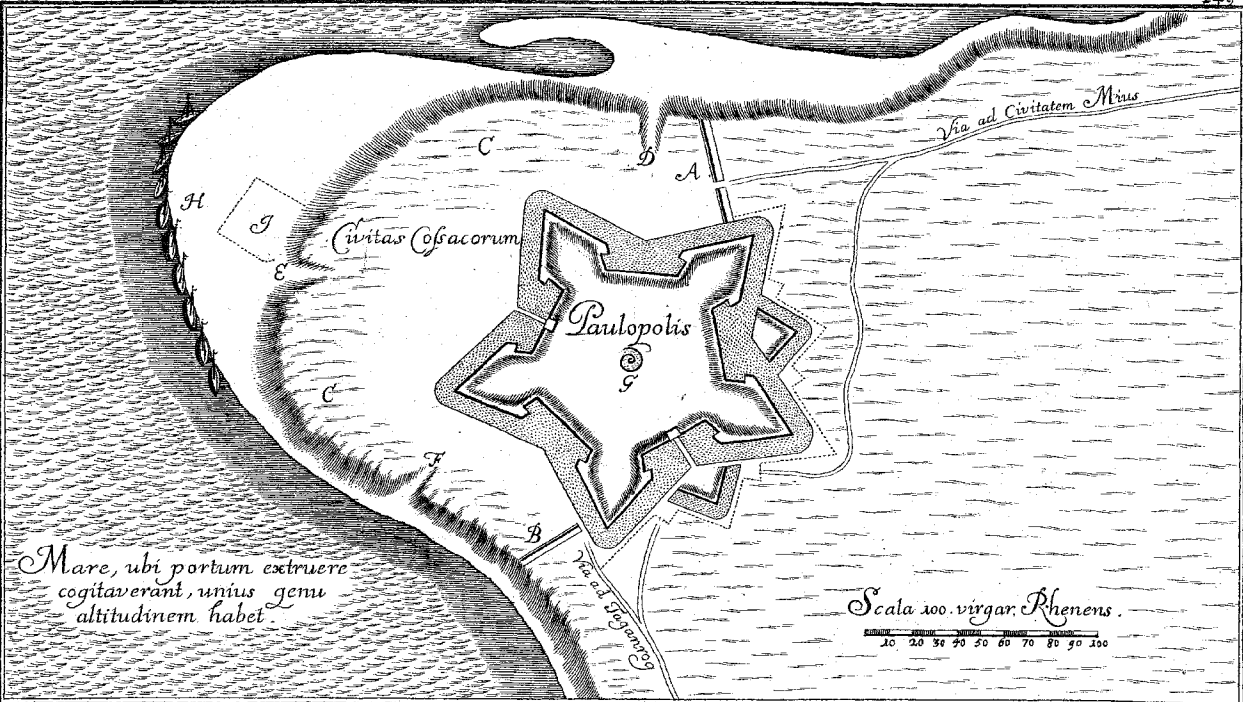
Num: 11. 12. 13. Tres diversi Moscovitici cuniculi subtus vallum usque ad Assowiana mœnia, ut Turcici cuniculi à vallo Moscico averterentur.

Num: 14. Moscovitica propugnacula, Batteriæ, sive Rössel Tanaim, ex adverso Assowii, ut non modò Præsidium Turcicum infestaretur, sed irruptio etiam per aquam tentari posset.

Num: 15. 16. Batteriæ ubi mortaria plantata fuerunt. Tot autem erant Mortaria, quot hic orbes, aut annuli figurati videntur.

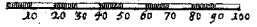
Quinta Fortalitium Affowium exhibet ad Tanaim situm: qualiter illud Tzarus post occupationem An. 1696, & 97 muni-ri jufferit. Antiqua circumvallatio Turcica numeris 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. denotatur. Puncta vetus vallum indicant, & palifadas. Regulare vallum verò cum diversis suis propugnaculis continuâ lineâ diductum nova Moscorum munimina exhibet, uti & novam civitatem Petropolim dictam.

Saporoschen Civitas Cossacorum est. Hanc ut plurimum damnati, & deportati incolunt. Qui enim aliàs in Sibiriam relegabantur, illis moderno tempore hæc Civitas exilium est. Ideoque cives aut Knuttis cæsi sunt, aut inustam genis aquilam flagitiosæ vitæ perpetuam notam circumferunt. Fossa, & vallum circa Petropolim nondum plenè perfecta sunt.

Mare, ubi portum extruere cogitaverant, unius genui altitudinem habet.

Scala 100. virgar. Rhenens.

Sexta Paulopolim designat, quam Magnus Moscorum Dux An. 1697. per suum Generalem Architectum bellicum Laval, exstrui jussit. Necdum tamen elaborata est. Vallum medietatem modò suæ altitudinis habet. Propugnacula quibusdam in locis solùm cœpta sunt.

Fossa 6 tantùm pedibus profunda est. Hic portum ædificare Mosci intenderant, modò mare ad ferendas naves satis aquarum habuisset.

A. B. aggeres cum vallo, & fossa, ut Cossaci loca per C designata securè valeant incolere.

D. E. F. facta devia ad mare. G. Fons Babylonicus 40 pedibus profundus, necdum autem perfectus.

H. Locus, ubi naves appellere consueverunt.

I. Locus depressus, ubi requisita ad exstruenda mœnia custodiuntur. Fundus, in quo Paulopolis jacet, maris Horizonte 36 pedibus altior, & limosus est.

Septima ostendit novum Fortalitium, quod sua Tzarea Majestas an. 1698 per Cæsareum Architectum bellicum Baronem de Borgsdorff ad fluvium Mius voluit ædificari; ubi portum constituere conluserat. Tzareus Architectus bellicus Richel locum hunc portui idoneum censuerat. Sed postmodum aliis rem penitiùs considerantibus, contrarium omnino visum est.

Octava exhibet situationem Taganrogii cum tribus Castellis, quibus labores ad novum portum exstuumendum necessarios, contra Tartaros defenderent. Quæ jam sæpe nominatus Baro de Borgsdorff anno 1698 ædificavit.

Olim Turcæ ad Num: 33 altam lapideam, & terrâ aggestâ circumvallatam turrim habebant, quam Taganrog compellabant.

Nona exhibet Fortalitium apud Taganrog noviter projectum, quod Dominus Baro de Borgsdorff Tzaræ Majestati submisit. Resolverat enim Tzarus eodem loci Fortalitium, & portum exstruere. Nostro autem tempore cogitationes illæ ad opus necdum redactæ erant.

Declaratio numerorum.

Num: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. designant munimentum novem angulorum, cujus situatio eadem est, quæ trium antea Castellorum.

Extra fossenbrea, & siccâ fossâ cum lunula cingitur, viâ itidem coopertâ, & aliâ deviâ, quam Clacis vocant. Semiluna verò adhuc extra Clacin est. Linea indicat longitudinem, latitudinem, & profunditatem omnium munimentorum.

Num: 23. 24. Locus, ubi servi nautici habitant; & requisita materialia ad fabricandas, instruendâsq; naves asservantur.

Num: 102. 103. 192. 193. Minor portus, cujus munimina, horumque trina dimensio apud Litt. A. B. C. invenitur. Spatio unius anni ædificari potest.

Num: 10. 11. 12. 13. Major portus, cujus omnimoda exstructio plures annos requirit.

